RESPONSUM, SEU CONSULTATIO PHILIPPI MARIAE ROFFREDI, CONSILIARIJ, ...

Filippo Maria Roffredo, Giovanni Battista Coccini

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
21 G
23

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-21.A.28

Digitized by Google

RESPONSVM,

SEV CONSVLTATIO

PHILIPPI MARIAE ROFFREDI,

CONSILIARII, SENATORIS, & generalis Fiſci patroni Sereniſſimi Sabaudiæ Ducis,

PRO FISCO

R.[mi] PRINCIPIS RAINVTII FARNESII, Parmæ, & Placentiæ Ducis, &c.

In quo latè tractatur materia Feudalis; & de validitate Decreti Dominorum, contra Vaſſallos, & ſubditos, ne recedant ab eorum ſtatu, & iuriſdictione. Imò abſentes cogantur rehabitare, ſub pœna confiſcationis feudi, & bonorum; ad perpetuam filiorum, & agnatorum excluſionem.

Addita duo alia reſponſa; vnum de pia cauſa: alterum de fideicommiſſaria ſubſtitutione, caſus pulcherrimi.

Ex Legato

Ill.mi Coccini

AVGVSTÆ TAVRINORVM;

Ex officina Typographia Io. Antonij Seghini. M D C X I.

Digitized by Google

Digitized by Google

SER^{MO} PRINCIPI

RAINVTIO FARNESIO

PARMAE, ET PLACENTIAE DVCI, &c.

Philippus Maria Roſfredus I. C. fœlicitatem.

CONSVLTATIO illa grauiſſima (Sereniſſime Dux) quę diebus elapſis, in Collegio noſtro Iureconſultorum Taurini, Celſitudinis tuæ mandato, contra Comitem Albertum Scottum, & Comitiſſam Sulpitiam eius vxorem, originarios Ducatus illius Vaſſallos, inter obſequentiſſimas tuæ ditionis apes, ſolos obturata aure,

Digitized by Google

(ſed fruſtra) contendentes; propoſita benigniſſimè fuit. Ita ſingulorum animos, meq; vnum inter cęteros, nominis tui iam ante ſtudioſiſſimum incendit, atq; commouit, vt prouincia tanta, hilari vultu omnium votis excepta, dimiſſis ordine cunctis, & conſultationis munere, quibuſdam iniuncto, ad rei magnitudinem, ſine mora conficiendam, pronam ſubinde mentem, officioſiſſimè quiſq; certatim apulerit. Ego verò, qui latenti de cauſa, me tibi arctiori propenſionis, & obſeruantiæ nexu deuinctum, alijs plerisq; magis ſentiebam; & ſi perpetuis Principis noſtri negotijs irretitus, quantum detrahere muneri aſſiduo potui, libris reuolutis, quid in propoſito caſu Canones; quid leges; quidue communis Doctorum noſtrorum Schola, hoc in vaſto Iuris pelago, perſæpè fluctuans, ſentiret, perquirere, ſolerti labore curaui, enixeq; contendi: Omni autem iure, pereque postulabat occaſio, in ardua re, me non alijs exhibere certè, nec eſſe remiſſiorem. Cùm memoria quandoq; mecum ipſe repeterem, quæ de magnanimitate tua videre, mihi fortunatiſſimè contigit, quando Sereniſſimi noſtri Sabaudiæ Ducis mandata implendo, in tanto Reipublicæ Chriſtianæ concurſu, Ferrariæ Vrbem (vbi tunc orbis,) fęliciter apuli; memorabili quidem anno, æternitati iam antea conſecrato, Milleſimo quingenteſimo nonageſimo octauo; quo ſummus ille Clemens Octauus, Pontifex Opt. & verè Maximus,

mus, inddebilis memoriæ Princeps, inde noua Patrui magni, tibi affinitate coniunctus; Ferrariæ Imperio, incomparabili eius prudentia, pleno iure Eccleſiæ addito; & poſſeſſione, rerum potitus, adepta; moram ibi ſeriosè trahebat: vbi Purpuratorum Patrum, Venerandus Romæ Senatus, vbi omnis mundi gloria, ſic altè ſplendère viſa: Eo tempore, tu inter alios Italiæ Principes vnus, in ſolemni illo, magnificentiſſimoq; ad vrbem acceſſu, tamquam Sol inter Stellas, apparuiſti corruſcans: tot Marchionum, Comitum, & Vaſſalorum agmine; tàm longa ſerie, herclè viſenda, ſtipatus; & cuiq; equitum ordini, ſtratorum turba, iunctim progrediente; ſuperbo vario cultu, alternis lineis, magno numero, & longo intutu perbellè nitente: Magnatum, & omnium penè gentium oculis; è vicis, feneſtris, & editis quibuſq; locis, in te vnum ita coniectis, nouo applauſu ingreſſus, tanta pompa fuiſti; vt vias omnes, auro, & argento, ſericoq; conſtratas; & volantibus colore vario plumis, vndiq; conſperſas, ex alto videre, quiſque tunc, te tranſeunte putaret: magnum profectò, ac memorabile proſpicientibus, fauſto Cœlo ſpectaculum; omni carmine, ſermonibus, & linguis; Ferraria hæc admirante, laudatiſſimè concelebratum. Quare (fęliciſſime Princeps) etſi labores noſtri, vti quales eſſent, inanes quodammodo mihi viderentur, cùm ex antiquiſſimis iſtis tuis Romanorum Colonijs, An-

guiſſolas,

(ſed fruſtra) contendentes; propoſita benigniſſimè fuit. Ita ſingulorum animos, meq; vnum inter cęteros, nominis tui iam ante ſtudioſiſſimum incendit, atq; commouit, vt prouincia tanta, hilari vultu omnium votis excepta, dimiſſis ordine cunctis, & conſultationis munere, quibuſdam iniuncto, ad rei magnitudinem, ſine mora conficiendam, pronam ſubinde mentem, officioſiſſimè quiſq; certatim apulerit. Ego verò, qui latenti de cauſa, me tibi arctiori propenſionis, & obſeruantiæ nexu deuinctum, alijs plerisq; magis ſentiebam; & ſi perpetuis Principis noſtri negotijs irretitus, quantum detrahere muneri aſſiduo potui, libris reuolutis, quid in propoſito caſu Canones; quid leges; quidue communis Doctorum noſtrorum Schola, hoc in vaſto Iuris pelago, perſæpè fluctuans, ſentiret, perquirere, ſolerti labore curaui, enixeq; contendi: Omni autem iure, pereque poſtulabat occaſio, in ardua re, me non alijs exhibere certè, nec eſſe remiſſiorem. Cùm memoria quandoq; mecum ipſe repeterem, quæ de magnanimitate tua videre, mihi fortunatiſſimè contigit, quando Sereniſſimi noſtri Sabaudiæ Ducis mandata implendo, in tanto Reipublicæ Chriſtianæ concurſu, Ferrariæ Vrbem (vbi tunc orbis,) fęliciter apuli; memorabili quidem anno, æternitati iam antea conſecrato, Milleſimo quingenteſimo nonageſimo octauo; quo ſummus ille Clemens Octauus, Pontifex Opt. & verè Maximus,

mus,

mus, indelebilis memoriæ Princeps, inde noua Patrui magni, tibi affinitate coniunctus; Ferrariæ Imperio, incomparabili eius prudentia, pleno iure Eccleſiæ addito; & poſſeſſione, rerum potitus, adepta; moram ibi ſeriosè trahebat: vbi Purpuratorum Patrum, Venerandus Romæ Senatus; vbi omnis mundi gloria, ſic altè ſplendère viſa: Eo tempore, tu inter alios Italiæ Principes vnus, in ſolemni illo, magnificentiſſimoq; ad vrbem acceſſu, tamquam Sol inter Stellas, apparuiſti corruſcans: tot Marchionum, Comitum, & Vaſſalorum agmine; tàm longa ſerie, herclè viſenda, ſtipatus; & cuiq; equitum ordini, ſtratorum turba, iunctim progrediente; ſuperbo vario cultu, alternis lineis, magno numero, & longo intutu perbellè nitente: Magnatum, & omnium penè gentium oculis; è vicis, feneſtris, & editis quibuſq; locis, in te vnum ita coniectis, nouo applauſu ingreſſus, tanta pompa fuiſti; vt vias omnes, auro, & argento, ſericoq; conſtratas; & volantibus colore vario plumis, vndiq; conſperſas, ex alto videre, quiſque tunc, te tranſeunte putaret: magnum profectò, ac memorabile proſpicientibus, fauſto Cœlo ſpectaculum; omni carmine, ſermonibus, & linguis; Ferraria hæc admirante, laudatiſſimè concelebratum. Quare (fœliciſſime Princeps) etſi labores noſtri, vti quales eſſent, inanes quodammodo mihi viderentur, cùm ex antiquiſſimis iſtis tuis Romanorum Colonijs, An-

guiſſolas,

guiſſolas, Petras, & Saccas; aliosq; legum corypheos, táquam fixa illius Prouincię ſydera, & perpetua Italiæ lumina, quoquo tempore, maiores tui deduxerint; nuperque alia ſublimia, & peregrina ſubditorũ ingenia, ſic altè pro more tonantia; quęque ſtrenuè niti, opportuno tempore conſueuerunt, omnia adinuenta, & noua indagando, nil intactum, humano ingenio dignum, reliquiſſe putentur: omnibusque notum, te Magni Adriani Imperatoris exemplo permotum, hominum potius, & Imperij acceſſionem, quàm rerum, & pecuniarum copiam querere; atque in ardua iſta cauſa, Senatorum, & Procerum tuorum, quorum gloria flores; Theodoſij, & Valentiniani ſanctas ſanctiones calcando, ſententias ſiſcitari omninò voluiſſe: vt tamen, te conſcientia tutum, atq; ſyncera mente integerrimè progredi, mundus ipſe cognoſceret; prudentiæ tuæ, etſi magna tuorum authoritate conſolidatæ, non inniti; ſed externa etiam Collegiorum vota perquirere, ad iurium iſtorum comprobationem, firmiſſimè roborandam, acri tuo, peruiligiq; iudicio peroptaſti: Quo certi cuncti redderentur, de te meritò dicta, quæ de Anthioco tertio Aſiæ Rege, Scriptores aptè tradiderunt: ſe nihil vnquam legi aduerſum, in toto Regno ſeruari præcepiſſe; ſed aliter facta, minimè quidem ſuo imperio proceſſiſſe, vniuerſi animaduerterent. Quamobrem, ſingularem illam in te animi procliuitatem, tan-

to

Digitized by Google

to tempore latentem, in apricum tandem prodire geſtientem, nullo pacto indicare tibi poſſe, certè dolebam: longius autem rem protrahi, præter ſpem metuens, opportuna occaſione nacta, paucos iſtos ſuffuratos labores, vti fateor, ex animo nundum digeſtos, ſed adhuc valdè precoces; dum amphoram cępi, in vrceum verè prolapſos: tibi offere, poſt tantorum Iureconſultorum eruditiſſima ſcripta, tandem ſum auſus: Non vt particulari conſultationi tantùm, quiſquilias has exhibendo, arroganter inſeruirem; cum non ignorem, plus authoritati, quàm demonſtratæ ad viuum rationi, quandoque deferri; ſed vt in ſimilibus etiam caſibus, quos Doctores noſtri, ex tot conſilijs, & commentarijs, in Italia paſſim indicant eſſe frequentes; nulla in poſterum amplius, (ni fallor) poſſit probabilis dubitatio ſupereſſe: Neque leuem exinde authoritatem, auramque gratam, ſcriptis meis, emergere tandem cupientibus, de Indignis vni, alteri de præcedentia Tractatibus, acceſſuram præuidebam; ſi prænuntij loco, laborum hoc meorum, & vigiliarum ſpecimen; tanto omine, tuo illuſtratum nomine, præmiſiſſem. Quod ſi fortè (Magnanime Princeps) aliquid momenti, ſcripta mea negotio attuliſſe noſcentur, eò profuiſſe gaudebo, non ſine cauſa vehementer; ſin minus, dolendum mihi meritò erit, id in parte me non aſſecutum, quod vires, &

ſtudia

ſtudia in te propenſa, quam maximè expoſtulabant. Interim Deum Optimum Maximum, enixè præcabor, vt te, quò Iunonij flores, antiquiſſima ſtemmatum hieroglyphica vocant, ad Regiam ſpem, paternos triumphos, & omnem gloriam natum, diu ſeruet incolumem, Prouincijs tuis, atq; florentem. Taurini Calendis Auguſti 1610.

Digitized by Google

RESPONSVM
PHILIPPI MARIAE ROFFREDI
CONSILIARII, SENATORIS,
& generalis Fiſci patroni Sereniſſimi Sabaudiæ Ducis,

PRO FISCO

SERENISS. PRINCIPIS RAINVTII FARNESII Parmæ, & Placentiæ Ducis, &c.

VBI AGITVR

1 De validitate Decreti Dominorum, quod ſubditi, & Vaſſalli, non poſſint recedere ab eorum Statu; imò abſentes teneantur rehabitare, atque repetere priſtina loca, & Metropolim; ſub pœna confiſcationis bonorum feudalium, & allodialium.

2 Tale Decretum valere, tàm emanatum à Duce, & Principe maiore, immediatè inueſtito à Papa, vel Imperatore contra Vaſſallos, & ſubditos: quàm etiam ab inferioribus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, & alijs feudatarijs, contra eorum etiam ſubditos; quamuis recognoſcant ſuperiorem directum, & immediatum Dominum.

3 Confiſcationem feudorum tenere, ob talem inobedientiam, in perpetuam priuationem, tàm agnatorum, quàm filiorum, quamuis in contumaciam citati, & damnati eorum patres.

4 Fœminas, & vxores talium Vaſſallorum, & ſubditorum, etiam Decreto comprehendi; amittereq; bona, & dotes non parendo; quamuis aliàs teneantur ſequi virum.

5 Non valere ſimili caſu recurſum ad Summ. Pontificẽ, & Cæſarẽ reſpectiuè: Sed teneri Vaſſallos eorum Dominis, & Principibus ab eis inueſtitus parere.

Hæc loco facti, nimis fortè quam par eſſet prolixi.

SVMMARIVM.

1 *Ceruicẽ, & criſtas aduerſus authoritatẽ Principis ſui erigere offenſa eſt.*

2 *Tenor inueſtituræ magis, quàm natura feudi inſpici debet, etiam ſi feudorum naturæ repugnet.*

3 *Inueſtituram ſubſtantiam dare ipſi feudo.*

4 *Inueſtituræ tenor, naturæ feudi præponderat.*

Digitized by Google

5 *Lex omnis feudi, ex inueſtitura ſumitur.*

6 *Tenor precum ad petendam erectionem primogenituræ per D. Lucretium Scottum à magnanimo Alexandro Duce reiectus.*

7 *Inueſtitura prima Com. Alberto Scotto proauo, vel abauo præſentis Comitis conceſſa, inter conſilia Marij Anguis, vbi de confiſcat. feudi in odium Com. Iacobi Scotti pro delicto ab eo commiſſo, quem huius Comitis Alberti patrem, vel Auum author eſſe conijcit.* 8.

9 *Inueſtituræ verba per q. Com. Albertum Scottum auum paterū qualia.*

10 *Et forma ſimilis inueſtituræ apud quos reperiatur.*

11 *Edictum, ſiue Decretum Ducis Mediol. Caroli V. Imperat. & nouiſſimè iſtud Sereniſſimi Ducis Raynutij, de non habitando extra Ciuitates, & ad eas reddeundo, patriamq; repetendo validiſſimum fuiſſe, & pro iure ſeruandum.*

12 *Edicta Principum, ipſis volentibus, vim perpetuæ legis habere.*

13 *De Principum poteſtate diſputare ſacrilegium eſſe.*

14 *Principibus ſuis non parere, præſertim quando iuſta præcipiunt, peccatum grauiſſimum eſſe.*

15 *Principibus inobedientes, tuti in conſcientia non ſunt, præſertim ſi id propter ſuperbiam nu. ſeq. imò rebelles dicuntur. nu.* 17.

18 *Principibus negantes obedientiam, rei maieſtatis dicuntur.*

19 *Crimen huiuſmodi in ſupremis tātum habere locum, quāuis magis communis ſit in contrarium, vt comitatur etiam contra Duces, & Principes ſuperiorem recognoſcentes nu.* 20.

21 *Principi ſuo reſiſtens, Deo reſiſtere dicitur.*

22 *Principi ſuo inobedientiam negans, eum Principem nō facit, imò veram ipſius Principis qualitatem tollit, cum tunc non ſit Dominus.*

23 *Inobedientia ſpecies eſt idolatriæ.*

24 *Princeps ſuo Decreto, & edicto generali Vaſſallorum ſuorum authoritatem, & dignitatem reſtringere, modificare, ac minuere, imò quam vult legem imponere poteſt.*

25 *Princeps feudum ſub regula iuſtitiæ ponere poteſt.*

26 *Decretum generale, ſi ab eo non fuerit reclamatum, poſt publicationem intelligi vniuerſaliter, & ſine contradictione receptum.*

27 *Regulam habens, fundatam ſuam intentionem habere dicitur.*

28 *Regulā deſumi ex pluribus legibus, Decretum iuſtum, iuri, æquitati, omniq; decori conſentaneum ſuadentibus.*

29 *Patriā cohabitandā honore, & maieſtate augendam eſſe, nec Ciuitatem propriam deſerendam, Imò ab ea fugientes indignos Ciuitatis, & patriæ honoribus, & ad ipſam repetendos, & vindicandos ciues.*

30 *Caſus leges vbi eſt, ceſſat omnis dubitatio ſedibus Decuriones Ciuitatis relictis, ſi ad alia loca migrauerint, ad patriam reuocari poſſe.*

31 De-

Digitized by Google

31 *Decurio habitās in Comitatu, in Ciuitatē redire, et ibi habitare cogitur.*
32 *Ciuitatem propriam deſerentem, confiſcationem bonorum plecti poſſe.*
33 *Patriam propriam relinquere, impium eſſe.*
34 *Patriā propriā deſerere crudele, & is perdit Ciuitatē, atq; priuilegia.*
35 *Ciuitas regi, honorari; & ſubleuari ope Decurionum debet, & negari, nec deſeri poteſt origo Ciuitatis.*
36 *Quod originarius etiam non poteſt ſe ab origine liberare.*
37 *Vbi eadem ratio, idem quoq; ius ſtatuendum.*
38 *In materia feudi, habere locum iuris ciuilis deciſiones, vbi aliter in materia feudorum, non reperitur deciſum.*
39 *Vaſſallus ratione iuriſdictionis magis dicitur ſubiectus Domino, quam alius ſubditus.*
40 *Vrbes omnes, Prouincias, & Imperia decere impleri, hominum, atq; habitantium adiectione, & copia.*
41 *Villa deformatur, & diminuitur fugientibus colonis.*
42 *Adſcriptitij coloni, & inquilini dicuntur membra Villæ.*
43 *Villa, ſeu Terra in qua ſunt, dicitur corpus eorum.*
44 *Totum partibus diminutis, & corpus membris præciſis deformatur.*
45 *Caſtrū, ſeu Villa colonis, & adſcriptitij diminuta, in ſolitudinē redigitur.*
46 *Barones, & Vaſſallos cogere ſubditos, ad colendum eorum rura, ne inculta remaneant.*
47 *Ciuitas eo nobilior eſt, quo plures ciues ſunt in ea.*
48 *Ciuitatis ornamentum, eſt numerus ciuium.*
49 *Ciuitates non vacuas, ſed habitari, & ciuium frequentia floreſcere Principes ſemper optant.*
50 *Extra Ciuitatem habitantes, non debent admitti ad priuilegia ciuium.*
51 *Ciues Placentini alibi habitantes, ſunt indigni repreſalijs.*
52 *Ciuis originarius, extra Prouinciam originis habitans, dicitur ab eo deſerta Prouincia originis, & ſic indignus cōmodis Ciuitatis, cum amittat eius priuilegia. num. 53. 54.*
55 *Princeps ſi aſſiduam habitationem, vel frequentiorem in Vrbe habeat, eam profectò edificijs, & artificijs, atque diuitijs ſplendidiorē reddet, & èc contra illius abſentia ſplendida corruere, & neglecta haberi. 56. Ibiq; multa per pulcra de replendo, augendoq; Ciuitatem hominibus, & retinendo ne recedant. 57. imò in multis rebus publicis attrahi ad Ciuitatem peregrinos. 58. & alia. vt ibi.*
59 *Principes habere præſentes, ſubditorum intereſt, quorum præſentia velut ſolis recreari valeant, alloqui, & agenda pertractare.*
60 *Correlatiuorum, idem Iudicium eſſe.*
61 *Vaſſallus, & Dominus à pari procedunt.*
62 *Princeps ſuos Vaſſallos, in eo Statu, quo reperiuntur, conſeruare debet.*

Digitized by Google

63 *Edicta ſpecialia emanata per Principẽ cõtra ſubditos de propria loca, patriamq; repetendo ſub pœna amiſſionis, confiſcationisq; bonorum valere, maxime ſi fuerint ſubditi ratione originis, vel habitationis propter domicilium ibi conſtitutum per annos 10.20.vel 30. quia eo caſu facti ſunt homines Regis, & Principis, & ſic ab eis vbicunque repeti, & valere etiam pœnam talem confiſcationis bonorum nu.64.*

64 *Ripa, Alciatus, & Cæphalus ab eorum Principibus reuocati, adeò ut aliarum Ciuitatum lecturas deſerere coactifuerint.*

65 *Argumentum de minori ad maius, ac à maioritate rationis valere.*

66 *Decuriones, & Curiales ad patriam reuocari, vt conſueta munera, honores, onera, ſeruitiaq; eorũ Patriæ ſubeant, quam relinquere impium.*

67 *Coloni etiam ad terras, ne inculta rura permaneant.*

68 *Cenſiti, & cenſitores, ſeruiq; glebę etiã aſtricti, ad loca cenſibus obnoxia, ne cenſuum ſolutio pereat, cum ſint omnia contra publicam vtilitatem. 69.*

70 *Principes dici capita noſtra, & Patres; & à Deo datos.*

71 *Principibus non parere peccatum, ſacrilegium, rebellio, & offenſa magna, vt ſupra.*

72 *Principum Imperia contemnere abſurdum, & ſic eorum Caſtra, Oppida, Vrbes, & Prouincias deſertas relinquere, atque habitantium concurſu deformari, cum vacuæ, & inanes dimitterentur contra iura omnia diuina, Canonica, & humana.*

73 *In patria relicti indebitis oneribus prægrauari non debent.*

74 *Quatuor tempora diſtincta, Romanorum ſcilicet Regum, & Reipub. Cæſarum, poſt Reipub. occaſum: Imperatorũ Græcorum poſt translatũ ad Conſtantinopolitanam Metropolim Imperium: Imperatorum Germanorum poſt amiſſum Græciæ Imperium; apud quos Germanos adhuc hodie Sedes Imperij eſt: multi verò aliter, tria tantum tempora diſtinguunt; de quibus omnibus plenè ibi.*

75 *Coloniæ ab incolendo dictæ, inde coloniæ iura immutata, & aucta, ac priuilegia multa ab ipſis Imperatoribus data. 76.*

77 *Tempore quo Romani, & inde Cæſares orbis erant Domini, hominum, & agrorum; facilius, liberiusq;, cuiq; tunc licebat arbitrio ſuo domicilium, & incolatum querere, ſi non haberent, & mutare.*

78 *Conſtantinus fuit primus Imperator Chriſtianus.*

79 *Conditio hominum eo tempore reſtricta, & in nouam ſeruitutis ſpeciẽ redacta, pluresq; homines facti coloni cenſiti, adſcriptitij, glebę adicti, quibus loca, & iura tali lege colenda relicta, nec pſcripta ſibi loca deſerere poterant, imò recedentes vindicari, & plecti.*

80 *Vaſſallorum etiam conditio eo tempore etiam, & antea reſtricta, ac ſubditorum libertas in nouam, & antea incognitam ſeruitutis formã*

cum

Digitized by Google

cũ ſub Regibus, et Principib. nouo iurameto obſtringi cęperũt, qđ priſcis tẽporibus non erat; Inde ſtrictius ſubditi dum Vaſſallis traditi fuerunt.

81 Princeps non prohibetur de libero, ſeruum facere: homo etiam conditionem ſuã aggrauare, & p pactionẽ conſtituere ſe hominẽ alterius pot.

82 Imperatores olim, illis qui opem in bello eis tuliſſent, officiorum, & laborum premia elargitos, & alia, vt ibi 83.

83 Feudorum iura quonam tempore inualuerint, & de coronatione plurium Imperatorum.

84 Feuda vnde dicta, & de illorũ natura quo tẽpore cognita fuerit nu. 85.

86 Subditi, & Vaſſalli non poſſunt à loco ſuorum Dominorum recedere, ſed abſentes repeti, & vindicari ſub pœna.

87 Feuda à Regibus, Ducibus, Vaſſallis remiſſa non vacua, ſed cum imperio, iuriſdictione, atque territorio tranſlata; & ſic cum hominibus in territorio exiſtentibus.

88 Homines ſunt pars fundi, & territorij traditi Vaſſallo, & 90.

89 Princeps dicitur dominus vitæ ſubditorum, & facultatum. ſub num. 85.

91 Conceſſo aliquo, omnia illa cõceſſa cenſeri, ſine qbus cõceſſio eſſet inutilis.

92 Caſtro conceſſo in feudum, etiam arma tamquã illi annexa conceſſa videntur, & alia.

93 Mens Domini concedentis, ea ſemper eſſe videt̃, vt territorium Vaſſallo relinquat, tàm benè hominibus, quàm fieri poſſit inſtructum.

94 Feudum continere ſeruitutem pſonalem, & realem, cum Vaſſallus tamq̃ ſeruitor, & clientulus ſit, & teneat̃ ad perſonales præſtationes, & ſic tamquàm colonus.

95 Vaſſalli, & liberti quomodo diferant: ſubditorum conditio ſeruilis eſt; cum ad onera, & tot grauamina teneant̃. 94. & num. 111,

96 In Gallia ſunt Vaſſalli, & ſubditi ſeruilis conditionis, & etiam plures, tamquã ſerui habiti, & licet conditione videantur ingenui: ſerui tamen terræ exiſtimantur. num. 97. 98.

99 Vaſſallus recedens à Domino, debitis illis præſtationibus, caponum, Roydis, & alijs pluribus ſeruitijs eum priuat.

100 Roydas à Gallis curuatas vocari.

101 In Patria Pedemontana frequentiſſimè patere pſertim in ſubditis Comitum Valpergiæ, & S. Martini.

102 Quemadmodum intereſt Domini ſubditum non perdere; Ita intereſt ſubditi non mutare Dominum.

103 Res ſua ab eo inuito auferri minimè poterit.

104 Angaria, perangaria perſonales præſtationes dicuntur.

105 Libertus, quia operas patrono debet ab eo recedere non poteſt, ſed occultans, præter redditionem operarum punitur. 106.

107 Liberum cuiq; eſſe, vbi velit domicilium conſtituere.

108 *Subditus domicilium mutare non poteſt,ſi ei fuerit à Vaſſallo,& Domino interdictum,maximè ſi damnum illis inferatur.* 109.

110 *Nouum non eſſe pro temporum,rerum, & perſonarum mutatione, iura quoq; , & ſtatuta humana diſpoſitiones q; immutari.*

111 *Vaſſallus ſubditus aſtringi poteſt,ne extra locum, & territorium habitet, Imò à Domino vindicari, & cogi terras ipſius Domini, atq; vrbes repetere,& habitare ſub pœna confiſcationis,& amiſſionis feudi.*

112 *Vaſſalli ſunt ſicut ſerui.*

113 *Premium dignitatis eſt plures ſubditos habere.*

114 *Præſtationes operarum,& debita alia ſubditorum officia,atque Vaſſallorum ſeruitia,fructus iuriſdictionis ſunt,quoad Dominos,& Vaſſallos reſpectiuè pertinere debent.*

115 *Bona Vaſſallis remiſſa ſub ea conditione cenſentur, vt morentur in terris ſuis,nec ab illis recedant.*

116 *Vaſſalli recuſantes præſtare ſeruitia Dominis ſuis,poſſunt feudo priuari imò gaudere feudo non debet,qui non poteſt; aut non vult ſeruitia exhibere. num.* 117.

118 *Princeps poteſt Vaſſallis aliquod iuſtum præcipere, ſub pœna indignationis; & eo caſu feudo priuari.*

119 *Libertus æquiparatur Vaſſallo.*

120 *Vaſſallus ob delictum omiſſionis non poteſt feudo priuari.*

121 *Barones,vel feuda tenentes propter contumaciam præſtationis ſeruitij, feudo non priuantur.*

122 *Principijs obſtandum, ne ſerò medicina paretur.*

123 *Leges ludibrio eſſe non debere,nec iudicantis edictum,aut Prætoris imperium: tanto magis Principum, qui Magiſtratus, Prętoresque conſtituunt.*

124 *Inobedientiam adeò grauiſſimum eſſe delictum, quòd hæreſi comparet.*

125 *Inobedientia,peſtilentia eſt Regnorum,Prouinciarum,& Vrbium.*

126 *Fidelitas eſt proprium,peculiareq; Vaſſalli.*

127 *Non ſeruans fidem conuentionis priuatur eius emolumento.*

128 *Iuramēto fidelitatis cōtrauenīēs pfidus dicit̄,& feudo indignus,cū Vaſſallagium in ſe contineat,ſtare,& habitare vbi dominus voluerit.*

129 *Contrauenient legi ciuili, & ſic Ducis Decreto diſponenti ſecundū legē diuinā dicit̄ peccare dupliciter,ob præceptum iuris diuini, & Principis iuſſum contemptum.*

130 *Obedientia melior eſt,quam victima.*

131 *Abraham propter præceptum Domini,obtulit filium Iſach in holocauſtum; Adam verò ꝓpter inobedientiam perdidit Paradiſum.*

132 *Obediens verus neſcit moras,nec mādatum procraſtinat,ſed aures parat auditui: oculos viſui,manus operi, pedes itineri.*

133 *Vaſ-*

Digitized by Google

133 *Vaßallus quando ꝓpter ingratitudinem, vel contra iuramentum fidelitatis feudo priuetur. num.134.*

135 *Semel excluſus vlterius non admittiť, imò excludunť deſcendētes vſq; in infinitū, & agnati vſq; ad quartū gradū Domino offenſo. & nu.136.*

137 *Hæreditas ſi auferatur alicui, vt ab indigno nocet omnibus ſequentib. in gradu.*

138 *Sereniß. Dux in cuius fauorē fit conſiliū habet regalia, & ius confiſcandi, nec de illius poteſtate eſt ambigendum.*

139 *Contumacia, & delictum ſi comittatur in Dominū, & Principē poterit Dominus, quāuis feudū fuerit antiquū, & paternum illud confiſcare, ſibiq; acquirere ad perpetuam filiorum, & agnatorum feudatarÿ delinquentis excluſionem, vt habeat ſuæ iniuriæ vltionem.*

140 *Vaſſallus contradicens verbo, vel facto imperio ſui Principis, & inobedientem ſe exhibens; dicitur rebellis.*

141 *Feudum ob leuem iniuriam Domino illatam, confiſcari non debet.*

142 *Feudum non ob leuem ingratitudinem, ſed magnam amittitur.*

143 *Ratione publicæ vtilitatis multa contra cōes iuris regulas ꝑmittunť.*

144 *Quod legi graue viſū eſt, et cōfiſcatione dignū nō dēt alÿs leue apparere.*

145 *Vaſſallus ſub obligatione bonorū, tàm feudaliū, quàm allodialium, Dominum defendere tenetur.*

146 *Vaßallus, qui non edocet de inueſtituris, cōſignamentis, & alÿs authenticis ſcripturis omnia eius bona cenſenť feudalia. 147. vbi quatuor requiruntur, vt Vaßallus irreuocabiliter feudo priuetur.*

148 *Vnicum proclama ſufficere, vbi edictum eſt generale.*

149 *Vnica citatio ſufficit in Rege quoq;, & Principe, & illud eſt ſpeciale.*

150 *In Comite verò, & Barone trina requiritur.*

151 *Vaßallus non audiť elapſo proclamatum tempore, nec moram purgare poteſt poſt lapſum temporis. & num. 152.*

153 *In Ciuitate Parmæ iudicatur ſola facti veritate inſpecta.*

154 *Legitima, & dotes debentur publicatis bonis in feudis.*

155 *Dotes ſoluere, fauor eſt Regis, et Principis, vt feudū liberè veniat ad eū.*

156 *Feuda ex diſpoſitione Decr. Mediol. nō poßūt trāſire ad alios, q̄ ad deſcēdētes acqrētis maſculos, nō alios, ꝗ ēt hēt locū in patria Ser. Duc. Parmę.*

157 *Vxor fit ſubdita loci mariti, & ligatur ſtatutis loci viri.*

158 *Culpa, & delictum mariti, vxori minimè nocere debent.*

159 *Dotem publicari niſi quinque caſibus.*

160 *Bona vxoris, & dotes ſi confiſcantur, marito debeť lucrum ex pacto, ſiue ſtatuto debitum.*

161 *Premium ex delicto alterius quis conſequi non debet.*

162 *Dolus, & fraus nemini debet patrocinari.*

163 *Lucrū, deberi ei qui offendiť, & Principi pęna cōtrauenięťis applicať.*

Digitized by Google

164 *Vxor ſi culpæ, & inobedientiæ particeps ſit, & ſic rea tanti contemptus, etiam ipſa plecti poteſt in aliqua dotis parte.*
165 *Male meritus debet egeſtate laborare, cum publicè interſit, vt alij maleſici terreantur.*
166 *Mulier etiam rebellis eſſe poteſt, & contra Dominũ ſuũ mala moliri.*
167 *Diſpoſitio c. Regis Caroli 2. in conſt. Sycil.*
168 *Dos, pro tertia, quandoq; pro dimidia confiſcari poteſt.*
169 *Edictum Ducis etiam fœminas compræhendet, vt ex lectura dignoſcit.*
170 *Statuta, ſiue decreta confiſcantia totam, vel partem dotis valere.*
171 *Fraus legi, & decreto fieri non debet.*
172 *Mulier mitius punitur.*
173 *Vxor tenetur ſequi virum, etiam rebellem, atque bannitum, & eo caſu dotem non perdet ex communiori. 174.*
175 *Vxor quãdo virũ ſequi non teneť, maximè quando culpa ſua abeſt. 176.*
177 *Vxor culpæ, & inobedientiæ particeps nihilominus caput familiæ, eſſe cenſetur.*
178 *Appellatione familiæ, vxor continetur.*
179 *Argumentũ quando procedat à coniunctis ad diuiſa.*
180 *Inducta ad vnum coniunctionis quando contrarium effectum operanť.*
181 *Verba quando ſunt clara, non opus eſt interpretatione.*
182 *Mulier bona triplicis generis habere poteſt.*
183 *In ſtatutis regulariter maſculinum concipere fœmininum.*
184 *Mulier habitando ſeorſum à marito non diciť caput familiæ.*
185 *Vxorem Vaſſalli Dominũ offendentis non poſſe à marito Vaſſallo eijci.*
186 *Sub generali appellatione, obligationeq; bonorum, ſiue in diſpoſitione generali, aut fideicommiſſo nõ venire feuda, nec in confiſcatione bonorum 187.*
188 *Citationẽ factã ſub pœna cõfiſcationis bonorũ, etiã feudaliũ nõ valere.*
189 *Dubitatio omnis per ſententiam clara ceſſare diciť.*
190 *Feuda ex multis cauſis confiſcari.*
191 *Princeps, Vaſſallo notoriè inobedienti poſſeſſionem auferre poteſt.*
192 *Verus contumax perdit feudum in dominio, & poſſeſſione propter contumaciam etiam non expectato anno 193.*
193 *Verus cõtumax amplius citari non debet, & vbi culpa geminata. 194.*
195 *Rex, ſiue Princeps quãuis recognoſcat Summũ Pontif. vel Imperatorẽ ab eis inueſtitũ, tamẽ in Statu ſuo talia iura hẽt, qualia ipſe Imperator habet in ſuo Imperio, tanto magis quãdo eſt Vicarius perpetuus. 196.*
197 *Iudex nemo eſſe poteſt in cauſa propria.*
198 *Princeps inter ipſum, & Vaſſallũ eſt cognitor, maximè in cauſa feudi.*
199 *Pares curiæ in patria, interpretari Conſilium Ducale Taurini, & Senatum Principis.*

Digitized by Google

200 *Crimen leſæ maieſtatis cognoſci ex cõſuetudine p ſuprema Principũ Tribunalia;reiecta opinione Burſati,& aliorum.*
201 *Imperator,& Rex dicunt pares Curiæ ſuorum Vaßallorum, & cauſarum cum eis vertentium.*
202 *Princeps punit Vaſſallũ contumacẽ,& inobedientẽ,& priuat eũ feudo quando poſt trinam monitionem, & citationem non comparet.*
203 *Citatio vnica an ſufficiat,vel iterum ſit citandus Vaßallus, qui proteſtatus ſit ſe nolle comparere.*
204 *Caſtra quãdo cũ territorio magni valoris p Senatũ Mantuanum confiſcata Dominó Alphonſo Spinole.*
205 *Vaßallus inueſtitus de mero, & mixto imperio, omnimodaq; iuriſdictione dicit cognitor cauſarũ primarum loci, de quo inueſtitus eſt, nec dominus directus ſe intromittere poteſt ex communi.*
206 *Dominus mediatus regulariter non poteſt in ſubvaſſallos iuſdicere.*
207 *Argumentum de Rege,& Duce,ad feudũ validiſſimũ eſſe,& e contra.*
208 *Superioritas ſola dicit ſemper remanere penès Principem.*
209 *Vaßallus,& ſubditus non poßunt Cæſarem appellare,& ad eum recurrere ommißo medio,& hac p cauſa videtur D. Ozaſ. conſilium editũ nu.* 210.
211 *Procurator vllus regulariter in criminalib. non admittit, cum citatus pſonaliter teneat comparere,ne illuſoria iudicia reddant. num.* 212.
213 *Vaßallus excuſat, ſi impedit ſtare in Curia Domini ppter inimicitias.*
214 *Ciuitas ſi gubernet ſub Principe iuſtiſſimo,nõ ſtat iuramẽto phorreſcẽti ẽ nec præſumit metus, nec excuſatio vani timoris admittitur.* 215.
216 *Vaßallus cum ſit homo Regis, & in eius Dominio, non poteſt aliquid agere, vel alij ſe aſtringere ſine conſenſu Regis.*
217 *Suſpicio nulla contra Principẽ ſuũ,tamq̃ Iudicẽ ſuſpectũ allegari põt.*
218 *Allegans locum non tatum probare tenetur.*
219 *Contumax propter inobedientiam fori declinatoriam amittit.*
220 *Citatus à ſuo Principe perſonaliter omnino tenet cõparere. & nu.* 222.
221 *Procurator in alligẽda perhorreſcentia etiam cũ ſpeciali mandato non admittitur, ſed debet per ipſummet principalem pſonaliter præſtari.*
222 *Exceptiones dilatoriæ ante litem conteſtatam proponendæ.*
223 *Vaßallus vocatus ad curiam mandato Principis perſonaliter omnino debet comparere.*
224 *Vaßallus ſi poſt primam citationem recuſet nolle comparere, habet p contumace,adeò vt amplius non ſit citandus.*
225 *Feudum Sereniſſimi Ducis Parmæ, & Placentiæ dependere ab Eccleſia.*
226 *Roma communis patria dicitur, & quomodo.*
227 *Cauſa immediata,magis quàm mediata attendi debet.*

228 *Do-*

Digitized by Google

228 *Dominus immediatus, ſemper mediato pręfertur: & immediato potius parendum. 232.*
229 *Domino immediato omnia commoda deberi.*
230 *Rex in Regno plus habet; quam Imperator in Imperio.*
231 *Vaſſallus à Domino mediato regulariter cogi nõ poteſt ad ſeruiendum.*
233 *Subditus poteſt in terras maioris Domini habitare, nec tamen cogi poſſet in terra Vaſſalli habitare.*
234 *Vaſſallorum non parentium edicto poſſe bona capi.*
235 *Lex quando non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.*
236 *Origo non amittitur per tranſlationem domicilij, nec per præſcriptionem aliquam. num. 237.*
238 *Præſcriptio originis etiam Domino obeſſe non poteſt.*
239 *Vaſſallus originarius poteſt à Domino iudicari, in patriamq; reduci, non obſtante domicilio alibi locato, & non obſtante quauis temporis præſcriptione.*
240 *Mutatio domicilij originis nõ facit, quin ligetur quis ſtatutis veterib. ante tranſlationem domicilij editis.*
241 *Minor, in maiorem non habet imperium.*
242 *Appellatio, à ſententia Principis non datur, & etiam cenſetur Summus Pontifex tertias cognitiones ſibi reſeruaſſe num. 244.*
243 *In Germania, cauſæ Ducum, & Dominorum ad ſupremam Curiã Imperij deuoluuntur, & agitantur.*
245 *Feudum eſſe beneficium, ſed oneroſum.*
246 *Feudũ arbitrio Domini reuocari nõ põt, nec pp ingratitudinẽ cõfiſcari.*
247 *Vaſſallus non ſubditus, committendo feloniam, licet perdat feudum, tamen non committit crimen leſæ maieſtatis.*
248 *Habens iura Papæ, dicitur poſſe quod Papa ipſe.*
249 *Dominus ſtrictius dicitur ius habere in Vaſſallum, & ſubditum, quã patronus in libertum.*
250 *Vaſſallus, ſi requiratur à Domino tenetur eum ſequi.*
251 *Vaſſallus feudo priuari non debet, etiam ſi malè ſubditos pertractet præſertim ſi feudum pecunia ſit emptum.*
252 *Feudum dicitur contractus nominatus ex communi.*
253 *Contumax habetur pro confeſſo, vt hic.*
254 *Mulieres, ruſtici, ſimileſq; perſonæ imbecilles, etiamſi perſonaliter ſint citatæ non dicuntur verè contumaces, & mulier ſi condemnetur non amittit beneficium appellandi.*
255 *Propter contumaciam damnantur, tàm fœminæ, quàm mares.*
256 *Ruſtici etiam verſuti, & ſagaces non excuſantur à contumacia; imo appellatio, recurſus, reſtitutio, & alia remedia denegantur quãuis dicant, ſemper animum habere inuolutum rebus agreſtib. 257. 258.*

259 *Mu-*

259 *Mulieres libenter moram in Ciuitate trahunt ex cauſis ibi expreſſis per Authorem.*

260 *Reſtitutio etiam minori non datur aduerſus ſentẽtiã latã à Principe.*

261 *Fraus in omni diſpoſitione ſemper excipitur.*

262 *Alciatus, & alij Doctores à ſuis Principibus domum reuocati, deſertis illorum lecturis.*

263 *Poteſtas ſtatuendi in perſonas ſubditorum nullis finibus circũſcribitũ.*

264 *Delicta omnino punienda; & perſequi, tàm fœminas, quàm mares, tàm in bonis, & dotibus, quàm in corpore.*

265 *Statuta etiam pœnalia, ita vxores, & fœminas, quàm mares, vbi delinquant punire.*

266 *Ruſtici non excuſantur niſi in caſibus à iure expreſſis.*

267 *Fœminæ furari, graſſari, rapinam committere, rapere, occidere, vi, & veneno necare, rebellare, & omnia mala moliri, vt homines, & de numero illarum, quæ fuerunt affectæ ſupplicio.* 268.

269 *Confiſcationẽ bonorũ vxoris, & dotis non obeſſe viro, quin petere poſſit lucrum ex pacto debitum.*

270 *Pœna vnius premium alterius eſſe non debet.*

271 *Mulieres regulariter, ita ligantur ſtatuto ſicut maſculi; niſi reperiantũ (except e.*

272 *Statutum valere, quo mulier pro marito obligatur.*

273 *Statuta ligare etiam minores, mulieres, ſicut alios.*

274 *Mulierem in pluribus caſibus ſibi præiudicare poſſe.*

275 *Statutum, ſeu diſpoſitio quamuis generalis, non comprehendit caſum dotis, ex cõmuni, maximè vbi non eſt ſpecialitèr priuilegiata, ſed contraria magis communis.* 276.

277 *In materia ſtricta, & odioſa, etiam in pœnalibus lata fit extenſio, vt delicta puniantur.*

278 *Legitima, ſtatuto tolli, vel ſaltem minui poteſt ex communi.*

279 *Statutum contra dotes valere, dummodò non ſit omnino impeditiuum matrimonij.*

280 *Cauſa dotis, fauorabilis dicitur.*

281 *Magna vtilitas poblica, minori vtilitati publicæ præferenda, etiam ſi magna vtilitas priuata, cum magna publica contendat.*

282 *Mala etiã multa quãdoq; tollerantũ, ꝑpter maiorẽ publicã vtilitatem.*

283 *Decretum Sereniſſ. q. Petri Aloyſij Ducis Parmæ, emanatum die 18. Auguſti 1547.*

284 *Vaſſallus tenetur adiuuare Dominũ, illumq; præferre contra patrem, filium fratrem, non tamen contra ſe ipſum.*

285 *Maritus occidendo vxorem, minus dicitur delinquere, quam occidendo parentes.*

286 *Patriæ magis debemus, quam parentibus.*

287 *Vxor*

287 *Vxor non tenẽ obedire viro, quando facit contra p̃ceptum ſui ſuperioris, & an teneat̃ virum relinquere, vt pareat Principi, tãquam capiti Reipub. & patri vniuerſali ſubditorum . nu.288.*

289 *Vxor ſocia rei humanæ, & diuinæ domus .*

290 *Dotes in totum, vel partem amitti, confiſcariq; poſſe, & etiam inobedientiam connumerari inter delicta.*

291 *Contumacia, delictum graue .*

292 *Ex contumacia diutina creſcente, creſcit quoq; pœna.*

293 *Contumax verus non appellat, nec Iudicem ſuſpectum dicere poteſt .*

294 *Iura antiqua Dig. & Cod. loquentia de requirendis reis incorrecta remanere .*

295 *Caſus quando filiæ nihil debetur de bonis matris .*

296 *Maritus poteſt præiudicare vxori in feudo ab ea habito, vt proprietate illius priuetur ſi delinquat in Dominum, vel Dominus in ſubfeudatarium .*

DEO ſemper mihi Duce.

IN hac conſultatione, ſatis ardua, & perdifficili, quam à Venerando Collegio noſtro Taurini petit Sereniſsimus Parmæ, & Placentiæ Dux, contra Comitem Albertum Scottum eius Vaſſallum, extra ipſius Ducatum in Statu Mediolani commorantem; & Comitiſſam Sulpitiam illius vxorem, Romæ quoque manentem, quorum ſingularibus, &
1 nouis adinuentis ſubterfugijs, † obturata aure contra Principis authoritatem ceruicem, & criſtas erigendo, vt ait ad rem tex. in l. 2. poſt princip. C. de libert. & eorum lib. valdè perturbata maiora Tribunalia videntur: Quia animaduerti omnia ferè iura, & auctoritates, quæ cumulari in hac materia poterant, fuiſſe à primis præſtantiſsimis Iureconſultis, & celeberrimis Collegijs iam ante collecta; & ſi alijs hæc nunc Prouincia demandata, qui allatis ſcriptis perlectis, omnia potuerunt accuratius longè, commodiusq; perſtringere; ne otioſus in tanta conſultatione prorſus apparerem, ſingula quæ ex propoſito facto, veritati proxima mihi ſunt viſa, ea, qua potui breuitate, tantum attingere decreui: & omiſſo verborum apparatu, allegationumq; pompa prætermiſſa, in qua priores forte vagati, in tanta ſcriptorum hodie ſylua, pro temporis anguſtia, leui pennicillo delineare, pro poſſe iſta conabor; vt quoquomodo labores mei, tanto Principi ſic benignè roganti, aliqua parte arridere, pro tenui mea facultate poſsint.

Fiſci

Digitized by Google

Fiſci ergo Sereniſsimi Ducis iura,ex multis in aperto eſſe,ſequen tibus fundamentis breuiſsimè puto , vt nec admitti D. Comitis recurſus à Summo Pontifice de iure poſsit, vti aliàs reiectus ; & rectè quoque feudorum confiſcatio teneat ; quamquam inueſtituræ tenor,qua D.Comitis maiores inueſtiti fuerunt, non appareat ; cum
2 tamen,vt ſciunt,& conueniunt in hac materia omnes,†tenor inueſtituræ magis, quam natura feudi attendatur . Celſ. Vgo. conſ.26. num.13.39.46.Iaſ.in prælud.feud.num.99. D. Ozaſ. deciſ. 23. nu. 2.20.& conſ.19.num.47.48.Magon.deciſ.Floren.54.nu.3.4. Ceph. conſ.173.nu.16.cum ſeqq. latè poſt alios Burſat. conſ.122. nu. fin. Andr.Gaill. practi. obſeruat. lib.2.obſer.50.nu.15.& lib.2. de pac. publ. cap.13.nu.4. & 5. poſt alios latiſsimè plures adducens Henr. Roſenth.de feud.cap.1. concl.11. nu.1. 2. vbi gl. pleniſsima etiamſi repugnet naturæ feudorum.Illuſtri.Card.Tuſch. poſt alios multos
3 practi.concl.iur.tom.3.concl.108.num.24.& † inueſtitura det ſubſtantiam ipſi feudo. c.1.de feud.non haben. propr.natu.feud. Bart. Camerar.in repet. c.1.an agnatus. §.quæro. num.150. par.3. Atque
4 † inueſtituræ tenor, pręponderet naturę feudi Ioan. Tom. Minad. in conſtitutione Regni in aliquibus in repe. num. 46. Sigiſmond.
5 Loffred. conſ. feud.11. num.4. & † omnis lex feudi ex inueſtitura ſumatur Illuſtr. Card. Manti. in Vatican. Lucubrat. de tacit. & ambig. conuentio. li.23. titu.19.num.1. De eis tamen inueſtituris , enunciatiuè mentionem facit Petra in tract. de fideicomm. q. 8.
6 num.530.fol.mihi 92.col.3.& 4. †vbi tenor precum à D.Com.Lucretio Scotto reperitur inſertus, ad petendam erectionem primogenituræ ; quæ petitio à magnanimo Duce Alexandro tunc reiecta, ex fundamentis latè per Petram adductis : ſed clarius de ipſis
7 inueſtituris , & præſertim de † prima inueſtitura Com. Alberto Scotto proauo, vel abauo forte ipſius nunc Comitis conceſſa , inueni mentionem fieri à Mario Anguiſ.Placentino conſ.146.num.9. vbi per tot. conſ. agitur de confiſc. feudi in odium Com. Iacobi Scotti, pro delicto communi ab eo commiſſo ; quem huius Com.
8 Alberti,patrem,vel auum eſſe conijcio,† & ſic feudum illud cadu-
9 citati affectum apparet.† Verba inueſtituræ talia relata;Feuda antiqua,ſtipulata per q.Com.Albertum Scottum eius auum paternũ, pro ſe ſe,eorumq; hæredibus filijs, & deſcendentibus maſculis , & legitimis,& de legitimo matrimonio,& ex linea maſculina natis,& naſcituris,& eorum,& cuiuslibet ipſorum deſcenden. vſque in in-
10 finitum : & de ſimili † inueſtituræ forma, mentionem faciunt Magon.d.deciſ.54.num.6. & ſeq. & Franciſ.Millaneſius deci. 7. nu.3. deci.8.nu.99. vbi de iſtis plura .

Primum

Digitized by Google

11 Primùm igitur fundamentum, quia nemini dubium † edictum,
ſiue Decretum Ducis olim Mediol. 17. Maij 1511. aliud Caroli V.
Cæſaris vltimo Septembris 1547. & nouiſsimè iſtud Sereniſsimi
Ducis Raynutij ſub 29. Iunij 1602. de non habitando extra Ciui-
tates, & ad eas reddeundo, patriamque repetendo, validiſsimum
12 eſſe, & pro iure ſeruandum, vt alia † Principum edicta, quando vo-
lunt vim perpetuę legis habere. l. 1. & tot. tit. de conſt. Princip. vbi
Iaſ. nu. 1. §. ſed & quod Principi. Inſt. de iur. nat. gen. & ciu. l. leges. C.
de legib. l. Cæſar de Publican. & vectig. Alex. in ſpecie ad l. Ciui-
tas ſi cer. pet. num. 19. circa fin. Martin. Lauden. in tract. de Princi-
pe. q. 58. Prof. Carau. ad tit. magn. Cur. rit. 1. num. 1. Cauenſ. nu. 2.
Io. Ant. de Nigr. ad c. Regni in pręlud. num. 32. Roland. conſ. 86.
num. 12. 13. & ſeq. lib. 1. conſ. 29. lib. 3. num. 1. 2. vbi de decreto lo-
quitur plura alia congerit Peregr. de iur. fiſci lib. 1. titu. 2. num. 53.
67. 81. & alijs. Io. Petr. Bimius in pleno conſi. 14. diligenti conſide-
ratione. num. 26. 27. & alijs, & loquitur in Comite Marliano à Rege
13 inueſtito, à fortiori in Principe. Adeò vt de eius poteſtate diſpu-
tare, ſacrilegium ſit. l. 2. C. de crim. ſacril. Peregr. d. lib. 1. tit. 3. nu. 4.
14 poſt med. & † Principi ſuo non parere peccatum ſit grauiſsimũ,
quando iuſta præcipit Horten. Caualcan. de brachio Regio in
fragmen. par. 6. fragm. 54. fol. 179. Pontan. de obedien. lib. 4. cap. 7.
15 nec † tutus in conſcientia, qui ſecum vult inobediens eſſe. c. 2.
c. ſolitæ. de maior. & obed. vbi latè glo. & DD. Cagn. in rubr. ſi
quis ius dicen. non obtemp. nu. 7. circa med. poſt D. Thom. & Ar-
16 chiep. Floren. Petr. Beluga in Spec. Princip. rubr. 12. nu. 46. † quãdo
præſertim ꝓpter ſuperbiã, & ellationẽ, vt per eũ: Iacob. de Graff.
deciſionum Aurearum lib. 2. par. 1. cap. 57. nu. 2. & ſeq. & cap. 58.
17 num. 3 4. Celſ. Mancin. de iure Principat. lib. 7. c. 9. & 10. † recte
imò rebellis. Nat. poſt alios conſ. 580. num. 17. 18. 19. Peregr. lib. 3.
tit. 8. de rebell. num. 8. Decian. in tract. crim. par. 2. lib. 7. de rebell.
c. 32. num. 2. Surd. conſ. 152. num 16. lib. 2. latius Henricus Roſen-
thal. de feu. c. 10. concl. 35. num. 24. in glo. 1. ad rem valdè. Farinac.
de crim. læſ. maieſt. q 113. in ſpec. 2. nume. 72. 73. & ſeq. latiſsimè
18 præſertim num. 77. 78. ad rem, & ſi largè: & † qui obedientiam
negat, reus maieſtatis ſit. l. 3. & 4. ad l. Iul. maieſt. Peregr. lib. 2. tit. 1.
19 num. 13. Decian. par. 2. lib 7. c. 33. num. 1. licet † hoc crimen in ſu-
premo tantum ſecundum Roſent. de feud. cap. 10. concl. 35. nu. 40.
dicit communẽ Mich. Graſſ. in §. ſucceſsio ab inteſtato. q. 5. nu. 3.
& Peregr. de iure fiſ. lib. 3. tit. 8. de Rebell. num. 9. & tit. 9. de fil.
20 rebel. num. 4. ſed contraria magis communis, vt etiam hoc cri-
men committatur contra Duces, & Principes ſuperiorem recogno-
ſcentes,

Digitized by Google

ſcentes,vt latiſsimè per Farinac.de crim.læſ.maieſt.q.112.in ſpec.3, num.164.178. & ſeq. vbi plures de communi teſtantes colligit.
21 Quia † qui ſuo Principi reſiſtit,Deo reſiſtit.c.qui reſiſtit 11.quęſt.3.
22 & † qui obedientiam ſuo Principi negat, eum Principem non facit, & veram Principis qualitatem tollit, quia tunc non eſſet Dominus, vt in ſpecie tradit Io. Iacob. Leonard. pro Duce Vrbini contra Papæ decretum in conſ.117. inter feuda.num.45. poſt Affl. plura alia, & ita etiam Petra de fideicomm. poſt Bald. quęſt. 12. num.208. Adhoc Caſſan.in Catalo. glor. mun. par.5. conſ.24 qui ſpecialia in Principe 208. recenſet; & ad rem col. pen. & fina. in ſpecia. 208. Mart. Lauden.de Principe; & rectiſsimè Fulu. Pacia.
23 de proba. lib 2. c.3. num.61.62.63. † inobedientia demum ſpecies idolatriæ p.reg.15. & 8. q.p. cap.ſciendum. Luc. de Pen. ad rem, ad l.ſi magiſtratum num.8.C.de Decur.lib.10. vbi num. 12. de inobedien. plura, & integrum tractatum edidit Io. Iouian. Pontan. de obedientia in libros quinque diuiſum. vbi bona multa, & ad rem varia congeſsit præſertim,cap.5.7.15.lib.1.& lib.2.in princ. & lib.3.c.10.lib.4.c.1 2.3.4.7. & 15.

24 Secundò, quia poteſt etiam † Princeps ſuo Decreto, & edicto generali vaſſallorũ ſuorũ, & magis tratuũ authoritatem, & dignitatem, reſtringere,modificare,& minuere; & quam vult legem imponere,qđ apud noſtros Doctores indubitatũ eſt. Andr. de Iſern. tit.de prohib. feud. alien. per Feder. c. quoniam inter Dominum. num.5. Afflic.ad conſt.Regni.Conſtitu.pęna carere.nu.10.Boſſ.de for.compet.num.49. & tit. de Princip. nume. 201. 203. Petr. Ioan. Anchar. qq.famil. lib.3.q.45.num.3.& quęſt.81.num.1.2.poſt multos D. Sen. Sol. ad conſt. antiq. Sabaudiæ decreto, quia pluribus glo.3.num.2.3. & de foro compet. glo.1. num.8. q.10.11. & ſeq. D. Præſ.Teſaur. deciſ.227. num. 11. D. Præſes Morot. reſp.15. num.2. Fulu. Pacian. de proba. lib. 2. cap.3. num.92. poſt principium ex Afflicto. & poſt alios plures Io. Petrus Surd. conſ.210.lib.2, nu.64. Illuſtr.Cardin.Tuſch.tom.3.prac.concl.iur.concl.110.lit.F.in verb.
25 feudum.num.65. & 73. tradat † Principem poſſe feudum ponere ſub regula iuſtitiæ poſt Bec. conſ.56. num.44. Ergo Vaſſallorum habitationem ad Metropolim, & Regiam,vbi ipſe habitat,reſtringere,& conſequenter de eo, & eius decreto conqueri D. Comes
26 Scottus,nullo iure poterit;tanto magis,quia † generale decretum, poſtquam ab eo non fuit reclamatum, poſt publicationem, intelligitur vniuerſaliter, ſine contradictione receptum, vt teſtatur D. Senator Sola poſt alios, ad antiq. decreta de for. compet. num. 11. glo. 1.

Tertiò

11 Primùm igitur fundamentum, quia nemini dubium † edictum, ſiue Decretum Ducis olim Mediol. 17. Maij 1511. aliud Caroli V. Cæſaris vltimo Septembris 1547. & nouiſsimè iſtud Sereniſsimi Ducis Raynutij ſub 29. Iunij 1602. de non habitando extra Ciuitates, & ad eas reddeundo, patriamque repetendo, validiſsimum
12 eſſe, & pro iure ſeruandum, vt alia † Principum edicta, quando volunt vim perpetuę legis habere. l.1. & tot. tit. de conſt. Princip. vbi Iaſ. nu.1. §. ſed & quod Principi. Inſt. de iur. nat. gen. & ciu. l. leges. C. de legib. l. Cæſar de Publican. & vectig. Alex. in ſpecie ad l. Ciuitas ſi cer. pet. num.19. circa fin. Martin. Lauden. in tract. de Principe. q.58. Prof. Carau. ad tit. magn. Cur. rit. 1. num.1. Cauenſ. nu. 2. Io. Ant. de Nigr. ad c. Regni in pręlud. num.32. Roland. conſ. 86. num.12.13. & ſeq. lib.1. conſ. 29. lib.3. num. 1. 2. vbi de decreto loquitur plura alia congerit Peregr. de iur. fiſci lib.1. titu.2. num.53. 67.81. & alijs. Io. Petr. Bimius in pleno conſi.14. diligenti conſideratione. num.26.27. & alijs, & loquitur in Comite Marliano à Rege
13 inueſtito, à fortiori in Principe. Adeò vt de eius poteſtate diſputare, ſacrilegium ſit. l.2. C. de crim. ſacril. Peregr. d. lib.1. tit.3. nu.4.
14 poſt med. & † Principi ſuo non parere peccatum ſit grauiſsimũ, quando iuſta præcipit Horten. Caualcan. de brachio Regio in fragmen. par.6. fragm.54. fol.179. Pontan. de obedien. lib.4. cap.7.
15 nec † tutus in conſcientia, qui ſecum vult inobediens eſſe. c.2. c. ſolitæ. de maior. & obed. vbi latè glo. & DD. Cagn. in rubr. ſi quis ius dicen. non obtemp. nu.7. circa med. poſt D. Thom. & Ar-
16 chiep. Floren. Petr. Beluga in Spec. Princip. rubr.12. nu.46. † quãdo præſertim ꝓpter ſuperbiã, & ellationẽ, vt per eũ: Iacob. de Graff. deciſionum Aurearum lib.2. par.1. cap.57. nu. 2. & ſeq. & cap.58.
17 num. 3 4. Celſ. Mancin. de iure Principat. lib.7. c. 9. & 10. † rectè imò rebellis. Nat. poſt alios conſ.580. num. 17.18.19. Peregr. lib.3. tit.8. de rebell. num.8. Decian. in tract. crim. par.2. lib.7. de rebell. c.32. num.2. Surd. conſ.152. num 16. lib.2. latius Henricus Roſenthal. de feu. c.10. concl.35. num.24. in glo.1. ad rem valdè. Farinac. de crim. læſ. maieſt. q 113. in ſpec.2. nume. 72.73. & ſeq. latiſsimè
18 præſertim num.77.78. ad rem, & ſi largè: & † qui obedientiam negat, reus maieſtatis ſit. l.3. & 4. ad l. Iul. maieſt. Peregr. lib.2. tit.1.
19 num.13. Decian. par.2. lib 7. c.33. num. 1. licet † hoc crimen in ſupremo tantum ſecundum Roſent. de feud. cap.10. concl.35. nu.40. dicit communẽ Mich. Graſſ. in §. ſucceſsio ab inteſtato. q. 5. nu. 3. & Peregr. de iure fiſ. lib. 3. tit. 8. de Rebell. num.9. & tit. 9. de fil.
20 rebel. num.4. ſed contraria magis communis, vt etiam hoc crimen committatur contra Duces, & Principes ſuperiorem recognoſcentes,

Digitized by Google

ſcentes,vt latiſsimè per Farinac.de crim.læſ.maieſt.q.112.in ſpec.3, num.164.178. & ſeq. vbi plures de communi teſtantes colligit.
21 Quia † qui ſuo Principi reſiſtit,Deo reſiſtit.c.qui reſiſtit 11.queſt.3.
22 & † qui obedientiam ſuo Principi negat, eum Principem non facit, & veram Principis qualitatem tollit, quia tunc non eſſet Dominus, vt in ſpecie tradit Io. Iacob. Leonard. pro Duce Vrbini contra Papæ decretum in conſ.117. inter feuda.num.45. poſt Affl. plura alia, & ita etiam Petra de fideicomm. poſt Bald. queſt. 12. num.208. Adhoc Caſſan.in Catalo.glor.mun.par.5.conſ.24 qui ſpecialia in Principe 208. recenſet; & ad rem col. pen. & fina. in ſpecia. 208. Marc. Lauden.de Principe; & rectiſsimè Fulu. Pacia.
23 de proba. lib 2. c.3. num.61.62.63. † inobedientia demum ſpecies idolatriæ p.reg.15. & 8. q.p. cap.ſciendum. Luc. de Pen. ad rem, ad l.ſi magiſtratum num.8.C.de Decur.lib.10. vbi num. 12. de inobedien. plura, & integrum tractatum edidit Io. Iouian. Pontan. de obedientia in libros quinque diuiſum. vbi bona multa, & ad rem varia congeſsit præſertim,cap.5.7.15.lib.1.& lib.2.in princ. & lib.3.c.10.lib.4.c.1 2.3.4.7. & 15.
24 Secundò, quia poteſt etiam † Princeps ſuo Decreto, & edicto generali vaſſallorũ ſuorũ, & magis tratuũ authoritatem, & dignitatem, reſtringere,modificare,& minuere; & quam vult legem imponere,qđ apud noſtros Doctores indubitatũ eſt. Andr. de Iſern. tit.de prohib. feud. alien. per Feder. c. quoniam inter Dominum. num.5. Afflic.ad conſt.Regni.Conſtitu.pęna carere.nu.10.Boſſ.de for.compet.num.49. & tit. de Princip. nume. 201. 203. Petr. Ioan. Anchar. qq.famil. lib.3.q.45.num.3.& queſt.81.num.1.2.poſt multos D. Sen. Sol. ad conſt. antiq. Sabaudiæ decreto, quia pluribus glo.3.num.2.3. & de foro compet. glo.1. num.8. q.10.11. & ſeq. D. Præſ.Teſaur. deciſ.227. num. 11. D. Præſes Morot. reſp.15. num.2. Fulu. Pacian. de proba. lib. 2. cap.3. num.92. poſt principium ex Afflicto. & poſt alios plures Io. Petrus Surd. conſ.210.lib.2. nu.64. Illuſtr.Cardin.Tuſch.tom.3.prac.concl.iur.concl.110.lit.F.in verb.
25 feudum.num.65. & 73. tradat † Principem poſſe feudum ponere ſub regula iuſtitiæ poſt Bec. conſ.56. num.44. Ergo Vaſſallorum habitationem ad Metropolim, & Regiam,vbi ipſe habitat,reſtringere,& conſequenter de eo, & eius decreto conqueri D. Comes
26 Scottus,nullo iure poterit;tanto magis,quia † generale decretum, poſtquam ab eo non fuit reclamatum, poſt publicationem, intelligitur vniuerſaliter, ſine contradictione receptum, vt teſtatur D. Senator Sola poſt alios, ad antiq. decreta de for. compet. num. 11. glo. 1.

Tertiò

Digitized by Google

Tertiò iuſtitia huius decreti, dignoſcitur apertiſsimè ex fonte, & medulla multarum legum, quarum pleraſque à Doctoribus noſtris prætermiſſas animaduerti, quę omnes ſimul iunctę, regulam ſoli-
27 dam verè conſtituunt. ergo cum regulam, Sereniſsimi Principis Fiſcus pro ſe habeat, intentionem contra Vaſſallos ſuos fundatam habere dicitur. l. Regula de reg. iur. vbi Cagnol. & Dec. Maſc. poſt alios in tract. de prob. in ver. regula. Decia. in cauſ. feud. reſpon. 22.
28 num. 22. lib. 5 † At regula deſumitur ex legib. pluribus Decretum iuſtum, iuri, æquitati, omniq; decori conſentaneum ſuadentibus ex l. 1. de Decur. ex l. 1. C. ſi curial. relict. Ciuit. rus habit. maluer. lib. 10. l. ſi ad Magiſtratum, l. quidam ignauię. l. Quamuis. C. de Decurio. lib. 10. l. penult. & fin. de municip. & originar. eod. tit. l. 1. §. qui in fraudem de vacat. mun. l. 2. C. de aduoc. diuer. iud. l. 2. l. ſi quis poſt hanc. C. de edific. priuat. l. fin. de damn. infec. l. qui habebat. de leg. 3. & l. certa forma de iur. Fiſci. lib. 10. l. omnes. C. de Agric. & cenſit. lib. 11. §. patrocinia. §. ſed etiam ſuſcipientes in authen. de mandat. Prin. vbi Bart. num. 1. 2. quos tex-
29 tus nemo citat. Quę omnia iura volunt, & clamant † patriam colendam: honore, & maieſtate augendam: Ciuitatem propriam non deſerendam: indignos Ciuitatis, & patriæ honoribus, qui ab ea fugerint; ad eamq; repetendos, & vindicandos Ciues, & alia ſimilia multa: omiſsis vulgaribus, nimis a longè petitis, de ornatu, & deformatione Ciuitatum ex tot. tit. de oper. publ. D. & C. de ędificijs priuat. Cępol. de ſeruit. vrb. pręd. cap. 59. Rom. ſingul. 710. incip. quero. per illum tex. Petr. Gregor. de Rep. lib. 2. cap. 10. nu. 3. 4. & alibi paſsim.

Quartò in ſpecie caſus iſte deciditur, pro decreti validitate in l. 1. de Decur. in l. 1. C. ſi Curial. relicta Ciu. lib. x. in c. nulli Ciuium de conſecrat. diſtinct. 3. quem tex. allegat Luc. de Pen. in d. l. vnica in principio. Item in l. fin. de Decret. ab ordine facien. in l. promulgatis. C. de offi. Præfec. Vrb. quæ proxima iura citat adhoc Rom. conſ. 59. infra allegato, & alia iura citat Menoch. poſt hęc omnia ſcripta viſus, in hoc eodem caſu pro Sereniſsimo Duce Parmæ, & Placentiæ. conſ. 1176. quod incipit, De prima egregia, lib. 12. & vlt.
30 num. 1. 2. & ſeq. Ergo † cum habeamus caſum legis, omnis debet ceſſare dubitatio. l. Ancillę. C. de furt. Nam d. l. 1. de Decur. clarè
31 cantat † Decuriones, ſedibus Ciuitatis relictis, ad alia loca migrantes, ad patrium ſolum reuocari poſſe: & Bart. ibi num. 2.
32 quęrit, vtrum † Decurio habitans in Comitatu, cogatur redire in Ciuitatem, & ibi habitare, reſpondet quod ſic per dictam l. 1. C.
33 ſi Curial. relic. Ciuit. vbi textus ille clarè inuehitur contra † deſerentes

ſerentes

ſerentes propriam Patriam plectendo confiſcatione locorum ; quorum cauſa impios ſe, Patriam vitando demonſtrauerint ; & gl. fin. ibi not. † impium eſſe propriam Patriam relinquere : & Bart.
34 ibidē, & alij Doct.& Rom. alia iura inducit. † Patriam quoq; deſerere crudele. & perdit Ciuitatem, atque priuilegia illam deſerens, vt exclamat Io. Neuiz. conſ.12. num.2.3. inter feuda. Robert. Maran. in ſpec. aur. par.3. num.42.43. & quamuis illi tex. non loquantur de Vaſſallis, ſed alij Doct. in ſpecie infra citati, tamen lo-
35 quuntur de Decurionib. quorum ope † Ciuitas, regi, honorari, & ſubleuari debet, & non negari, nec deſeri origo Ciuitatis l. aſſumptio in princip. vbi Bar. ad municip. Gramm, voto 10. nu.15.16. Decian. tract. crim. par.1. lib.4. c.16. de loco originis, & Domicil.
36 num.19. optimè Alex. conſ.34. lib.5. num.3. vbi † quod originarius non poteſt, etiam ſe ab origine liberare; & ratio illa generalis eſt,
37 ex qua Bart. exemplum perſimile deducit, & † vbi ead. ratio, idem quoque ius ſtatuendum l. illud ad l. Aquil. cum ſimil. & regula eſt
38 † in materia feud. tritiſsima, habere locum deciſiones iuris communis, vbi aliter in materia feudorum non reperitur deciſum. Iaſ. in prælud. feud. num.63. Maran. in Spec. aur. par.3. num. 86. 87. Euerard. poſt Doct. in loc. leg. loco à feud. ad emphyteu. nu.44. Rom. conſ.212. num.4. vbi Mendoſ. in apoſti. lit. D. & C. plures alios congeſsit. & ad rem. Franc. Milane. deciſ.8. num.115. 118. 119. & 161. Illuſtr. Card. Tuſch. pract. concl. iur. in ver. feudum
39 conclu.169. num.10.15. & ſeq. Alia etiam ratione, quia † Vaſſallus magis dicitur eſſe ſubiectus Domino, quam alius ſubditus ratione iuriſdictionis D. Ozaſc. poſt Abb. conſ.9. num.15. adeò ut ſi deeſſent particulares deciſiones contra Vaſſallum, illa ſufficere videantur.

40 Quintò dictam decreti iuſtitiam comprobant alia ſimilia, † vrbes omnes, Prouincias, & Imperia, decere impleri, hominum, atque habitantium adiectione, & copia. l. 1. ſol. matr. l. cum ratio. §. ſi plures de bon. damnat. vt pulchrè proſequitur. Luc. de Penna ad l. ſi Colloni. num.3. C. de agric. & cenſit. lib. 11. Ita apertiſsimè ſcri-
41 bens, quod † Villa eſt deformata fugientibus inde Colonis, & di-
42 minuta cum † aſcriptitij coloni, & inquilini ſint membra : &
43 † villa, ſeu terra, in qua ſunt, ſit corpus eorum. l. cum ſatis in princ. & §. 1. eod. tit. de agr. & cenſit. l. longè de diuer. & temp.
44 præſcrip. ibi, partes eius fundi ſunt ; ſicut ergo † totum diminutis partibus, & corpus præciſis membris deformari dicuntur, ita &
45 † caſtrum, ſeu villa, colonis, & adſcriptitijs diminuta; vnde pereunte cultore, terra in ſolitudinem redigitur Geneſ. cap.47. num. 19.

Digitized by Google

46 Catalog. glor. mundi.par.5. conſi.15. Inde poſſunt etiam † Barones,& Vaſſalli cogere ſubditos ad colendum eorum rura,ne inculta remaneant, vt latè tuetur Marin. Frec. de ſubfeud. lib. 2. 41.
47 autoritate. Nam † quo plures ſunt Ciues in Ciuitate,eo nobilior
48 eſt Ciuitas † cum numerus Ciuium ſit ornamentum Ciuitatis. Decia. poſt Socin.reſp.16. num.101.102.lib.4.& reſp.44. nu. pen.
49 & fin. eod.lib. Item quod optent ſemper † Principes,eorum vrbes non vacuas,ſed habitari,& ciuium frequentia florere.Ioſeph.Lud. deciſ.Lucen.60.num.fin. Menoch. de arbitrar. caſu 155. num.7.8.
50 Item quod † habitantes extra Ciuitatem non debent admitti ad priuilegia Ciuium. §. 1. & fin. in Auth. de defenſor. Ciuit. Brun. conſ.132. col.vlt. lib.2. in feudali. Boer. rectè deciſ.272. num.4.5. vbi multa de hoc Roland.conſ.79. num.31.32.53.& ſeq. latè lib.3.
51 & num.37. loquitur poſt Ruin. † de ciuibus Placentinis alibi habitantibus,qui ſunt indigni repreſalijs. Afflict.deciſ.384.vbi nu.5.
52 poſt Bal.ait quod † Ciuis Originarius habitans extra Prouinciam originis, dicitur ab eo deſerta Prouincia originis, & idem dicit
53 de † Ciuitate;ergo indignus eius commodis, & amittit eius priuilegia ibi num.13. & ei quoq; non ſuccurrens. Marſ. de Bannit. in ver. Ciuitate,num.142. & plura ſcribit Decia.reſp.32. num.15.16.
54 & ſeq. lib.5. de Patria deſerta, quod † Ciuis priuetur Ciuitate,& eius priuilegijs,& commodis. Iaſ.ad l.1.§.huius ſtudij. num.15.de iuſt. & iur. Andre. Gaill. de Arreſt. Imper. cap. 10. num. 9. Item quod Petrus Gregor. tract.de Repub. lib.2. c.1. num.10.& 11. optimè ſcribit inter præclaras, & maiores Ciuitates, Regnorum, & Principatuum eſſe Regias,& Metropolitanas; nempe eas, in quib. frequentius Imperatores, aut Principes domicilium, ſeu habitationem deligunt;ibi enim Principis perſona,ad quam ſubditi con fluunt,& opulentia regalis,& virorum præſtantiorum, ſeu aulicorum conſortium, locum Illuſtriorem reddunt, & num. 11. Romæ
55 exemplo demonſtrat † habitationem aſſiduam, vel frequentiorem Principis in vrbe, breui ſolere, eam, & ædificijs, & artificijs,
56 atque diuitijs ſplendidiorem reddere; vt contra † Principis abſentia, ſplendida corruere ſolent, & neglectui haberi, & num. 12. & 13. alia pelpulcra. Et iterum idem Gregor. lib.4. cap.4. de ex-
57 tran. ſeu peregr. † multa de replendo, augendoq; Ciuitatem hominibus,& retinendo, ne recedant, & præſertim num. 18. vbi poſt
58 Ariſtot. 3. polit. cap. 3. tradit in † multis rebus publicis, attrahi ad Ciuitatem peregrinos,& recenſet Alex.Magni,& aliorum Principum inſtituta, de alliciendis,priuilegijs, donis, & magnis conditionibus ad habitandū homines in eorum Ciuitatib. & per tot.

cap.

Digitized by Google

cap. multa. Item ſequitur Ciuitates, habitantiũ receſſu vacuas, & inanes relictas, ſicq; loca deſerta, alios etiã paucisſimos relictos, ad onera, munera, & ſeruitia onerare, qđ eſſe minimè deberet. Bar. ad l. Incola la 2. nu. 1. & fina. vbi Alex. in additio. ad municipal. de quo Egid. Thomat. de collect. tradit. fol. mihi 438. num. 1. & ſeqq. vbi multa allegat. Excell. Ozaſcus deciſ. 95. num. 19. & ſeq. num. 26. 27. & alijs. Decian. reſpon. 44. num pen. & fin. lib. 4. Lud. Saccã. reſp. 15. num 6. in terminis talis Decreti Craue. conſ. 973. num. 37.
59 optimè. Item † ſubditorum intereſt, Dominos ſuos, & Principes habere pręſentes, quorum præſentia velut ſolis recreari valeant, alloqui, & agenda pertractare, vt poſt Bald. tradit Afflic. deciſ. 265. num. 11. 12. Rol. conſ. 1. num. 43. lib. 1. Capic. deciſ. 151. nu. 9. de Rege Angliæ loquentes; ergo & eodem iure Vaſſalli, & ſubditi,
60 cum iſta correlatiua, & † correlatiuorum idem iudicium. l. fin. C. de indict. viddit. cum vulgarib. & id pro regula tradit Afflict. poſt Andr. de Iſern. deciſ. 265. num. 1. 2. 3. & ſeq. vbi quindecim fallentias ponit. latè Gabriel. de legib. conclu. 3. Iacobin. idem, quod
61 † à pari procedant. in ver. dictiq; Vaſſalli promiſer. nõ committe. Felon. nume. 24. Zaſ. de amiſsio. feud. num. 81. Vaſqu. controu. illuſtr. cap. 8. num. 11. Burſ. conſ. 160. num. 4. & nouiſsimè poſt priores Roſent. cap. 7. conclu. 1. num. 2. & per totam. ob id debet
62 † Princeps ſuos Vaſſallos conſeruare in eo Statu, in quo inuenit, & ſic penès ſe, non vagantes Andre. Gail. de arreſt. imper. cap. 8. num. 12. Rol. poſt Ioan. de Plat. conſ. 1. nu. 104. lib 1. Camil. Borrel. conſ. 1. nu. 169. Itẽ facit deciſ. Capyc. 118. in cauſa Magn. Franci. vbi num. 9. circa fin. tradit in conceſsione feudi, & Terræ id videri actum inter Vaſſallum, ſubditum, & Dominum, ne diſcedatur à loco, & num. 10. 11. etiam tradit obligatum ad ſeruitia perſonalia, recedere non poſſe, & Doct. in adnot. ad Andr. de Iſern. in tit. de Regal. num. 52. in ver. angariæ. lit. G. vbi Capyc. citant. & Io. Ant. de Nigr. ad c. Regni. c. grauamina. num. 28. 29. Ergò ex omnibus prædictis patet, mentem Sereniſsimi Ducis, omni iure, conſuetudine, & ęquitate ſubnixam: & ob id decreto parendum fuiſſe.

Sexto, his nunc omnibus tamquam generaliter præmiſsis, ad ſpecialia, magiſque proxima deueniendo, conſtat apud DD. no-
63 ſtros, communiterq; receptum † valere ſpecialia illa edicta contra ſubditos emanata, de propria loca, patriamq; repetendo, ſub pœna amiſsionis, confiſcationiſq; bonorum, ſi ſint ſubditi ratione originis, & bona allodialia poſsidentes, vel habitationis propter domicilium ibi conſtitutum, per annos decem, viginti, vel triginta: quia eo caſu facti homines Regis, & Principis, & ſui ſunt, ob id

ab eo auferri minimè poſſunt. l. omnes actiones. §. 1. de reg. iur. Marin. Frec. de ſubfeud. lib. 2. q. 10. num. 6. & q. 11. nu. 1. 2. optimè, tanto magis ſi iuramentum præſtitiſſent, vt per eum. & plura alia ad rem iſtam ante eum tradit Spec. de feud. §. quoniam num. 2. 6. 10. 11. & alijs: vbi latè de homagio, & quomodo ſubditi fiant alterius homines, per pactiones, & homagia: ſequitur Bertrand. conſ. 163. par. 7. num. 10. Bart. primùm anteſignamus noſter communiter approbatus ad l. fin. de decret. ab ordin. facien. ita docuit, & Specul. de feud. §. quoniam. num. 18. 37. 38, & ſi non ita clarè, quòd homo recedens plectitur amiſsione manſatæ, vt per eum; latè poſt iam dicta in indiuiduo tradidit Luc. de Pen. ad l. ſi quis prædium num. 13. 14. 15. & l. ſi Coloni. C. de agric. & cenſit. nu. 22. 23. lib. 11. Boſſ. de for. comp. num. 37. Menoch. de recup. poſſeſſ. remed. 10. num. 48. & ſeq. Andr. Gail. obſeru. lib. 1. obſeru. 17. num. 8. & de arreſto Imp. cap. 8. num. 13. & inter conſulentes Rom. clariſsimè
64 conſil. 59. num. 1. 2. Socin. iun. conſ. 76. lib. 3. num. 34. & ſeq. † vbi defendit valere edictum, & pœnam confiſcationis bonorum, & idem Socin. conſ. 76. lib. 4. num. 15. & ſeq. loquens in Caſtro Sancti Martini Ducatus Mutinæ pro Marchione Sigiſmondo Eſtenſi, vt num. 29. Craue. pro domino Saxeoli conſ. 973. num. 29. 30. & ſeq. vbi plura, & nu. 30. exempla ponit de ſe ipſo Ripa, Alciato, & Cæphalo, ab eorum Principibus domum reuocatis, vt aliarum Ciuitatum, & Vniuerſitatum lecturas deſerere coacti, & contrarijs iuribus ipſi reſpondent Ill. Card. Tuſch. qui Romani conſ. citat in tomo 3. pract. quæſt. iur. in lit. F. verb. feudum. concluſ. 122. nu. 9. & 10. citat etiam Socin. Crauet. & Surd. & num. 11. Brun. Maluaſ. Socin. & Aemilia. contrarium tenentes, quibus reſponſio parata. Ant. Galeat. Maluaſ. conſ. 63. nu. 15. & ſeq. & ſi in caſu ſuo contrarium teneat pro maiori domino ex cauſis per eum adductis, cui infra reſpondebitur. Io. Petr. Surd. conſ. 210. num. 14. lib. 2. Petr. Io. Anchar. quæſt. famil. lib. 2. q. 48. vbi de talium edictorum validitate nil omnino dubitat; & poſſunt ſubditi à Domino ſuo vbicunque repeti. Crau. conſ. 241. num. 7. circa fin. D. Ludou. Sacca reſp. 18. num. 5. Gail de arreſt. Imper. vbi ſupra. cap. 8. num. 13. & poſt alios Burſat. conſ. 34. num. 26. 27. & ſeq. vbi hanc communem ait, & à toto mundo ita ſeruari teſtatur: & nouiſsimè in hoc eodem caſu, Menoch. d. conſ. 1176. lib. 12. num. 14. 15. vt iam dixi poſt omnia ſcripta viſus, qui tamen non ita clarè, & largè, rem iſtam examinat: adeò vt illa Romani opinio, quam Doc. nu. 15. amplexi ſunt vera ſit, & communis, omninoq; ſequenda, non obſtante aliquorum opinioni, quibus ſuo loco reſpondebitur.

Ratio

Digitized by Google

Ratio autem prædictæ concluſionis, patet ex iamdictis aperta,
65 † arguendo à minori ad maius, vt per Euerar. in loco à minori ad mai. & à maioritate rationis auth. multo magis. C. de Sacroſ. Eccl. latè de hoc Camill. Galin. de verbor. ſignif. lib. 7. cap. 23. Quia
66 quemadmodum reuocantur † Decuriones, & Curiales ad patriam d. l. 1. de Decurio. l. 1. C. ſi curial. relic. Ciui. lib. 11. vt conſueta munera, honores, onera, ſeruitiaq; eorum patrię ſubeant; quam im-
67 pium eſt relinquere: Reuocantur item † Coloni ad terras. l. omnes. l. ſi coloni. C. de agricol. & cenſi. ne inculta rura permaneant.
68 Item † cenſiti, & cenſitores, ſeruiq; glebæ aſtricti ad loca cenſibus obnoxia. l. Colonos. C. de agricol. & cenſi. l. fina. C. in quib. cauſ. colo. l. fina. C. de cenſi. & cenſitori. li. 11. vbi Bart. Lucas, & alij,
69 † ne cenſuum ſolutio pereat; omnia quidem contra publicam vtilitatem, & commoda; de quo etiam Pontan. de obedien. lib. 4. c. 1. alijsq; de cauſis abundè ſatis iam ante commemoratis; Tanto magis, & à fortiori poterunt reuocari ſubditi ab eorum Dominis,
70 & Principibus arctiori hodie vinculo obſtricti; cùm ſint † Principes capita noſtra, patres, & à Deo ſupernè dati Pontan. de obedien. lib. 2. in princi. & lib. 4. c. 3. Guido Pap. deciſ. 631. num. 9. ſecundum autiquam, & num. 30. ſecundum nouiſsimam impreſſionem, vbi adden. ad eum. Craue. conſ. 238. in princ. & alibi ſcri-
71 ptores. † Quibus non parere peccatum, ſacrilegium, rebellio, & offenſio magna, vt ſupra latè ſuo loco probaui per c. 2. de maiori. & obedien. Viui. ad rem optimè deciſio. 106. num. 1. 2. & ſequen.
72 & per Doctor. paſsim: aliàs plura ſequerentur ex hoc † abſurda, quod liceret ſubditis Principum imperia contemnere; eorum Caſtra, oppida, Vrbes, & Prouincias deſertas relinquere, atque habitantium concurſu deformare, ſicque vacuas, & inanes dimittere; contra iura omnia, diuina, Canonica, ciuilia, & humana, contra iamdicta; ad quod confe unt etiam multa tradita per Nat. conſil. 83. nume. fina. conſ. 592. nume. 16.
73 Crauet. conſ. 6. ad finem. Franc. Bec. conſ. 41. num. 25. † Item in Patria relictos, indebitis oneribus ſolos prægrauari contra. l. 1. C. de cenſib. & cenſito. lib. 11. vt ſuo loco latè, & his ſimilia multa.

Ex quibus, valdè admirari non deſino Socin. ſen. conſ. 272. lib. 2. num. 8. 9. 10. Alber. Brun. Iacob. Emillian. & Maluaſ. ab Illuſt. Card. Tuſc. quoq; citatos d. concluſ. 122. num. 11. & quoſuis alios, illorum opinionis ſectatores (& ſi Socin. non loquatur in terminis noſtris) ac Rudolfin. etiam, tàm audacter contrariam ſententiam, omni iuri repugnantem; contra tot rationes, leges, & auctoritates amplexos, & cōtra communem etiam locutos, quaſi antiquitatum

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Romanarum, tàm ſtante Repub. quàm inde Cæſarum,& aliorum Imperatorum, à quibus iura manarunt immemores; non diſtin-
74 guentes † quatuor notiſsima tempora ex hiſtoriarum ſcriptoribus aperta; primum Romanorum Regum, & Reipub.2. Cæſarum poſt Reipub. occaſum. 3. Imperatorum Grȩcorum poſt tranſlatū ad Conſtantineopolitanam Metropolim imperium. 4. Imperatorum Germanorum poſt amiſſum Greciæ Imperium, apud quos Germanos adhuc hodie ſedes Imperij: & ſi tria tantum tempora ad caſum noſtrum diſtinguat aliter Capic.deci.118.num.1.2. confundendo tempora Regum, Reipub. & Romanorum Cæſarum. Aliterq; diſtinguat Robert.Maran. in Specu.3.par. in princ.& per totam, iudicij tela agredit. Quæ quidem tempora, apertiſsimè demonſtrant,illa priſcorum ſȩcula,& conſequentèr Iureconſultorum reſponſa, Cæſarumq; ſanctiones, à feudorum temporibus,& iure,longè, lateq; differre: Romanorum enim temporibus primis, (Regum priſcis ſȩculis omiſsis, quorum legum, & Conſtitutionum nulla memoria) quibus vniuerſi orbis Imperium abſolutè Romani tenebant, dum tanta Incolarum, & aduenarum multitudo,quos peregrinos appellabant,Romam conflueret,eam velut primos apum fȩtus in immenſum excreſcentes,ab vrbe tamquā ex alueario magno, in Colonias Romanas, & Italas nuncupatas,primùm deducebant,non vt tamquā Italiæ oppida tantùm, & ab eis quæſita, tuta ſeruare; ſed Imperij Romani propugnacula eſſe viderentur: illiſq; peregrinis, fortunis, & bonis vacuis; terras, & prædia pro eorum victu, & vſu diſtribuebant, & à Ducibus imperante Senatu,ſub vexillibus mittebantur, teſte ex aliorum teſtimo-
75 nio Pet.Grego. de repub. lib.6.c.7.num.3. † & ſic ab incolendo Coloniæ dictæ.Cȩſarum verò temporibus,iam propagato Caſtris, oppidis,Ciuitatibus,& Prouincijs Imperio; victoribus,& emeritis militibus Cæſares aliqua condonabant: l.item ſi verberatum.§ 1. de rei vindica. l.Lucius. de euictio. & vbique glo. & Doc.Deciſio
76 Hierony.Lauren.Auinion. 133. num.15. † Inde Coloniarum iura immutata,& aucta,atque pluribus Colonijs,& Ciuitatibus,de Imperio Romano benè meritis, aut fœdere iunctis, iura Italica communicata, & priuilegia multa ab ipſis Imperatoribus data. l. 1. & toto titu. de cenſib.Alciat.latè lib.2.diſpunc. c.21. D.Loſa de iure Vniuerſi.par.1. c.2. nu.5. & alibi Doc. vt iſta omnia fiunt legibus etiam noſtris aperta in l.2.§.Cumq; Conſules de origi.iur.vbi Zaſ. Cagnol.& alij proſequuntur. §. fina. Inſtitu. de hæredi. inſtit. vbi Vigl. num.2. l.neque apud peregrinos.C.eo.& vbiq; Doc.Tit.Liu. Hygenus de limitib. Plutar. Appian. Aul.Gel. lib.16. cap.13. & alij;

Digitized by Google

alij;vt fusè de his dignoſci plurima poſſunt apud Alex.ab Alexan. genial. dier. lib.4.c.10. vbi latè Tiraq.in glo.multa, doctaq; colligit,atq; commemorat; hyſtoricos etiam plures in medium proferens. Catalog.de peregrinis.par.11. conſ.22. Sigon. & alij Romanarum rerum obſeruatores; & Petr. Gregor. de repub. lib. 1. c.2.
77 num. 2.† Igitur cùm Romani, & inde Cæſares orbis eſſent Domini,hominum,& agrorum; facilius,liberiusq; cuiq; tunc licebat arbitrio ſuo domicilium, & incolatum quærere, ſi non haberent; & mutare. Quia vbique eidem Imperio ſuberant homines, dummodo relicta rura cenſui obnoxia tributa penderent, alijsq; locis vnde oriundi, vel domicilium conſtituerant, nullum damnum irrogaretur; Romanisq; Imperatoribus,nulla quoque videbatur iniuria fieri,nullumq; præiudiciium, ſicut & oſtendunt. l. & qui origine in princip. de muneri. & honorib. l. nihil ad municipal. vario modo à Doctorib. noſtris inducta l. de iure, & tot alia d. titu. iura; quæ omnes Digeſt. leges fuerunt tantum illorum Iureconſultorum reſponſa,qui Romanorum Cæſarum temporibus, longè poſt Chriſtum natum floruerunt,vt in meo de præcedentia tracta. latè ſatis comprobaui: ob id rebus eorum abſolutè potuerunt, ac peregrinis,Incolis, Colonis,& Ciuibus,quam voluerũt legem pręſcribere; quia iuxta illud poeticum, vt volucri vacuo quidquid in orbe patet,quod adducit Pontan.in tract.de fortitu.lib.2.c.4.

Tertio verò tempore, tranſlato in Gręciam Romano Imperio, primùm à Conſtantino Magno 67. Imperatore à Iulio Cæſare, poſt Chriſtum natum 312. anno; qui ſecundum aliquos fuit pri-
78 mus Chriſtianus Imperator,vt teſtãtur Bart. & Doc. ad l. 1. C.de Sacroſ.Eccleſ.Bart.num.4.7.in repeti. Iaſ. in 2.lec. num.2. Maran.
79 in Specu.aur. par.3. num.16. ab alijs Græcis Imperatoribus † hominum conditio reſtricta,& in nouam ſeruitutis ſpeciem redacta, pluresq; homines facti coloni cenſiti,aſcriptitij,glebę adicti; quibus loca,& rura tali lege colenda relicta; & qui præſcripta ſibi loca deſerere minimè poterant, imò recedentes vindicari, & plecti, toto titu. de agricol. & cenſi. De Colon. paleſtri. De Colon. tracenſi. De Colon. illyricia. vbi Doc.C. lib.11. & alibi ſcriben.Gaill. & alij: Deq; eorum prima origine tractat, Diodor. lib. 2. de fabuloſ. antiq. geſt. & Petr. Vanderanus poſt eum de priuileg. creditor. c.14. Qui mos à Romanis abrogatus, fuit inde à Græcis Imperatoribus alio modo receptus.

Quartò demum tempore,occupato à Mahomete Turcarum tyranno Græcorum Imperio, annis iam octingentis elapſis,vel circa, ac propter immania illa bella, diſtractis Chriſtianorum viribus,

propter Cōſtātini, & Leonis Græcorum Imperatorum inobedientiam; qui oppreſſę ab Aſtulfo Longobardorum Rege Romanæ Eccleſię opem ferre recuſarunt à Stephano Summo Pontifice Romano; vel ſecundum alios à Leone tertio; eo mulctati, vt ab eis Imperium in Carolum Magnum Pipini filium 112. Imperatorem, in Germaniam fuerit tranſlatum anno Chriſti 776. vel ſecundú alios anno 801. vti glo. in ver. tranſtulit oſtendit ad c. Venerabilem. de elect. vbi Io. Andr. num. 42. & Abb. num 17. Reſtaur. de Impera. q. 7. Celſ. Mancin. de iur. principat. lib. 3. c. 3. col. 4. fo. 76. & Peregr. de iu. fiſci. lib. 1. titu. 2. num. 10. 11. apud quos, & alios hiſtoricos de his multa. & Burſat. conſ. 131. num. 81. de iſtis etiam. Qui Carolus inde Magnus, Hadriani Papæ hortatu, Longobardorum Regem Deſiderium, Papiæ obſedit, & expugnauit. c. Hadrianus Papa 63. diſtinc. c. hortatu 23. q. 8. & poſt Marin. Frec. & Thom. Marin. Burſa. ibi num. 81. teſtatur. Petr. autem Rebuff. in practica Cancella. Apoſtolicæ fo. 616. aliter præmiſſa oſtendit in 2. col. verſi. Et nota, quòd tranſlatio Imperij, &c. vbi formalitèr ſcribit, Quod tranſlatio Imperij à Romanis in Germanos, quo prius fuerat facta per Eccleſiam à Græcis in Romanos, ſeu Gallos tempore Caroli Magni fuit facta anno Domini 1484. tempore Gregorij Quinti, qui fuit conſanguineus Ottonis Imperatoris Germanicæ nationis: Res ergo fuit ordinata per Theutonicos, nec mirum ergo vt quidam dicunt, ſi ordinauerint, quòd electio fieret per eos, & fuerint contempti Italici, Galli, & Hiſpani clariſsime nationes Chriſtianorum, vbi de his alia. Tamen quamuis ſit magna Rebuffi auctoritas, vel potius auctoris dictæ practicæ Cancella. Apoſtol. poſitæ poſt practi. benefic. Rebu. qui dicitur fuiſſe Hieronym. Pauli Barchinon. literarum Apoſtolicarum Vice corrector, exiſtimo, vel numerum annorum corruptum, & legendum potius 984. vel continere errorem, quia duo Ottones Imperatores floruerunt annis 968. 983. reſpectiuè, vt ex hiſtorijs didici: & Imperium à Græcis fuit primò tranſlatum in Gallos, & ſic Carolum Magnum anno 806. & durauit in Francia vſque ad annum 910. inde tranſlatum in Germaniam, vt teſtatur Catalog. glor. mun. par. 5. conſi. 28. facie 6. verſic. ex quo licuit ſpoliatis, &c. & redditur probabile auctoritate glo. in c. ad Apoſtolicæ. de ſenten. & re iudica. circa finem verſi. illi autem, vbi ponit nomina ſeptem electorum Imperatoris in Germania, quorum tres Eccleſiaſtici, & quatuor ſeculares; & adducit verſus de his. & glo. illa Io. Andreæ, qui gloſauit ſextũ, & mortuus anno 1348. morbo peſtis, vt Pratęius in lexicon. iuris, ergo inconuincibiliter electio tranſlata in Germanos ante

annum

annum 1484. Dem um pro veritate huius hiſtoriæ, & tranſlatione Imperij in Gallos,& Germanos viden. Petr.Grego.de Repub.li.6. cap.13. num.19.20.29.30. & alijs multa Pululantibus poſtmodum continuò in Italia,& alibi bellorum tumultubus, poſt Gothorum præſertim in Italiam, inuaſiones; adeò vt plurium Ducum, & ſtrenuorum militum,atque Ciuitatum auxilio Longobardis primum, inde Imperatoribus opus fuerit; quod Scriptores ſuis locis proſecuti,& Capyc. d.deciſ. 118. num. 2. verſic. tertium tempus adnotauit,atque Burſat.d.conſ.131.num.79.80. & ſeq. vt & totus titulus de pace Conſtan.in libris feudorum oſtendit: à quo tempore,
80 & etiam antea reſtricta † Vaſſallorum, & ſubditorum libertas in nouam,& antea incognitam ſeruitutis formam; cum ſub Regibus, & Principibus nouo fidelitatis iuramento, quod priſcis temporibus non erat,obſtringi cęperunt: Inde ſtrictius ſubditi,dum Vaſſallis traditi, & infeudati: Nec dubium eſt, poſſe Principem de libero facere ſeruum.l.1.2.& toto titu. C.quib. ad liber. proclama. non lic. Pileus de hoc differens. q. 43. verſ. quod actio in factum,
81 inter varias iur. quæſtio. ſicut & poteſt † homo ipſe, conditionem ſuam aggrauare, & per pactionem conſtituere ſe ſeruum, & hominem alterius, vt latè oſtendit Speculat. de feud. §. quoniam. num. 2.6. 10.11. & alijs, multis iuribus iſtud comprobans. Io. de Plat.in l.diffinimus. C.de agricol.& cenſi. lib.11. Io.Fab.ad §.pen. Inſtit. de iu. perſon. & poſt eos Stephan. Bertran. conſ.163. num. 10.vol.7.Temporis quippe progreſſu Imperatores aſtricti,illis qui opem in bello eis ſtudioſè tuliſſent;officiorum,& laborum premia
82 elargiri; ſicque † Caſtra plura,oppida,Ciuitates cum hominibus, & territorijs,ac integrę Prouincię; Regibus,Ducibus,Marchionibus,Comitibus.& Baronibus, cum diuerſis dignitatum titulis, varijs legibus, conditionibus, & ſeruitiorum pactionibus aſsignata; ac inde feudorum iura cęperunt; atque per vniuerſum terrarum orbem, mos iſte poſtea vſibus, & conſuetudine receptus, vt Vaſſallis feuda liberalitèr, atque gratioſè, pro beneficijs emeritis, quandoque etiam parte, vel toto accedente pretio, & alijs pluribus de cauſis relinquerentur, vt feudorum libri, & paſsim Doc.
83 oſtendunt. † Quæ feudorũ quidem iura annis circiter 1136.1183. & paulò ante inualuerunt,vt clarè feudorum Codices iſta demonſtrant,lex Lotharij ſub titu. de prohi. feu.aliena. per Lothar. in fine, qui fuit Imperator 130. coronatus anno 1125. & in titu. de pace Conſtan. in fine, quæ fuit Federi. Impera. Oenobarbi dicti Barbaroſſa num. 132. coronati anno 1152. ſub Hadriano Quarto: vt hiſtoriarum compilatores teſtantur, & Burſat.d.cõſ.131.nu.81.

&

Digitized by Google

84 & ſic primum † feuda Gothico, ſeu Lombardiço vocabulo nuncupata à feed, quod bellum, vel à fide dicta: Recipientes autem velut Coloni, ſeu famuli, Vaſſalli poſtea dicti; & bona ea lege data, vt ipſi, & poſteri patroni loco colant, & beneficij authorem perpetuò agnoſcant; vt de his latè Prateius in lexic.iur.in ver.feudum, & in ver. Vaſſallus poſt plures alios diſſerit. Roſent. cap. 1. concluſ.6.num.4.5. Nec antea certè tribus illis Romanæ Reip.
85 ſtantis; Cæſarum, & Imperatorum Græcorum temporibus, † feudorum natura cognita: vt clarè hinc pateat apertè lapſos Vigl. Inſtitu.de mili. teſtam.num.22.Zaſ.de feud.in princip. par.1.nu.1. Burſat. poſt Frec. & Caſſan. d.conſ.131. nu.83. & qui eos ſequuntur omnes, putantes ab antiquis Romanis originē habuiſſe feuda; dum clientalis ſuis, qui eos ſequebantur, talia colenda, & habitanda premij loco largiebantur: Quia hæc mera ſomnia, & à Senatu ſolo, non à particularibus fuiſſent feuda condonata; ſed alicubi ſaltem de his aliqua veſtigia quoquomodo apparerent, quod nemo teſtari auſus. Quare meritò contrariam ſententiam Doc. noſtri communiter amplexi teſte. Claro in §.feudum.q.1. Iaſ.in prȩlud.feudor. num.33. Capic.d.deciſ.118.num.2.verſic.tertium tempus. Craue. conſ. 241. num. 15. poſt Doc. teſtantes Romanorum temporibus feuda fuiſſe incognita, & benè, de quo Roſent. cap. 1. conclu.8. glo.a.b c.d. plura alia. Burſat.communem dicens.d.cōſ. 131. num. 79.

Ex quibus quidem omnibus patet euidenter, hanc opinionem,
86 ex feudorum lege veriſsimam, & tutiſsimam, † vt ſubditi omnes, & Vaſſalli, non poſsint à loco ſuorum Dominorum recedere, ſed abſentes repeti, & vindicari ſub pœna, etiam ſi ſubditorum Vaſſalli, ſuperiorem quoque recognoſcant. Quæ quidem omnia clara quotidianus omnium Prouinciarum vſus oſtendit, cum omni tempore Reges, & Principes; pululante præſertim tempore belli, ſubditos, & Vaſſallos ad eorum ditionem reuocent, & præſentes grauiſsimis indictis pœnis contineant; vt hoc anno 1610. menſe Aprilis Sereniſsimi Ducis noſtri Sabaudiæ generali edicto factum, & quamuis diſputet Celſus Mancin. de iure principat. lib.4.c.10. an Princeps ſit Dominus vitæ ſubditorum, & facultatū, & concludat iuriſdictionem tantum habere, non dominium; tamen admittit eſſe affectos, & legibus pœnalibus aſtrictos; & ſic ſententiæ noſtræ non officit.

Quæ quidem ſingula corroborantur inſuper ex pluribus. Pri-
87 mùm, quia certiſsimum eſt † feuda à Regibus, Ducibus, & Vaſſallis remiſſa regulariter non vacua, ſed cum mero, & mixto imperio, iu-

iuriſdictione,& territorio tranſlata; ergo cum hominibus in territorio exiſtentibus,& conſequenter affectis,& obligatis ad habitan
88 dum † cum ſint pars fundi,& territorij Vaſſallo inueſtito traditi; quia imperium,& iuriſdictio neceſſariò includunt, & præſupponunt homines, in quos imperium,& iuriſdictio exerceantur: terri-
89 torium,habitantium miniſteria † ſine quibus territorium inutile. l.imperium vbi Doc. de iuriſd.omn.iud. ibi, in facinoroſos homines.Corraſ. poſt alios lib.3. Miſcelan.c.17. Maſc. de proba. in ver. iuriſdictio. conclu.946. & trib. ſeq. Peregrin.de iu.fiſc. lib.1. tit.2. num. 100. & de hominibus cum territorio alienatis eſt tex. vbi Doc. in c. 1. in princ. de capita. q cur. vendi. vbi curia intelligitur de territorio, ſeu Comitatu Caſtri, vt poſt alios oſtendit Camil. Borrel. ad Petr. Belug. in Specu. Princi. rub. 1. de Curia in princ.
90 in 1. additio. lit.A. & in ſuo conſ.26. num.37. lib.1.† & quod homines ſint pars fundi probant l.2. l.cum ſcimus circa finem.C.de agricol. & cenſi. lib.11.l.3. de diuerſ.& temporali.præſcrip.l.iubemus la 2. in princip. C. de Sacroſ. Eccleſ. Roffred. Beneuenta. in Sabbatin. quæſtio. q.50. num.5. Boer. deciſ.212. num.21. 22. & ſeq. & deciſio. 227. num.1. & ſeq. Azo in Sum. C. de agricol. & cenſi.num.7.lib.11.Luc.de Pen. & alij ſupra relati.Iacobin. in ver. cum mero,& mixto imper. num.2.& ſeq. Paul.de Caſt.de hominibus in conceſsione feudi tranſlatis loquens conſ.353.num.2.lib.1. Bertran.conſ.43.volum.7. num.2.3. Zaſ.conſ.19.lib.2.nu.3. Andr. Gail. lib.ſingu. de pignora. obſerua.8. num.7. vbi iura quoque allegat. Nat.conſ.435.num.22.24. & per totum. Craue. conſil.983. num.7. Maſc. conclu.1190. nu.fina. in ver. poſſeſsio. aliàs ſine hominibus,remanerent territoria,& rura deſerta contra iamdicta,& tradita à Socin. iun. iam allegato conſ.76. lib.4. num.17. Decian. conſ.44. nu. fina. lib.4. Cum inſuper ſine hominum, & incolarum miniſterio, ac ſeruientium vſu, commodè poſsideri minimè poſſint argum. l.2. de iuriſd. omn. iudic. vbi Alex. in princip. ad rem
91 noſtram tradit,† conceſſo aliquo,omnia illa conceſſa cenſeri, ſine quibus conceſsio eſſet inutilis: & Iaſ.num.3.poſt Oldrad.conſ. 11. ponit valdè ad rem iſtam quæſt. quod ſi conceſſum ſit priuilegium hoſpitali pauperum, quod de prouentibus, & reditibus, qui expenduntur in vſus pauperum,non ſoluatur decima: quod de prouentibus, & reditibus, qui expenduntur in vſus illorum hominum,qui hoſpitali preſunt,& ſeruiunt pauperibus,non debeat etiã ſolui decima, quia ſine talibus ſeruientibus pauperes illi viuere nõ poſſent.Dec.ad l.in omnibus cauſis.de reg.iur.nu.8.9.Cagn.nu.11. Doc. in apoſt.ad Dyn.in c.priuilegiũ ſub num.7.de reg.iur.in lit.c.

Camill.

Camil. Gallin. de verbor. ſignifica. lib.8. c.25. num. 6. 7. Anton. Borrin. ad rem iſtam de Caualca.par.1.c.6.aliqua. & de his amplè poſt multos Menoch. lib.3. præſump. c. 99. Andr. Gail. lib.1. c.6.
92 nume. 28. de pace pub. † Caſtro conceſſo,omnia alia annexa, & munitiones cenſeri conceſſo, & lib. 2. obſerua. c. 62. num. 9. conceſſo Caſtro,tranſlatos Vaſſallos cenſeri. Couarru.practi.q.li. c.1. nu.10. & c.2. Idque eſſet contra Domini concedentis, & Vaſſalli recipientis mentem,infructuoſa territoria remittere contra l. fina.
93 de Conſtitu. Princi. l. non omnis ſi cert. peta. & † mens Domini concedentis ea ſemper eſſe videtur, vt territorium Vaſſallo relinquat, tàm benè hominibus, artificibus, & operarijs inſtructum, quàm fieri poſsit, & feudi qualitas expoſtulat argum. totius titu. de fundo inſtruc. & inſtrum. lega. præſertim in l. inſtrumenta. §. fina. l. quæſitum. §. ſaltuarij. l. ſi ita. §. fina. vbi Bart. & l. Ville inſtrumento ad finem, eo. titu. quia ſine hominum miniſterio neceſſario,vt toties dixi, rura poſsideri, & fructuoſa retineri minimè poſſunt,vt dictis iuribus clariſs. patet: et argumentis multis omiſſis,in terminis,et in indiuiduo, clarè Fulu. Pacian. de proba.lib.2. c. 36. num. 106. poſt Bald. tradit † conceſſo Caſtro, venire ſubditos,& Vaſſallos in conſequentiam territorij, cuius glebis ſunt affixi; quoniam eos Vniuerſitas territorij terret, & circunſcribit: De Vaſſallorum autem ſeruitijs, caualcatis, oneribus, quibus Regibus,& eorum Principibus obſtricti, pleni ſunt feudorum libri; & copiosè poſt alios de iſtis etiam integrum tractatum edidit Anton. Borrin. cui inſcriptio, de Caualcata, vbi par. 1. & per totum volumen, materiam iſtam pertractat; de quo Borrinij tracta. mentionē fecit Hortenſ. Caualcan. de brachio Reg. par.6.nu.92. circa finem.

Secundò, quia iſti homines cum feudo, & territorio traditi, ſunt in quadam anormala ſeruitutis ſpecie, vt nemo negare iſta poterit, ex tot ſeruitijs, Roydis, oneribus, & præſtationibus perſonalibus,quibus obnoxij. Iaſ. in præl ud. feudor. num.33. Craue.
94 conſ.241. num.15. poſt alios, concludentes † feuda continere ſeruitutem perſonalem,& rerum; & Vaſſallus tamquam ſeruitor, & clientulus. c.1. §.& ſi clientulus de feu.aliena. Rolan.conſ.1.nu.32. & conſ.85. nu.32.33. & ſeq. lib.4. & ſic quoad quid liberi,quo ad quid ſerui: quia ſunt liberi,cum ſequantur aliorum liberorum hominum conditionem; ſed quoad quid ſerui,cum teneantur ad obſequia,ſeruitia,& pręſtationes perſonales tantas,quę niſi à pręſentibus præſtari nō poſſunt,ob id loca propter hęc non deſerenda,& ſic tamq̄ Coloni,ſeu homines aſcriptitij,& ſecūdū Bal.glebę affixi

l.colones.

l.colonos.C.de agricol.& cenſi. l.2.in princ.in quib.cauſ. colo.lib. 11. l.ſi quis. C.de Epiſcop. & cleri. & ad rem rectè Roffred.Beneu. q. Sabbati 50. Petrus habebat; vbi nu. 3. quod Dominus cum ſua terra poteſt aſcriptitium alienare, & liberare per l. ne diutius. C. de agricol. & cenſi. Zaſ.d.conſ.19. lib.2. num.3. & lib. 1. ſingular. reſpon. cap.3.num.75.76. & ſeq. & per totum cap. de hac materia
95 agit,& † quomodo conueniant,& diferant Vaſſalli,& liberti oſtendit: & idem Zaſ.lib.2. ſingul.reſpon.c.7.num.8. Andr.Gail.d.c.8. num.1.2.3. Eucrar.in loco à liber. ad Vaſſal.& de hoc tex.elegans in l.vnica.C.de colon.tracenſi. lib.11.ibi,& licet conditione videantur ingenui. Inſuper ſubditorum conditionem ſeruilem eſſe,cum ad onera,& tot grauamina teneātur, latè oſtendit Iacob. Ferrerius Toloſan. in nouis additio. ad Deciſio.Guido.Pap. hoc anno 1610. impreſſas Lugduni deciſio.57.per tres integras col. & col.3. verſi.
96 Hi ſunt præcipuè,&c. oſtendit † in Gallia eſſe quoſdā Vaſſallos, & ſubditos ſeruilis cōditionis appellatos, gens de meins mortes. & de his omnibus etiam latè Guido Pap.deci.312. & quatuor ſeq. & deciſ. 361. vbi latè moderni plures adden. ad eum, teſtantes
97 olim † in Gallia ſubditos plures tamquam ſeruos habitos; & Ferrer. ad deciſio. 217. eiuſdem Guido. Pap. in addi. vlti. Ergo ſi ſerui,& non ſimpliciter liberi, recedere non poterunt, vt de agricolis,cenſitis,colonis,& aſcriptitijs iura teſtantur toto d tit. C.de agricol. & cenſi.lib.11. præſertim in l.omnes l.colonos.l.ſi coloni. l.vnica de Colon.paleſtri.ibi,ita vt illis non liceat ex his locis,quorum fructu releuatur abſcedere. l. vni. de colon. tracenſi, ibi, ipſi
98 quidem originario iure teneantur; & ibi, & licet † conditione videantur ingenui,ſerui tamen terræ ipſius, cui nati ſunt exiſtimantur; vbi tex. ad hoc elegans. & iterum. l.vni. de Colon. illyrician. ibi,ita vt ſi abſceſſerint, & ad alium tranſierint, reuocati,vinculis, pœniſque ſubdantur. Quæ iura validiſsimè hoc, & apertè in ar-
99 gumentum comprobant. Item † ſi poſſent recedere,priuarentur Domini,& Vaſſalli debitis illis præſtationibus Caponum,Colombarum,piperis; pluribus ſeruitijs, Roydis, & alijs notiſsimis; de quibus per Iacobin. in ver. & cum pacto, quod dicti Vaſſalli præſtent ſingulis annis: & in ver. & promiſerunt eidem Domino ſuo præſtare debita ſeruitia. Roſent. loco iam allegato de præſtatione ſeruitiorum agens. idem Iacobin.de Royd. D. Senat. Sola ad antiq. Decre. Sabau. Decre. rempub. in 2. par. glo. 6. nume.4. 5. &
100 ſeq. latè de his † Roydis, quas Galli curuatas appellant Guido Pap.deciſ.217.472. vbi nouiſsimi addentes plura ad rem iſtam effundunt. Faciunt etiam tit. de oper. liberto. de obſeq. D. & C.

&

& alia plura; & in ſpecie Zaſ. d.lib.1.c.3. ſingul.reſpon.vbi nu.87. 88.94. diſſerit de operis obſequialibus,artificialibus,& fabrilibus, quas ſubditi Vaſſalli ſecundum feudorum naturam præſtare conſueuerunt: & de iſtis præſtationibus, & ſubditorum debitis ſubſidijs, & ſeruitijs iterum ampliſs. ſcripſit Iacobus Ferrer. in d. additio. ad Deciſio. Guid. Pap. 57. vbi plura arreſta poſt auctoritates multas recenſet: & hæc tanto magis ſi ſubditi ſe ipſos ad hæc obligauerint, vt per eundem Guido.Pap. deciſ.314 num. 2. 3. &
101 deciſ.315. vbi adden. & † in Patria noſtra Pedemontana hæc frequentiſsima, & clariſsimè patent in ſubditis Comitum Valpergię, & Sancti Martini, qui duris ſeruitijs, & præſtationibus reperiuntur aſtricti, & per ſententiam Senatus ſub 19. Septembris 1609. latam, dictum ipſos ſubditos in ſtricta illa ſeruitiorum præſtatione, & obligatione retinendos; cum bona ab eorum Dominis ſub præſcriptis, & ſi duris legibus, habuerint ita affecta. Ergo ſimili caſu ſubditi tamquā aſcriptitij cenſendi toto d.titu. C. de agric. & cenſi. & Guido Pap. d. deciſ. 314. 315. & Doc. in addi. & præſertim Iacob. Ferrer. in additio. ad deciſ.361.de quo ad rem Petr. Beluga in Specu. Princip.rub. 14. num. 31. Itaque fortius, & efficatius contra tales valebunt edicta de habitando, & non recedendo.

Tertiò, facit ad hoc communis illa Doc. cōcluſio, de qua per Canoniſtas ad c. auditis de præſcrip. ad c. dilecti filij de maiori. & obedien. vbi Abb. & Felyn. num.1. quod ſubditi poſſunt contradicere Domino,ſe, & terram alij Domino ſubmittere volenti;
102 Quia quemadmodum † intereſt Domini non perdere ſubditum; Ita intereſt ſubditi non mutare Dominum, Iacobi. in ver. Dux verſi. vlterius quæro num.1. Euerar.in loco à liber. ad Vaſſal. nu.4. Craue. d. conſ.973. num. 32. Roſental. cap.9. in cōclu. 62. Ecce ergo Doc. metientes intereſſe Domini in amiſsione ſubditi; ergo
103 tamquā † res ſua,ab eo inuito auferri non poterit. l. id quod noſtrum de regul. iur. Nat. de feudo agens conſ.501. num. 34. Gabriel. de in.quæſi. non tollen.conclu.1.Bec.conſ.3.num.51.Roſent. cap.9.conclu.67.num.3. & in glo.g.et ad rem iſtam tex.in l.per colonum iam allegata.C.de agricol. et cenſi. lib. 11. l. ſi quis 20. C. de epiſcop. et cleri. et de origine harum hominum ſubiectionum poſt Diodor. tradit Petr. Vandera. de priuil. credit. c. 14. circa medium.

Quartò, confirmatur hæc concluſio,ex aperto textu in tit. quę
104 ſint rega. ibi † angariæ,et perangariæ; quæ ſunt perſonales præſtationes,vt interpretātur glo. et Doc. et Affl.poſt alios fuſiſsime

ergo

Digitized by Google

ergo ſi tranſlatio regalium includit angarias,et perangarias à ſubditis debitas, conſequenter ſubditi obnoxij, et affecti perſonalibus præſtationibus erga Dominos inueſtitos de regalibus, vt latè, et pulchrè Andr.Gail. de arreſt. imper. c.10. num.1.2.et ſeq. et recedere non poterunt,tamquā tranſlati,et de corpore loci infeuda-
105 ti vt iamdictum; Quia quemadmodum † liberti,qui operas patrono debent,non poſſunt recedere, et ita abeſſe ne patrono operas præſtent. l. quod niſi §. ex prouincia de oper. liberto. Imò
106 † recedentes repeti poſſunt, & contra occultantes tales libertos, operarum reſtitutio,& pœna ſit indicta l. mancipia. §. libertis de ſeru.fugit. l.pen. & fina. de oper. liberto. C. ergo idem, et in Vaſſallo ex ſimilitudine, et argumento ab vno ad alium ducto ex Zaſ. et Euerar. vbi ſuprà; ad quod ſpecialiter facit tex. ille elegantiſs. iam citatus, à nemine, quem viderim ad hoc ponderatus in d.l. vni. C. de colo. illiricia. §. 1. ibi, ita vt ſi abſceſſerint, et ad alium tranſierint reuocati, vinculis, pœniſque ſubdantur; Anton. Borrin. de Caualca. par. prima. cap. 9. proximè ad rem.

Quintò, Conferunt multa in titu. de feu. aliena. per Corrad. de Domini,et Vaſſallorum vtilitate à ſubditis non minuenda, ſed iuuanda,et augenda, ibi, poſt principium, ſuorum ſeniorum ſeruitia ſubterfugere; ibi; beneficijs ſuis exutos: et ad finem principij, ibi, per quod Imperij, vel Dominorum minuatur vtilitas:, et ibi glo. in ver. vtilitas, et Doc. omnes: atque de hoc abundè ſatis per me alibi. Item in §. ſi quis verò, ibi ac beneficio ſe cariturum agnoſcat, ergo faciendo contra vtilitatem, feudum amittit; quæ quidem argumenta ad prædictorum corroborationem maxima.

Ex quibus nunc omnibus, dilucidè meo iuditio patet, nil prorſus omninò,in hoc articulo cōmuni Doc. opinioni obſtare: Quia ad l.nihil. l.non vtique ad municipal. et ſimilia, quę videntur pro-
107 bare † cuiq; liberum eſſe,vbi velit domicilium conſtituere, quod ex Bart. ad l. aſſumptio ad munici. in princ. num. 1. Malua. deducit d. conſil. 63. num.15. et alij iam allegati. Bertr. conſ. 356. lib.4. num.1. quod non prohibetur quis habere domicilia in duobus locis; nec cogendus talia loca deſerere: Reſponſio patet ex ipſomet textu, in verbo ei interdictum non ſit. et in l. Incola
108 la 2. eo. titu. ibi incolatui renuntiare non poteſt; ergo † domicilium ſubditus mutare non poterit ſi ei ſit à Vaſſallo, et Domino interdictum, vt ita Doc. reſpondent, & in ſpecie Socin. iun. d. conſil.76. lib.4. nu. 19. quod poteſt Dominus facere, et iure prohibere

hibere

hibere tamquàm in re ſua, cum ei ſubditi ratione originis, domicilij, ac incolatus quæſiti, parere cogantur, vt ſupra abundè probaui: Quæ tamen l. nihil ad municipa. ſi rectè ponderetur, illud non probat, ad quod allegatur; quia illud verbum interdictum refertur ad locum ad quem, non à quo; & ſic ad locum vbi vult domicilium conſtituere, quod facere poteſt, niſi ei interdictum per l. 1. & tot. titu. de interdic. & relega. fortè propter delictum, aut quid ſimile; ſed de loco à quo vult recedere. l. illa non loquitur, quia contradiceret tot alijs legibus, liberum domicilium, & incolatum cuique permittentibus. l. Labeo. l. aſſumptio. §. Iuris prudentibus. l. eius qui. §. fina. ad municipa. Concluſio tamen in ſe vera eſt, poſſe ſubdito receſſum interdici, & domicilij mutationē, rationib. alijs ex feudorū lege ꝑ me adductis in caſu noſtro; Quia Dominus in Vaſſallos, & ſubditos illi affectos, ius habet prohibēdi ne recedāt, & reuocādi ſi abſint; per iam dicta, & hæc etiam Ponta. rectè probat in tracta. de obedien. lib. 4. c. 1. & 4. vbi plura ad propoſitum facientia ſubtiliter tradidit. & Bart. met. ad d. l. aſſumptio. num. 1. ſi acuratè attendatur pro ſententia noſtra difficultatem ſoluere noſcitur, reſpondendo ad contrarium. l. in bello, §. manumittendo de capti. quod domicilium nudum, ſeu incolatus poteſt mutari libera voluntate, ſed ciuilitas contracta, vel natiuitate, vel alijs modis non: ergo cum in Vaſſallis, & ſubditis contracta ſit quædam ſeruitus, atque ſubiectio arctior, quam mera ciuilitas, mutari ad libitum minimè poterit ex tot nexibus, & cauſis iam allegatis. Idem, & reſpondetur legi magis ſpecificè loquenti in l. pen. C. de oper. liber. vbi textus ait libertos, vbi voluerint commorandi arbitrium habere; quia glo. ibi in ver. arbitrium decla-
109 rat, ita tamen vt poſsint operas patronis exhibere: & ſic † ſubditi recedere non poterunt ſi damnum Vaſſallo inferatur, & debita ſeruitia præſtari nequeant, & ſupra tetigi: & plura per Guido. Pap. & adden. ad eum q. 217. nu. 2. ergo illa iura non obſtant. Nec conſ. Bertran. quia non loquitur in terminis noſtris, nec de ſubdito Vaſſalli, & domini: & quatenus ita loqueretur, malè conſuluiſſet, vt ex præmiſsis abundè ſatis liquet.

Secundò, Reſpondeo ex præmiſsis antiquitatum fundamentis, aliter d. iura communia, Romanorum legibus emanata, non ita facilè feudorum materiæ, & Vaſſallorum iuri poſſe adaprari: quia poſt diſtincta, & reſtricta rerum dominia, conſtat vniuerſi orbis partes inter Pontificer, Imperatores, Reges, Duces, Reſpub. & alios Dominos diſtributas: c. ego Lodouicus 63. diſtinc. Coarctata itē, & reſtricta cuiuſq; dominij, & Vaſſallorum iura; hominesque, & habi-

tantes ſingulorum territoriorum in conſequentiā quoque diſtributos; & ſingulos, ſuorum dominorum partes, fortunam, & imperia ſecutos, & vbi originem traxerunt commorari conſueuiſſe; & per conſtitutionem Ioan. 22. Regnum Germaniæ à Francię Regno; & Italia ab Imperio diuiſa, vt Lodouic. Gomez. in proem. regular. Cancela. q. 1. num. 25. poſt Alberic. oſtendit; & Peregri. de iu. fiſ. lib. 1. titu. 2. num. 11. refert, vt omnibus iſta ſunt in aperto; plenaq; antiquorū, & modernorū volumina: feudorum, & feudiſtarū libri quoq; demōſtrāt. obid in priſtina illa libertate, quæ Romanorū tēporibus vigebat; dū ſub vno tātū viuebatur imperio, homines nūc non reperiri; propterea habitationem, & domicilium ad cuiuſque arbitrium, libertate illa ſublata, non poſſe amplius immutari, mutatis rerum vicibus; in Regum, Principum, & vaſſalorum pręiudicium; niſi eorum accedente conſenſu, vt latè ſupra demonſtraui: obid illa communia iura, non ita ſtrictè, & ad corticem contra vaſſallos intelligenda; nec contra feudorum iura, & leges, ſi illis contradicant; ſed feudorum conſuetudines, traditioneſque potius eſſe ſeruanda: & vt ait Ioan. de Anania in diſputatione de aliena. feu. §. ad partem negatiuam num. 28. circa medium; quod in feudis non eſt locus argumentis legalibus, imò quod ſcriptū eſt ſeruatur; adeò, vt qui regalia habet, habeat, & ſubditos angarios, & perāgarios; perſonalibus ſeruitijs, & alijs obſequijs, operis, & preſtationibus obſtrictos: & qui feudum cū mero, & mixto imperio iuriſdictione, & territorio habeat, etiam hominibus, & habitātibus inſtructum; propterea in vaſſallorum locis teneri manere, nec impunè recedere poſſe, etiam ſi vaſſalli, ſubditis imperantes, ſuperiorem quoque recognoſcant; tranſlato in eos etiam territorio, vt dixi, cum hominibus ſubditis, & habitantium miniſterio inſtructo; ſine quibus loca, & territoria neceſſariò teneri, nuda cum proprietate non poſſunt; contra Brun. Emillian. Maluaſ. & Rodolfin. Imò cum propter ſolā habitationem ius in nouos incolas, vaſſallus ita aquirat, tamquam in ſuo ſolo, & terra impinguatos, & alitos, vt ab eis iuramentū aſſecurationis exigere meritò poſſit, vt per Guido. pap. deci. 307. vbi adden. preſertim vbi talis conſuetudò viget, vt per eos: ad quod facit l. incola la p. ad municipa. Nec mirum de diuerſitate tanta, cū
110 †nouum non ſit pro temporum, rerum, & perſonarum mutatione, iura quoque, & ſtatuta humana, diſpſitioneſque immutari c. non debet in princi. ex. de conſanguinita. & affinita. Catalog. glo. mun. par. 10. conſi. 18. col. 2. verſi. Quinto facit. Magdalen de nume. teſt. par. 1. c. 22. nu. 39. & ſeq. & vt perbellè ſcripſit Pontan. lib. 2. de Principe fo. 273. verſi de priuatis quoque aliquid. Ex quibus abundè ſatis, articulus iſte clarus, in ſubdito ſimplici apparet.

Digitized by Google

propter Cōſtātini, & Leonis Græcorum Imperatorum inobedientiam; qui oppreſſę ab Aſtulfo Longobardorum Rege Romanæ Eccleſię opem ferre recuſarunt à Stephano Summo Pontifice Romano;vel ſecundum alios à Leone tertio;eo mulctati, vt ab eis Imperium in Carolum Magnum Pipini filium 112. Imperatorem, in Germaniam fuerit tranſlatum anno Chriſti 776. vel ſecundū alios anno 801. vti glo. in ver. tranſtulit oſtendit ad c. Venerabilem. de elect. vbi Io. Andr. num. 42. & Abb. num 17. Reſtaur. de Impera. q. 7. Celſ. Mancin. de iur. principat. lib. 3. c. 3. col. 4. fo. 76. & Peregr. de iu. fiſci. lib. 1. titu. 2. num. 10. 11. apud quos, & alios hiſtoricos de his multa. & Burſat. conſ. 131. num. 81. de iſtis etiam. Qui Carolus inde Magnus, Hadriani Papæ hortatu, Longobardorum Regem Deſiderium, Papiæ obſedit, & expugnauit. c. Hadrianus Papa 63. diſtinc. c. hortatu 23. q. 8. & poſt Marin. Frec. & Thom. Marin. Burſa. ibi num. 81. teſtatur. Petr. autem Rebuff. in practica Cancella. Apoſtolicæ fo. 616. aliter præmiſſa oſtendit in 2. col. verſi. Et nota, quòd tranſlatio Imperij, &c. vbi formalitèr ſcribit, Quod tranſlatio Imperij à Romanis in Germanos, quo prius fuerat facta per Eccleſiam à Græcis in Romanos, ſeu Gallos tempore Caroli Magni fuit facta anno Domini 1484. tempore Gregorij Quinti, qui fuit conſanguineus Ottonis Imperatoris Germanicæ nationis: Res ergo fuit ordinata per Theutonicos, nec mirum ergo vt quidam dicunt, ſi ordinauerint, quòd electio fieret per eos, & fuerint contempti Italici, Galli, & Hiſpani clariſsime nationes Chriſtianorum, vbi de his alia. Tamen quamuis ſit magna Rebuffi auctoritas, vel potius auctoris dictæ practicæ Cancella. Apoſtol. poſitæ poſt practi. benefic. Rebu. qui dicitur fuiſſe Hieronym. Pauli Barchinon. literarum Apoſtolicarum Vice corrector, exiſtimo, vel numerum annorum corruptum, & legendum potius 984. vel continere errorem, quia duo Ottones Imperatores floruerunt annis 968. 983. reſpectiuè, vt ex hiſtorijs didici: & Imperium à Græcis fuit primò tranſlatum in Gallos, & ſic Carolum Magnum anno 806. & durauit in Francia vſque ad annum 910. inde tranſlatum in Germaniam, vt teſtatur Catalog. glor. mun. par. 5. conſi. 28. facie 6. verſic. ex quo licuit ſpoliatis, &c. & redditur probabile auctoritate glo. in c. ad Apoſtolicæ. de ſenten. & re iudica. circa finem verſi. illi autem, vbi ponit nomina ſeptem electorum Imperatoris in Germania, quorum tres Eccleſiaſtici, & quatuor ſeculares; & adducit verſus de his. & glo. illa Io. Andreæ, qui gloſauit ſextū, & mortuus anno 1348. morbo peſtis, vt Pratæius in lexicon. iuris, ergo inconuincibiliter electio tranſlata in Germanos ante

annum

Digitized by Google

annum 1484. Dem um pro veritate huius hiſtoriæ, & tranſlatione Imperij in Gallos, & Germanos viden. Petr. Grego. de Repub. li. 6. cap. 13. num. 19. 20. 29. 30. & alijs multa Pululantibus poſtmodum continuò in Italia, & alibi bellorum tumultubus, poſt Gothorum præſertim in Italiam, inuaſiones; adeò vt plurium Ducum, & ſtrenuorum militum, atque Ciuitatum auxilio Longobardis primum, inde Imperatoribus opus fuerit; quod Scriptores ſuis locis proſecuti, & Capyc. d. deciſ. 118. num. 2. verſic. tertium tempus adnotauit, atque Burſat. d. conſ. 131. num. 79. 80. & ſeq. vt & totus titulus de pace Conſtan. in libris feudorum oſtendit: à quo tempore,
80 & etiam antea reſtricta † Vaſſallorum, & ſubditorum libertas in nouam, & antea incognitam ſeruitutis formam; cum ſub Regibus, & Principibus nouo fidelitatis iuramento, quod priſcis temporibus non erat, obſtringi cęperunt: Inde ſtrictius ſubditi, dum Vaſſallis traditi, & infeudati: Nec dubium eſt, poſſe Principem de libero facere ſeruum. l. 1. 2. & toto titu. C. quib. ad liber. proclama. non lic. Pileus de hoc diſſerens. q. 43. verſ. quod actio in factum,
81 inter varias iur. quæſtio. ſicut & poteſt † homo ipſe, conditionem ſuam aggrauare, & per pactionem conſtituere ſe ſeruum, & hominem alterius, vt latè oſtendit Speculat. de feud. §. quoniam. num. 2. 6. 10. 11. & alijs, multis iuribus iſtud comprobans. Io. de Plat. in l. diffinimus. C. de agricol. & cenſi. lib. 11. Io. Fab. ad §. pen. Inſtit. de iu. perſon. & poſt eos Stephan. Bertran. conſ. 163. num. 10. vol. 7. Temporis quippe progreſſu Imperatores aſtricti, illis qui opem in bello eis ſtudioſè tuliſſent; officiorum, & laborum premia
82 elargiri; ſicque † Caſtra plura, oppida, Ciuitates cum hominibus, & territorijs, ac integrę Prouincię; Regibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus. & Baronibus, cum diuerſis dignitatum titulis, varijs legibus, conditionibus, & ſeruitiorum pactionibus aſsignata; ac inde feudorum iura cęperunt; atque per vniuerſum terrarum orbem, mos iſte poſtea vſibus, & conſuetudine receptus, vt Vaſſallis feuda liberalitèr, atque gratioſè, pro beneficijs emeritis, quandoque etiam parte, vel toto accedente pretio, & alijs pluribus de cauſis relinquerentur, vt feudorum libri, & paſsim Doc.
83 oſtendunt. † Quæ feudorũ quidem iura annis circiter 1136. 1183. & paulò ante inualuerunt, vt clarè feudorum Codices iſta demonſtrant, lex Lotharij ſub titu. de prohi. feu. aliena. per Lothar. in fine, qui fuit Imperator 130. coronatus anno 1125. & in titu. de pace Conſtan. in fine, quæ fuit Federi. Impera. Oenobarbi dicti Barbaroſſa num. 132. coronati anno 1152. ſub Hadriano Quarto: vt hiſtoriarum compilatores teſtantur, & Burſat. d. cõſ. 131. nu. 81.

&

Digitized by Google

84 & ſic primum † feuda Gothico, ſeu Lombardiço vocabulo nũcupata à feed, quod bellum, vel à fide dicta: Recipientes autem velut Coloni, ſeu famuli, Vaſſalli poſtea dicti; & bona ea lege data, vt ipſi, & poſteri patroni loco colant, & beneficij authorem perpetuò agnoſcant; vt de his latè Prateius in lexic. iur. in ver. feudum, & in ver. Vaſſallus poſt plures alios diſſerit. Roſent. cap. 1. concluſ. 6. num. 4. 5. Nec antea certè tribus illis Romanæ Reip.
85 ſtantis; Cæſarum, & Imperatorum Græcorum temporibus, † feudorum natura cognita: vt clarè hinc pateat apertè lapſos Vigl. Inſtitu. de mili. teſtam. num. 22. Zaſ. de feud. in princip. par. 1. nu. 1. Burſat. poſt Frec. & Caſſan. d. conſ. 131. nu. 83. & qui eos ſequuntur omnes, putantes ab antiquis Romanis originẽ habuiſſe feuda; dum clientulis ſuis, qui eos ſequebantur, talia colenda, & habitanda premij loco largiebantur: Quia hæc mera ſomnia, & à Senatu ſolo, non à particularibus fuiſſent feuda condonata; ſed alicubi ſaltem de his aliqua veſtigia quoquomodo apparerent, quod nemo teſtari auſus. Quare meritò contrariam ſententiam Doc. noſtri communiter amplexi teſte. Claro in §. feudum. q. 1. Iaſ. in prçlud. feudor. num. 33. Capic. d. deciſ. 118. num. 2. verſic. tertium tempus. Craue. conſ. 241. num. 15. poſt Doc. teſtantes Romanorum temporibus feuda fuiſſe incognita, & benè, de quo Roſent. cap. 1. conclu. 8. glo. a. b c. d. plura alia. Burſat. communem dicens. d. cõſ. 131. num. 79.

Ex quibus quidem omnibus patet euidenter, hanc opinionem,
86 ex feudorum lege veriſsimam, & tutiſsimam, † vt ſubditi omnes, & Vaſſalli, non poſsint à loco ſuorum Dominorum recedere, ſed abſentes repeti, & vindicari ſub pœna, etiam ſi ſubditorum Vaſſalli, ſuperiorem quoque recognoſcant. Quæ quidem omnia clara quotidianus omnium Prouinciarum vſus oſtendit, cum omni tempore Reges, & Principes; pululante præſertim tempore belli, ſubditos, & Vaſſallos ad eorum ditionem reuocent, & præſentes grauiſsimis indictis pœnis contineant; vt hoc anno 1610. menſe Aprilis Sereniſsimi Ducis noſtri Sabaudiæ generali edicto factum, & quamuis diſputet Celſus Mancin. de iure principat. lib. 4. c. 10. an Princeps ſit Dominus vitæ ſubditorum, & facultatũ, & concludat iuriſdictionem tantum habere, non dominium; tamen admittit eſſe affectos, & legibus pœnalibus aſtrictos; & ſic ſententiæ noſtræ non officit.

Quæ quidem ſingula corroborantur inſuper ex pluribus. Pri-
87 mùm, quia certiſsimum eſt † feuda à Regibus, Ducibus, & Vaſſallis remiſſa regulariter non vacua, ſed cum mero, & mixto imperio, iu-

Digitized by Google

iuriſdictione,& territorio tranſlata; ergo cum hominibus in territorio exiſtentibus,& conſequenter affectis,& obligatis ad habitan
88 dum † cum ſint pars fundi,& territorij Vaſſallo inueſtito traditi; quia imperium,& iuriſdictio neceſſariò includunt, & præſuppo-nunt homines, in quos imperium,& iuriſdictio exerceantur: terri-
89 torium,habitantium miniſteria † ſine quibus territorium inutile. l.imperium vbi Doc. de iuriſd.omn.iud. ibi, in facinoroſos homines.Corraſ. poſt alios lib.3. Miſcelan.c.17. Maſc. de proba. in ver. iuriſdictio. conclu.946. & trib. ſeq. Peregrin.de iu.fiſc. lib.1. tit.2. num. 100. & de hominibus cum territorio alienatis eſt tex. vbi Doc. in c. 1. in princ. de capita. q cur. vendi. vbi curia intelligitur de territorio, ſeu Comitatu Caſtri, vt poſt alios oſtendit Camil. Borrel. ad Petr. Belug. in Specu. Princi. rub. 1. de Curia in princ.
90 in 1. additio. lit.A. & in ſuo conſ.26. num.37. lib.1. † & quod homines ſint pars fundi probant l.2. l.cum ſcimus circa finem.C.de agricol. & cenſi. lib.11.l.3. de diuerſ.& temporali.præſcrip.l.iubemus la 2. in princip. C. de Sacroſ. Eccleſ. Roffred. Beneuenta. in Sabbatin. quæſtio. q.50. num.5. Boer. deciſ.212. num.21. 22. & ſeq. & deciſio. 227. num.1. & ſeq. Azo in Sum. C. de agricol. & cenſi.num.7.lib.11.Luc.de Pen. & alij ſupra relati.Iacobin. in ver. cum mero,& mixto imper. num.2.& ſeq. Paul.de Caſt.de hominibus in conceſsione feudi tranſlatis loquens conſ.353.num.2.lib.1. Bertran.conſ.43.volum.7. num.2.3. Zaſ.conſ.19.lib.2.nu.3. Andr. Gail. lib.ſingu. de pignora. obſerua.8. num.7. vbi iura quoque allegat. Nat.conſ.435. num.22.24. & per totum. Craue. conſil.983. num.7. Maſc. conclu.1190. nu.fina. in ver. poſſeſsio. aliàs ſine hominibus,remanerent territoria,& rura deſerta contra iamdicta,& tradita à Socin. iun. iam allegato conſ.76. lib.4. num.17. Decian. conſ.44. nu. fina. lib.4. Cum inſuper ſine hominum, & incolarum miniſterio, ac ſeruientium vſu, commodè poſsideri minimè poſſint argum. l.2. de iuriſd. omn. iudic. vbi Alex. in princip. ad rem
91 noſtram tradit,† conceſſo aliquo,omnia illa conceſſa cenſeri, ſine quibus conceſsio eſſet inutilis: & Iaſ.num.3.poſt Oldrad.conſ. 11. ponit valdè ad rem iſtam quæſt. quod ſi conceſſum ſit priuilegium hoſpitali pauperum, quod de prouentibus, & reditibus, qui expenduntur in vſus pauperum,non ſoluatur decima: quod de prouentibus, & reditibus, qui expenduntur in vſus illorum hominum,qui hoſpitali preſunt,& ſeruiunt pauperibus,non debeat etiã ſolui decima, quia ſine talibus ſeruientibus pauperes illi viuere nõ poſſent. Dec. ad l.in omnibus cauſis.de reg.iur.nu.8.9.Cagn.nu.11. Doc. in apoſt.ad Dyn.in c.priuilegiũ ſub num.7.de reg.iur.in lit.e.

Camill.

Digitized by Google

Camill. Gallin. de verbor. ſignifica. lib.8. c.25. num. 6. 7. Anton. Borrin. ad rem iſtam de Caualca.par.1.c.6.aliqua. & de his amplè poſt multos Menoch. lib.3. præſump. c. 99. Andr. Gail. lib.1. c.6.
92 nume. 28. de pace pub. † Caſtro conceſſo,omnia alia annexa, & munitiones cenſeri conceſſo, & lib. 2. obſerua. c. 62. num. 9. conceſſo Caſtro,tranſlatos Vaſſallos cenſeri. Couarru.practi.q.li. c.1. nu.10. & c.2. Idque eſſet contra Domini concedentis, & Vaſſalli recipientis mentem,infructuoſa territoria remittere contra l. fina.
93 de Conſtitu. Princi. l.non omnis ſi cert. peta. & † mens Domini concedentis ea ſemper eſſe videtur, vt territorium Vaſſallo relinquat, tàm benè hominibus, artificibus, & operarijs inſtructum, quàm fieri poſsit, & feudi qualitas expoſtulat argum. totius titu. de fundo inſtruc. & inſtrum. lega. præſertim in l. inſtrumenta. §. fina. l. quæſitum. §. ſaltuarij. l.ſi ita. §. fina. vbi Bart. & l. Ville inſtrumento ad finem, eo. titu. quia ſine hominum miniſterio neceſſario,vt toties dixi, rura poſsideri, & fructuoſa retineri minimè poſſunt,vt dictis iuribus clariſs. patet: et argumentis multis omiſſis,in terminis,et in indiuiduo, clarè Fulu. Pacian. de proba.lib.2. c. 36. num. 106. poſt Bald. tradit † conceſſo Caſtro, venire ſubditos,& Vaſſallos in conſequentiam territorij, cuius glebis ſunt affixi; quoniam eos Vniuerſitas territorij terret, & circunſcribit: De Vaſſallorum autem ſeruitijs, caualcatis, oneribus, quibus Regibus,& eorum Principibus obſtricti, pleni ſunt feudorum libri; & copioſè poſt alios de iſtis etiam integrum tractatum edidit Anton. Borrin. cui inſcriptio, de Caualcata, vbi par. 1. & per totum volumen, materiam iſtam pertractat; de quo Borrinij tracta. mentionē fecit Hortenſ. Caualcan. de brachio Reg. par.6.nu.92. circa finem.

Secundò, quia iſti homines cum feudo, & territorio traditi, ſunt in quadam anormala ſeruitutis ſpecie, vt nemo negare iſta poterit, ex tot ſeruitijs, Roydis,oneribus, & præſtationibus perſonalibus,quibus obnoxij. Iaſ. in prælud. feudor. num.33. Craue.
94 conſ.241. num.15. poſt alios, concludentes † feuda continere ſeruitutem perſonalem,& rerum; & Vaſſallus tamquam ſeruitor, & clientulus. c.1. §.& ſi clientulus de feu.aliena. Rolan.conſ.1.nu.32. & conſ.85. nu.32.33. & ſeq. lib.4. & ſic quoad quid liberi,quo ad quid ſerui: quia ſunt liberi,cum ſequantur aliorum liberorum hominum conditionem; ſed quoad quid ſerui,cum teneantur ad obſequia,ſeruitia,& pręſtationes perſonales tantas,quę niſi à pręſentibus præſtari nō poſſunt,ob id loca propter hęc non deſerenda,& ſic tamq̃ Coloni,ſeu homines aſcriptitij,& ſecūdū Bal.glebę affixi

l.colonos.

l.colonos.C.de agricol.& cenſi. l.2.in princ.in quib.cauſ. colo.lib. 11.l.ſi quis. C.de Epiſcop. & cleri. & ad rem rectè Roffred.Beneu. q. Sabbati 50. Petrus habebat; vbi nu. 3. quod Dominus cum ſua terra poteſt aſcriptitium alienare, & liberare per l. ne diutius. C. de agricol. & cenſi. Zaſ.d.conſ.19. lib.2. num.3. & lib. 1. ſingular. reſpon. cap.3.num.75.76. & ſeq. & per totum cap. de hac materia
95 agit,& † quomodo cõueniant,& diferant Vaſſalli,& liberti oſtendit: & idem Zaſ.lib.2. ſingul.reſpon.c.7.num.8. Andr.Gail.d.c.8. num.1.2.3. Eucrar.in loco à liber. ad Vaſſal.& de hoc tex.elegans in l.vnica.C.de colon.tracenſi. lib.11.ibi,& licet conditione videantur ingenui. Inſuper ſubditorum conditionem ſeruilem eſſe,cum ad onera,& tot grauamina teneãtur, latè oſtendit Iacob. Ferrerius Toloſan. in nouis additio.ad Deciſio.Guido.Pap. hoc anno 1610. impreſſas Lugduni deciſio.57.per tres integras col. & col.3. verſi.
96 Hi ſunt præcipuè,&c. oſtendit † in Gallia eſſe quoſdã Vaſſallos, & ſubditos ſeruilis cõditionis appellatos, gens de meins mortes. & de his omnibus etiam latè Guido Pap.deci.312. & quatuor ſeq. & deciſ. 361. vbi latè moderni plures adden. ad eum, teſtantes
97 olim † in Gallia ſubditos plures tamquam ſeruos habitos; & Ferrer. ad deciſio. 217. eiuſdem Guido. Pap. in addi. vlti. Ergo ſi ſerui,& non ſimpliciter liberi, recedere non poterunt, vt de agricolis,cenſitis,colonis,& aſcriptitijs iura teſtantur toto d tit. C.de agricol. & cenſi.lib.11. præſertim in l.omnes l.colonos.l.ſi coloni. l.vnica de Colon.paleſtri.ibi,ita vt illis non liceat ex his locis,quorum fructu releuatur abſcedere. l. vni. de colon. tracenſi, ibi, ipſi
98 quidem originario iure teneantur; & ibi, & licet † conditione videantur ingenui,ſerui tamen terræ ipſius, cui nati ſunt exiſtimantur; vbi tex. ad hoc elegans. & iterum. l.vni. de Colon. illyrician. ibi,ita vt ſi abſceſſerint, & ad alium tranſierint, reuocati,vinculis, pœniſque ſubdantur. Quæ iura validiſsimè hoc, & apertè in ar-
99 gumentum comprobant. Item † ſi poſſent recedere,priuarentur Domini,& Vaſſalli debitis illis præſtationibus Caponum,Colombarum,piperis; pluribus ſeruitijs, Roydis, & alijs notiſsimis; de quibus per Iacobin. in ver. & cum pacto, quod dicti Vaſſalli pręſtent ſingulis annis: & in ver. & promiſerunt eidem Domino ſuo præſtare debita ſeruitia. Roſent. loco iam allegato de præſtatione ſeruitiorum agens. idem Iacobin. de Royd. D. Senat. Soſa ad antiq. Decre. Sabau. Decre. rempub. in 2. par. glo. 6. nume.4. 5. &
100 ſeq. latè de his † Roydis, quas Galli curuatas appellant Guido Pap. deciſ. 217. 472. vbi nouiſsimi addentes plura ad rem iſtam effundunt. Faciunt etiam tit. de oper. liberto. de obſeq. D. & C.

&

Digitized by Google

& alia plura; & in ſpecie Zaſ. d.lib.1.c.3. ſingul.reſpon.vbi nu.87. 88.94. diſſerit de operis obſequialibus,artificialibus,& fabrilibus, quas ſubditi Vaſſalli ſecundum feudorum naturam præſtare conſueuerunt: & de iſtis præſtationibus, & ſubditorum debitis ſubſidijs, & ſeruitijs iterum ampliſs. ſcripſit Iacobus Ferrer. in d. additio. ad Deciſio. Guid. Pap. 57. vbi plura arreſta poſt auctoritates multas recenſet: & hæc tanto magis ſi ſubditi ſe ipſos ad hæc obligauerint, vt per eundem Guido.Pap. deciſ.314. num. 2. 3. &
101 deciſ.315. vbi adden. & † in Patria noſtra Pedemontana hæc frequentiſsima, & clariſsimè patent in ſubditis Comitum Valpergiæ, & Sancti Martini, qui duris ſeruitijs, & præſtationibus reperiuntur aſtricti, & per ſententiam Senatus ſub 19. Septembris 1609. latam, dictum ipſos ſubditos in ſtricta illa ſeruitiorum præſtatione, & obligatione retinendos; cum bona ab eorum Dominis ſub præſcriptis, & ſi duris legibus, habuerint ita affecta. Ergo ſimili caſu ſubditi tamquã aſcriptitij cenſendi toto d.titu. C. de agric. & cenſi. & Guido Pap. d. deciſ. 314. 315. & Doc. in addi. & præſertim Iacob. Ferrer. in additio. ad deciſ.361.de quo ad rem Petr. Beluga in Specu. Princip.rub. 14. num. 31. Itaque fortius, & efficatius contra tales valebunt edicta de habitando, & non recedendo.

Tertiò, facit ad hoc communis illa Doc. cõcluſio, de qua per Canoniſtas ad c. auditis de præſcrip. ad c. dilecti filij de maiori. & obedien. vbi Abb. & Felyn. num.1. quod ſubditi poſſunt contradicere Domino,ſe, & terram alij Domino ſubmittere volenti;
102 Quia quemadmodum † intereſt Domini non perdere ſubditum; Ita intereſt ſubditi non mutare Dominum, Iacobi. in ver. Dux verſi. vlterius quæro num.1. Euerar.in loco à liber. ad Vaſſal. nu.4. Craue. d. conſ.973. num. 32. Roſental. cap.9. in cõclu. 62. Ecce ergo Doc. metientes intereſſe Domini in amiſsione ſubditi; ergo
103 tamquã † res ſua,ab eo inuito auferri non poterit. l. id quod noſtrum de regul. iur. Nat. de feudo agens conſ.501. num. 34. Gabriel. de in.quæſi. non tollen.conclu.1.Bec.conſ.3.num.51.Roſent. cap.9.conclu.67.num.3. & in glo.g.et ad rem iſtam tex.in l.per colonum iam allegata. C.de agricol. et cenſi. lib. 11. l. ſi quis 20. C. de epiſcop. et cleri. et de origine harum hominum ſubiectionum poſt Diodor. tradit Petr. Vandera. de priuil. credit. c. 14. circa medium.

Quartò, confirmatur hæc concluſio,ex aperto textu in tit. quę
104 ſint rega. ibi † angariæ,et perangariæ; quæ ſunt perſonales præſtationes,vt interpretãtur glo. et Doc. et Affl.poſt alios fuſiſsime

ergo

Digitized by Google

ergo ſi tranſlatio regalium includit angarias,et perangarias à ſubditis debitas, conſequenter ſubditi obnoxij, et affecti perſonalibus præſtationibus erga Dominos inueſtitos de regalibus, vt latè, et pulchrè Andr.Gail. de arreſt. imper. c.10. num.1.2.et ſeq. et recedere non poterunt,tamquã tranſlati,et de corpore loci infeuda-
105 ti vt iamdictum; Quia quemadmodum † liberti,qui operas patrono debent,non poſſunt recedere, et ita abeſſe ne patrono operas præſtent. l. quod niſi §. ex prouincia de oper. liberto. Imò
106 † recedentes repeti poſſunt, & contra occultantes tales libertos, operarum reſtitutio,& pœna ſit indicta l. mancipia. §. libertis de ſeru.fugit. l.pen. & fina. de oper. liberto. C. ergo idem, et in Vaſſallo ex ſimilitudine, et argumento ab vno ad alium ducto ex Zaſ. et Euerar. vbi ſupra; ad quod ſpecialiter facit tex. ille elegantiſs. iam citatus, à nemine, quem viderim ad hoc ponderatus in d.l. vni. C. de colo. illiricia. §. 1. ibi, ita vt ſi abſceſſerint, et ad alium tranſierint reuocati, vinculis, pœniſque ſubdantur; Anton. Borrin. de Caualca. par. prima. cap. 9. proximè ad rem.

Quintò, Conferunt multa in titu. de feu. aliena. per Corrad. de Domini,et Vaſſallorum vtilitate à ſubditis non minuenda, ſed iuuanda,et augenda, ibi, poſt principium, ſuorum ſeniorum ſeruitia ſubterfugere; ibi; beneficijs ſuis exutos: et ad finem principij, ibi, per quod imperij, vel Dominorum minuatur vtilitas: et ibi glo. in ver. vtilitas, et Doc. omnes: atque de hoc abundè ſatis per me alibi. Item in §. ſi quis verò, ibi ac beneficio ſe cariturum agnoſcat, ergo faciendo contra vtilitatem, feudum amittit; quæ quidem argumenta ad prædictorum corroborationem maxima.

Ex quibus nunc omnibus, dilucidè meo iuditio patet, nil prorſus omninò,in hoc articulo cõmuni Doc. opinioni obſtare: Quia ad l.nihil. l.non vtique ad municipal: et ſimilia, quę videntur pro-
107 bare † cuiq; liberum eſſe,vbi velit domicilium conſtituere, quod ex Bart. ad l. aſſumptio ad munici. in princ. num. 1. Malua. deducit d. conſil. 63. num.15. et alij iam allegati. Bertr. conſ. 356. lib.4. num. 1. quod non prohibetur quis habere domicilia in duobus locis; nec cogendus talia loca deſerere: Reſponſio patet ex ipſo met textu, in verbo ei interdictum non ſit. et in l. Incola
108 la 2. eo. titu. ibi incolatui renuntiare non poteſt; ergo † domicilium ſubditus mutare non poterit ſi ei ſit à Vaſſallo, et Domino interdictum, vt ita Doc. reſpondent, & in ſpecie Socin. iun. d. conſil.76. lib.4. nu. 19. quod poteſt Dominus facere, et iure prohibere

tantes ſingulorum territoriorum in conſequentiã quoque diſtributos; & ſingulos,ſuorum dominorum partes, fortunam, & imperia ſecutos, & vbi originem traxerunt commorari conſueuiſſe; & per conſtitutionem Ioan. 22. Regnum Germaniæ à Francię Regno; & Italia ab Imperio diuiſa, vt Lodouic. Gomez. in proœm. regular. Cancela. q. 1.num.25. poſt Alberic. oſtendit; & Peregri. de iu.fiſ. lib.1. titu. 2.num.11.refert,vt omnibus iſta ſunt in aperto;plenaq; antiquorũ, & modernorũ volumina:feudorum,;& feudiſtarũ libri quoq;demõſtrãt.obid in priſtina illa libertate, quæ Romanorũ tẽporibus vigebat; dũ ſub vno tãtũ viuebatur imperio, homines nũc non reperiri;propterea habitationem, & domicilium ad cuiuſque arbitrium, libertate illa ſublata, non poſſe amplius immutari, mutatis rerum vicibus;in Regum, Principum, & vaſſalorum pręiudicium;niſi eorum accedente conſenſu, vt latè ſupra demonſtraui: obid illa communia iura,non ita ſtrictè, & ad corticem contra vaſſallos intelligenda; nec contra feudorum iura, & leges, ſi illis contradicant;ſed feudorum conſuetudines, traditioneſque potius eſſe ſeruanda: & vt ait Ioan. de Anania in diſputatione de aliena.feu.§. ad partem negatiuam num.28. circa medium; quod in feudis non eſt locus argumentis legalibus,imò quod ſcriptũ eſt ſeruatur;adeò, vt qui regalia habet,habeat,& ſubditos angarios,&perãgarios;perſonalibus ſeruitijs, & alijs obſequijs, operis, & preſtationibus obſtrictos:& qui feudum cũ mero, & mixto imperio iuriſdictione, & territorio habeat,etiam hominibus, & habitãtibus inſtructum;propterea in vaſſallorum locis teneri manere, nec impunè recedere poſſe,etiam ſi vaſſalli,ſubditis imperantes, ſuperiorem quoque recognoſcant; tranſlato in eos etiam territorio, vt dixi, cum hominibus ſubditis, & habitantium miniſterio inſtructo; ſine quibus loca, & territoria neceſſariò teneri, nuda cum proprietate non poſſunt; contra Brun. Emillian. Maluaſ.& Rodolfin. Imò cum propter ſolã habitationem ius in nouos incolas,vaſſallus ita aquirat, tamquam in ſuo ſolo,& terra impinguatos, & alitos,vt ab eis iuramentũ aſſecurationis exigere meritò poſſit, vt per Guido. pap. deci.307. vbi adden.preſertim vbi talis conſuetudò viget,vt per eos: ad quod facit l. incola la p. ad municipa. Nec mirum de diuerſitate tanta, cũ
110 †nouum non ſit pro temporum,rerum,& perſonarum mutatione, iura quoque, & ſtatuta humana, diſpſitioneſque immutari c. non debet in princi.ex.de conſanguinita. & affinita.Catalog. glo. mun. par.10.conſi.18.col.2.verſi. Quinto facit. Magdalen de nume. teſt. par.1.c.22.nu.39.& ſeq.& vt perbellè ſcripſit Pontan.lib.2.de Principe fo.273.verſi de priuatis quoque aliquid.Ex quibus abundè ſatis,articulus iſte clarus, in ſubdito ſimplici apparet.

11 In terminis nũc,& in indiuiduo,in †vaſſallo ſubdito, ꝙd poſsit aſtringi,ne extra locum,& territorium habitet, imò à Domino vbicunque uindicari;& cogi terras ipſius Domini,atque vrbes repetere,& habitare ſub pœna confiſcationis, & amiſsionis feudi, tradunt apertè DD. qui hanc quæſtionem in ſpecie decidunt, Bart.& ſi de confiſcatione non agat,ad l.1.§.1.num.1.circa medium, de rei uindic. Iſern.ad c.regni, quisquis, de burgenſibus fol.219. in gl.& latè in reperto.in verbo feudum.col.1. & 2. Luc.de de Penn.iura, & rationes validas in medium proferens ad l.2.num. 2. ad l. fina. n.15. C. de cẽſit.& cenſito.lib.11.verſ. vltimo nota ex hac lege caſum vaſſallorum.& ad l. 2.C.de agric.& cenſit.num.14.15.& ad l.generali. C.de decurion. lib.10 col.1.verſ. Item an poſſit Baro,&c.Bald.& ſi non tam clarè in prælud. feud. num. 39. Afflict. ad c.pacis cultum. num. 16. ad conſtit.regni,& ad conſt.iuris gentium , num.27. & in deciſ.265, num.74 75. deciſ.307 num 11.12. & in vſib. feud.tit.de regalijs in ver. angariæ. nu.5. & 6. latè proſequitur,quod vaſſallus, qui tenetur ad ſeruitia domino , poteſt cogi ad repetẽdam, & habitandam terram,quia videtur habere feudum ſub hac conditione, dummodo non recedat, ibi habitet , & ſeruitia Domino præſtet ; &ſi non venerit poſt tertiam citationem , poterit feudo priuari , & poſtea non auditur , allegat Bald.in prælud. feud.num.17, qui adducit optimum tex. in l. omnes. de agric. & cenſit. C. lib. 11. Item allegat.l.fina.C.de cenſ.& cenſito.eod.lib. vbi Luc. de Penna nu.15. hoc expreſsè tenet: Item idem Afflict.ibid.num.6. verſ.& eſt ſciendum, ſcribit, quod tales vaſſalli poſſunt appellari homines noſtri,
12 quia tales † vaſſalli ſunt ſicut ſerui; l. ſi fundus, §.ſi ſeruum tuum, ſi cert.pet.id eſt hominem tuum l. 1.& 2.C. de Epiſc. & cler.ſecundum Specul.de feud.in princ.num.6. q.1. & idem quod Afflict.determinarunt etiam Capyc.deciſ.168.num.2.3.4.vbi loquitur de angarijs, & parangarijs. refert, & ſequitur Ill. Card. Tuſch. tom. 3. pra.t.concl.iur.in lit.f.ver. feudum.concl.116.num.30.Menoch. de recup.poſſeſs.remed.10.num.55.56.57.& ſeq.& poſt eos Andreas Gaill. de arreſt.Imperij.d.c.8.num.13. Boſs.dicto tit.de foro compet.num.37. poſt Iacob.a S.Georgio de Royd.Put.in tract.de Syndic.in rubr. de exceſs. Baron.§. excedunt.c.1. num.32. & multis ſequent.vſque ad num. 42. Marin. Freccia de ſubfeud.qui Parid.allegat.lib.2.15.auctoritate. Brun.conſ.132.lib.2.quem etiam citat ad hoc,& ſequitur Ant. Borrinus de Caualca.par.2.c.2. in §. fidelitas. Io.Ant.de Nigris ad c. regni c. 23. Incip. grauamina. num.32.poſt medium. & num. 36. & num. 108. vbi tradit magis debere priuari feudo quam bonis patrimonialibus. & ad c.110. Item ſtatuimus n. 1.2.& ad c.108. Item ſtatuimus quod ſi vaſſalli.num.2.3.4.Cephal.

conſ. 18.

Digitized by Google

conſ.18.num.17.& alijs,& vltimo loco Menoch. in hoc eodem caſu conſultus reſpondit; & ſi non tanto apparatu,rationibus, & auctoritatibus materiam pertractauerit d. conſ. iam citato. 1176.li.12. n. 1.2.15.16.& ſeq. quod incipit de prima. Et plura alia tradiderunt Andr. de Iſern. & Afflict. ad conſt. regni. ſi vaſſallus, & ad conſt. Quisquis: etſi non omnes de fendi confiſcatione, ſed de præcepto tantum nonulli loquantur, ea ratione inter cæteras, quia expedit Dominis plures ſubditos habere;& eorum loca, habitantium frequentiæ vacua non relinqui, ſed plena ſuis hominibus conſeruari,
113 nec diminutionem hominum pati; quia † præmium dignitatis eſt plures ſubiectos habere, vt in Auth.conſtit.quæ de dignit.§.volumus.quem ad hoc citat,& ita tradit Io.Bapt.de Caccia ſup.cõſ.4. inſerto poſt conſ. Zabarel. num. 57. poſt princip. Item latiſs. Ant. Borri.de Caualc.par.1.2.& 3. vbi plura cumulat: & ſtringit hic fortius ratio illa ſuperius latè comprobata, quia ſicut ſubditi tranſlati cum iuriſdictione,& territorio,& tanquam glebę affixi; tanto magis vaſſalli illo arctiori fidelitatis,& iuramenti vinculo,præter prædicta obſtricti,vt ſępè pertractum. Quia cum cenſeantur ad ſeruitia
114 regulariter obligati; † operarum præſtationes, & debita illa ſubditorum officia, atque vaſſallorum ſeruitia, fructus iuriſdictionis ſunt, qui ad Dominos, & vaſſallos reſpectiuè pertinere debent. l. fructus hominis. l. non hominis de pecul.ſeruorum Andr.Gaill.de
115 Arreſt.imper. c. 10. num. 1. Item quia † ſub ea conditione bona cenſentur vaſſallis remiſſa, morandi in terris ſuis,nec recedendi. vt per Parid.de Put. vbi ſupra nu. 40.Io.Ant.de Nigr.ad d.c.108.n.4. poſt medium, & alios ſupra relatos: Adeò ut cum hæc communiſſima ſit Doctorum concluſio,& opinio,quam Doc. nu.17.quoque ſecuti ſunt, nemine diſcrepante, excepto Roſenta. cui opportuno tempore reſpondebitur, omninò ab omnibus ſequenda; & ſecundum eam iudicandum,ad cumulata per Syl. Nup. lib.5.& 6. num.1 & ſeq. & de hoc iuſtiſſimo decreto nihil ſit omninò amplius dubitandum: tanto magis concurrente generali feudiſtarum traditio-
116 ne,qua prædicta corroborantur; quia ſecundum omnes † vaſſalli,recuſantes præſtare ſeruitia Dominis, poſſunt feudo priuari. Iacob.in verbo promiſſerunt eidem domino debita ſeruitia. Doct.ad c.primum. §. ſed non eſt alia iuſtior. quæ ſit prima cauſa benef. amitt. vbi Afflict.nu.1. pro regula id tradit. Io. Ant.de Nigr. ad c. Regni,c.108.num.5.Petr. Rebuff. in declarat.feud. num.8.loquens de proclamatibus, & cridis, citat Io. Saxon. ad conſuetud. Turonenſes Caſſan. & alios: & nouiſſimè de ſeruitiorum præſtatione, & amiſſione feudi propter illa non præſtita Henric. Roſent. de feud.

c.8. concl.4. latisſimè, vbi teſtatur ea, quamuis non conuenta, ſem-
117 per intelligi debita, atque promiſſa: adeò, vt non poſſit † vaſſallus gaudere feudo, qui non poteſt, aut non vult ſeruitium exhibere, ob id debet dimittere feudum. ſic Roland. poſt Bald. conſ.44. num. 16. lib.4. & ſecundum Illuſtrſs. Cardin. Manti. tract de tacit. & ambig. conuentio. lib. 23. tit.2. num.21. in feudo, illud ſeruandum, quod naſcitur ex tacito contractu, & ſic, vt ſeruitium faciat, & hoc ex radice contractus loco tacitæ conditionis: arg.l.quæro.§. inter locatorem locati; & ſic feudum amittetur, ſi ſeruitium facere recuſet, propter quod datum regulariter, feudum. Ill.Card.Tuſch. concl. 199. num. 2. & feudum dicitur vaſſallo conceſſum ſub condittione, dummodo non ſit ingratus Domino Burſat. Cumulatiſſime poſt multos conſ. 187. num.14. & ſecundum aliam Doct. tra-
118 ditionem † Princeps poteſt vaſſallis aliquod iuſtum præcipere, ſub pœna indignationis, & hoc caſu eos feudo priuare. Caſſan. poſt Bald. & alios in Catalog. glorię mundi par.5. conſi.24. art.41. Iaſ. in princ.l. vni.ſi quis ius dicen. non obtemp. num. 2. Cagnol.nu.5. 6. Iacob in inueſtit. vers. dictique vaſſalli el.1.num.37.38. & in ver. Princeps. verſ. ſed an Princeps. num.5. ergo, & hic Sereniſs. Dux ob talem iure optimo conceptam indignationem, propter contumaciam, inobedientiam, & decreti ſui contemptum, in peſſimum ſubditorum exemplum, & ſi talis comminatio ſpecificè non emanata, cum effectu tamen aperta, feuda confiſcare iuſtisſimè poterit.

Et quamuis non ignorem, aliquibus hoc durum videri, quod propter denegata a vaſſallo ſeruitia, debeat vaſſallus feudo priuari per l. ſolo obſequij. C. de liber.cauſ. vt per Euerard. in loco a liberto ad vaſſallum num. 1. circa medium, cum delictum conſiſtat in omittendo. Tiraque. in tract. de pęn. remitt.c.44. num.34. vbi
119 de † liberto loquitur, qui vaſſallo ęquiparatur, vt per Euerard. ibidem; & per alios ſuo loco ad hanc rem adductos: delictaque in omittendo, læuius ſemper, atque remisſius plectantur, quam in committēdo. Tiraquel. ad ſaturitatem d. tract. de pœnis. c.44. nu. 22.23.24.& ſeq. Excell. Oſaſc. deciſ.71. num.37.38.39.& in ſpecie Burſat. fuſisſimè in terminis ſeruitiorum denegatorum, quod non poſſit vaſſallus feudo priuari, ad filiorum, & agnatorum excluſionem. d. conſ.225. num. 93. 94. & pluribus ſequent, vbi accerrimè pro hac ſententia, multorum teſtimonio pugnat. & Roſenth. etiam
120 c.3. concl.33. num. 54. tradat † ob delictum omiſſionis, non poſſe vaſſallum feudo priuari, niſi in re magni momenti, loquens tamē in iuſtitia denegata à vaſſallo, & negligentia faciendi iuſtitiam. Natt. conſ.528. num.16. ad rem noſtram eleganter poſt Bald. tradit quod

dit quod ſi actū ſit inter Dominum, & vaſſallum, quod propter feloniam non perdatur feudum, illud pactum intelligitur de felonia, quæ eſt in omittendo, non autem de ea, quæ eſt in committendo, iuribus, & rationibus per eum adductis, ergo magis delict a committendo aggrauant. Item, & quod recedens à terra Domini, non poſſit priuari bonis, ſibi à Domino conceſſis, vt poſt Specul. tradit Par. Put. de Syndic. de exceſſib. Baro. c. 1. num. 38. & Io. Ant. de Nigr. ad c. Regni. c. 108. num. 40. ad fin. extat q; cap.
121 regis Roberti in hoc apertum, c. 208. cuius rubrica talis eſt, † quod Barones, vel feuda tenentes non priuentur feudo propter contumaciam præſtationis ſeruitij, quod incipit. Nolumus tuam latere notitiam, vbi latè Io. Ant. de Nigr. in additioni. inſiſtit; de quo etiam mentionem ad rem facit Io. de Arnono dialogo 79. quæro abs te: & Andr. Gaill. obſeru. lib. 1. obſ. 17. num. 8. quod bona tantum ſub conditione capi dicantur, donec reducantur, & ſic non abſolutè, nec irreuocabiliter per l. ſi quis fortè. §. ſi quis comitum de pœn. Tamen multipliciter ad iſta reſpondeo: Primū, hoc delictum non conſiſtere ſimpliciter in omittendo, etſic in denegatione ſeruitiorum, ſed habere contumaciam annexam, quæ tranſit in delictum, legibus odioſum; quia contumacia eſt delictū. l. omne delictum. vbi Bart. de re milit. Rol. d. conſ. 47. num. 2. lib. 2. Andr. Gaill. in terminis ſubditorum loquens de arreſt. imper. c. 10. num. 12. 13. 14. multum ad rem. & num. 14. ſic ſcribit. Talibus enim principijs ianua ad rebellionem aperitur, & futurorum ma-
122 lorum fomenta ſubminiſtrātur: quo circa huiuſmodi † principijs obſtandum, ne ſerò medicina paretur. & alia ad rem valdè. & contumax infidelis reputatur c. nulli 28. diſtin. Rol. ibid. num. 30. l. 1. cum materia. ſiquis ius dic. non obtemp. & tot. tit. de milit. vaſſall. qui contum. eſt, alibi paſſim Doct. ſitque talis inobedientia, & contumacia contra legem contractus, ac naturam feudi tacitè vaſſallagio inſitam, de ſtando, habitando, & non recedendo. Bart. ad rem, ad l. 3. nu. 1. ad fin. de interd. & releg. conceptamque probabiliter indignationē iuſtiſſimam à Sereniſs. Duce, quæ filijs, & agnatis perpetuo exemplo eſſe debet, ad feudi realem priuationem; alias tot remedia, tot priuationes, tot feudorum aperturæ; in Ducum, & vaſſalorum fauorem ſeruirent mundo de uento, quod nequaquam dicendum, teſte ad hoc Luca de Penna ad l. fin. num. 6. C. de cen-
123 ſib. & cenſit. lib. 11. dicente apertè † leges non debere eſſe ludibrio, nec iudicantis edictum, aut Prætoris imperium; tanto magis Principum, qui magiſtratus. Prætoreſque conſtituunt. Et quamuis tale delictum conſiſteret etiam in omittendo, tamen præponde-

rat culpæ, & delicto in committendo: cum fundetur in peruicaci, doloſa, atque fraudulenta, & affectata inobedientia, quæ eſt altera
124 rebellio; & vaſſallus rebellis, vt in principio dixi: † inobedientia delictum ad eò graue, & grauisſimum eſt, quod hæreſi comparetur, c. ſciendum. vbi DD. 8. q. 1. Rol. d. conſ. 47. num. 4. lib. 2. & capitali pœna quandoque digna. l. 3. §. in bello. de re milit. vbi gloſ. illum tex. notandum ait contra ſubditos pro prælatis; & Doct. de illa materia paſſim, præſertim Cagn. in princ. l. vnicę. ſi quis ius dicen. non obtemp. num. 7. ad finem. Sigis. Scac. lib. 1. cauſ. ciuil. & crimin. c. 97. num. 182. plura. Tiraquel. copioſè multa exempla proferens de pœn. cau. 52. num. 3. 4. & ſequen. Et de vaſſallorum inobedientia, quando quis ſe ſubtrahit à ſui domini obedientia, & alij ſe ſubmittit Roſental. optimè, & vt omnia rectè proſequitur
125 c. 10. concl. 55. num. 28. 29. & in glo. 1. 5. fuſiſſimè: quæ † inobedientia, vt tradũt alibi ſcriptores, peſtilentia eſt Regnorũ, Prouinciarum, & vrbium, vt per Ponta. tract. de obed. lib. 1. c. 5. circa medium. taliſque inobedientia tota Dominum, & Principem afficit; magiſque Dominum angit, & præmit, propter iuramentum, & promiſſam fidelitatem, tacitamque illam promisſionem perpetuò morandi in eius terris, & locis, illi preſto eſse, & ad omnia ſeruitia paratum; quam communia delicta, homicidiorum, & ſimilia; quæ non reſpiciunt perſonam, & dignitatem Principis, nec eius ſtatus decorem, publicam uè vtilitatem; ſed particularem tantum occiſi, vel offenſi perſonam, per tex. in hac mat. apertos in c. de form. fidelit. 22. q. 5. extra; & in tit. de form. fidelit. & de nou. form. fidelit. tit. 1. qualit. vaſsall. iura. deb. fidelit. in vſib. feud. vbi per Doct. præſertim Bald. ad d. tit. de form. fidelit. ante num. 1. vbi illum tex. priuantem vaſsallum proprietate feudi, terribilem ap-
126 pellat; & talis † fidelitas, eſt proprium, peculiareque vaſsalli; vt per predicta iura tradit Io. Bapt. Vincema: conſ. 1. int. feud. lib. 1.
127 num. 51. 52. & meritò † qui non ſeruat fidem conuentionis, priuãdus eſt eius emolumẽto. Bald. in tit. quæ fu. pri. cau. benef. amit. §. porrò. num. 5. & de huius fidelitatis uinculo, & debito, plura ad rem Fu'u. Pacia. de probat. lib. 2. c. 40. per tot Henric. Roſent. de
128 feud. c. 6. concl. 85. & concl. 86. num. 4. quod talis † iuramento fidelitatis contrauenięns, perfidus ſit, & feudo indignus. & vaſsallagium hoc in ſe continet, ſtare, & habitare vbi dominus voluerit. Maſcar. de probat. in verbo vaſsallagium. num. 3. poſt alios; Ad hoc autem multa firma, ſolidaque fundamenta concurrunt, ex ſacra etiam pagina deprompta. Nam Eſdræ lib. 1. c. fin. num. 7. & 8. ita ſcriptum ad rem legitur: Et miſsa eſt vox in Iuda, & Hieruſa-

rem omni-

Digitized by Google

lem omnibus filijs tranſmigrationis, vt congregarentur in Hieruſalem, & omnis qui non uenerit in tribus diebus iuxta conſiliũ Principum, & Seniorum, auferetur vniuerſa ſubſtantia eius, & ipſe abijcietur de cœtu tranſmigrationis; En caſum fiſci Sereniſs. Ducis Parmę, diuino iudicio, ſententiaque ad literam comprobatum: quod ſolidisſimè quoque firmatur à coniunctione duorum iurium, Diuini, & Ciuilis argũm. l. Gallus. §. ille caſus indifficilis. de liber, &
129 poſth. Quia † contrauenieus legi Ciuili, & ſic Ducis decreto, diſponenti ſecundum legem Diuinam, dicitur peccare dupliciter, ob præceptum iuris diuini, & Principis iuſſum contemptum. Bald. in l. cum quis. num. 14. de iur. et fact. ign. Ludou. Sacca reſp. 60. nu. 21. 22. Item & Eſdræ etiam 3. c. 9. in principio: Item pater occidit filium; & frater fratrem in virtute obedientię. Exo. 33. videns ergo
130 Moyſes. in fin. & c. 3. ibi † melior eſt obedientia, quam uictima, & auſcultare magis quam offerre adipem arietum, & ſpem lacrimandi; & Abraham propter præceptũ Domini, obtulit filium Iſaach
131 in holocauſtum, Genes. 22. ſic, & † Adam propter inobedientiã perdidit paradiſum Genes. ca. 3. vt poſt iſta, & alia iura, in ſimillimo caſu amisſionis feudi propter inobedientiam Principi ſuo factam, concludit Napodan. ad c. Regni Regis Roberti ſub Rubr. quod fiet mortuo Barone, c. 256. incipien. in nomine Dei. in gloſ. in verbo præſentauerint, fol. mihi 381. vbi alia ſimilia multa: et ſecundum aliam impresſionem, in addit. num. 19. 20. & ſeq. fol. 227. atque alia plura ad rem collegit Io. Ant. de Nigr. ad c. regni. ca. 8.
132 num. 20. 21. vbi poſt Beat. Bernard. illud adducit, quod † verus obediens neſcit moras, nec mandatum procraſtinat, ſed aures parat auditui, oculos viſui, manus operi, pedes itineri; etſic ſe totum interius colligit, vt imperantis exterius impleat voluntatẽ, vbi Luc. hæc etiam referentem adducit; Simanc. de hęret. ſing. 142. num. 1. 2. quæ omnia nec ſincerè, nec fideliter D. Comes præſtitit, nec ſe præſtiturum pollicetur.

9 Hæc porrò ſunt apertisſimà, & ſpecialia in hac materia feudorũ, quod propter delictum in omittendo, etſic propter negligentiam, vaſſallus priuatur feudo, vt in feudorum libris paſſim exempla obuia, de non petita inueſtitura: non petita renouatione inueſtituræ; de milite vaſſallo contumace. & ob tot negligentias, culpas, inobedientiam, & alia. vt negligentiam ſuficere ad feudi amisſionem oſtendit Io. Thom. Minado. conſ. 11. num. 9. & etiam Bald. per illum tex. ad tit. quæ fuit prima cau. beneſi. amitt. §. item qui dominum. num. 2. & hoc non tantum in vita patris, ſed etiam poſt, vt ipſe not. tot. tit. ſi de feud. vaſſalli ab aliquo interpell. fue. & Do-

m'n. eum deſen. noluc. Roſenth. autem de hoc diſſerens.c.10.concl. 12.num. 2.3. oſtendit apertè quidquid ſit de iure communi,tamen in materia feudorum,vaſſallum feloniam committere tā omittendo, quam committendo, etſi minus delinquat in omittendo: ſed num. 3. addit hoc omiſſionis delictum, implicitum quandoq; habere fictum deſertionis, etſic ex facto aggrauari, in gloſ. a.b.c. plures ad hæc citat, ſed infinitos in lit. c. & num.11. latè tradit etiā ob negligentiam, & omittendo feudum amitti. & num. 12 13. eſſe omnino in dolo eum, qui omittit illud, ad quod ſcit ſe teneri; & num.31. teneri in omittendo etiam ob latam culpam, & negligentiam, iura plura, & auctoritates more ſolito cumulans. Imò in hac materia,aliqui volunt feudum magis aperiri domino in omittendo, quam in committendo,cum omiſſionum multę cauſę Bartolo. Camerari. in repet. c. 1. an agnat. par. 3. num. 26. & Burſat. d. conſ. 225. num.93.& ſeq. loquitur de non præſtitis ſeruitijs in genere, & leuibus tantum, vt ibi poſt Natt. & Curt. tradit num 98 99. non vbi continuus contemptus, contumacia, & tot alia concurrunt, vt hic,cauſam iſtam aggrauantia, & num.94. Imò in hoc caſu noſtro poſt Capyc.figit pedes, & pro conſtanti admittit in caſu graui ſeruitij non præſtiti,vaſſallum feudo priuari, quando Regem non aſſociatur,ad ſuſcipiendum coronam,vel ad belli expeditionem proficiſcentem; at caſus noſter etiam grauis, concernit cauſam ſtatus, malum vaſſallorum, & ſubditorum exemplum, in colluctatione tāta datum, Regiam Principis, vaſſallorum præſentia non augendo, colendo; ſed abſentia deformando,publicam vtilitatem, & cauſam perpetuam, quæ tot artificijs, & ſubterfugijs totam perturbarunt duorum ſummorum Pontificum Sedem, & Vrbem, vt ſupra latè comprobaui.

Quamquam autem Capyc.& Burſat. in illis tantum caſibus reſidere videantur,tamen non eſt dubium,vt feudorum libri teſtantur, excluſos non cenſeri perſimiles, imò maiores, totque qualitatibus iunctis grauiores; vt in ſpecie poſt Roſenth. ſuo loco deduxi; ſtante præſertim clara, & approbatiſſima determinatione caſus noſtri per iam dicta; ſic pertinaci ingratitudine, indies magis enutrita, tam legibus odioſa,& deteſtabili.l. fin. vbi materia, & Ripa in ſpecie num.2.3.& ſeq. C. de reuoc. donat. & in cauſ. feud. Rol.conſ. 15. lib. 4. num.2. circa medium, Roſental. de vaſſallorum ingratitudine agens. cap. 10. concl. 14. num.1.2.3.& in gloſ.1.& concl.15. num.2 oſtendens propter ingratitudinem vaſſallum, ſi omittat facere, ſi contra iuramentum agat, cadere à feudo, vbi in gloſ. 1. de hoc latiſſimè; & caſus perſimiles, vel maiores regulariter nunquam

excluſos,

Digitized by Google

excluſos, etiam per taxatiuam tantum, teſtantur gloſ. & DD. ad l. ob aes. C. de præd. min. & plura Viui. tradit deciſ. 25. & quando caſus expreſſus reperitur † propter ingratitudinem, vel contra iuramentum fidelitatis, vaſſallus feudo priuatur, idem Burſat. poſt multos d. conſ. 225. num. 161. Adeò, vt de hoc noſtro caſu nullus probabiliter amplius dubitare mea ſententia queat; Item reſpondeò, nos eſſe extra Regni capitula, & conſtitutiones, pro quibus illi Doct. regni d. c. moti, & alijs conſtitutionibus inclinant, ſed communia conſuetudinum feudalium iura ſeruanda. Item reſpondeo, ipſos loqui de ſeruitijs in genere, non de ſpecifica reuocatione ad patriam, implicita etiam ſeruitia in conſequentiam habente, vt Doctores ſupra citati clarè, fundatèque loquuntur, & apertè admittit, Par. de Put. ibid. num. 38. verſ. etſi conſtit. Regni ſint in contrarium, vt ſupra tetigi per conſtit. Quiſquis. conſtit. ſi vaſſallus, & alias, ergo in caſu ſpecifico reuocationis ad patriam, ſtat cum communi Doct. ſententia, iureque communi. Arnon. d. dialogo. 79. Item reſpondeo in caſu noſtro communem eſſe feudiſtarum opinionem in contrarium, ergo illa ſequenda, non obſtantibus Regni conſtitutionibns, vt ſupra. At vbi expreſſum

134 reperitur, atque determinatum in materia feudorum † propter ingratitudinem, & fidelitatem contemptam, feudvm amitti, illud intrepidè ſequendum. Burſat. poſt alios, d. conſ. 225. num. 161. Item aliter, ibi intelligi quando vaſſalli non contumaces, & damnati, vt hic, ſed ſimpliciter requiſiti ad generalia, indeterminataque ſeruitia, vt per eos, ne communi Doctorum opinioni contradicant, per iam dicta. Item aliter præter præmiſſa, reſpondeo illa debere intelligi in Comite, & Barone; non autem in Rege, & Principe, etſic Regali dignitate, vt ita in ſimili clarè oſtendit poſt Iſer. & Afflict. Io. Ant. de Nigr. ad d. c. 298. ſub num. 6. qui omnes ita intelligunt, & determinant, propter magna quandoque Baronum grauamina contra ſuos vaſſallos, quæ ratio non cadit in Principe benignitate pleniſſimo d. c. 23. Quæ quidē omnia apertè oſtendunt, excluſionem vaſſalli à bonis, & feudis tenere, ad perpetuam filiorum, & agnatorum excluſionem, vt ſuo loco firmaui, ex tritis etiam iuribus comprobata, vt confiſcatio cum effectu intelligatur in potiori ſignificatu, cum Doctores vtantur illis verbis in hoc caſu, confiſcare feuda, capere bona, capere feuda; ergo cum effectu accipienda. l. aliud eſt capere, de verb. ſign. Et ne inanis, & illuſoria legum, & Doctorum prouiſio reddatur, ſi confiſcatio efficax, & irreuocabilis non eſſet, quod valde iura abhorrent. l. ſi prætor. de Iudic. Bart. ad l. cunctos populos. C. de

ſumm. tri-

Digitized by Google

ſumm. trinit. & fid. cathol. num. 2. Ludou. Sacc. reſp. 1. num. 71. vbi de edictis Principum loquitur, & nominatim Ducis Parmæ. Mari. Ang. conſ. 162. num. 3. Galli. de verb. ſign. lib. 5. c. 18. num. 265. Minſing. cent. 5. obſer. 89. num. 6. ad rem D. Senat. Sola ad Decre. antiqua Sabaud. in proęmio. gloſ. 3. num. 19. circa finem, & ſupra quoque tetigi, & ita concludit Affli. ct. in tit. feudo. quæ
135 ſit 1. cau. benef. amitt, in ver. gloſ. 3. num. 15 quod † ſemel excluſus, vlterius non admittitur, imò excluduntur deſcendentes vſque in infinitum, & agnati vſque ad quartum gradum, offenſo domino Bald. elegantiſs. ad tit. ſi de feud. contr. fue. int.. dom. & agnat. §. ſi vaſſallus num. 1. & 3. vbi etiam agnatos omnes indifferenter excludi ex cauſis per eum allegatis: & in tit quæ fuit pri. cau. benef. amitt. §. denique num. 1. ad finem; & infidelitas patris, omnibus deſcendentibus nocet. Bart. Camerar. in repetit. c. 1. An agnatus. num. 63. par. 3. quodque perpetuò filij, & agnati cenſeantur excluſi, pluribus adductis firmat, vbi multos de communi teſtantes recenſet Marc. Ant. Eugen. conſ. 1. num 23. 24. & ſeq. & num. 25. de iuobedientia loquitur. Solidatur autem hoc ex
136 trita regula, quod † ſemel excluſus, perpetuò durat excluſus, ad ſuam, ſuorumque priuationem, ne inanis excluſio reddatur; vt ex pluribus in materia feudi deducit, & probat Ant. Galeac. Maluaſ. conſ. 22. num. 108. 109. & ſeq. Mich. Graſs. in feudo poſt multos communem dicit in § ſucceſsio ab inteſtato. q. 4. num. 2. Præter cumulata à Pregrino. num. 108. lib. 5 titu. 1. de public. bonorum. Munitur demum prædicta concluſio doctrina Bart. ad l. eum qui. n. 2. de interd. Quod quando aufertur alicui hereditas, vt ab indi-
137 gno † nocet omnibus ſequētibus in gradu. ſequitur Alex. de Neuo cōſ. 86. n. 13. 14. inter crimin. li. 1. Peregr. lib 2. tit. 3. n. 2. & 5. de iure fiſci vbi cōm. Et dixi ego latius in meo de. indignis tract. li. 3. c. 5. in tenebris adhuc latēte, noniſq; rationib', & auctoritatib' cōprobaui.

Hoc nunc iu iure claré probato, patet apertè, confiſcationem bonorum omnium, etiam feudalium D. Comitis Scotti iuſtiſsimè ſecutam, per claram diſpoſitionem d. l. 1. C. ſi curial. relicta ciuita. & alia iam dicta, vt in terminis talis edicti concludunt Afflict. & alij mox citati de feud. confiſcatione in ſpecie loquentes; Et cū
138 ipſe † Sereniſs. Dux habeat regalia, & ius confiſcandi, de illius poteſtate non eſt ambigendum, ut latè per Doct. quæ ſint regal. vbi Bald. num. 8. in ſpecie notat, quando Papa creat Regem, omnia Regalia acquiri Regi, quaſi ſpecialiter conceſſa. Boſs. tit. de regalijs. num. 3. vbi comm. ait. fuſisſimè pluribus adductis Peregr. de iure fiſci lib. 1. tit. 2. num. 76. & num. 81. & ſeq. Et quamuis multa

dici poſſent

dici poſſent circa hanc bonorum confiſcationem, vtrum teneat, vt per Doct. à Cagno. relatos ad l. 1. ſiquis ius dicenti non obtemp. num. 90. & vtrum poſsit compræhendere feudalia, vt latiſs. per Peregr. lib. 5. tit. 1. num. 106. & ſeq. Tamen in caſu noſtro res difficultate vacat, quia præter mox relata, aliæ adſunt ſpeciales determinationes Doctorum, concludentium tenere confiſcationem bonorum feudalium, quando fit ob cauſam pertinentem ad naturam feudi, veluti quando vocatur vaſſallus ad faciendam recognitionẽ, vel ad exibendum ſeruitium, ad præſtandum iuramentum fidelitatis, vel homagium, aut quid ſimile Domino: ita poſt Io. Blanc. concludunt Iacobi. à S. Georg. in inueſtit. in verbo dictique vaſſalli promiſerunt cognoſcere d. feudum. num. 8. & 9. vbi iura, & auctoritates allegat; & in ver. & promiſerunt eidem Domino num. 1. et ſeq. & num. 32. poſt med. ſequitur Natt. cons. 593. Ad id de quo dubitatur. num. 2, Rolan. conſ. 47. lib. 2. num. 59. Clar. in § feudũ q. 66. num. fin. vbi ponit exemplum de vaſſallo non committante Imperatorem pro coronationẽ Z. s. de feud. amiſs. c. 10. nu. 17. 18. num. 106. & nu. 63. quod ex alijs ſimilibus cauſis in libris feudorum non expreſsis, feudum amittitur: poſt alios multos Burſat. conſ. 225. num. 58. & reg. in materia feudorum eſt, eum qui non præſtat ſeruitia, feudum amittere. Afflict. tit. quæ ſit 1. cau. benef. amitt. in ver. ſed nec eſt alia. num. 1. & ſeq. vt ſupra; ſed in caſu noſtro requiſitus vaſsallus pro ſeruitio ſui Ducis, pro ſtatus ſui maieſtate augenda, & ſic pro iuſtisſima, & rationabili cauſa; ergo confiſcatio tenet, vt multis, & multis hanc concluſionem tenet, atq; defendit Alex. Raud. d. c. 34. de Analog. per totum. Præterea facit alia Doct. cõcluſio comm. recepta, de qua per Peregr. qui Doctorum congeriem citat d. lib. 5. tit. 1. de publicat. bono. num. 108.
139 Quod quando † contumacia, & delictum committitur in Dominum & Principem, poteſt Dominus, quamuis feudum ſit antiquũ, & paternum, illud confiſcare, ſibique acquirere, ad perpetuam filiorum, & agnatorum feudatarij delinquentis excluſionem, vt habeat ſuę iniurię vltionem. c. 1. §. denique in tit. quæ fuit 1. cau. benef. amitt. & per alia iura, & auctoritates per eũ congeſtas. Iacob. à S. Georg. in ver. & promiſerũt eidem Domino nu. 32. poſt med. & in verb. dictique vaſsalli el p. num. 58. clarius Burſat. qui communiorem dicit conſ. 225. num. 186. Achill. Pedroc. pluribus relatis conſ. 40. num. 119. 120. & ſeq. Andr. Gaill. lib. 2. c. 13. de pac. publ. num. 10. 11. vbi plures de communi teſtantes etiam citat. Et quamuis plures velint, filios poſse hoc caſu priuari, non autẽ agnatos, vt per Gaill. ibid. num. 12. tamen opinio magis omniũ comm.

eſt in con-

Digitized by Google

eſt in contrarium, vt poſt multos de comm. quoque teſtantes d.n. 12. ad finẽ. Scribit: & Peregr. n. 108. ad finẽ. Clar. §. feudũ. q. 66. n. 3.
140 ſequit. Natt. cõſ. 580. n. 9. 10. vbi n. 17. 18. 19. poſt alios tradit talẽ † vaſſallũ cõtra dicentẽ verbo, & facto imperio ſui Principis & inobediẽtem ſe exibendo dici rebellẽ, idem firmat Surd. conſ. 152. n. 16. lib. 2. & prædictam concluſionem vbi quę communem & magis cõmunem poſt alios tradit Rolan. conſ. 78. num. 25. 26. lib. 2. & conſ. 1. num. 10. conſ. 29. num. 7. lib. 3. Petr. Io. Anchar. qq. familiari. lib. 3. q. 5. num. 1. latiſſimè omnium hanc, & communem & veram tuetur Raudenſ. d. ca. 34. num. 49. 51. 87. & ſeq. & nouiſſimè Henric. Roſenth. de feud. c. 11. concl. 8. nu. 4. vbi infinitòs cumulat, & nu. 6. in lit. d. g. Nulla in hoc facta diſtinctione, vtrum feudum ſit mixtum, vt hic quia facta mentio hæredũ; vel ſimpliciter ex pacto, & prouidentia ex Clar. poſt alios d. §. feudum. q. 9. 66. 76. & alibi ac poſt omnes Franc. Milanes. decis. 7. num. 1. 2. 3. & ſeq. per integram columnam, vbi magis omnium comm. tradit nu. 3. eſſe feudum potius ex pacto, & prouidentia, & etiam deciſ. 8. nu. 240. 241. latius cum ſeq. Magon. deciſ. florent. 54. nu. 6. 10. 12. 16. & Bartol. Camera. vbi ſupra num. 11. & 17. & nouiſſ. D. Ludou. Sacca. Parmens. reſponſ. 3. nu. 35. 36. & ſeq. Ex quo patet ceſſare diſtinctiones a Doctoribus traditas, & à Peregr. relatas vbi ſupra num. 112. 114. 115. D. Theſſaur. deciſ. 167. n. 2. & à Baiard. ad Clar. in §. leſę maieſt. nu. 25. col. 2. quod viuente vaſſallo Dominus tantum fructus, & commoditates feudi habeat, & vtile dominium: mortuo vaſſallo reuertatur feudum ad filios, vel agnatos; quia præter quod communis in contrarium fauore filiorum, & agnatorum, vt per D. Theſſ. nu. 2. illa procedũt in contractu, & delicto communi, in aliũ, non dominũ patrato. vt per prædict. & Anchar. nu. 1. 3. & ſeq. vincent. Carroc. de excuſſ. bon. q. 3. 10. q. princip. nu. 3. At in caſu noſtro habemus ſpecialem Doct. determinationem pro Domino, vt ſupra comprobatam. Nec item obſtant alià adducta per Rolãd.
141 conſ. 1. lib. 3. nu. 93. & ſeq. quod † feudum non ita facilè confiſcari debeat ob leuem iniuriam Domino illatam, Tiraque in tract. de iud. in reb. exig. feren. nu. 59. exc. Oſaſ. conſ. 64. nu. 14. 15. & ſeq.
142 nec ſic facile, velo leuato. Burſat. con. 225. nu. 81. & † leuis ingratitudo non facit amittere feudum, ſed magna, & notabilis. Afflict. in tit. ex quibus cauſ. feud. amitt. c. 1. n. 24. Hortenſ. Caualc. tract. de brach. reg. par. 6. c. 6. nu. 272. Quia imò iniuria hæc a Doctoribus grauiſſima dijudicatur, ob inobedientiam perpetuam Domi-
143 no illatam, & publicam ſtatus vtilitatem, cum † ratione pub. vtilitatis multa permittantur contra communes iuris regulas, latè Marſ.

in §. agredior

in §. agredior in pract.crimi.n.61. & ſeq. Surd.poſt alios conſ.2 10. n.28.ad finem,& n.29.lib.2.plura de vtilitate publica; cujus fauore multa tollerantur,ponunt Ludou. à Peguer. deciſ 39. nu.11.22. & Farinac.de inquis.q.6.n.22.& ſeq.& n.42.& quia tali caſu Imperiũ, aut Regnum,& Dominium ſuum ſpernit,ac vilipẽdit, vt poſt multos ab eo congeſtos determinando tradit Henric.Roſent.de feud.c. 11.concl.15.n.23. in gloſ.a.b. c.& vt per Iacobi.Natt.Clar.qui nõ habent in hoc contradicentes: & rebellis tali caſu inobedientiæ appelletur;cumq; caſus iſte à iure confiſcatione dignus fuerit habitus ꝑ d. l.p.C. ſi curial. relict. ciuit.& alia congeſta;& ſic adſit caſus legis,atq; Doct.ſuꝑ collecti de confiſc.feud. in caſu noſtro loquẽtes
144 id affirmẽt, omnis ceſſare debet dubitatio ꝑ iam dicta: & † quod legi,atq;communi Doct.ſcholę,graue viſum eſt, & cõfiſcationę dignum;non debet alij leue apparere.l.proſpexit qui,& a quib.D.Senat.Sola ad rem in proœm.antiq.decret.gloſ.2.n.37.& Zaſ.de feud. par.7.n.29.Natt.conſ.119,n.1.omnes in cauſa feudi loquentes.Nec item obſt.quod Mari.Anguiſs.d.conſ.146.nu.9.& ſeq. in confiſcatione bonorum contra Comitem Iacobum Scottum ſecuta,tueatur non compręhendi feuda; quia præter quod in indiuiduo iam citati Doct.contrarium decidunt, illud erat delictum cõmune,patratum in alium,quam in perſonam Domini, vt ſuo loco clarius. Nec etiã obſt.quod Boſs.de publi.bono.n.56.Rolãd.conſ.29.n.30.lib.3.cõſ. 15.n.4.lib.4. Burſat.d.conſ.225.n.97.98.191.& Peregr.vbi ſupra n. 110.ſcribunt,quod contumacia patris,non debet filio nocere; quia loquuntur ibi DD.de delicto communi, & in alios patrato, quam in perſonam Domini, & ſic in committendo; nos de inobedientia in Principem,in ſpeciali Doct.determinatione,& caſu propter cõtumaciam claro,in quo nullæ requiruntur,præter abſentiam,& cõtumaciã,probationes,quo caſu Doct. communiter ſupra relati cõtrarium concludunt; preterquod hic nullus filius maſculus ad feudum vocatus; qui de aliquo præiudicio conqueri poſſit,quod etiã inaniter mortuo D. Comite ageret, vt ſupra, & infra apertius: eo magis cum ſtante tam longa contumacia,& inobedientia videatur tacitè renunciaſſe feudo; & ſic concurrente Sereniſs. Principis voluntate,& declarat. feudum confiſcantis, feudum irretractabiliter in commiſſum cecidiſſe dicetur, ex coniunctione in hac parte gloſ. & Doct. ad c.1.§.calidis de prohib. feud.alien. ꝑ Federic. vbi Bald. n.5.Aufr.in addit.ad capel.Toloſ.q.405.n.24 & ſeq.& Roſent.fuſiſs.c.9.concl.59.n.12.& c.10.concl.37.n.18.& aptè D. Lud.Sacca reſp.3.n.177.

Quamuis autẽ ex tranſmiſſo facto, non appareat etiam quæ bona ſint

na ſint confiſcata, vtrum feudalia, vel allodialia, an omnia; tamē id Sereniſs. Principis iuribus nō obſtat, cum decretum clarè loquatur de feudatarijs, quia quoad iuris dictionalia, & dominium in genere, intentionem ſuam fundatam habet, ad latè tradita per Peregr. poſt alios de iure fiſci lib. 7. tit. 3. n. 14. cum omnia tunc cenſeantur feudalia, quia vaſſallus, Caſſan. poſt Iacob. ad conſt. Burgund. Des fiedz. rub. 3 §. 4. n. 18. fol. 110. verſ. pro tertia Ill. Card. Tuſch. in ver. feudum concl. 174. n. 18. poſt Ruin. & alios Roſent. c. 8. concl. 32. n. 16. vbi latè in gloſ. m. & ratione partis maioris feudalis, cætera præſumuntur feudalia p tex. cum gloſ. fin. in c. 1. de controuerſ. int. maſcul. & fæm. quam Doct. comm. ſequuntur, vt refert, & in hac parte ſequitur Alber. Brun. conſ. 127. lib. 2. col. 2. verſ. quod ſi aſſumamus. Menoc. de præſump. lib. 3. c. 93. n. 10. 11. 12. ergo, & omnia indiſtinctè debent cenſeri confiſcata, tam feudalia, quia vaſſallus; quam allodialia, quia ſubditus: Imò magis feudalia, cum ſit vaſſallus, vt tradit in ſpecie Ant, de Nig. ad c. Regni 23. incip. grauamina. n. 108. vt
145 alio caſu ſi obligatus ſit † vaſſallus, dominum defendere ſub obligatione bonorum, tam feudalium, quā allodialium; tamen tali caſu ex alia concluſione etiam tantum amittit feudalia Ill. Card. Tuſch. concl. 116. n. 47. et ſic feudalia magis affecta. Item cū ſit D. Comes
146 Albertus vaſſallus † omnia bona cenſentur feudalia, non edocto de inueſtituris, conſignamentis; & alijs authenticis ſcripturis, rem aliter eſſe. Petra. de fideic. q. 13. n. 239. poſt Curt. & alios Burſat cōſ. 49. n. 11. Peregr. poſt multos de fideic. q. 44. n. 23. & lib. 1. de iure fiſci tit. 3. lib. 7. n, 18. 19. Maſcar. poſt alios de probat. concl. 79. in verb. allodium. n. 13. præſertim quando prædeceſſores illa habuerunt in feudum Maſcar. concl. 323. n. 6. 7. in verb. comes. Item quando aliàs præſtita ſeruitia perſonalia, Gram, deciſ. 77. n. 1. Maſcar. concl. 209. n. fin. Item cum ſit vaſſallus, & pæna vaſſalli à iure impoſita, ſi non habitent feuda, conſequenter confiſcata per prædicta. Et quamuis etiam non appareat quonam pacto citationes, & proclamata publicata, & vtrum ter, vel quater fortè citatus, iuxta diſpoſitionem d. c. 1. de milit. vaſſall. Io. Ant. de Nigr. ad c. Regni. 208. nu. 6. & ſupra poſt Afflict. & alios probaui, latiuſq; proſequitur Burſat. d. cōſ. 225.
147 n. 155. 156. vt quis priuetur feudo ex contumacia. & n. 157. † quatuor requiri, vt irreuocabiliter vaſſallus feudo priuetur. Tāto magis vbi culpa eſt in negligendo, non in committendo, ut poſt Aluarot. & Curt. tradit Io. Ant. de Nigr. ad c. grauamina. ad c. Regni 23. nu.
148 33. circa finem. Tamen † vnicum proclama ſuficere, vbi edictum generale, & omnes afficit vaſſallos, ſupra oſtendi ex Burſa. con. 181.

n. fin. &

Digitized by Google

n.fin.& Roſent.latius c.8.concl.26. nu.2.3.vbi gloſ.in ver. B.& cla-
149 rius.c.12.concl.8.n.8.& 28.in glo.c.plures citat.† In Rege quoq;
& Principe,illud eſt ſpeciale,vt unica citatio ſuficiat., quæ alias in
150 Comite,& Barone† trina requiritur,vt determinant Iſern. & Af-
flict.quos refert , & ſequitur Io.Ant.de Nigr.ad c.Regni 208.n.6.
151 & † elapſo proclamatum tempore,amplius non audiendus. l.ſi eo
tempore.C.de remiſs.pign.Boſs.tit.de proclam.quod fit bonis pu-
blicat.p tot.& n.12.loquitur de dote, & reſtitutione in integrũ mu-
lieri denegãda.D.Senat.Sola ad nouiſs.Conſt. Sabaud. de form. ac
152 ſolemnit.obſeru.pro confirmat. contr.gl.p.n.25.vbi.† moram nõ
poſſe purgari poſt lapſum temporis multis adductis teſtatur.Pere-
gr.poſt alios de Iur.fiſci lib.5.tit.1. de public.bono.n.199.& ſeq.tã-
to magis lata ſententia,& ſecuta declaratoria,nõ obſtantib. verbis
decreti, ipſo iure; ex quo ſublata , quæ late Gabriel. cumulat tit.de
malefic. cõcl.12.per totã. Ill.Card.Tuſch. concl.200.& alibi Doct.
& poſt annum, poſſesſionem , & dominium amitti, ſupra latè pro-
baui. Quidquid tamen ſit: cum hæc omnia ex abondanti tacta ad
maiorem actorum validitatem comprobandam , & occurrendum
alicui nullitatis obiectioni,vt Boſſi.monet.tit.de proclam.n.13.D.
Sola ad nouiſs.conſt.Sab.de forma,& ſolemnit.obſeru.pro cõfirm.
contr.gl.1.n.23.indubitanter exiſtimo cuncta ritè , rectè atq;legiti-
mè facta,ab oculatisſimis cauſę Iudicibus, adeò,ut nulla dubitatio
de eorum iuridicè geſtis hoc loco ſuperſit; pro quibus ſtat omnis
iuris præſũptio,Andr.Gaill.obſer.lib.1.obſ.17.n.7.Lud.Sacca reſp.
64 n.41.Burſat.conſ.34.n.12.vbi cõmunem ait. latè Maſcar.de pro-
ba.in ver.officialis.& hæc tanto magis vbi Princeps iuſtitia, æqui-
tate,benignitateq;plenisſimus,manum apponit; quia pro eius ſen-
tentia,atq;decreto quoq; præſumitur , ut in materia feudi tradunt
Iſern.in rit.quæ ſunt regal.n.7.Natt.conſ.487.n.4.Mar.Anguiſ.cõſ.
148.n.17.18.& ſeq.Belug.in ſpec. Prin.rub.5.n.5. vbi Borell.in ad-
dit.latè,& poſt alios ad rem Alex. Raudens. qui de decr. Principis
in cauſa feudali loquitur c.34. de Analog. nu.97.98. vbi de hac, &
feudorum materia plura . Hic autem omnia euidenter clarisſima ;
153 quia † in Ciuitate Parmæ, vbi iudicatur ſola facti ueritate inſpe-
cta,& ſub Principis nomine, coram quo apices iuris non attendun-
tur,ob id legitimè acta.Lud.Sacca Parm. ad rem d.reſp.1. n.85.88.
& reſp.2. n.3.

Ex quibus quidem omnibus patet , poſt tantum temporis lapſũ
irreuocabiliter omnia bona Comitis Alberti in fiſcum coacta , iu-
req; certo à fiſcò Ducali posſideri integrè,& abſolutè;detractis ta-
men dotibus filiæ ſecundum eius familię ſplendorem, & qualitatẽ,

vt poſt

Digitized by Google

vt poſt alios tradũt Boſſi.de alim.Plot.conſ.130.n.83.inter crimin. Rol.cõſ.15.n.6.lib.4.Baiard.ad Clar.in §.Leſæ maieſt.n.18.& n.25. poſt princ.exemplum allegantes Principis Roſſani in Regno,cuius filiæ mãdato Regis honorificè dotatæ.Roias.de hæret.ſing.47.n.2.
154 Henric.Roſental.de feud.c.5.concl.68.cũ ſuis gloſſis † quod publicatis bonis,etiam in feudis legitima debeatur, & dotes quoque Peregr.de iure fiſci lib.3.tit.9. n.9. de fil.rebell. & tit.1.lib.5. n.75.
155 76.de vtriſq; tam filiabus,quam vxoribus loquens;† fauor eſt autem Regis,& Principis ſoluere dotes,vt feudum liberè perueniat ad eum,caducato feudo Frecc.lib.2.de ſubfeud.in addit.noua poſt q. 49. n.19. & omninò excluſa filia à feudo, quia fæmina, ex natura feudi,& tenore inueſtituræ ſupra relato poſt Anguis. conſ.146.n.9. Burſat.conſ.131. n.29.30. optimè. & ipſo D. Comite Alberto ſine maſculis decedente, extincta, & finita filiorum maſculorum linea, reuertatur ad Principem,ad tradita p Peregr.de fideic. art.52. n.2. c.1. de ſucceſs. feud.vbi per feudiſtas notatur poſt gloſ. Clar. in §. feudum.q.87.in princ.Ill.Tuſch.in ver.feudum.concl.196.n.1.Menoch.conſ.1033.n.12. etſic facilius reuertatur ad ſuam naturã, c.1. ſi vaſſall.feud. priue.cui defera. &ſic lineã finita Dux Sereniſs.propria auctoritate,poſſeſſionem feudorum legitimè capere potuit, & poterit,vt poſt multos ad ſaturitatem collectos cõprobat Lud.Sacca omninò uidendus reſp.1.n.11.22.vſq;ad n.39.& reſp.3. nu.133.
156 151.210.vſq;ad n.228.& hoc tãto magis † ſtante diſpoſitione decreti Mediolani Meminimus; de quo decreto mentionẽ facit Boſs. tit.de Prin.n.204.quo diſponitur feuda non poſſe tranſire ad alios, quam ad deſcendentes acquirentis maſculos, nõ alios;quod in patria Sereniſs.Ducis Parmæ locum indubitanter habet, vt aptiſſimè ad rẽ noſtram tradit, atque teſtatur Lud.Sacca reſp.50.n.123.140 &alijs,quamuis Alba conſ.49.in caſu odioſò dubitare videatur:Et vaſſallagium quoq; deſinit, quando vltimus poſſeſſor deceſſit ſine deſcendẽtibus. Menoch.qui id cõprobat conſ.811. n.13.21.& alijs, ſcribens in cauſa D. Alexandri Pallauicini contra Cameram Ducalem Parmæ, & ſi pro D. Pallauicino concludat agendo remedio c. reintegranda 3.q.1.& alijs remedijs,quia adoptatus,& heres inſtitutus à D.Sfortia Pallauicino,cuius pretẽdebat ſe ſucceſſorẽ:ſentẽtiam,decretũ,& poſſeſſionem Caſtri Buxeti,& alia ſimilia iura habebat,eius intẽtionẽ corroborantia. ob id omnia Sereniſs. Ducis Rayn.iura firmiſſimè cõſolidata:Quo vero ad dotes D. Comitiſsæ Sulpitię vxoris alia cauſa,& noua indagatione digna;quia,præſuppoſito pro conſtanti ipſam D.Comitiſſam originariam, & ſubditã Sereniſs.Ducis,ac in eius ſtatu dotes,& bona poſſidere,longoque

Digitized by Google

tempore cum marito habitaſſe, & ante, ac poſt decreti publicationem ibi ſtetiſſe,& ſic duplici iure,& uinculo ligatam: lege,& de recto originis, & habitationis mariti. l. fin. §. idē reſcripſerunt mulierem ad Municip. vbi Bart. n.2.3.4. Burſat. conſ. 207. n 8. Mars. de bann.in verbo ciuitate.n 120. Vincent.de fran. in d.cõſ 416. n.2.3. Decia tract.crim.par.1.lib.4.c.16.n.17 poſt plures Rimin.iun. cõſ. 746.n.22.23.& cõſ.812.n.22.23.Frã..Bec.conſ.62.n.3. D.P.Th.ſs.
157 dec.123.n 10.11.concludentes † vxorem fieri ſubditam loci mariti,& ligari ſtatutis loci uiri.Et ſi regulariter damnato marito,poſſit vxor dotes, & donationem propter nuptias præcipuas detrahe-
158 re,cum culpa, & delictum mariti,vxori nocere minimè debeant. tot.tit.ne ux.pro mari.C. Doctores de publicatione bonorum agẽtes Clar.q.78 n.15. Peregr.de iur.fiſci lib.5.tit.1.n.82 et ſeq. Gaill.
159 de pac.publi.lib.2.c.16.n.12.25. Item nec poſsit † dos publicari, niſi quinq; illis caſibus.l.quinq; legibus.de bon. damnat. vbi Bart. & vbiq;doctores; & alijs quoq;caſibus paſsim notatis p Baiard.ad Clar.q.78 n.63.& ſeq. Gaill.n.fin.Peregr.de iure fiſci lib.5. tit.1.n. 118. nulla etiam parte dotis ex pacto hoc noſtro caſu marito aliàs debita,nunc delata,vt affirmant ibid.Doct.per Peregr. relati,& n.
160 83. cum regulariter † confiſcatis bonis vxoris, & dotibus, marito debeatur lucrum ex pacto,ſiue ſtatuto debitum.Soc.Sen.conſ. 121.lib.4.Marſ.de bann.in ver.bona n.17. 18. Doct.regni latiſsimè ad c.Item ſtatuimus.134.vbi Iſern.Affl.ct. Io.Ant.de Nigr. & alij:
161 ne† etiam ex ſuo delicto D.Comes maritus præmium conſequatur contra l.ſiue hereditaria.de nego. geſt. l.penul. C. de legat.vbi bonus tex.Doct.ad rem in l.ſi ab hoſtibus §.fina.Sol.mat. ubi Iaſ. n.1.Achil.Pedroc.latiſsimè conſ.40.n.126.127.128.156.202.& alijs
162 paſsim;atq;omnia iura clament † dolum, & fraudem nemini debere patrocinari, vt in materia feudi bonus eſt tex. in c.1.de proh. feud.alie.p Feder.§.calidis.ibi figmentum,&in fraudem Paris.Put. de Sindic. in verb. fideiuſſor officialium.c.2.n.6.ad finem;&ſic ſtãte utriuſq;culpa,vterq;pœnam,non præmium ſentire debet D. Comitiſſa dotes ſuas,circũſcriptis pactis dotalibus, in qua parte Sereniſs.Duci placuerit; D. Comes in his dotibus lucrum virtute pactorũ amittet; & hoc etiã ſi alia bona præter dotes ipſi D. Comitiſſæ non ſupererint;ne illuſoria ex ſui parte Decreti pœna reddatur. meritò applicabitur etiam illa portio,fiſco tanquam ſucceſſori malè acquiſitorum.l.Lucius de iure fiſci glos. ad hoc aurea in §. 1. in ver.ex empto de prohib.feudi alienat. per Feder.circa medium, & Doct. ibi.Roſental.latè de feud.c.9.concl.1.n 4.in glo. N. vbi plura iura,& auctores congerit.Item etiam quia pœna D.Comitis per

D delictum

delictum ſuum a d. lucro dotis excluſi, non debet eſſe præmiũ. D.
Comitiſsę etiam ſua culpa damnatę, & ſic tale lucrũ ei relinqui nõ
debet. l. ſi ſequens. ad fin. princ. ad Syllan. D. Præſ. Theſs. dec. 127.
163 n. 7. poſt Bart. & alios. & regulare eſt † illi deberi lucrum, qui offẽ-
ditur, & Principi applicari pœnam contrauenientis legi ſuæ. l. ſi de-
functus. C. de ſuis, & legit. hæred. plura Surd. de alim. tit. 5. priuileg.
25. n. 9. 10. 11. Tamen (extra caſũ confiſcationis dotis, vbi pro pro-
prio, & particulari delicto vxor damnata) prædicta locum ſibi ven-
dicare noſcuntur, vbi maritus tantum damnatus, nec delictũ eius
164 perſonam egreditur: Cetærum ubi † vxor culpæ, & inobedientiæ
particeps eſt, & rea tanti contemptus, vt in caſu noſtro, etiam ipſa
plecti in aliqua dotis parte de iure poteſt, ita Sereniſs. Principe
volente, vt ad rem tradit Afflict. ad conſt. Regni pœna carere. n. 5.
165 in 5. not. quia † male meritus debet egeſtate laborare, cum publicè
interſit, vt alij malefici terreãtur. l. bona fides. depos. in princ. & ſic
ſecundum Afflict. poſt Iſern. ibi circa med. uxor non punitur, quia
ſequatur uirum, ſed quia etiam inobediens, & delinquat cõtra Re-
166 gem, & Principem ſuum; quia etiam † mulier rebellis eſſe poteſt,
& contra Dominũ ſuum mala moliri. Decià. poſt alios tract. crim.
167 par. 2. lib. 7. c. 8. n. fin. & optimè etiam in † argum. facit c. Regis Ca-
roli 2. in Conſt. Sycil. fol. 341. quod incipit. Item ſtatuimus, quod ſi
fortè contingat vbi talis rubrica: quod ſi contingat aliquos ſuis
culpis regnum exire, vxores eorum quæ ſibi non conſenſerunt, non
moleſtent in dotibus, & iuribus ſuis; & in textu clarius ibi, quæ ma-
ritos ſuos nõ probãtur in huiuſmodi delictis ſecutæ, & gloſ. ibi plu-
168 ra ex Alberi. quod quandoq; † dos pro tertia parte, quandoq; pro
dimidia confiſcari poteſt, per iura ab ea allegata: & confiſcari poſ-
ſe dotes, etſi in diſsimilibus caſibus ponunt excell. Ozas. decis. 77.
Baiard. ad Clar. in §. Leſę maieſt. n. 99. 109. et ſeq. ex multis iam di-
ctis, itaque patet D. Comitiſſam Sulpitiam vxorem D. Comitis, in
pœnam edicti incidiſſe quia potius cenſetur ipſa caput familiæ, ac
fouere alibi domicilium, quã maritus, & ſic decretum lædere, quia
ibi, cum familia maiori habitat ſeorſum à marito, & maiorem for-
tunarum partẽ tenet Decia. ad rem d. tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 16. n. 8.
169 10. quia edictum eam comprahendit apertè ex verbis claris ibi †
priuano le patrie, proprie; ibi, coſi huomo, come dõna: ibi, di qualõ-
che ſtato, grado, & preeminẽtie; ibi, cõ tutta la fameglia, nè cõ par-
te, ne ſolo; ibi, ſudette perſone; ibi, laſciaſſe la fameglia, ò tutta, ò
parte; ibi, confiſcatione di tutti li ſuoi beni, coſi mobili come im-
mobili, & ex tot geminatis clauſulis, & inculcatione verborum ge-
neralium Dec: probat ſtatutum, dotem, & caſum dotis compræhẽ-
dere conſ. 5.

Digitized by Google

dere conſ.5.&31. in princ.n.3.4.& latius Decia.infra. Item verbum perſonæ, tam fœminas,quam maſculos comprahendit D. Sola ad Nouiſsimas Conſtit. Sabaud. de forma ac ſolemnitate obſeruanda pro confirmatione contractus gl.1.n.3.Quæ omnia ferè conueniũt mulieri,& vxori; ex quo ceſſant multa cumulata per Gabr.de verb. Sign. concl.6.de maſculino cõcipiente fœmininum,& n.63.& alijs, & alia adducta per M.Ant.Eugen.cõſ.14.n.5.6 & ſeq.quia hic uerba generalia,& vniuerſalia,& in ſpecie de fœminis loquentia, vt p ipſum Eugen.n.19.Et de iſtis verbis generalibus ad rem, quod videatur etiã feuda ipſis compræhẽdi Magon. dec. Flor.54 n.18. 19. latiſsimè p integras duas columnas Decia. reſp.44. lib.4. n.14.ubi quod ſtatutum tale compræhendat caſum dotis, & loquitur etiam de clauſulis,cuiuſq;ſtatus, præminentiæ,& n.14.ad finem, n. 16.17. & ſic ceſſant alia tradita p Rodolfi.pred.loco n.95.96.quia hic fœmina compræhenditur p expreſſa verba, non p uerbum ſubditi: &

170 non eſt dubiũ† valere ſtatuta,& decreta confiſcantia totam,vel partem dotis,tacitè, vel expreſsè quãdo imponuntur reſpectu criminis,non matrimonij Fely. ad c.ecc. S.Mariæ n.58. verſ.3. declaratio de cõſtit.Fulu.Pacia. in ſpecie ubi hoc diſputat.lib.2.de probat.c.3.nu.71.76.77.& ſeq.præſertim muliere nupta, & viuẽte marito,quia eo caſu ceſſant multa fauore dotis,& virginum,ac mulierum nubere volẽtium introducta, ttitis iuribus,vt per Eug.d.conſ. 14 p totum;alias abſurdum eſſet,ſi fortè D. Comes ſolus, cũ famulo ſolo in Ciuitate Parmæ habitare uellet,& ipſa D. Comitiſſa Romæ,cum matre,filia,matronis,famulis,& numeroſa familia reſidere,hoc ei contra mentem edicti permiſſum cenſeretur,quod omni-

171 nò abſurdum; & ſic fieret per indirectũ† fraus legi, & decreto cõtra l.non dubiũ.C.de legib.c.cum quid.de reg iur.in 6.Anton.Gabr. Maluas.conſ.53.n.19.Equ.Rogeri conſ.2. n.60.61.lib.1.ergo nõ inulta,volente Principe D.Comitiſſa relinquenda;etſi mulier,vt ad

172 rem. Tiraq;de pœn.caſu 9.ad finem,vbi tamen † mitius puniendas mulieres tradit,& poſt eũ Sfort. Oddo de reſtit. in integ.q.80.art. 10.n.111.Farinac.de pœn.temꝑ.q.98. n.1.& alijs, vbi latè de materia,Quamuis autem circa hoc multa alia dicenda forent, vt mox

173 etiam tetigi,rurſusq; nonnulla refricare non deſinam,quod † vxor ſequi teneatur uirum,& eum etiam rebellem,atq;bannitum ſequẽdo excuſetur ex Affl ict.d.n 5.Clar.q 78.n 15.late Hortens.Caualc. de Brach.Reg.p.1.num.282.lit. x. Gail.de pace publ.lib.2.c.10.nu. 18.Lud.Rodolfi.de abſol.Princip.poteſt.c.6.n.93.94. & ſeq.concl.

174 13 † & eo caſu dotem non perdat, uirũ ſequendo, ut poſt alios tradit Vincent.Carroc.de excuſs.bon.10.q.10.9.prĩcipalis n.4.etſi

D 2 plures

Digitized by Google

plures cõtrariũ etiam teneant p Abb.ad c.1.qui matrim.accus.poſs. n.4.5.& Boſs.de confiſc.bono.n.75.ſupraq;dixi:& iſta magis communis quam tenent Alber. Odofr. Bald. Ang. Imol. & Camill. Salern.ad cõſuetudines Neapolit.in proemio Caroli ſub.n.333.in lit. F.fol.43.Io Ant.de Nigr.in c.regni 13.n.22.At hoc noſtro caſu duo ineuitabiliter faciunt, atq; oſtendunt vxorem non teneri ſuũ ſequi uirũ, quia ex iniuſta cauſa vult maritus domiciliũ mutare propter Ducis ſui inobedientiam,& contemptũ Decreti ſui iuſtiſsimi:Item quia ſequendo uirum, incurreret periculum amiſsionis dotium, & bonorum ſuorum,& indignatione ſui Principis, ergo maritũ ſequi non cogitur,vt poſt alios his duobus caſibus concludit Farinac.de delict. Carn. q.143.n.259.263.268. vbi per totã q.de his multa:& n.282.vbi non recedit animo domicilium perpetuò mutandi, in §. ſequitur:tamẽ ex alijs iam ante,& proximè adductis caſus iſte difficultate vacat,quia maritus ab vxore ſeorſum habitat, & obid illa ratio ei opitulari non debet, cum à loco originis extra patriã abſit

175 maritus, ſicut in vagabundo concludunt omnes, quod† vxor maritum eo caſu ſiqui non teneatur; ergo de domi morante intelligẽdum,non aliò longè migrante Ludou. à Pegue.q.crim.3.n.11. Menoch poſt alios de arbitrar.cent.6.caſu 531. n.4.5.& ſeq. Iacob.de

176 Graff.poſt alios deciſ.par.1.lib.2.c.60. nu.3. † Nec tenetur ſequi quando ſua culpa maritus abeſt, vt p Alex.poſt alios diſtinguentẽ

177 in addit.ad Bart.in l.Mæuia §. vxore.de ann.legat.n.3.Ipſa† vxor culpæ,& inobedientiæ particeps, & familiæ caput eſſe quoq;cenſetur, cum Romæ,numeroſa cum familia moram trahere dicatur, &

178 ſi †appellatione familiæ ipſa cõtinetur,l.1.§.ſi uir.ad Syllan.vbi tex. apertus.l.quicunq; C.de re milit.lib.12. Aff ict. ad c. Regni... iuris gentium n. 16. & magis ipſa dicitur habitare extra ciuitatem Placentiæ,& contrauenire, quia penes eam,cum qua familia tota, uerè habitatio adeſſe dicitur. l.quæſitum.§ 1.de leg.3. Bart. ad l.1. §.domum.n.7.de liber.agnos.Fely.ad c.quoniam.n.2.de offic.iud. ordinar. Riminal. iuni, conſ.745.n.7.poſt Roma in conſ.264.Nec decretum vllo pacto contradicere videtur,quin maritum ſequatur; imo è contrario ſenſus eius pugnet, vt cum ipſo marito habitet,& vterque ſimul patriam repetat,vt ex decreto,& toto proceſſu apertè patet;ex quo ceſſant tradita per Rodolfi.vbi ſupra, & ſic decretũ non offendit libertatem matrimonij vllo pacto,imò ad illius defenſionem potius tendit, & coniunctionem, ne eſſet contra argu-

179 mentationem† à coniunctis,ad diuiſa per Euerard.in locis legali in preamb.n.24 committendo fallaciam diuiſionis:cum loquantur Doct.quando diſiuncti coniungi uolunt,maritus rebellis, vel ban-

nitus extra

Digitized by Google

nitus extra patriam, illa in patria habitat, vbi morari liberè poteſt. & ſic iuuetur mulieris cauſa, volentis viro bannito abſenti coniungi: Nos uerò ipſos animis coniunctos, & Principis ad hoc tendente voluntate, diſunctionem tueri uidemur, defendendo illam Decreto non ſubijci, & poſſe extra ciuitatem, libero eius arbitrio mora-
180 ri: etſic † inducta ad vnum coniunctionis effectum, contrarium operarentur contra l. legata inutiliter. de adim. legat. & vulgaria.

Ex præmiſsis omnibus iuribus, rationibus, & auctoritatibus, ſequitur, decretum, & confiſcationem bonorum afficere, non ſolū D. Comitem Albertum Scottum, ſed etiam D. Comitiſſam Sulpitiam eius vxorem, & Socrum; non tantum per rationem proemij, & verba decreti, ibi abeliſcano, & priuano, &c. vt per l. fin. de hæred. inſtit. D. Oſaſch. deciſ. 58. n. 5. latè, & in ſpecie Raudés. d. c. 34. n. 123. 124. Io. Petr. Surd. in caſu decreti conſ. 210. n. 28. lib. 2. Marc. Ant. Eugen. etiam in decreto Principis loquens conſ. 14. nu. 28. 29. ſed etiam p clara uerba, ibi coſi huomo, come donna, &c. et per pręces ab ea, & ipſis omnibns porrectas, quæ eos in mala fide conſtituunt. Nam per præces, & reportatam in præcibus reſponſionem, & Decretum, ſe clarè ſubiecerunt edicto, vt nominatim ſcribit Ludou.
181 Sacca reſp. 20. n. 9. aptiſsimè, & † vbi verba ſunt aliunde clara, nō opus eſt aliqua interpretatione l. continuus. §. cū ita. de verb. oblig. Ceph. conſ. 245. n. 56. lib. 2. Roland. conſ. 79. n. 55. lib. 3. D. Sola ad rem ad antiq; decret. Sabaud. decreto quia in pleriſq; glo. 1. nu. 10. circa med. ex quo etiam ceſſant alia per Lodou. Rodolfi. adducta vbi ſup. n. 103. 104. & ſeq. quia decretum, vt ſupra vniuerſaliter loquitur, & ſpecificè de fœminis; D. Comitiſſam comprædendit; ceſſat fauor, ipſa nupta, l. 2. de iure dot. l. fina. C. ad velleia. cum vul-
182 gar. alia bona habere poteſt, cum habere poſsit † mulier bona triplicis generis. l. fin. vbi glos. & doct. C. de pact. conu Menoch. lib. 3. præſump. præſump. 8. Doct. ad l. maritus. C. de procur. Decian. poſt plures reſp. 84. lib. 4. n. 45. vterq; coniugum deliquit. D. Comes hodie non bannitus; ſed ſi aliquando fuit, hodie gratia donatus, & reſtitutus; & de tota dote confiſcanda fortè quæſtio non erit, ſed dę comprimendo tantum contemptu, & inobedientia: ergo ſecundum Fulu. Pacia. d. n. 76. 77. decretū dotes ipſius afficiet, vt et in Decreto teſtatur Boſs. de Proclam. quod fit bonis public. n. 12. vbi etiam tradit denegari reſtitutionem in integrum ipſi mulieri, & ſecundū Gandinū, quem refert, & ſequitur Hortens. Caualc. de brachio Regio. p. 4. n. 446. tam mulieres ſunt ligatæ ſtatuis, quam maſculi: ubi
183 ponit regulam † in ſtatutis maſculinum concipere fœmininum, poſt plures, quos allegat. Et in ſpecie etiam de muliere, quæ ſubia-

facto ſuo, non reſtituitur Lud. Sacc. reſp. 2. n. 271. & alibi tetigi poſt Doct. ad l. Iuris ignorantiam. C. qui admi. tanto magis concurrentibus ſtrictiſsimis illius Prouinciæ Decretis, vt audio.

186 Quamuis nũc † ſub generali appellatione, obligationeq; bonorum, & in diſpoſitione generali, aut fideicommiſſo, non veniãt feuda Roland. d. conſ. 29. n. 8. lib. 3. Burſat. con. 199. n. 40. & conſ. 151.
187 n. 45. Ill. Cardin. Tuſch. concl. 211. n. 3. & alibi Doct. † Nec in cõfiſcatione bonorum, vt per Mar. Anguiſs. d. conſ. 146. n. 18. & ſeq. & per Clar. in §. feudum q. 84. num. 1. vbi plures alleg. & Zas. de amiſs.
188 feud. c. 10. n. 99. Burſat. cõſ. 225. n. 321. vbi ex † communi tradit, nõ valere citationem ſub pœna confiſcationis bonorum etiam feudalium. Tamen in caſu noſtro res aliter ſe habet, quia, vt conueniunt Doct. ſententia expreſsè confiſcat feuda ex iuſtis cauſis iam com-
189 probatis; ergo vbi † res clara per ſententiam, omnis ceſſat dubita-
190 tio. Burſat. d. conſ. 225. n. 149. 166. vbi expreſſum, quia poſſunt † feuda premiſsis ex cauſis, & propter denegata ſeruitia confiſcari. vt per Iacobi. vbi ſup. n. 8. 9. Natt. d. cõſ. 593. n. 12. & Peregr. d. tit. p. lib. 5. de publicat. bono. n. 71. 72. 107. 108. & ſeq. præſertim á Regibus, & feuda regalia poſsidentibus. Ill. Card. Tuſch. in verb. feudũ concl. 122. n. 30. poſt alios: & patet apertè per duo ampla conſilia D. Oſaſ. 64. 69. Alex. Raud. d. c. 34. & hoc caſu propter denegatum ſeruitium Domino, præter iam dicta, feudum confiſcatur, & applicatur Domino, non agnatis: ſic Iacob á S. Georgio in inueſtitura, in verb. & promiſerunt eidem Domino, n. 32. poſt med. & in
191 verſ. ſubſequẽter quæro. Imò poteſt † Prĩceps auferre poſſeſsionẽ vaſſallo, notoriè inobedienti, ſicut plene tradidit Alber. Brun. conſ. 19. n. 15. poſt Bald. & alios, inter feudal. Lud. Sacc. reſp. 1. n. 21. Mari. Frecc. de ſubfeud. lib. 2. auct. 33. & Afflict. in tit. quæ ſit pri. cauſ. benef. amitt. in verb. item qui Domino ſuo. n. 5. in 3. notab. quod
192 vaſſallus † verus contumax perdit feudum in dominio, & poſſeſſione, propter illam contumaciam, etiam non expectato anno per c. 1. de mili. vaſſal. vt Iſern. etiã n. 5. & 7. poſt eundẽ Andr. de Iſern.
193 quod † verus contumax, amplius non eſt cittandus ad ſententiã audiendam, ſuper priuatione feudi, quia perſiſtentibus in contumacia, nos conuenit eſſe ſeueros 2. q. 5. c. quãto. & c. ea quæ de ſtat.
194 monach: † tanto magis vbi culpa geminata, continua, & indurata, vt hic, quæ exigit pœnam duriorem Luc. de Penn. ad l. ſi ad magiſtratum. C. de decur. n. 6. lib. 10. et per cap. Regni pœnam eorum lib. 2. tit. 3. vbi exacerbatur pœna contra perſeuerantes in contumacia, vbi Iſern. Afflict. Bottus, & alij magna effundunt, caſum noſtrum valde aggrauantia.

Digitized by Google

Stantibus nunc omnibus præmiſsis fundamentis, in iure firmiſ-
195 ſimis, certiſsima eſt maiorum noſtrorum traditio, † Regem,ſeu Principem perpetuum,quamuis recognoſcentem ſuperiorem, Sũmum Pontificem,vel Imperatorem,ab eis inueſtitum; quia tamen in ſuo ſtatu iura habet,qualia ipſe Imperator in ſuo imperio,ob id fiſcalia omnia, & Regalia in eum cenſeri translata: vt poſt Caſtr. opinionis auctorem tradunt Rimin. Sen. conſ.213.n.11.vbi Rimin. Iun.in addit. de Duce Ferrar. loquens. Hyeron. Gabriel. de Duce Vrbini etiam ab Eccleſia feudum recognoſcente conſ.23. n.1.lib.1. & Farinac.de Duce Vrbini etiam conſ.94.n.6.vbi addent.in lit.D. Camill. Borrel. etiam de Duce Vrbini in tracta. de Regis Catoli. præſtantia c.48. n.11. & de feudo Parmæ, & Placentię ab Eccleſia quoque manante Lud. Sacca Parm. reſp.1.nu. 12. loquens de Duce Raynutio hodie regnante:de alijs Burſat. conſ.4.n.21. D. Senator Sola pluribus congeſtis in prohæm.conſt.antiqua.Sab.glos.3.n.15. Mars.de bannit. in verbo Ciuis.n.57.58. optimè Surd. conſ.210.n. 22.23.lib.2.& per Natt.conſ.487.n.9.Boſs.de crim. lęſę maieſt.nu. 54.& tit de Regal.nu.36.& latè poſt multos tradit, & combrobat excel.Oſas.deci.155.n.1.conſ.9.n.2.4.5.vbi hanc communem appellat, & alijs copioſè quoque adductis Alex. Rauden. vbi ſupra n.115. 117. 292. vt etiam multis per integram columnam collectis tradidit Peregr.de Iure fiſci d.lib.1.titulo.12. De his qui iura fiſcalia habent nu.76.79. ampliſsimè Carauit.ad ritum magn. Cur.rit. 49.n.9 Zas.conſ.1.n.21.22.lib.2.omnium de hoc latiſsimè Henric. Roſental.de feud.c.5.concl.13.n.1.2.3.4.cum gloſ.1.2.ad ſaturita-
196 tem;vt,& ciuitates liberę Gail de Pace publi.lib.1.c.6.n.11.†tanto magis ſi ſint Vicarij perpetui Papæ,vel Imperatoris Natt.conſ. 661.n.18. D.Sen. Sola. latiſsimè multos adducẽs in d.proæm.glos. 3.n.17.18.19.& ſeq. Tales inquam maiorem dignitatem perpetuã habentes,conſtat eſſe etiam ueros, & indubitatos ſuorum vaſſallorum iudices.c.nouit.ext.de Iud.§.non enim, vbi per Glos. & Doct. Abb.ad.c.Cæterum de iud.n.1. Dec.n.1.Natt.conſ.487.nu.43.Roland.conſ.48.n.3.lib.2. Oldra conſ.17. Clar.in §.feudum q.90.n.1. & ſeq. Decia reſp.24. n.1.lib.5.& ſecundum Iſern.de prohib. feud. alien.per Feder.n.84.& ſi non videatur in cauſa propria, & ardua poſſe Iudex eſſe,tamen aliis ſuis iudicibus causã cognoſcẽdam delegat. Petr.etiam Beluga. in ſpec. Princ. rub.44.de off.prouis. granam§.quia multi.n.2.vbi latè Camill.Borrell.in addit.atq;hoc pro indubitabili ponit, & multa iura,auctoritateſque allegat, & hoc ſpeciale in Principe, vt ſit Iudex in cauſa propria.Iacob de Sancto Georgio in inueſt.in verb. Princeps,verſ.ſed an Princeps nu.15. &

vulgaria

Digitized by Google

197 vulgaria iura, quæ dicunt † neminem in cauſa propria Iudicem eſſe poſſe, loquuntur in inferiore á Principe: ita in ſpecie poſt alios tradit Capyc. deciſ. 124. n. 1. 2. præſertim quando tangit dignitatē ſui Domini, ibidem Capyc. n. 11. poſt. Luc. verſ. videtur dicendum.
198 Item, & quod † Princeps, ſit cognitor in cauſa etiam feudi inter ipsū, & vaſſallos tex. eſt clarus in d. c. 1. §. fin. de prohib. feud alien. per Federic. vbi glos. & Doct. Bald. n. 1. Et illos pares Curiæ totus hodie mundus interpretatur ſupremos, & maiores magiſtratus, Iudiceſque Principis: & ita paſsim per inueteratam conſuetudinem totius Italiæ ſine diſcrimine ſeruatur, vt pulchrè per Iacob. á Sācto Georg. in inueſt. in verb. & dicti vaſſalli pro dictis rebus. n. 2. vbi in patria noſtra Sabaudiæ pares Curiæ interpretatur Conſilium Ducale Taurini, quem citat, & ſequitur Boſs. de for. compet. n. 173.
199 174. D. Oſaſch. conſ. 9. n. 49. 50. vbi † pares curiæ intelligit Conſilia, & Senatus Principum Roland. con. 89. n. 19. lib. 2. & nouiſsimè D. Ludou. Sacca in cauſa Sereniſs. Ducis Parmæ reſp. 2. n. 45. 46. & Io Iacob. Laurent. tract. de Iud. ſuſpect. c. 12. n. 11. comprobat, & n.
200 13. etiam in † crimine lęſ. maieſt. indubitatum tradit, ex vulgata
201 cōſuetudine, ſupræma Principum tribunalia cognoſcere † reiecta Thomę Marini, & Burſa. opinione, qui aliter cenſuerunt, vt infra referam: Quodque Imperator, & Rex ſint ipſi pares Curiæ ſuorum vaſſallorum, & cauſarum cum eis vertentium; & eorum miniſtri, ex vulgatiſsima conſuetudine, tradunt Mandel. conſ. 389. Ill. Card. Tuſch. vbi ſupra concl. 212. n. 10. 11. 59. quod etiam admittit Burſat. conſ. 225. n. 37. & ſi hoc in ſuo caſu á noſtro diſsimili reprobare conetur; ſed fruſtra, vt ſuo loco dicam; quamuis etiam quæſtio iſta propriè non pertineat ad caſum, quia non diſputatur de feudo, ſed an confiſcatio teneat; quod omnes admittunt, ob culpā vaſſalli confiſcationē feudi tenere Iacobi. Natt. Afflict. Peregr. & alij ſupra relati, & ad caſum noſtrum magis facit tex. in c. 1. de milit.
202 vaſſa. qui contum. eſt. vbi Dominus, & ſic † Princeps punit vaſſallum contumacem, & inobedientem, & priuat eum feudo, quando poſt trinam monitionem, & citationem non comparuit, & confiſcatis bonis, ſi non compareat intra annū, feudo priuatur, vt poſt Bald. ibi. n. 1. & Doct. trad. Iacob. in ver. dictique vaſſalli promiſſerunt non committ. Feloni. n. 46. vbi etiā examinat illam quæſt. quā
203 do † vaſſallus proteſtatur ſe nolle comparere, an vnica citatio ſuficiat, nec vlterius ſit citādus. Afflict. ad d. c. n. 8. & idem Afflict. n. 9. tradit poſt annum eum perdere poſſeſsionem, & dominium, & idem Afflict. deciſ. 265. nu. 93. 94. optimè Capyc. dec. 131. nu. 7. & alia per Doct. proximè allegatos, & plura de d. c. 1. materia de milit. vaſſallo

lit. vaſſallo

lit.vaſſallo ponit D.Lud.Sacca reſp.3.n.31.32.& ſeq. ad rem noſtrã. Nec obſtant allegata per Excell. Oſaſch. conſ.69. n.13.14.15. quia loquitur in alijs terminis, in cauſa grauiſsima, & criminali vaſſalli detenti, non contumacis, tam in bonis, quam in corpore plectẽn.
204 tamen in ſuo caſu, etiam per Senatum Mantuę, in cauſa D.† Alphonſi Spinulę, fuit pro fiſco Ducali contra eum iudicatum, & in carceribus mortuus, vt ipſe refert; & confiſcata quatuor caſtra cum territorio magni valoris; & ſic potius intẽtionem noſtram ipſe cõprobat. Et inſuper quod cognitio ad ipſum Sereniſs. Principem omninò pertineat, priuatiuè ad Summum Pontificem ſupremum
205 Dominum, patet ex alia Doctorum concluſione† communiter ab omnibus recepta, quod in vaſſallum inueſtitum de mero, & mixto Imperio, omnimodoque iuriſdictione, ſpectat cognitio cauſarum primarum loci, de quo inueſtitus eſt, de quibus Dominus directus non poteſt ſe intromittere. Dec.ad c.cęterum de Iud.n.5.& ita Roland.poſt multos conſ.48. lib.2. n.22.& conſ.42. conſ.78. eod.lib. vbi latè de hoc. Natta.conſ.408.n.7.8. Menoc.de præſump.lib.2.c.18.n.5. Sigiſmund.Scac.Roma.lib.1.cauſ.ciuil.& crimin. c.66.n.5. excell. Oſaſch. deciſ.29. n.8. & conſ.26. n.15 16. D. Præſes. Theſs. dec.177.n.11.dec.266.n.4.Surd.cõſ.152.n.6.lib.2. Ill. Card.Tuſch. in verb.feudum concl.208. n.21.30. concl.210. latè:& alios plures congeſsit D. Senat. Theſs. in reſp. ſuo inſerto inter addit. ad Decis. Senatus excell. patris ſui n. 1. & alijs: & omnium fuſiſsimè Roſent.de feud.c.5.concl.5. n.3.4. vbi in lit. B. C. innumeros allegat:
206 &†mediatus nõ poteſt ius dicere in ſubuaſſallos regulariter. Menoch.poſt Curt. Soci.& alios præſump. lib.3. c. 102. nu. 16. ergo ſi vaſſallus habet cognitionem, & pœnas priuatiuè ad Principem; ea ratione, & tanto magis habebit Princeps, & Dux, ad ſupremum
207 Dominum, Papam, vel Imperatorem, etiam priuatiuè, † arguendo de Rege, & Duce ad feudum, quod argumentum validiſsimum: & è contra Cels. Vgo conſ.98.n.10.conſ.120.n.1.quem refert, & ſequitur. Lud. Sacc. reſp.80.nu.2.tum quia in eum tranſlata regalia, cum directo Dominio, & omnia pœnarum, & confiſcationũ emolumenta, cum omni iuriſdictione, & Imperio. Crau. multis ad ſaturitatẽ vſque collectis, qui loquitur in Duce Ferrarię etiam ab Eccleſia inueſtito.cõſ.982.n.1.2.& per tot.conſ.& in eodem caſu Ferrariæ Natt.conſ.601. n.10.11.& pluribus ſequent. multa quoq; valdè ad rem D. Oſaſch.conſ.9.n.5.& 39.conſ.69.n7. Peregr.lib.1.tit. 2.n.53.76. vbi loquitur de Rege, Papam recognoſcẽte; Georg. ab cecles. inter conſ.feud. conſ.48,n.1.& ita etiam tenet, & comprobat D. Lud.Sacca reſp.8.n.39.in Ducatu Mediolani, Ferrarię, Vrbini;

& Parmæ,

Digitized by Google

& Parmæ; nec aliquid in contrarium vnquam auditum, & per totũ reſp.eleganter preſertim n.2.3.31.32.& ſic non directum dominiũ, ſed ſuperioritas tantum reſeruata videtur, Iacob. in uerb. Inueſtiui n.10.D.Sola ad ant.Decr.Sabaud.de Iure emphit.gloſ.1.n.11. Peregr.lib.1.tit.3.n.71.72. tum etiam quia ſupremo Domino,& ſic ſummo Pontifici,tantum reſeruata ſuperioritas,& ſuprema auctoritas,ratione denegatę fortè notorię,& manifeſtæ iuſtitię, recurſus iniquitatis, in caſu oppreſsionis à Principibus quandoque factæ, quod non admittitur,neque hoc, neque alio caſu contigiſſe Bald. ad c.1.de prohib.feud.alien.per Feder.§ fin.n.2.3.c,nouit de Iudic. vbi Doct. c.licet ex ſuſcepto de foro compet. vbi Doct. Clar. in §. feudum. q.68. Gaill. lib.1.obſeru. c.1. nu.21,& regulariter extra hos caſus, non poteſt appellari, nec recurri ad Papam Afflict. qui etiam loquitur in Rege recognoſcente Papam ad c.1.de milit vaſſallo qui contumax eſt n.31.32. Peregr.lib.1.tit.2.n.62.63.D. Oſaſch.conſ.3. infra citato nu.6.& in defectum iudicis laici Barbat. in addit.ad Abb.ad c.nouit.de Iudic. ſub.n.6.in lit.g.circa finem,quæ tamen prædicta etiam non cadunt in Rege, & Principe maiore, regalia feuda poſsidente Ill. Card. Tuſch. concl.115. n.15.& ſi aliter loquatur Sfort. Odd.conſ.27. n.28.& ſeq. quem refert, & ſequitur Farinac.de crim. lęſę maieſt. q.112. num.63. inſpect.1.& in ſpecie quod omnis iuriſd.& Imperium in magnis Ducibus, qui tenet feuda ab Eccleſia,ſit penes ipſos Dominos immediatos; & ad Papam tantum poſsit recurri in cauſa ardua, maximi, & intolerabilis præiudicij,notoriæ iniuſtitiæ,& non aliter,apertè tenet Decia reſp.56.
208 lib.5. n.3.4.& ſeq. vbi loquitur de Ducatu Ferrariæ. Item † ſuperioritas ſola remanet penes Principem ſupremum, Gramm. deciſ. 30.n.3.4. Rolãd.conſ.80.n.15.16.& ſeq. lib.2.latiſsimè, D.Oſaſch. conſ.3.pluribus iam annis.n.1.6.7.& ſeq. vbi ampliſsimè hanc materiam,articulumque pertractat; Adeò,vt cum Sereniſs.Placentiæ, Parmeque Duces, inueſtiti fuerint à Summo Pontifice cum dignitatibus Ducalibus.& iuribus Regalibus, ſequitur, vt ſummi Pontifices,eiuſue delegati,non poſsint cognoſcere de cauſis vaſſallorum, & aliorum exiſtentium in dicto Ducatu, & Principatu Parmæ, & Placentiæ,ſed ipſi ſoli Duces Natt. conſ. 119. n.2.circa fin. Marin. Frecc.de ſubfeud.lib.2. auctorit.31. per totam,& vt latè per Pariſ. conſ.1.n.97.& pluribus ſeq. vol. 1. vbi Doct. plures ad rem noſtrã citat.Roland.conſ.88. n.31. vol.1.& poſt eos optimè D. Oſas.cõſ. 9.n.5.& 39.& n.44. Nouiſsimè Ill. Card. Mant. in vaticanis lucubra. de tacitis,& ambiguis conuentionibus lib.23.tit.2. nu.17.poſt Paris.etiam d. conſ.p. n.99.lib.1.quem citat:& D.Oſas.poſt plures

tradit †

Digitized by Google

209 tradit † ſubditum, & vaſſallum, non poſſe Cæſarem appellare, & ad eum recurrere, omiſſo medio; tanto magis ſtantibus ampliſsimis inueſtituris Sereniſs. illis Ducibus ex permutatione etiam cõceſsis, ut per eum ibi ante n.94.& n.48. ait tales ſic inueſtitos, poſſe de quacunque cauſa criminali cognoſcere, & delinquentes condemnare, & per conſequens eorum bona publicare; & cum loqua-
210 tur in perſimili caſu, † videtur conſilium pro hac cauſa ęditum.

Ex quibus omnibus patet, Summorum Pontificum, Clementis VIII. & Pauli V. mandatum, D. Comiti factum, de comparendo coram ſuo Principe, iuſtitiæ complementum ſuſcepturo, ſine vlteriori recurſu, omni iuſtitia, & æquitate ſolidiſsimè ſubnixũ: ſtante validitate decreti, confiſcationẽ bonorum, tam feudalium, quã dotalium, iure optimo compræhendentis.

Præmiſsis nunc concluſionibus in iure veriſsimis, refragari nullo pacto videntur multa, quæ audio de perhorreſcentia, & loco nõ tuto, ad palliandum inobedientiæ crimen. à D. Comite adducta. De quo quidem articulo multa paſsim traduntur per Doct. ad c. accedens el ſecundo. vt lit. nõ conteſt. vbi Fely. nu. 12.13.14. & ſeq. Egid. Bellam. Decis. 45. exceptio de perhorreſcentia: optimũ cõſilium perhorreſcentiæ ad rem noſtram Mar. Anguis. 245. circa duo. Io. Ant. de Nigr. ad c. Regni. c. 42. n. 11. 12. & ſeq. Sigis. Scac. Rom. lib. 1. cauſ. ciuil. & crimin. c. 32. n. 26. 27. & ſeq. & c. 66. n. 25. Maſcard. de probat. in uer. acceſſus, & in uer. impedimentum cõcl. 885. Ripa in tract. de peſte c. 3. de priui. Iudic. & ad rem noſtrã in citatione contra vaſſallum in cauſa feudi Burſat. conſ. 225. n. 5. 6. & ſeq. atque fuſiſsimè poſt alios Fulu. Pacia. de probat. lib. 2. c. 46. Nouiſsimè Io. Iacob. Laurent. de Iud. ſuſpecto ca. 13. latè, & fuſiſsimè. Multas tamen paratas habet fiſcus Ducalis, in hoc articulo reſponſiones. Prima eſt ſolida, & uera, quod Doct. omnes de hac materia tractantes, tantum loquuntur in cauſis ciuilibus, & ſpiritualibus, inter priuatos plerunque vertentibus; non autem criminalibus, vt per eos, vt redditur iſta poſt contumaciam; quia aliás omnia iudicia criminalia, eluſoria redderentur, cum nulla maior, & probabilior perhorreſcentia, quam carceris. Ridiculum autem hoc eſſet, & reus in criminalibus impunitus euaderet, atque ex ſuo delicto commodum quodammodũ ſentiret, vt in ſpecie latè Menoch. tradit conſ. 100. n. 207. 208. Io. Iacob. Laurent. Beneuent. de Iud. ſuſp. d. c. 14. n. 32. vbi ſimilia multa. Quod ſi ab ipſo Comite in meritis proponantur, fruſtatoria, vt infra, & tarda; poſt elapſa omnia tempora proponendi dilatorias, & peremptorias exceptiones; atque bona in fiſcum coacta: ſi eo quod procurator ante con-

fiſcationem

Digitized by Google

fiſcationem bonorum non auditus,nulla,ex infra dicendis;quia nó miſit,ſibique hoc imputandum ; ſi nunc nec audiendus , cum ſerò
211 Secundò quia nec † in criminalibus vllus admittitur regulariter procurator, ſed tenetur citatus perſonaliter comparere.l. penul. §. ad crimin.de accuſat. Clar. latiſsimè.q.32. n 1.& per totam, & n.3.
212 oſtendit † iudicia omnia illuſoria ceſſura, ſi procurator admitteretur,Baiard.plura ad eum,& alij Doct.paſsim Fulu. Pacia.d.c.46. n.33. Petr.Belug. in ſpecul. Princ. rub.4. nu.3. de Principe citante agens,cui omninò parendum.

Tertiò. Reſpondeo,omnem probabiliter ceſſare timorem , omnemq; excuſationem vanam , & coloratam ; oblato eidem Dom. Comiti ſaluo conductu , & fide publica à generoſo , atque benigniſsimo Principe , reſidentiam tantum vaſſallorum , obedientiam , & ſtatus ſui amplitudinem , conſeruationemque querente;non eorum feuda , bonaque captante Imperatoris Adriani exẽplo ad l.fin. de bon.damnat. §. ſed,& Diuus Adrianus,vt per Clar. ibid.n.3. Baiard.n.18.19.& ſeq. Excel Præſ. Theſſ. deciſ.265. n.17. Fulu.Pacia,d.c.46.n.23.24.& trib. ſequent.& n.69. vbi quando offertur ſaluus conductus a citante.& n. 72.73. Io. Iacob. Laurent.d. c.13. n.4.5. fuſiſsimè. Et verè ſe tali caſu tutum ſperare debebat, & debet,habereque á Principe guidaticum Petr. Belug.in ſpecul.Prĩcip.rubr.21.n.1.& ſeq. aliás diceretur ſub clipeo legis,& Principalis auctoritatis fide decipi contra l. p.C.de his qui uen. ætat. impet.quod minimè dicendum Ludou. Sacca de Duce etiam Parmæ loquens reſp.1. n.72. plura ad rem de fide pub. ſeu ſaluo conductu conceſſo Ludou. á Pegue. deciſ 39.n.10.& ſeq. Farinac.de inquiſ. q.6. n.27. & copioſiſsimè de ſaluo conductu , & materia idem Farinac.de carcerib.& carcerat. q. 29. Tanto magis facta promiſsione á Sereniſs. Duce Santiſs. Pótifici, ex quo ceſſant multa in terminis noſtris per Burſat. adducta conſ.225.n.8.poſt Menoch. & alios; quia á Curialibus non præſumitur ſaluus conductus procuratus , et quæ proceſſerunt tali caſu de eius ore , non præſumenda futura irrita.c.1.& 2.de pact.cum vulgar. Ferdin.Vaſqu. cõtrouers Illuſtr. lib.1.c.1.2.& alijs ad rem iſtam Mar. Anguiſſ. conſ.148.n.10.11.& ſeq. et ſic ceſſabat probabiliter metus,qui cum Principe præſumitur ex Alex. Raudenſ. conſ.2.n. 138. lib.2. Item ceſſabat generalis
213 illa excuſatio á Doct.allegata , quod † vaſſallus excuſetur,ſi impediatur ſtare in curia Domini, propter inimicitias , vel alia, feudiſtæ in c.1,quæ ſit prima cauſ. benef.amit. Leonard.conſ.117. nu. 180. cum ſeq. inter feudalia Burſat.conſ.122. n.8.9. ſtante Principis ſui fide,et protectione exhibita,optimè Gallin.de verb.ſign. li. 5.c.18.

Digitized by Google

214 5.c.18. nu.567. et quando † ciuitas gubernatur ſub Principe iu-
215 ſtiſsimo,non ſtatur iuramento perhorreſcentiæ † nec præſumitur metus, nec admittitur excuſatio uani timoris. Mar. Anguiſſ.in indiuiduo d.conſ.245.num.3.4.& metus inanis, qui non cadit in cõſtantem uirum, non attenditur, nec excuſat, Clar. in §. feudum q. 61.num.2. vbi de perſeuerante in ibobedientia propter vanũ metum Io.Thom.Minado. conſ.11. num.54. Petr.Rebuf. in praxi beneficio. c.de reſignat. metu extorta num. 8.9 10. & ſeq.fo. 348. Ill. Cardin.Mant.de tacit & ambig. conuent.lib.26.tit.8. nu. 26.& 31. Ill. Card. Tuſch.concl.197. num.47.

Quartò,Reſpondeo ad præbendũ ſaltem ſpecimen obedientiæ, pronæque voluntatis in Principem ſuum,fuiſſe in omnem euentum mittendum procuratorem,vel excuſatorem ad allegandam D. Comitis abſentiam, infirmitatem, carcerationem, vel alia ſimilia impedimenta, ſi fuiſſent,vt proſequitur latè Burſat.d. conſ.225.num. 115.116.& ſeq. Sigiſm.Scaccia.vbi ſup. c. 32. nu.32. Io.Iacob Laurent.d.c.13.num.17.quod cum non factum, doloſè nimis,& peruicaciter D. Comitem verſatum omninò cenſendũ Felin. vbi ſup. n. 12.Petr.Belug.rub 4.num.2. Clar.q.33. nu.1. Baiard. ad eum q 32. num.4.& q.33.per tot. Fulu. Pacia. d.c.46. num.30.31.35.36.37.& contra eum apertè facit l.nõ poteſt dolo carere de reg.iur.vbi Dec. Cagnol. pulchrè ad rem excell.Præſes Theſſ.deciſ.265. num.5.Maſcard.latiſsimè in uer.dolus. n.23.47.80.89. Pacia.c.48. n.19.lib 2.

Quintò, Reſpondeo iſtam exceptionẽ opponi tantum poſſe ab his, quibus poteſt eſſe electio,& variatio conueniendi,& litigandi ad aliena tribunalia,vt per Io.Ant. de Nigr. vbi ſupra nu.12.13. & Scaciam num.25.& clarius Carauit.ad rit.mag.cur.rit.228.num.18. 19.& ſeq.ſed hoc noſtro caſu cum D. Comes ſit vaſſallus ligius, homo,& ſubditus Sereniſs.Ducis Parmę,qui in eum iure vaſſallagij dominium habet Capyc.deciſ.118.nu.6.16.& per totam, vbi quod
216 † vaſſallus, cum ſit homo Regis, & in eius Dominio,non poteſt aliquid agere, vel alij ſe adſtringere ſine conſenſu Regis. Idem Luc.de Penn. ad l.2. C. de agri. & cenſ. lib.11. ad finem per conſt. de hom.non tenen. Marin.Frec.de ſubfeud.lib.2.auctòrita.15.n.2. fo. 348. & ſecundum Specula. de feud. §. quoniam ſuper homagijs num.10.poſt medium,ſtante titulo, & præſcriptione in hominem; ſit indubitanter meus. Ergo cum nulla poſsit conſiderari fori electio,præcisè cogitur ad comparendum coram eo, & ſuis Magiſtratibus, iudiciumq; ſubire; cum ab ipſo ſolo poſsit iudicari, non ab alio,atque ſolus ipſe Princeps cognitor,& Iudex, vt ſupra pro-
217 baui: Nec hoc caſu, † vlla ſuſpicio contra ſuum Principem, tanquam iudi-

quam Iudicem ſuſpectum allegari poterat Io. Iacob. Laurent. de Iud. ſuſpec. c.2.num.1. num.11. & alijs Hortenſ. Caual. de Brach. Reg.par.3.num.314.& ſi cauſa ardua, quæ coram alijs attendenda Dec.conſ.146.num.3. Laurent. vbi ſupra. num.30.& 50.

Sextò, Reſpondeo quamuis etiam nõ poſset D.Comes accedere ad locum, vel propter bannum, vel alia legitima impedimenta; tamẽ quia perſonalia onera, tenẽtur tales ſubire, & ipſis odioſa agnoſcere, & ſi non fauorabilia per Bart.doctrinam ad l.eius qui.§.Celſus.ad municip.vbi Alex.in addit.debebat omninò facere quod in ſe erat, vel ſubſtitutum Principi ſuo exhibere, aut quo quomodo eius Decreto parere, vt ita concludit Franc. Calletus in addit. ad Fulu. Pacia. d. c.46. ſub num.12. in ver. C.

Septimò, Reſpondeo D.Comitẽ in hac allegata perhorreſcẽtia, & timore, ac loco non tuto, nil omniò probare, quod audiam, ergo non audiendus, Felyn. vbi ſupra num.13. Mari. Anguiſſ.conſ.245. num.2.& 6. rectè Fulu. Pacia vbi ſupra num. 24.25.52. c. 46. num.
218 63. vbi † quis dicatur locus non tutus, cum ſeq.& nu.81.82. quod teneatur allegans probare quare locus non tutus; nec ſuficit ad hoc iuramentum, ſed clariſsimè per veras, & veriſimiles coniecturas probandum, vt per plura probat Fulu.Pacia.d.c.47.num.101.102.& plurib.ſeq. Maſcard.vbi ſupra in ver.impedimentum nu.4.7. Mar. Anguiſſ.Placent. de Principe loquens conſ. 148. num.25. & in terminis clarius d. conſ.245. num.1.2.& ſeq. de quo Fulu.Pacia mentionem non fecit; & num.6 poſt medium, in fraudem fieri, non apparente iuſta, & probabili cauſa Laurent. vbi ſupra num.42.45.

Octauò, Singula perſtringendo, has omnes excep.perhorreſcentiæ, friuolas eſſe multa oſtendunt: primùm quia illa impedimenta, & contemptus de non comparendo nimis apparent, affectata, ad illudendum Principis Decretum, ergo nulla, & nullo modo attendenda, Fulu. Pacia. ibid. num.59. 60.61. cap.47. Alex. Raudenſ. uaria.reſolut.lib.1.c.17.num.36. Ite[m] ſera nunc, & tarda exceptio poſt ſententiam Pacia. c.46.num.98. quamuis poſt litem conteſtatam aliàs admittenda, tanquam reſpiciens ſucceſsiuum grauamen
219 Laurent. ibid. num.15.23. † contumax tamen, etiam declinatoriam fori amittit propter inobedientiam Io. Iacob. Laurent.ca.14. num.64.& omnes exceptiones declinatorias, dilatorias, & perem-
220 ptorias Anto. Cioff. poſt alios conſ.3. num.5. libr.2. Item † citatus à ſuo Principe omniò tenebatur perſonaliter cõparere, & obedire Fulu. Pacia d. lib.2.c.48. num.15. vbi ſpeciale hoc in Principe tradit, per iura, & auctoritates per eum allegatas; & non obſtante timore ſaltem mittere procuratorem, vel excuſatorem. Laurent.

de Pinu.

Digitized by Google

221 de Pinu. conſ. 1. num. 9. 10. & ſeq. & ſupra late. Qui tamen Procurator, in alleganda perhorreſcentia non admittitur, etiam cũ ſpeciali mandato, ſed debet per ipſum met principalem perſonaliter preſtari, vt in ſpecie tradit Caſſan. ad conſuet. Burgund. rub. 3. de fiedz inter faire homage, & ſermaint. num. 2. verſ. aduerte etiã poſt Afflict. & alios, & ita ſe conſuluiſſe pro Rege Angliæ, & Anguiſſ. d. conſ. 245. num. 5. poſt Doct. Item ſui præſentiam tandiu differens, poſt proclamata, confiſcationem ſecutam, & tot tempora lapſa, iudicium hoc iuſtiſsimum contemnens, malam omninò cauſam fouere; cauillationibus, & artibus velle ſui Principis mandata illudere, apertiſsimè preſumitur, atque dignoſcitur. c. nemo dubitat. de præſump. Menoch. lib. 1. præſump. c. 18. nu. 17. & lib. 2. c. 91. & ſeq. Ripa in loco precitato num. 17. 18. 31. D. Senator Sola de alienat. bon. feud. num. 20. in nouis conſtit. Sabaud. Peregr. de iure fiſci lib. 5. tit. 1. de public. bonorum num. 199. 204. 205. tum quod cum
222 eſſent †exceptiones dilatoriæ ad colorem præbendum, non pæremptoriç, ante litem cõteſtatam proponendæ l. exceptionem. C. de probat. l. ita demum. C. de procurat. & latè poſt alios Marant. in ſpecul. par. 6. memb. 9. de exceptione num. 1. 2. & ſeq. & nu. 8. Lud. Sacca reſp. 23. num. 4.

Nonò, Item inanes exceptiones, quia cum appareat de mente Principis, & eius decreto generali, reuocante omnes, & velle omnibus inobedientibus præiudicare, non requirebatur ſpecialis citatio; tantominus admittenda excep. fruſtratoria, & dilatoria Decia conſ. 9. num. 75. lib. 4. & ſecundum Burſat. conſ. 181. num. fin. vbi multitudo vaſſallorũ cittãda, ſuficit proclama per edicta, fiuntq; non comparentes verè contumaces. Laurent. num. 38 d. c. 13. et in Principe hoc ſpeciale, vt unica monitio ſuficiat, vt alibi dixi. Item quia regula eſt clara, omnem citatum etiam priuilegiatum quomodocunque teneri coram Prætore, coram Domino, & Principe citãte comparere, nec poſſe ſuperioris auctoritatem contemni; priuilegia, & reuocationis cauſas ſaltem allegaturum. l. ſiquis ex aliena. de Iudic. vbi Doct. Bart. Alex. & Iaſ. ad l. 2. ſi quis in ius uoc. non ierit. de qua q. ad rem fuſè pertractat Proſp. Carau. ad ritum magn. Cur. rit. 230. num. 4. 5. 6. vſque ad fin: & multum ad rem ſtringit Petr. Belug. in ſpecul. Princip. rub. 4. num. 2. 3. vbi per multa iura concludit
223 † vaſſallos mandato Principis ad Curiam uocatos, perſonaliter omninò debere comparere, nec procuratorem tali caſu mittere; & quando vaſſallus vocatur à Domino pro ſeruitio, ſuficit vnicum proclama, vt per Iacobi. in inueſtit. in ver. & promiſerunt eidem Domino num. 33. ergo hic verè contumax, vbi ter, & legitimè citatus; & per

Digitized by Google

tus.& per præces ſuorum notitiam habuit Decreti; confertque ad hoc Doctrina Iacobini ſupra relata in verb. dictique vaſſalli promiſerunt non committere feloniam. num. 46. quòd poteſt feudo
224 priuari, quando† vaſſallus, poſt primam citationem dicit ſe nolle comparere, vt amplius non ſit citandus, ſed uerè contumax Marſil. de Bannit. in ver. contum. num. 34. & Afflict. ad tit de milite vaſſallo num. 6. ait data ſcientia citationis, & cauſę, verè vaſſallum contumacem, & D. Comes longa, & ſucceſsiua inobedientia, ità facto declarauit.

Decimò, ad hanc exceptionem, poſt tantas Doct. reſponſiones, aliter ergo reſpondeò, iſtas meras eſſe cauillationes, quia prędicta procederent, ſi tractaretur de crimine ſpecifico, vel de cauſa ciuili, & ad hoc vocaretur in iudicio compariturus, vt Doct. loquuntur, & ſupra tetigi: ſed hic de nulla cauſa, de nulla litè agendum, ſed tantum Principi parendum, in repetendo patriam, cum familia: in aſsiſtendo; comitando; & honorādo ſuum Principem, ciuitateque habitatoribus replenda, vt ſupra latè iuris eſſe probaui. Ergo non contendēdum, nec procurator, excuſatorue mittendus, ſed id ad quod iura vaſſallagij D. Comitem obligabant, præſtādum; & cum in hoc nulla defenſio, nulla excuſatio legitima, de quibus aliqua infra adduxi, nō vlterius cittandus, nec admittendus procurator; quia quādo clarè conſtat, ex tanta mora, exceptionibus, argumentis, & demonſtrationibus, nolle exequi, quod ſibi imponitur, non amplius expectandus, nec de eius ſubterfugijs curandum: ità in ſpecie tradidit ſapientiſsimè Bald. ad tit. de milit. vaſſallo qui contumax eſt. num. 19. Quod ſi locus factus ſit non tutus culpa ſua, contumax verus remanet, veluti ſi bannitus, inimicitijs cauſam dederit; alios offenderit, hiſq; ſimilia. vt per Bald. ad tit. de feud. ſine culp. non amitt. §. ſi quis num. 5. circa fin. Caſſan. ad conſuet. Burg. de ſegneur. du fiedz. § 1. rub. 3. verſ. 4. eſt capitalis inimicitiæ nu. 8. tanto magis vbi affectata, vt per eum. num. 10. poſt Fely. ad c. fin. de teſti. num. 2. 3. Roſent. c. 10. cōcl. 15. num. 11. 12. & ibi lata gloſ. Laurent. d. c. 13. num. 26. facit doctr. Bart. ad l. p. §. cū quis. de quæſtio. Marſil. d. tract. de Bannit. verſ. contumacia num. 37. Maſcard. concl. 19. num. 14. Roſent. ampliſsimè c. 6. concl. 53. num. 7. de feud. Tandem cum iſta cauſa uani timoris, & perhorreſcentiæ, non ſit iuſta excuſatio parendi decreto, repetendi patriam, & habitandi; quam excuſationem nullibi Doct. admittant, imò reijciāt in Principe iuſtiſsimo, & Ciuitate, vbi iuſtitia redditur; ſtante fide ſecuritatis data, atque promiſſa, parendum, & parendum eſt; tanto magis cum appareat excuſationes iſtas multis annis durare, & in longum

E atque

atque perpetuum tempus protrahi,ſine vlla præſinitione; quo caſu
clariſsimum eſt non attendi,nec D.Comitem excuſare,vti tradunt
ad iē Doct. de excuſatione vaſſalli à petitione renouationis Inue-
ſtituræ; quod propter inimicitias perpetuas, non excuſetur; quia
eſſet abſurdum,quod nunquam uellet comparere,& obedire; ſicut
illi nunquam petere renouationem Inueſtituræ, vt ita ad rem a-
dit Caſſan.ad dict.conſuet Burgund.fo.103.verſ.vltimò quero.1.n.
17.poſt Iſern. Aluarot.& alios:& dato etiam particulari odio Du-
cis,non comparendo,adhuc rebellis Roſent. c.10.concl.35. nu.29.
obid quod teneatur ire,vel procuratorem mitterè. Auth: ſi qui C.de
temp.appell. vt de his latius tradit Roſenth. tract. feud.c.6. concl.
54. vbi fusè in gloſ. multos allegat.

Vndecimò, Principaliter non videtur iuri conſentaneum, quod
audio allegari D. Comitem velle cum tota familia, potius Romę
225 habitare, quam Parmæ; quo caſu cum † feudum Sereniſs. Ducis
Parmæ, & Placentiæ dependeat ab Eccleſia, vt notiſsimum eſt, &
teſtantur pluribus in locis Doct. Ruin. præſertim conſ. 38. num.8.
lib. 1. Alex. Raudenſ.conſ.2.lib.2.num.326.Roland. de ciuitate Pla-
centiæ conſ.88.lib.1. Alba conſ.49. Burſat. conſ.4.num.32. de Du-
catu Parmæ, cui conſ. præmiſſum nomen meum, Philippus Maria
Anglus dux Mediolani, &c. et de vtroque Ducatu Parmæ, & Pla-
centiæ, ab Eccleſia in Farneſios Duces trāſlato D. Lud.Sacca reſp.
1. num. 183. non videatur inquam poſſe cogi magis parère imme-
diato, quam mediato Domino, & ſic potius Sereniſs. Duci, quam
Pontifici Summo; excuſatusque videatur,propter incolatum in vr-
be iam conſtitutū,quia (eo omiſſo,quod Domicilium verè non di-
catur ab aliquo, alibi conſtitutū, niſi tabulas, & ſedes illuc tranſtu-
lerit; maximamque fortunarū partem, cum tota familia ſimul uni-
ta,ibi bona,& poſſeſsiones acquiſierit, aliaquæ in patria vendide-
rit;onera ſuſtinuerit;priuilegijs illius ciuitatis fruatur, animum ha-
bitandi habuerit,elapſumque decennium, vt per plura tradit Me-
noch. de arbitrar. caſu 86. num.2.3.6.7. & per totum Burſat. conſ.
225. num. 42. optimè Decia. tract. crimin. par.1.lib.4. c.16.de lo-
co originis, & domicilij num.8. & 10. Maſcard. de probat. concl.
534.in verb. domicilium. & nouiſsimè Hortenſ.Caualca.de brach.
reg. lib. 5. num. 269. aliàs diceretur D. Comes potius peregrinari
quam domicilium transferre Lud. Sacca reſp.77. num.10. Marin.
226 Frecc. de ſubfeud. q.70.nu.3.ex quo ceſſant quæ de † Roma com-
muni patria dicuntur l. Roma.ad Municipal. Sigiſm.Scacc.lib.1.c.
66.num.24.& Hortenſ. Caualc.poſt alios plura par.6. nu.636. quia
in temporalibus videtur hodie illa ratio ceſſare, cùm loquātur Do-
ct.quoad

Digitized by Google

ct. quoad forum in Ciuili,& Criminali cauſa;etſic extra caſum noſtrum.Quæ tamen etiam domicilij tranſlatio, nõ tolleret iura originis,vt fusè per Decia.lib.4.reſp.44.num.76.77.& ſeq. cui iuri, nõ poteſt renunciari ſecundum eum.) Duobus inquam modis ad hoc ego clarè reſpondeò;vno modo,quod quamuis vterq;Dominus ſupremus,& mediatus, & ſic Papa, vellet illum omninò Romæ habitare,& ſic in ſuo ſolo;& immediatus nollet, imò habitare in ſua vrbe,unde oriundus,vbi,& ipſe Princeps cum alijs vaſſallis , & nobilibus habitat;magis eſſet parendum immediato Domino; quia, ea
227 ratione omiſſa,quod magis debeat† attendi immediata, quã mediata cauſa,l.ſi quis nec cauſam,ſi cert. pet. Natt.conſ.119.num.2. vbi ad hoc plura iura citat. cum Papa omne ius , omneque dominium,etiam directum,in Ducem tranſtulerit,& à ſe abdicauerit. §.ſed et lege Regia. Inſtit. de Iur. nat.gent. & ciuili. optimè Iacobin. à Santo Gergio. de Royd. n. 49. Illud in hac materia feudorũ eſt à Doctoribus communiter receptum,quod immediatus Domi-
228 nus,præfertur ſemper mediato ; quia † vaſſallus non contraxit cũ Papa,& ſic Domino mediato,cui nec tenetur iuramentum fidelitatis preſtare Iacobin. in verb. qui quidem Inueſti. præſtit. iuram.fidelitatis num.14. Eq. Ruger.conſ.5.lib.1. num.49. Menoch. lib.3. præſump. cap.102.num.9.& de arbitrar.caſu 200.& conſ.1176.nu. 17.18. ſed cum immediato contraxit;ab eo feudum recognoſcit,& fidelitatem iurauit, vt Andr.de Iſern. latè oſtendit in tit.de prohibi.feud. alienat. per Feder. num 61. 62. 63. vbi Doct. in adnot. ad eum Natt. d. conſ.119. num.1.2. Iacob. in ver.& promiſerunt eidẽ Domino præſtare debita ſeruitia.num.12.Menoch.ad rem d.lib.3. præſump.c.102. num. 4.5. & ſeq.& num.13.14.15.& poſt alios nouiſsimè Henri. Roſenth. qui Doct. cateruam ad hoc allegat. ca.8. concl. 10. cui ſeruiendum. num.1.2. in gloſ. B. & concl.13. num.3. quod illi ſeruiendum,cui iureiurando obſtictus eſt. D. Ludou.Sacca reſp.3.num.400.Octau.Bammac.de feud.tit.ſi de feud.defuncti §. Dominus,latè etiam ſingulos caſus diſtinguens. & debet ſemper preferri is,cuius eſt originarius Capyc. deciſ.168. num.1. ad fin.& num.2.poſt Luc.Soc.Iuni.conſ.76.num.35.lib.3.cum cauſa originis debeat ſemper potior eſſe. per l.libertus. §.preſcriptio ad Municipal. Gramm.voto 10.num.17. Decia tract.crim.par.1. lib.4 c.16.
229 nu.19.Alex.Raud.varia.reſol.lib.1.c.44.num.17.& † omnia commoda,immediato Domino debentur, non mediato Marin. Frecc. de ſubfeud. lib.2. auctori.29. num.1.2.& ſeq.D. Pręſes à Ponte ad rem in q.laudem.q. 24.col.2.Menoch.plura conſ.338.etiam in crimine Lęſę maieſt. Marſil. de Bannit in ver. læſ. maieſt. num.47.48.

230 Surd. d. conſ.210. nu.44.45.lib.2. & plus habet † Rex in Regno, quã Imperator in Imperio. Peregr.lib.1.tit.2 n.47. Secunda Reſpõſio eſt, quod hic nõ contendit mediatus, et ſupremus Dominus, & ſic Papa, cum Immediato, & Duce, vt ex geminata Summorum Põtificum voluntate, cognitionem Sereniſs. Duci remittente apparet; quo caſu, & ſi plura in hoc dicenda eſſent, cui magis parendũ, vt mox dixi, cum de commodo agitur, non autem de preiudicio, & incõmodo, bello mouendo, & ſimilibus, vt per Afflict. deciſ.265. num.107. & alios. Dico quod cum hoc à D. Comite ſolùm proponatur, ad ſubterfugiendum ſui Principis obedientiam, & ad affectandam abſentiam, non eſſe attendendum, ſed parendum Decreto, & menti ſui Domini immediati; ꝑ iam dicta; vt cõcludit Andr. Gail. de arreſt. Imper.c.8. num.16. vbi quando peruersè, & maliosè citra neceſsitatem, vaſſalli hoc faciunt; eos perſequi licet Roland.conſ.47.num.36.37.lib.2. quod citatus ab inferiore, ſi affectatè querat ſe citari à Papa, non excuſatur; ad quod allego etiã gloſ. optimam ad c.1.§. illud de prohib. alien. per Feder. in ver. alium uaſſallum, quæ apertè ait, omnia ſine fraude, & ſincerè agenda, cũ 231 regulariter, non poſsit etiam † vaſſallus, à mediato Domino cogi ad ſeruiendum Menoch. ubi ſupra num.5. & in iſtis magnis Ducibus, à Summo Pontifice, & Imperatore Inueſtitis, ut in Duce Parmę, cõcurrit, ut audio, alia notanda qualitas; quia habent uaſſallos ligios, & feuda eorum dicuntur ligia, quamuis recognoſcant Papã; quia ſemper illa auctoritas cenſetur reſeruata Caſſan. ad conſuet. Burgund. le ſegneur du fiedz.§.3 num.16. fo.107. uerſ.2. inſtatur. & uerſ. ſeq. ad iſtud reſpondetur, quia quanto maiores, tanto legaliores, ut per eum poſt Bald. & Fulu. Pacia. de probat.c.37.num.35. & quamuis recognoſcat Sereniſs. Dux Parmę ſuperiorem Summũ Pontificem, non tamen deſinit habere vaſſallos ligios. Fulu. Pacia. d.c.37.nu.38. vbi exemplum adducit de vaſſallis Regis, in Regno Neapolitano, Gramm. voto 10.num.18. Rol.conſ.44. lib.2. quando non diuerſi; ergo ſi Comes Scottus ligius, fidelitatem, & fidem ſummam ſeruare debet; tanto magis, quia non tantũ ipſe Sereniſs. Dux fuit primus ad petendum a D. Comite ſeruitium, & reuocandum eum ad ciuitatem Metropolitanam, in qua habitat, & quam ciuiũ, & vaſſallorum frequẽtia, ſplendoreque celebrem eſſe percupit; ſed imò ſolus ipſe fuit, ad petendum à vaſſallis hanc habitationem, quã Summus Pontifex non ambit; ceſſante in vrbe cauſa concurſus populorum, & ſubditorum, quorum copia ſatis abundat; ergo ei Domino immediato, ſoli, & præcipuè parendũ, vt poſt Iacobi: de Ardizon. concludit Camill. Borrell. conſ.40. lib.1. num.8. & 9. & in

ſpecie ex

Digitized by Google

ſpecie ex cōſtit. Regni Neapol. vaſſallus poteſt à Barone reuocari, à terra Demaniali, ad terram Baronis, vt in indiuiduo tradit Paris de Pur. de Syndic. de exceſſ. Baron. c. 1. num. 41. per cōſtit. quiſquis, vbi Affli&t. num. 7 & 12. videtur decidere in argumentum caſum iſtū, quando vaſſallus eſt obligatus ad ſeruitia perſonalia, vt hic, ibi. nu. 7. & 12. clarè. Et ad hoc cōfert alia potiſsima ratio, quia inter duos Dominos, cum vaſſallo de ſeruitio contendentes, ille prefertur, qui preoccupando, ſecum contendentem tempore præuenit, vt in ſpecie tradit valdè ad rem Roma. conſ. 47. num. 1. vbi allegat clariſsimum textum in argumentum in l 2. C. qui potiores, & alia, & per totum conſ. hunc caſum apèrtiſsimè decidere videtur, præſertim
232 num. 3. ad fin. vbi tradit poſt Specul. & alios, † vaſſallum magis teneri parère immediato, quā mediato Domino, & n. 4. 5. pońit exēplum perſimile de ciue, qui à duabus ciuitatibus vocatur ad munera, cui magis parendum; quod originaria Ciuitas, & quæ præuenit, præfertur, per Gloſ. & Doct. ad l. ciuitas. C. de Incolis. lib. 10. ſequitur latè Tiraquel. de iure primogen. c 17. num. 14. & 17. Dec. ad l. quoties vtriuſque num. 2. de reg. iur. Iacobut. de Franch. de feud. q. 5. num 220. 221. poſt alios Roſenth. c. 8. concl. 12. cui ex pluribus eiuſdem feudi Dominis ſeruitium debeatur. nu. 6. & denunciatione facta præueniſſe dicitur. num. 7. vbi in gloſ. G. H. plures ad hoc citat, ſed non conſilium Romani 47. adducit: iterum tamen concluſ. 16. num. 10. de eadem præuentione, & in gloſ. lit. R. prædictum conſ. Roma allegat: ex quibus ceſſant ſcripta per Petr. Io Anchar. lib. 2. q. 48. quia hic nullum edictum Papæ, nulla ab eo facta præuentio; ibi de ſubdito tantum, non vaſſallo reuocando: & alia quæ concurrunt in caſu iſto, & quathenus aliquid Summus Pontifex ſimili caſu feciſſet contra iura immediati Domini; talem conceſsionem, & præceptū iniuſtū obligatus reuocare teneretur, vt poſt alios oſtendit Menoch. d. conſ. 1176. num. 23. 24. Quamuis autem Boſſ. tit. de for. compet. num. 37 & Ant. Galeat. Maluaſ. conſ. 63. nu. 15.
233 18. & ſeq. concludant † ſubditum, poſſe habitare in terra maioris Domini, nec poſſe cogi habitare in terra vaſſalli, & ſi multis a me adductis in 3. 4. & 5. fundam. repugnare videantur, nec omnino tuta opinio illa de iure communi; tamen loquuntur in ſubdito ſimpliciter, nō in vaſſallo, qui arctiori vinculo, nexuq; tenetur, D. Ozaſ. conſ. 9. num. 15. & ſupra ex antiquitatū fonte deduxi; & in eo etiā, qui per decennium, & longum tempus cōſtituit domicilium in Ciuitate maioris, & mediati Domini, & ſic in ciue originario Saxeoli qui factus fuit per longam habitationem, & incolātum Ciuis Mutinę, vbi cum tota familia habitauit, & multa bona acquiſiuit, vt ibi

 num. 19.

num. 19.& 24. Maluaſ. tradit; quo caſu longa habitatio, ſimplici origini præponderare uidetur, iam originis iure quaſi reſoluto; & quia eo caſu fieret præiudicium, ſecundum eum Duci Ferrariȩ, quē in ſuperiorem recognoſcit, à quo feudum habuit: ob id non comprælicndi, ſecundum eum dicta generali prohibitione, (quamuis eorum opinio, per priora fundamenta mea, nequaquam etiam tuta:) ſed in caſu noſtro, & ſic in vaſſallo, qui iurauit fidelitatem, & homagium, & eſt originarius immediati, in fraudemque reluctat, & in ſtatu ſui Ducis bona habet, & feuda cū perſona affecta; & à maioribus hoc tacito pacto remiſſa, ne diſcederet, ſed ibi perpetuò maneret, & ſeruiret per iam dicta: quod non poſsit, inquam recedere, inuito Domino, & poſsit eum Dominus vindicare, apertè tenet Iacobin. à Sancto Georg. de Royd. num. 40. & Boſſ. d. num. 37. verſ. nec obſtat, quod Dominus, &c. magnaque Doct. caterua ſupra enumerata. & Maluaſ. etiam, num. 16. qui eum allegat, ab eo non recedit; quia etiam in ſubdito, non vaſſallo, contrarium tenet, quādo alibi habitationem locauit cum familia, & per decenniū factus incola; cum eo caſu non poſsit dici verè, & propriè ſubditus, ut per eum num. 19. & fin. quod non eſt in caſu noſtro, vbi per decennium nullibi factus incola; ſeparatè cum vxore, & familia habitat; vnus Romȩ, alter Mediolani, in fraudem edicti, Andr. Gail. lib. 1. obſ. 17. num 8. & c. 8. de arreſt. Imper. num. 12. 13. poſt Luc. de Penn. latè

234 etiam tradit. poſſe capi bona † vaſſallorum, non parentium edicto. d. c. 8. num. 16. poſt Doct. ab hac regula excipit tres illos, vulgò approbatos caſus, quorum nullus cadit in Sereniſs. Duce; Tyrannidis, banni Imperialis, & ſterilitatis loci ad habitandum inepti, poſt Luc. de Penn. & Menoch. Roſent. c. 10. concl. 37. num. 22. 23. 24. vbi in gloſ. Doct. allegat, ac illas etiam cauſas admittit; & hoc noſtro caſu reuocationis vaſſalli ad ciuitatem Domini, circumſcripta indiſtinctè traditione mea Doct. etiam non diſtingunt, ſiue incola factus, ſiue non; vt in alijs delictis communibus, & offenſa facta Domino, extra caſus ſeruitiorū, ergo propter ſubditos ſimplicitèr af-

235 fectos, † nec nos diſtinguere debemus, l. de præcio de publicia. Gail. ad rem de pac. publ. c. 13. num. 13. eo magis, quia iſta inobedientia, non tantum concernit, & ledit ipſiùs Principis perſonam, ſed totius etiam ſtatus amplitudinem, & magnificentiam. ergo cōcludendum, feudum priuatiuè ad omnes confiſcari. Itaque cū iſta ceſſent in D. Comite Alberto, & ſit vaſſallus Sereniſs. Ducis Parmȩ,

236 & Placētiæ, & etiam † per translationem domicilij origo nō amittatur. l. origine. l. fin. C. de Incol. lib. 10. Maluaſ. d. conſ. 63. num. 27. Petr. Ant. Anchar. famil. q. 81. num. 3. lib. 3. Marſil. de Bannit. in ver.

ciuitatem

Digitized by Google

Ciuitatem num.127.Menoch.lib.2.de arbitr.cent.6.caſu 584. nu.6.
237 & ſeq. ergo perpetuò in Principe durat † ius,origine nunquam amiſſa, quod ius,nulla præſcriptione amitti poteſt,per predicta c. Regni,& ad rem Gramm.voto. 10.n.15.16.17. & Decia.tract. cri-
238 min.par.1.lib.4.c.16.n.19.20. quod nulla item † præſcriptio Domino obſit per l.2.et 3.de præſcrip.30.ann.tradit Dyn. conſ.48.nu. 18.Roſental.c.6.concl.82. ſed in ſpecie,& in terminis, quod poſsit
239 originarius†vaſſallus à Domino vindicari,in patriamque reduci, non obſtante domicilio alibi locato, & non obſtante quauis tẽporis præſcriptione tradit Luc.de Penn.ad l.quẽadmodũ.C.de agric. & cenſit.lib.11.num.1.& ſeq.& ad l.ſi Coloni eo. n.23. q.10.per illa iura in hoc aperta, vbi caſum noſtrũ ad hoc in terminis decidit, contra vaſſallum ſe abſentantẽ: & n.26. quod perſecutio perpetua
240 ſit,& † mutatio domicilij originis,nõ facit, quin ligetur quis ſtatutis veteribus ante tranſlationem domicilij editis Bald.in rubr.C. ſi à non compet.iud.Soc. Sen.conſ.79.num.11.lib.4.Ergo ex tantis omninò res clara,& deciſio noſtra aperta.tanto magis ſtãte Deciſ. Afflict.& aliorum in ſpecie caſum iſtum decidentium;durum itaq; D.Comiti in re tam clara,contra ſtimulum calcitrare, vt Mar.Anguiſſ.ait conſ. 191. num.48.

Conſilium Burſa.225. tanta doctrina, & induſtria elaboratum, quod magnũ videtur eſſe D.Comitis Scotti propugnaculũ,quodq; prima facie in multis Sereniſs. Ducis fiſco obeſſe uidebatur; diligenter examinatũ,contra non facit,primũ.quia præter reſpõſiones multas,ſuis locis accommodatas,Princeps ille, & Marchio Naſſaù, Caſtra à Summo Pontifice etiam recognoſcens;cuius mandato Comes Gullielmus Contiſellus eius vaſſallus citabatur, non generali edicto,vt hic,omnes homines de ſtatu; ſed particulariter fuit citatus;adeò,vt clarè conijciatur,odio potius particulari illum vocatũ, quam pro bono publico,& vniuerſi ſtatus cauſa, vt num.5.6.et inſolita furcarum pœna demonſtrat, prętér feudorum confiſcationẽ. Item ibi vocatus,non pro ſeruitio publico, & reſidẽtia pœnes Prĩcipem,ſed pro alio ſeruitio priuato, & maiori culpa purganda. Itẽ citatus pro duodecim delictis capitalibus,ergo pro delictis cõmunibus,non offenſa particulariter in Dominum facta; quo caſu non poterãt filij,& agnati priuari,nec Principi applicari, vt ſupra latè ſingula comprobaui.

Item non obſtat quod num.33.34.& pluribus ſequentibus,quod à paribus Curię,cauſa tanquam ardua terminanda,non autẽ à Prĩcipe ipſo,vel eius officialibus,tanquã probabiliter ſuſpectis: quia, vt ſupra poſt Iacobi,Boſſ. Cacher.& alios oſtendi, & ipſemet Bur-

Digitized by Google

ſat.nu.37. admittit, hoc receſsit ab aula;ac,vt Minsyng.tradit poſt alios cent.5.obſeru.89.id debet intelligi de controuerſia inter vaſſallos inferiores à Principe, & ſubuaſſallos, abeis retrofeuda tenẽtes;non autem quando Rex, aut Princeps cognoſcit in cauſa ſuorũ vaſſollorum,& ſe: quia delegat Iudices,vt poſt Iſern. iam citatum, quia aliàs,ſi pares Curiæ,hoc eſt alij vaſſalli inferiores Principis iu-
241 dicarent in cauſa ipſius Principis † minor in maiorẽ haberet imperium contra l.nam, & magiſt. de arbit. & ita annuit Fulu Pacia. lib.2.de probat.c.38.num.68. quod pares curiæ intelligantur Conuaſſalli;ergo in Duce Parmæ verificari non poteſt,qui non habet in Ducatu ſuo conuaſſallum,& conducè; & ita etiam inclinat Clar.in § feudum q.90.num.8.Andr.Gail.lib.1.obſeru.1. num.54.& ſeq.&
242 num.56.quod ab eis appellatur,ergo non in †Principe,à cuius ſẽtantia non datur appellatio. quia iura à ſententia Principis appellari noluerunt, pro eius magna integritate, fideq; præſumpta. l.1. à quib. appell.non licet.Mari.Anguiſsio.conſ.148.nu.19. Boſſ. de princi.n.378. ad hoc videndus. Caſſan. in Catal.glor. Mun. par.5. conſ.24.in ſpeciali 180.Nat.conſ.608.n.5.6.7.& ſeq.Peregri.de iure fiſci lib.p.titu.3. pluribus in locis. Demum hic nulla quæſtio de feudo,vt oſtendit tit.de cõtrouerſ. feud.apud pares terminãda:denotantq;illa verba,per pares illius domus, quæ nõ poſſunt applicari Principi habenti iura Imperij,vt ſupra; & ſi aliter diceremus, & ſeruandam in hoc opinionem Burſa, num.40 41.nunquam Reges, Duces, & magni iſti Principes eſſent cognitores in cauſis ſuorum vaſſallorum,feloniæ,& inobediẽtiæ ab eis, quod ab vniuerſa Doct. Scola iam cõmuni calculo reiectum, tamquam contra ipſorũ Ducum priuillegia,& aperta iura:Et Roſenth.cap.12. concl.1. 2. cõcl. 3 num.1.concl.4.nu.21.iſta omnia clarè reſoluit,in iſtis oſtendens, pares tantum Curiæ cognoſcere, vbi de feudo diſceptatur, & inter inferiores à Prĩcipe de iuribus imperij inueſtito:Nullo autem iure iſti Principes maiores, priuãtur cognitione ſuorum vaſſallorum,ſi delinquant,vt et Iacobi.à Sancto Georgio in tracta.de Royd.n.48. ſcribit,nec etiam Comes Flandriæ ob vaſſallorum quærellas priuari ſuo Comitatu poteſt.Quod verò idẽ Roſenth.tradit d.c.12.cõcl.
243 1.n.27.poſt Gail.&alios†in Germania cauſas Ducũ,& Baronũ ad ſupremã curiam Imperij deuolui,rectaq; agitari, & in Regno quoq; Neapolitano Regnicolae teſtantur, eas etiam cauſas pertractari tantum coram magna curia Regia,vt,et in ſpecie teſtatut Franciſ. Milaneſ. deciſ 6.n.39.43.46.47.ea omnia intelligũtur in cauſis feudalibus tantũ,non vbi maiores Duces,indeliquentes,& inobedientes vaſſallos ſuos animaduertunt; vt apertè ipſi loquuntur.

Item, vt

Digitized by Google

Item, vt in poſitione caſus patet in pr. colum. non erat illud feudum alicui Feudicitati obnoxium, confiſcari nõ poterat, nec domino applicari, & cum directo Dominio cõſolidari: quia generi potius videbatur conceſſum, quam ſpecialiter ſoli recipienti; & alia habebat ſpecialia multa, contra naturam feudorum conceſſa, vt n. 100.101.102.104. Latè proſequitur Peregr. de iure fiſci lib. 5. tit. 1.
244 num. 109. † Summus Pontifex reſeruauit ſibi tertias cognitiones, vt in 3. col. verſ. nec non quidam. ad fin. ergo non habebat iura Imperij, & Eccleſię, cum Summa, & omnimoda cognitione priuatiuè ad ſupremum, & mediatum Dominum, vt hic; nec erat ex habentibus maiorem, & perpetuam dignitatem, vt Doct. noſtri loquuntur, vt in Ducibus Sabaudie, Mediolani, Ferrarię, Mantuæ, & Placentiæ, vt ex multorum auctoritatibus probaui; & Surd. conſ. 210. nu. 49. & 50 lib. 2. loquitur de ſuperioritate Ducis, qui multa ſibi reſeruaſſe cẽſetur in Infeudatione vaſſallorum, vt latè poſt multos illud probat; non de Supremo Domino Ducẽ inueſtiente, vt in caſu Ducis Parmæ: & ſic ceſſant cumulata num. 193.194.196. & ſeq. de recurſu ad Papam adducta, quia ibi pro conſtanti pręſupponitur, appellationes, & recurſus per Papam reſeruatos; quod non eſt in maiorum Dominorum, & Principum infeudatione.

Item col. 3. verſ. 4. ſtante forma priuilegiorum, feuda illa efficaciſsimè, & irreuocabiliter donata, ob merita multa: ergo nõ potuerunt appræhẽdi in præiudicium vaſſalli, filiorum, & deſcendentiũ,
245 per ante dicta. Quia etſi† feudum ſit beneficium, ſed oneroſũ, vt per Illuſtriſ. Card. Mãtic. in dict. vatic. Lucubrat. lib. 23. tit. 18. n. 3. Tamen vbi datur pro magnis meritis, prętio æquiualẽtibus, vel pro pretio, aut permutatione, ſimilique contractu oneroſo, nõ propriè,
246 & ſimpliciter remanet† feudũ, nec Domini arbitrio reuocari poteſt, & propter ingratitudinem confiſcari, vt infra poſt Crauet. cõſ. 6. latius comprobaui, traditq; Illuſtriſ. Cardin. Tuſch. loco iam citato concl. 104. per totam. Bertrand. conſ. 262. num. 14. lib. 7.

Item Princeps ille, non erat loco Ducum Italię, à Summo Pontifice, & Imperatore reſpectiuè inueſtitorũ, ſed inferior ab eis, Marchio, & Princeps, largè & abuſiuè ex titulo, velut ſunt Marchiones, Comites, & Barones Regni Neapolitani, vt patet etiam ex amplo conſ. Celſ. Vgo. conſ. 60. incip. quamuis ex meritis. n. 6.8.9.35.49. & alijs; præſertim in n. 35. verſ. huic eſt. & per tot. conſ. & n. 49. circa med. vbi apertè de vaſſallis inferioribus à Rege, & Principe loquitur, vt oſtendit Iacob. in verb. Princeps n. 1.2. & Boſſ. de Princ. n. 1. & Burſat. d. conſ. 225. n. 196. Cæterum ſi inueſtiti à Papa, vel Imperatore, cum dignitatibus, & iuribus Imperialibus, & cum regalibus, omni-

bus, omnimodaq;Iuriſdictione perpetuò, vt in ipſis Ducibus Italię,Mediolani,Sabaudię, Mantuæ,& Ferrariæ, ac alijs; ſuperior nō poteſt cognoſcere,præter ipſos Duces. D. Oſaſch. conſ.9.num.39. Boſſ.de crim.Leſę.maieſt.n.54.Menoch.de præſūp.li.3.c.102. n.16.

Item clarius,in hoc reſpondeò cum D. Senatore Sola,in procm. conſtit.antiq.Sab.gloſ.3.num.21. Marchiones, & Comites inferiores,nō habentes iura regalia,& Imperij immediatè à Papa, vel Imperatore;ſed recognoſcentes,Regē, Ducē,vel alium Principem, vt ſunt in Regno Neapolitano,qui ſubſunt Regi,& feudū ab Eccleſia manat, & num.23. & ſequentibus,potius nomine, quā re nuncupari tales,poſt Parid.de Puteo,& Freci.Qui non habent authoritatē, quam maiores,de regalibus,& iuribus Imperij inueſtiti, vt cudēdi monetam,creandi Notarios,legitimandi ſpurios, & ſimilia,vt per eū n.29.37.qualia iura,ex themate Burſa. in illo Principe, & Marchione non erant. Et valdę ad rem de iſtis etiam Principibus abuſiuis,dignitatem regalem annexam nō habentibus, nominatim loquitur Fulu.Pacia.de proba.lib.2.cap.37. nu.1.10.11.12.& adden. ad eum,& eleganter etiam Cathalog.glor.mūd.par.8.conſi.15.ibi, inferiores à Principe Barones. verſ.de dignitate,ponit de Principe maiore Barone: adeò, vt appareat apertè, conſilium illud non officere;cum tenor inueſtiturę longè differat, & non ſit ex maioribus Principibus,cum iuribus regalibus inueſtitis;nulla appellatione,& cognitione ordinaria cauſarum ſibi reſeruata:de quibus Natt.cōſ. 608.& ſeq. Peregr.de iur.fiſci lib.p.tit.2. nu.63.& tit.3.num.77.Ill. Card. Tuſch.tom.3.concl.210.Ex quo etiā patet, ad caſum noſtrū, & fiſci Sereniſs.Ducis Parmæ cauſam,non pertinere,quæ de appellationibus;quærela;deuolutione,cauſarum euocatione,& ſimilibus paſsim Doctores noſtri tradiderunt. Dec.ad c.cum ſit Romana,de appell.Io.Franc.Scallion. ad ritum magnæ curiæ 260.nu.6. Couar. pract.quæſt.lib.c.4. Rebuff.de euocat.cauſ.Burſat. d. conſ. 225.nu. 143.Sigiſmund.Scac.Roman.de iudic.Cauſ.ciuil.c.66.nu.11.12.& ſeq.Gail.obſeru.lib.1.c.1.& nouiſsimè Hortenſ.Caualc.de brachio regio. prima par.n.20. & ſeq.& per totum tractatū fuſiſsimè; quia loquuntur de euocatione,& recurſu à Magiſtratibus Ordinarijs,& vaſſallis ad ſuos Reges,& Principes,nō de ſolo illo reſeruato recurſu,ad ſupremū, in caſu griuiſsimo, iuſtitiæ denegatæ, oppreſsionis manifeſtæ,& ſimilibus,de quibus ſuo loco ſupra tetigimus.cōſ.autem Anguiſſ.146.ne ſine reſponſione pertranſeat,pręter iam dicta, de delicto communi,& ſimilia,quæ ſatis claram reſponſionem attuliſſe noſcuntur,nō obſtat in nu.9.10.& ſeq.quia hic nulli filij maſculi ab eo deſcendentes, nec alij agnati, aliquod ius prætendere

ualentes,

Digitized by Google

ualentes, tanquã per diſpoſitionem Decreti meminimus, omnibus excluſis, ut ſuo loco dixi n.18.19.& 20. ſatis ſupra oſtenſum, circũſcripta formula uerborũ, hoc caſu feuda fiſco Sereniſ. Ducis aperta, & ad eum deuoluta; tum ob claram quæſtionis determinationẽ, per Doctores præcitatos: tum quia offenſa in Dominum, quo caſu communiſsimam oſtendi opinionem, feuda pertinere ad Dominũ, excluſis filijs, & agnatis: de quo etiam plura alia Thom. Doci. cõſ.38.n.10.& copioſè Farinac. de delict.& pœn.q.25. n.78. vbi hãc communem, & veriorem affirmat: & n.83.& quatuor ſeq. ſiue offẽſus ſit Dominus directè, & immediatè, ſiue indirectè, & mediatè, vbi hanc poſt multos communem etiam dicit; nouiſsimè Ill. Card. Tuſch. pract. concl. iur. tom.1. concl.115.n.7. concl.194. n.7. concl. 197.n.46.& latiſsimè concl.198 ferè per totam, vbi communem, & magis communem tradit, tam ad excluſionem filiorum, quã agnatorum, in feudo etiam antiquo; præſertim n.1.10.12.& n.15. cõmunem opinionem ſeruandam. Ex quo ceſſant alia tradita per excell. Oſaſ. deciſ.29.n.20. vbi ita pro filijs in delicto communi iudicatũ refert, & dec.139.n.1.2.15. Tiraq; de retract. lignag. §.32. gloſ. pri. n.2. Moder. Paris. latè in addit. ad Dyn. in c. non debet. vlt. addit. de reg. iur. D. Theſſ. deciſ.167.n.1. ubi de communi, & ita iudicatũ. Burſat. d. cõſ.225.n.185.186.& ſeq.& n.193. quia loquũtur omnes extra caſus noſtros, in offenſa alij, non Domino facta: Et quia de agnatis hactenus nulla querella, nullatenus in hoc inſiſtendum.

Nec obſtat communi opinioni Doct. amiſsione feudi uaſſallos mulctanti, quando nollunt terras, & patriam repetere, quæ tradit ſingulariter Henric. Roſenth. de feud. c.10. concl.37.n.15.16.& ſeq. uſq; ad nu.34. ubi contrariã ſententiam tueri toto poſſe contendit. quia, & ſi in feudali materia, nemini uideatur hac tempeſtate ſecũdus; cum tanta diligentia, labore, & copia, hanc feudorum materiã examinauerit, ut nil prorſus intactum reliquiſſe uideatur, ſed tanquã triticum ſingula cribraſſe noſcatur: nihilominus, articulũ hũc perfũctoriè potius, quã ex profeſſo attigit; plura iura à me latè collecta, & in argumentũ quoq; à Doctoribus allegata, nec cõmemorat, neque eis ullo pacto reſpõdet: minuſque aliquid ſtrenui pro ſe, præter nudam negatiuam adducit; minus reſpondet, aut reſpõdere cõmodè poteſt iuribus, & rationibus per Luc. de Penn. adductis ad l.2.n.2. C. de Cenſ.& cenſit. lib.11.& in l.2. C. de agric. & cẽſit. n.14.15. ad l. fin. n.15. de Cenſ. & cenſito. Alia mea fundamenta, ex antiquitatum fonte deprompta, quia noua, ab eo prætermiſſa non miror, quæ omnia ex aduerſo adducta prorſus eneruant. Reſpondeo tamen, ad tanti uiri ſingularem opinionem; primùm ſi rectè atten-

& attendatur, communem Doctorum, & noſtræ ſententiæ nõ obeſse, quia non ita abſolutè contrarium ſentit, vt Doct. limitationes communis opinionis approbando, innuit. n. 22. 23. 24. de Tyrannide, aeris, & loci intemperie, ac banno Domini, imo cum communi illis caſibus tenet, ſuam opinionem, in pluribus limitando, velut ſi hac conditione ſit conceſſum feudum, de habitando num. 18. ad fin. noſq; poſt alios, etiam non regnicolas, hanc conditionem in vaſſallagio tacitè meſſe comprobauimus: Vaſſallus autem, non poſsidet bona ſimpliciter ſua, ſed affecta. Luc. de Pen. ad l. 2. nu. 2. circa medium C. de cenſ. & cenſito. lib. 11. 2. loquitur in vaſſallo poſsidẽte feudum ſimpliciter in terra Domini, non autem etiam ſubdito, cũ vaſſalli, propter feuda nõ ſint ſimpliciter ſubditi, vt per eum dicto
247 n. 18. verſ. fin. & c. 5. q. 35. nu. 78. ob id † vaſſallus non ſubditus, cõmittendo feloniam, perdit quidem feudum, ſed non committit crimen Leſę maieſtatis. Ill. Card. Tuſch. pract. concl. iur. tom. 3. in ver. f. concl. 107. n. 1. poſt Rol. conſ. pri. n. 20. & ſeq. lib. 5. Farinac. latè multis cogeſtis de crim. Leſę maieſta. q. 112. in ſpec. 7. n. 248 & ſeq. & n. 249. ex Menoc. & Decia. etiam committi crimen Leſę maieſtatis à vaſſallo non ſubdito, quando fidelitatem iurauit. Sed Dominus Comes, eſt ſubditus, ergo 3. nu. 24. tenet pro Domino, vbi vaſſalli contendunt, & ſi ſe, & iura Domini, in controuerſiam vocent: & n. 27. conſiderãdum monet, vbi publica quies quoque turbatur: ego addo malũ exemplum, quod alijs vaſſallis, & ſubditis prębet, vt in ſimili inobedientiæ caſu tradit Io. Thom. Minad. conſ. 1. n. 45. 4. num. 25. quod propter onera, & tributa non ſoluta feudum tanquam affectum confiſcari poteſt. ergo non ità facilè defẽdendũ. Brun. conſ. 126. lib. 2. 5. ſatis eſt hanc opinionem noſtram communem, & ab vniuerſa feudiſtarum ſchola receptiſsimam. 6. etſi textum in materia feudorum clarum non habeat; habet tamen cõmunes iuris regulas, Doctorum traditiones, & rationes inuincibiles; ergo pro textu ſeruanda: & vt ait perbellè Luc. de Penn. in d. l. 2. nu. 2. circa finem, etiam ſine textu expreſſo, inter ea feudorum iura admittenda, ſeu annectenda videtur cauſa iſta; tanto magis per traditionem Feder. Schench. de feud. lib. 1. tit. 17. concludentis ex alijs ſimilibus cauſis, in libris feudorum non expreſsis, poſſe adimi feudum: ibi nu. 3. ad fin. & nouiſsimè Ill. Card. Tuſch. tom. 3. pract. concl. iur. concl. 116. nu. 68. & concl. 197. nu. 11. 12. tradit poſt alios apertè, quod poteſt vaſallus priuari ex cauſa etiam non expreſſa, & citat elegantem tex. in c. 1. §. ſed quia natura noui s. Quæ fuit prima cauſ. benef. amitt. & cum in hoc ſtetur arbitrio iudicis, vt per eum d. n. 68. ſi viſa fuit cauſa iſta digna confiſcatione feudi

Sereniſs.

248 Sereniſs. Duci, nullum aliud arbitrium quærendum: cum †habens iura Papæ, poſsit quod Papa ipſe, vt fuſiſsimè ſuo loco dixi; & confirmat Ill. Tuſch. concl: 122. n. 18. & qui contrarium iudicaret, litem propter hoc faceret ſuã, quia contra communes iuris regulas, vt ad rem iſtã optimè ſcribit Dec. conſ. 8. in princ. & n. 9. Septimò quęſtio noſtra, nõ verſatur in ſimplici euocatione vaſſalli, feuda deſerẽtis, ſed in contemptu, inobedientia, & colluctatione, atque diutina cõtumacia, & ſic in delicto. Octauò in iuramẽto fidelitatis violato, fide ſincerè Domino non pręſtita, & inobſeruantia præceptorũ Domini, cuius decreto omnes alij paruerunt, & ſic publica quiete perturbata, & ingratitudine cõmiſſa. Nonò cõcernit præſtationem ſeruitiorum, præſentiam in honorando ſui Domini, & Metropolitanę ſedis maieſtatem; pro quibus ſeruitijs non præſtitis, quando unica monitione vocatus, nõ venit. Roſenth. ipſe ſtrenuè, tenaciterq; alibi contendit, feudum amitti; ergo in hoc ſibi contrarius eſſet, ſi aliter intelligeret, vt per eum latè c. 8. & clarius. c. 15: concl. 15. n. 7. 8. & hãc teſtatur iuſtiorem eſſe cauſam beneficij amittendi, & in gloſ. Doc. plures ad ſaturitatem cumulat. Iterum cap. 11. concl. 15. num. 1. 2. 3. ſcribit in Dominũ delinquere vaſſallum vocatum ad ſeruitia, ſi, & ea detrectet, ac non impleat; ob id ratione contemptus, in ſuæ uindictè vltionem, feudum dici commiſſum, excluſis filijs, & agnatis; exemplum illud vulgatum afferens, de vaſſallo vocato ad coronationẽ, & belli expeditionem; & c. 8. concl. 19. n. 5. & vbiquè ampliſsimè gloſsę; caſus autem iſte, cum reſpiciat publicam quietem, & vtilitatem, ſtatus amplitudinem, dignitatem, & ſplendorem perpetuũ; non illis duobus minor dijudicandus; concurrentibus tot alijs iam allegatis, per tradita à Roſenth. c. 10. concl. 15. nu. 3. ad fin, vbi plures in gloſ. citat. Decimò concludo, hic ceſſare omnia Roſentha. argumenta, à colono in ſimili adducta, quia cum ſit D. Comes vaſſallus ligius, dico non potuiſſe, nec poſſe expreſsè, nec tacitè renunciare iuri vaſſallagij, ergo teneri ad ſeruiendum, & parendum; vt præter iam dicta, concludit Afflict. deciſ. 307. n. 10. & ſic fortius ſtante iuramento, fidelitate, & iuribus vaſſallagij, vt ego alibi. Quod autem ligius fuerit D. Comes, apertè conijcio ex alijs eiuſdem Sereniſs. Ducis vaſſallis, qui etiam ligij ſunt, vt de Marchione Sfortia Pallauicino, eiuſdem Sereniſs. Ducis Parmæ vaſſallo ligiò, clarè teſtatur Ludou. Sacca reſp. 17. in princ. & nu. 3. 6. & 13. dicens intelligi ſemper Summum Pontificem exceptum; & iterum reſp. 37. nu. 17. Hoc etiam ſi non ligius, per rationem à pluribus comprobatam, de qua
249 aliàs, quod† Dominus habeat ſtrictius ius in vaſſallum, & ſubditũ, quam patronus in libertum, Neuiz. conſ. 12. inter feud. num. 101.

vt, & in

vt,& in vaſſallo cenſito concludit Luc.de Penn.ad d.l.fin.nu.15. ad fin.C.de cenſit.& cenſito. lib.11. Quamquam autem nõ appareat, D.Comitem Scottum pro ſeruitijs apertè,& preciſè vocatum;tamẽ ſatis eſt,quod cauſatiuè,ex natura feudi teneatur Roſenth.c.9. cõcl. 50.num.12.& c.10. concl.37.num.18. & inter cætera,tenetur vaſſallus erga Dominum,eum ſequi,ſi requiratur. Ill.Card.Tuſch.concl. 116.nu.1.præter communem prædicatam,& alia multa opportuno loco relata.

Nec etiam caſui noſtro,ſcrupulum inijcere poteſt conſ. Crauet. 6.in num.108. 109. vbi conatur ſubtiliter oſtendere,à ſimili etiam,
251 † vaſſallum,feudo priuandũ non eſſe, quando malè ſubditos pertractat, ſi feudũ ſit pecunia emptum.& ſic impropriũ.ſed in omnẽ euentum, illud cogatur bonis conditionibus vendere, vt latiſsimè hoc caſu multis cumulatis tradit Gabriel de feud.concl.2.quod nõ habeat naturam ueri feudi,& num.5.hanc magis communem teſtatur.& de verb. Sign.concl.6.num.57.de hoc Burſat.conſ.4.num.15. 16.17. Natt.conſ.216.num.4.Clar.in §.feudum q.16. num.2.& nouiſs.Ludou.Sacca reſp.6,num.62.& reſp.50.num.80.81.82. vbi alia plura.tandem poſt alios plures Ill.Card.Tuſch. tom.3.pract.concl. iuris.concl.104.num.58. Pari itaque ratione, propter allegatã perhorreſcentiam,timorem,& odium;propterque renitentiam D.Comitis,illuc veniendi,Sereniſs.Dux ei prætium,vel æſtimationẽ perſoluat;cum iſtud feudum cenſeatur potius emptitium, quã ex mera beneuolentia,& gratia,per illa uerba inueſtituræ ſtipulãte,&c. arg. l.1. de verb. oblig. cui non uidentur cõuenire qualitates beneficij, & gratiæ;ergo non poterit à Principe,tanquã gratia reuocari,quia habet uim contractus Gabriel. vbi ſupra num. 9. Ill. Card. Tuſch. ibidem nu.61.ut in alijs etiam caſibus de æſtimatione feudi debita, tradit Capyc.deciſ.64.num.67. Magon.deciſ.Floren.54. nu.21.22. Burſat.d.conſ.4.n.17.& Ludou.Sacca reſp.1.nu.64.65.ponens caſũ de ſolutione prætij a Principe facta,pro feudo retẽto. De quo quidẽ Crauetæ conſ.plura,& cum eo pertranſit Roland.conſ.18.lib.3. num.19.29.Roſenth.cap.10.concl.33.num.45.46. cum ſuis ampliſſimis gloſsis.& concl.35. n.16.Ill Card.Tuſch.num.61.qui,& Crauetæ conſ.citat,& aliqua ad rem Burſat.iamd. conſ.225.num.113. Quia reſpondeo, conſilium illud apertè non poſſe materiæ noſtræ applicari,& nos eſse extra illos caſus,cum hic,non tractetur de aliqua cauſa à Sereniſs. Duce prouenientè,nec de ſæuitia D. Comitis in ſuos ſubditos,& ſic culpa in alios, non Dominum commiſſa:ſed de eius inobedientia,atque contemptu,quod maius, & grauius, vt ſupra;iuncta contumacia,& alijs toties repetitis, quia Dominum à

quo habuit

quo habuit beneficiũ, non alios offendit. Itẽ non apparere hoc feudum hereditarium; imò ex pacto,& prouidentia, vt ſuo loco dixi, poſt communemque comprobaui;nec improprium, & emptitium, quia imò regulariter iuxta communem Doct. traditionem præſumitur proprium,rectum,& ex gratia,& beneficio, tanto præſertim elapſo tempore,vt multis collectis tradit. Tiraque ad l.ſi unquam. C. de reuoc. donat.in verbo donatione largitus nu.341.circa med. & num. 335. quod propriè eſt beneficium. Thom. Marin. in tract. feud. de feudo ſimpl.& rect.num.2.3. excell. Oſaſ.deciſ.27.num.8. poſt alios multos D. Senator Sola ad antiqua decreta Sabaudiæ c. quia in pleriſque num.1.& ſeq.Menoch.de præſump.lib.3.c.95.nu. 1.& ſeq. Maſcar.de probat.in verbo feudum concl.767. nu.11. Pacia.de probat. etiam lib.2.c.39.num.15.16.& c.40. nu.fin. Ill. Card. Mantica in Vatican.lucubratio.de tacit.& ambig. conuent. lib.23. tit.3,num.65. & non intelligeretur rectum, niſi gratuitum, vt idem Ill.Mant.lib.22.tit.23.nu.33. Item,& qui dicit feudum impropriũ, media pecunia,& ex contractu ſimili quæſitum,illud probare tenetur,vt poſt Alex.Iaſ.& alios tradit D.Sola ibidem num.8. & quamuis etiam adſit ſtipulatio,non deſinit eſſe verum, & proprium feu-
252 dum † cum feudum ſit contractus nominatus, ſecundũ communem relatam per Clar.in §.feudum. q.6.& ſic ſecundum ſubiectam materiam ſtipulatio intelligenda. Euerard. in loco à ſubiecta materia. num.1.2.& ſeq. & non apparente æquiualenti commenſuratione,potius ex gratia conceſſum. Alex. Raud.variar.reſolut. c.36. num.45.ad finem,& num.46. tamen,vt cunq;ſit, omnes conueniũt eſſe contractum ſiue nominatum,ſiue innominatum,vel anormalũ, vt latè per eundẽ Raudenſ.d.lib.variar.reſolut. c.61. n.8.& vtrunq; obligatorium,non præuertentem naturam feudi,& feudum verè ſẽper eſt,quamuis pendatur aliquid, aut propter ſeruitium detur, & beneficium appellabitur, quia præponderat gratia, & beneuolẽtia Domini l. titius puerum.de obſeq.libert.Franc.de Amic.Neapolit. ad tit.de his qui feud.dare poſſ. §. & proinde n.7.fo.3. Item reſpõdeò illam opinionem Crauettæ,& ſi argutam, ſingularem, omninò non tutam,& non cõmuniter receptam,de qua cogitandũ reliquit. Io.Ant.de Nigr.non læuis auctoritatis uir ad cap.regni c.grauamina c.23. n.33.ad fin: & meritò cum regulariter amiſſo feudo applicetur Domino,ſine alia diſtinctione, & è contra, Dominus priuetur homagio,& Dominio,vt per Brun.cõſ.176.col.1.& 2.conſ.169. col. fin. verſ. vnum benè credo. lib.2. & alibi Doct. de hac materia tractantes:præſertim Oct. Bammacar.ad.tit. ſi de feud. defunct. §. Dominus in princ.nu.5.6.10. fol.261. Boer. deciſ.211. num.3. Ill.

Cardin.

Digitized by Google

Cardin. Tuſch.concl.115.num.20.& nulla conſuetudine hoc reperiatur fuiſſe receptum;imò ſemper è contra,quæ conſuetudo in hac feudorum materia,derogat etiam contractui Brun. conſ.191.lib.2. quamuis etiam poſſet dici,non habere propriam naturam feudi,tamen amittitur ex eiſdem cauſis,& Domino applicatur, vt alia feuda propria.Octau.Bammac.ad c.ſi de feud. defunct. §. feudum ea lege.num.1.11.12. & alijs. Imò etiam quamuis emptitium, retinet omnes regulas feudales Bammac.d.tit ſi de feud. § qui clericus.nu. 124.125. tum quod inanis euaderet iſtius decreti pęna: & aliter reſpondet Magon.vbi ſupra num. 22. vt apud eum: Et cum communiſsima Doctorum concluſio ſit in contrarium,quod ſtante offenſa in Dominum,imò ſine alia diſtinctione, debeat feudum amittere, & non repetens loca,& patriā Domini,feudo priuetur, de hoc nulla dubitatio, nec vlterius aliter immorandum.

Conſ.Hieron. Gabriel.179.lib 1.de quo Baiard. ad Clar. §. Lęſę maieſtatis num.32.33.meminit,quod filius mortuo vaſſallo, poſsit confiſcationem feudi reuocare,in odium patris ſecutam; nec etiam prædictis aduerſari videtur: minuſque doctū reſpōſum Lud. Saccę 69. per totum,in perſimili materia præiudicij filijs pupillis, & alijs non facti,in cauſa ardua feudali,ſententia in contumaciam lata;vbi num.8.poſt multos illam communem oſtendit,quod propter contumaciam ſolam,lata præſumatur: & loquitur in cauſa Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Cardinalis Sfortiæ tūc pupilli, inde Cardinalis creati:Quia in caſu Gabr.mortuo patre,filius agebat remedio c. reintegranda; hic pater viuit, & filius nullus;ſententia diffinitiua in ſimili rebellionis caſu neceſſaria, nulla, vt ibi nu.1.ibi caſus diſsimilis, nulla cauſa cittationis in Tiberium patrē declarata; pęna rebellionis,& caſtrorum,ac feudorū amiſsionis expreſſa;quæ quia ex multis grauiſsima,aliquo facto graui opus erat, nullo ibi probato, vt per eum num.2.5. ad fin. & num 5. ſola verba Papæ narratiua non ſufficiant;vt hic illa omnia ceſſant. Item num.6. pęnæ ad tempus,non perpetuæ,vt hic. Sacca autem d.reſp.69. non loquitur in cauſa criminali, & in caſu inobedientiæ priuationis feudi, ſed cauſa ciuili, vbi pleniſsimè probationes neceſſariè. Imò num.9.10. & ſeq. opinionem noſtram confirmat, quod ſententia etiam in contumaciam lata,ſucceſſoribus quoque non uocatis præiudicat, conſtito de meritis,& iure actoris, & non ſola contumacia: præter quod hic nulli pupilli,nulli filij,nulli ſucceſſores, præter Pricipem,vt ſuo loco cōprobaui. Dæmum ibi nil omninò fixi,firmique decidit, ſed in caſu reſpondit,qui adhuc à futuro pendebat euentu: de quo Farinac. de delict.& pęn.q.25.num.79.circa finem, quod vbi cum contumacia,

concurrunt

Digitized by Google

concurrunt probationes, confiſcatio in ſucceſſorum præiudicium tenet.& q.11. num.96.97. quod ob delictum latã præſumatur poſt
253 Dominos de Rota.& ſtante ſtatuto,quòd† cõtumax habeatur pro confeſſo,tanto magis;quia idem operatur ac ſi confeſſus,vt per eũdem Farinac.latè:ſequitur Hortenſ. Caualc. de Brachio reg. par.4. num.289.& ſtante perpetua cõtumacia, viuente Domino Comite, iure fiſci aperto ex edicto, & tot alijs, caſuſque noſtri determinatione clara, nubeculam dubitationis vllam, in hoc negotio afferre minime poſſunt, conſultationes illæ.

Non me mouet autem, quod in mulierum fauorem ſcripſerunt Bal.& Ang.quos refert,& ſequitur Rimin.Senior conſ. 270. nu.15. 16. vol.2. & Marſil. poſt eos ſingul.377. Rol.conſ.47.num.42.lib.2.
254 Sfort.Oddo de reſtit.in integ.q.10.art.2.num.11.Quod † mulier, & ruſticus,ſimileſque perſonæ imbecilles, etiã perſonaliter citatæ, non dicantur uerè contumaces, licet in alijs ſit ſecus, & mulier tali caſu condemnata non amittat beneficium appellandi;quoniam excuſatur à vera contumacia,& à dolo præſumpto. Ergo D. Comitiſſa,eiuſque mater,non obſtante contumacia,videntur quandocunq; audiendæ;tãto magis reſtitutio concedenda. l.1.& tot. tit.de reſtit. in integr.D Oſaſ.deciſ.87.num.1.2.3. & alibi;præſertim ſtante cauſa graui,mariti abſẽtis præcepto;habitatione alibi cõſtituta, & alijs fusè per me allegatis c.vbi periculum.de elect.Cauſa ardua ex Dec. conſ.46.num.3.10. Iacob. Laurent. tract.de iud.ſuſp. c.13.num.30. latè. Quia pluribus modis talis obiectio tollitur. Primò illã doctrinã,verã nõ uideri in his,quæ pertinent ad rigorem iuris conſeruandum,& ſic ſuſtinendum iuſtum Ducis decretum, ad tradita in l. iuris ignorantiam C.qui admitt. ad l.ſi id quod de iuriſd.om.iud.Rimin.iun.cõſ.747.n.98.99.& alibi dixi.Secũdò Reſpõdeo, hoc nouũ
255 omninò videri, vſuq;forenſi inauditum; quia imò † propter cõtumaciam, tã damnantur fęminæ, quam mares,d.l.ſi id quod: aliàs omnia iudicia ſubuerterẽtur, illuſoriaq; cederent; & tit.ſi quis Iuſdic.non obtemp.& in authẽ.de mandat. Princip.generaliter loquũtur,ergo generaliter intelligendi l. de præcio. de publicia.l. 1. §.& generaliter de legat.præſt. & vt tam fęminas quam mares afficiant. l.1. de uerb.ſign.Gabriel.latè tit.de uerb.ſign. concl.6.& verba rub. id clarè declarant.ſi quis iuſdicenti non obtẽperauerit,vbi Cagnol. in ſpecie n. 10.Tertiò Reſpondeo Doct. prædictos intelligi omnio debere,in caſu quo ipſi tantum uerè loquuntur;de perſonis idiotis, ruſticis,& imbecillis, quæ propter aliquas legitimas cauſas excuſationem merentur;quæ ratio clariſsimè ceſſat in D.Comitiſſa cautiſſima,expertiſsima,& uiragine,vt ſuo loco tetigi;ergo ceſsãte in ca-

Digitized by Google

ſu noſtro ratione ipſorum Doctorum, illorum quoque determinario ceſſare debet.l. adigere.§. quamuis de iure patrona. c. cum ceſſāte.de appell.& fuſiſsimè Tiraq. in tract.Ceſſan.cau.quo caſu nec
256 † ruſtici etiam uerſuti,& ſagaces excuſantur, vt poſt plures apertè tradit Menoch.de arbitr.caſu.194. num.7. Sfort. Oddo de reſtit. in integ.q.9. art.12.& q.10, art. p.num.2. Ill.Card.Mant.in nouiſsimis tractatibus vaticanarum lucubrationum de tacit.& ambig. cōuentioni. lib.8.tit.25.num.18.19. Maſcar.de proba. in uerbo Ruſticus.cūcl.1286.n.5.6.7. tātominus mulieres,vt infra. Quartò Riminald.loqui in ſimplici præcepto cuiuſdam Notarij,legitima auctoritate carentis. num.17.18. & præcepto,multis de cauſis iniuſto, & excuſabili,ut per eum.num.5.6.& ſeq. At nos ſumus,non in ſimplici contumacia,ut ipſi d.quæſt.loquūtur;ſed in decreto Sereniſs.Prīcipis iuſtiſs.& æquiſsimo,vt ſuo loco comprobaui; cui omninò parendum,cum alias fiat contra præceptum Dei, ius naturale , & gentium;quo caſu mortaliter contrauenīēdo peccatur, ergo mulier nō excuſanda,vt poſt Crauet.& Farinac. quoque probaui, & ſi punita non pro ſimplici contumacia,ſed pro pœnis etiam decreto impoſitis.Quintò Bald.& Ang.loquūtur in ſimplici cittatione,& ſic facto momentaneo, vt per Alex.ad l.vbi exigitur n.5.de eden.ita declarātē:at nos verſamur in cōtumacia,ad multos annos artificioſè, fraudulenterq;protracta,quo tempore durante, potuit legitimè cōparere,& defenſiones,ſi habebat proponere. Maſcar.concl.293.n.1.2.
257 ergo † appellatio,recurſus,reſtitutio,& omnia remedia deneganda;præſertim lapſo quadriennio.l.fin. C. de temp. in int.reſtit. latè Io.Iacob.Laurent.c.15.num.68.de Iud.ſuſp.vbi hanc ueriorem , & communem appellat,& text.ad hoc rotundus , qui omnē obiectionem tollit , in l. contumacia. ad fin. de re iudic. cum l.ſeq. vbi Zaſ. eleganter, & Doct. & clarè Paul:de Caſtr. & ad d . l. vbi exigitur. in princ.n.3.vbi Curt.in addit. Maſcar.concl.449.Sextò Doctores noſtri obiectum quoque ſoluunt. Iaſ. ad l. 1. §. fin. num. 4.5. Alex. & Iaſ.ad d. l.vbi exigitur. de edendo. Alex.n.5. Iaſ.nu.6. Cæſar.Barz. Bonon.deciſ.62. num.70. quod ſuccurritur mulieri in dolo præſūpto,& de præterito;ſecus in dolo uero, & præſumpto de futuro ; at nos verè uerſamur in utroque,vt toties dictū; quia facto, perpetuò declarauit,ſe nolle comparere;parere, & habitare , vt latè per Maſcar.concl.531. per totam.& præcibus porrectis,finxit uelle obedire,tamen nec ſtetit,nec paruit,& ſic inobedientia uera doloſa,& nō præſumpta,omninò futuram cauſam reſpiciens Sfort.Oddo.de reſtit.in integ.q.10. art.3.num.17. q.9. art.4. nu.17.& præter iam dicta,faciendo illum actū præſentationis præcum , & petitæ dilationis, cenſetur

nis,cenſetur ſe ſubieciſſe decreto de habitatione illa, & repetitione ad patriam loquente l. ſi duo de aquiren. hæredit. vt per Huber. Zuchar.cōſ.8.n.66.& aliis quoq; tetigi.Septimò Ripa in tractatu de peſte c.4. num.225. 229. 230. illam excuſationem tantum admittit in ruſtico,per rationem d.l.1. §. fin.de eden. l. 2. ſiquis in ius uoca. nō ierit:quæ tantum loquitur in ruſtico, non in muliere; qui in ruſtico expedit ei ſtatim à ciuitate recedere,& ad opera ruſtica ſe cō-
258 ferre, tum etiam animū† illi ſemper habeant rebus agreſtibus in-
259 uolutum l.1.C.de agric.& cenſ.lib.11. ſed† mulieres libenter moram in ciuitate trahunt,vt ab amaſijs, & Dominis ſuis, bindellos, ac ſcufias conſequantur:atque ab vrbanis, & nobilibus impregnentur,nouaque prole ciuitatem reddant numeroſiorem, vt ipſe Ripa ſic d.n.225. ad fin. iocosè ait,arg.l.1. ſol. matrim. & pluribus alijs comprobat Menoch.de arbitr. caſu194.num.49.50.& ſeq.num.35. 36.& ſeq.& poſt alios Sfort.Oddo. de reſtit. in integ.q.9.art.1.pluribus relatis,magis excuſari tradit ruſticum,quam mulierem&: iſtā opinionem in muliere,communiter reprobari teſtatur Excel. Oſaſ. deciſ. 87. num. 9. poſt medium , non excuſare: de quo Vincent. de Franch.deciſ 229.n.1.2.3.4. Octauò,reſtitutionē mulieri tanto minus cōpetere,in ſentētia,vt poſt Iſern.& Afflict.tradit Sfort.Oddo. de reſtit.in integ.q.10.art.6. num.39.& art.3. non excuſari in iudicialibus in multis,& D.Oſaſ.d. deciſ.87.num.4.loquens de re iudicata,vt Io.Iacob. Laurent.vbi ſupra c.15. num.44.& cum caſus noſter,non ſit de enumeratis à gloſ. & Doct.in l.fin. C. de iur. & fact. ignor.& à Sfort.Oddo.d.q.10.art.2. nulla iam dubitatio. Imò etiā
260 † in minore,quod à ſententia à Principe lata,non detur illi reſtitutio,per plura comprobat Io.Iacob.Laurent.ibidem.c.15. nu.47. ergo tanto minus mulieri danda , vt conſequentiam probat Sfort. Oddo.d.q.10.art.6.num.32.verſ.contra tamen, vbi communē ait.

Nec obſtant vltimo loco tradita à Ludouico Rodolfino , in tractatu de ſuprema,ſeu abſoluta Principis poteſtate.c.6. n.113.vſque ad nu. 122. in decima quinta concluſione, examinando conſilium Brun.132. per me citatum, quem auctorē poſt priora ſcripta uidi. Quia imò in omnibus confirmat fiſci Sereniſs. Ducis iura, atq; decretum:poſt Brun.col.vlt.Rodol.n.122.ibi, quando in contemptū, & ſine aliqua rationabili cauſa ſubditus recuſat parère , & idem n.
261 98. Hoc autem ab omnibus hac in materia receptum,quia † fraus in omni diſpoſitione ſemper excepta intelligitur Afflict. deciſ.111. num.3.per c.1. §. 1.de prohib.feud. alien.per Federic. Camill.Borrell.conſ.58.num.1.2.3.& ſeq.tex. in materia feudi, ad rem noſtrā apertus,in c.1.§. fin.de prohib. feud. alien.per Lotharium . Item in

vaſſallo Brun.poſt Parid. Put.& alios,hoc apertè ſentit in pric.ant[e] verſ.tamen,& ibi, niſi ex promiſsione adſtrictus,& verſ. quid ſi dicatur. Nec Rodolfi. in hoc contradicit, nec aliquis eorũ, vel alius contradicere probabiliter poteſt in vaſſallo; excepto Roſenth. cui nominatim reſponſio data: propter iuramentum,fidelitatem, ſeruitia Domino debita,& tacitam illam conditionem de ſtando, habitando,& non recedendo,vt fusè ſuo loco dixi, cumq; hæc omniũ ſit communis opinio, nec habeat contradicentem, aliquo iure, vel firma ratione motum, ſtandum omninò cum communi; & quãuis in ſubdito non vaſſallo Rodolfi. fluctuet, tamen quidquid ipſe dicat, non eſt recedendum etiam à Roma. opione vera, & communi, tot alijs iuribus,& rationibus fulcita in 3.4. & 5. & alijs fundamentis adductis;quæ nec Rodolfi.uidit,nec examinat,ſed frigidius quam par erat negotium abſoluit: & iſtam opinionem tanquam communem,veriſsimamque,amplexi quoque fuerunt etiam in vaſſallo minore recognoſcente Ducem, & ſic non regali; nec habente iura Imperij contra ſubditos ſimpliciter Soc. Iun.conſ.76.lib.4.loquens de Ill. Sigiſmundo Eſtenſi pro Caſtro Sancti Martini num. 15.16.& ſeq. Crauet.conſ.973.num.29.30.& ſeq.vt infra. Eius autẽ limitatio num.121.nullo iure certo probatur, cui contradicũt Soc. Iun.Crau.& tot alij,& nouę rationes ſupra collectę;præter quod caſui noſtro non officit, cùm Sereniſs. Dux Parmæ,in directo Dominio ſibi,& ſuis dato,atque tranſlato, non recognoſcat ſuperiorem, niſi in ſuprema illa poteſtate numquam amiſſa. Surd. conſ.210. Ill. Card.Tuſch. tom.3. concl.208. num.46.49. concl. 210. vbi num.3 quòd quoad ſubditos,habet directum dominium, quoad Papã inueſtientẽ,vtile, & de ſuprema poteſtate reſeruata,præter alios plures,multa congeſsit Camill. Borell.in addit. ad Petr.Belug.in Speculo Principum,in rub.1.ver.curia.ſub.num.9.lit. m. & vt poſt Saccã ſuo loco dixi; & tradit Farinac.de Duce Parmę etiam loquens, in tract.de delict.& pęn.q.6.num.7. circa finem,& deciſ.36. num.2. vbi apoſtil. in lit. a. & Alex.Raud. de Analog. c.28. num.5.6. poſt multos. Nec deſinit D.Comes eſſe ligius, quia ſecundùm quid Sereniſs. Dux tantùm recognoſcit Papam, in directum Dominum. Ill. Card. Tuſch. tom.3. pract.concluſ. iur. concl. 148. num. 7. Ex quibus quoque patet, non officere conſ. Iacobi Emyliani 159. & Bru. ac Maluaſ. de quibus mentionem fecit Ill. Card. Tuſch. loco mox citato,concl.122.num.11. Quia Emylia.præter quod loquitur contra communem,& veram, etiam loquitur in ſubditis comitis,& ſic feudatarij inferioris à Principe, non in vaſſallo. Item in Comite, recognoſcente Principem ſuperiorem num.4.6. At in Principe

habente

Digitized by Google

habente directum Dominium,vt in caſu noſtro,contrarium ſentir. n.3.poſt Roma , & Caccialup. Item Brun. & Maluaſ. loquuntur in ſubdito tantum,quibus etiã reſponſum,& oſtenſum aperte in Principe maiore,ſuperiorem non recognoſcente,ac etiam minore,valere proclamata,& confiſcationes,tam contra vaſſallum quam cõtra ſubditum;& iſtam veram , & cõmunem Doctorum ſententiã, vt inueni tenere per multa fundamenta,prædictos Soc.Iun.& Crau.cõſ. 973.n.29.30.& ſeq. vbi Crau. exemplũ vſus quotidiani affert,de ſe
262 ipſo†Alciato,Ripa,& Cephalo , à ſuis Principibus domum reuocatis;deſertis alibi lecturis , vt alia etiam hodie exempla patent : & fundamenta multa,per me tacta adducit,loquens in caſu Saxoli, vt alibi etiam dixi .

Quod verò n.122.idem Rodolfi. tradit de uxore ſequente maritum bannitum,præter quòd ipſe nobiſcum prædicta admittit,ſtante contẽptu,& nulla probabili cauſa inobedientiæ; ego plenius ſuo loco ſatisfeci; nos non eſſe in marito bannito , nec in vxore virum ſequente,imò cum numeroſiori familia ſeorſum habitante;& quòd prius in maiore contumacia,contemptu,ueraq; culpa, & inobediẽtia:moleſtis titillationibus,omnium aures implente, contra l. 1. de poſtul.§.origo uero(etſi ſuam,& mariti cauſã proſequatur , nõ alienam,ob id aliquatenus excuſanda;ut per Hortẽſ.Caualc. de Brach. Regio.par 1.n.282.lit.o.el.2.fol.45.)quæ Romæ commorari contra decretũ omninò vult,& omnẽ mouere lapidẽ, vt Pontificem maximũ;ſumma illa mundi lumina;totamq; vrbẽ, iuſticiæ perpetuò cultricẽ cõmouere,& trahere in eius, & mariti erroneam, ac peruicacẽ ſententiã poſsit; quòd omnia iura deteſtantur, valdeq; abhorrent, enixè ſic contra Dei præceptum reluctando. c.2. de maiorit.c.4. de conſt.vbi DD.cum alijs fusè per me adductis . Maior autem ipſius D.Comitiſſæ cõtumacia,ex eo deprenditur; quia cum ad ciuitatem Parmę venerit,pręces Duci Sereniſs.porrexerit,ibi poſtea nõ ſtetit, decreto parẽdo:ſic in ſpecie Ludou.Sacca reſp.34.n.26. poſt Bald. & Carrer. Io. Iacob. Laurent. de iudice ſuſpec.c. 14.n.69. vbi etiam quòd tali caſu,nec ad Principẽ ſupplicare , nec recurrere poteſt; & ex eo etiã,quia clarè conijcitur , eam toto poſſe proceſſiſſe,ad animandum uirum in ſui Ducis contemptũ , vt ita in indiuiduo tradit Iſern.ad c. Regni.Pœna carẽre;circa finem, motus rationẽ l. ıs. qui opem.de furt.Farin.rectè de vulpinis mulieris artibus.tract de pęn. remiſſ.q.98. n. 18. circa medium:eius autem domus Romæ conſtituta,cum filia,matre,& familia maiore,cenſetur domus, & familia propria;& ipſa familiæ caput,& ſic indubitanter decreto compræhenſa,vt præter iam ante dicta, per plura comprobat. Ioa. Corras.

Digitized by Google

conſ. infra citato. n.149.150.151.160.& ſeq.vbi n.180.181. & ſeq. clarè tradit regulam, ſtatutũ generale, ſubditos vbicũq; ligare, quo-
263 cunque illi ſe conferant,cum† poteſtas ſtatuendi in perſonas ſubditorum,nullis finibus circumſcribatur, aut coarctetur. l.fin.de decret.ab ord.faciend.per multa alia iura per eum allegata: & ad tradita per eũ n.189.190.& ſeq. ſatisfacit Maſcard. de Proba. in verb. ſtatutum,& ſuo loco per me reſpõſum;attentis originè, habitatione,contractu dotis,& matrimonij,bonis dotalibus relictis,vt & per eundem Corraſ.n.238.Anto.Galea. Maluaſ.conſ.77. plura Camil. Borrell. ad rem conſ.58.n.17. 18. & ſeq. vbi etiam poſt alios paria eſſe oſtendit forum ſortiri,& ſtatutis ligari ; & vbi quis in fraudem a loco recedit,vt ſtatutum illudat.Et quis quæſo dubitat,rationem
264 l.ſi quis ita vulneratus.ad l.Aquil.& alia vulgaria,teſtantia† delicta omninò punienda,tam perſequi fęminas,quam mares: tã in bonis,& dotibus,quam in corpore?Farin.de delict.& pęn.q.25.n.113.
265 114. vbi hoc pro expedito admittit:cum † ſtatuta etiam pęnalia, ità vxores,& fœminas,quam mares,vbi delinquant,plecti apertiſsimè uelint.l.ſi quis id quòd de Iuriſd. om. iud. vbi DD. Bart. Alex. Iaſ.& Dec.nec eam ſtante dolo excuſari , nec reſtitui ; & ſi non habeat in ære,in corpore etiam plecti,clariſsimè uelint,& Farinac.latè de pęn.temper. q.98.n.11.12.& ſeq.n.16.17.vbi poſt Sfort.Odd.
266 & alios,non excuſari teſtatur † niſi in caſibus à iure expreſsis , & nunquam in prohibitis à iure diuino, naturali, uel gentium , & ſic non parendo Principi n.13.de quo rectiſsimè Crau. conſ.988.n.14. vt fusè quoque per Gabriel.de verb.ſign.concl.6.n.5.& 26.& alibi;
267 Nunnè etiam, & † fœmine furari; graſſari; rapinam committere ; rapere;occidere;vi,& veneno necare; rebellare; & omnia mala moliri,vt & homines didicerunt?iam allegata l.quinq;legibus.cũ duabus ſequentibus de bon.damnat.& paſsim Doct.cum præter libros noſtros,plenè ſint antiquorum,& modernorum hyſtoriæ ; vt latè p Decia.tract.crim. par.2.lib.9. c.11. nu.4. & 12.& Bodin.quęm permiſſo tempore vidi lib.qnoque 1.c.3.de republ.col.5. ex Plutarchi, & aliorum teſtimonio refert;Romanorum temporibus, ante repudiorum iura ; tanta coaluiſſe adulteria , parricidia ; & veneficia ; vt vnius vxor in mariti veneficio depræhenſa, & parricidij damnata,
268 ſocias criminis accuſauerit;ac mutuis inde accuſationibus , † ſeptuaginta , quæ viros enecarant ; ſupplicio fuerint affectæ (omnia tamen citra tantæ matronæ iniuriam : quod abſit ; ſed ad demonſtrandum tantum;ipſam,& aliàs vxores,& fœminas,lege,& ſtatutis etiam pœnalibus ligari : eorumque pœnis, cum dotibus obnoxias) & quando ceſſat ratio illa à Doctoribus paſsim ponderata , de minori fę-

nori fę-

Digitized by Google

nori fœminarum audacia;& quòd videantur minus auſuræ,per tex. elegantem in l.quis quis.C.ad l.Iul.maieſt.§.ad filias.Bald.ad l.quis quis num.13.C.de ſeru.fugit.Dec.ad l.fœminæ.de reg.iur.num.78. 117.Crau.cõſ.6.n.77. poſt princi.ob id non videantur cõprehenſæ ſtatuto expellentæ filiás bannitorum de ciuitate: debet inquam ceſſare diſpoſitio legis,& ſtatuti,& ſic cum Domina Comitiſſa Sulpitia, tanta animoſitate uirago, & uirum verè agens, colluctationem iſtam ſuſtineat,foueat, atque fomentet, ad eam magis decreti diſpoſitio extendenda.

Quod ſi pro materiæ corollario, rem iſtam accuratius ſpeculari velimus,procul dubio inueniemus, Doctores tantum loqui in dubio:non vbi ſtatuti verba ſunt generalia, vniuerſalia, prægnantia, aperta,& clara,& de ſtatuentis voluntate liquidò patet, tot verbis declarata;vt abundè ſatis ſuo loco tetigi.Et vbi etiam mulier in cõſequentiam pœnæ marito indictę,ex lege,vel ſtatuto excuſanda uideatur; veluti cum ſtatuta ad maritos verba dirigunt, appellando bannitos,ſubditos,ſubiectos,& ſimilibus alijs verbis.Rodolfi.num. 95.& 100.quæ regulariter;quia pęnalia, ſecundum ſubiectam materiam,ſtrictiſsimè intelligenda, vt ſuos tantùm teneant auctores, & maſculinum fœmininum non concipiat, tot allegatis antea iuribus,& auctoritatibus.At ſi ipſa principaliter etiam delicto ligetur, vt in materia hac indifferenti,habitationis in patria, & metropoli ſui Principis; quæ tam conuenit fœminæ,quam mari, vt aptè ad rẽ poſt alios per ipſum allegatos Anto.Galea.Maluaſ. conſ.93.nu.36. tradit, vt et de fœminis in indiuiduo mentionem facit decretum; nec Doct.de hoc caſu loquuntur, nec loqui probabiliter poſſunt, ad fœminarum,et uxorum excuſationem, per tot rationes iam antea refricatas,de ſtatuto pœnali, etiam dotes, & dotalia iura; uxoreſque contumaces,& contrauenientes compræhendente, & cũ hoc noſtro caſu non quæratur, vtrum maritum ſequendo, excuſanda veniat;à quo tanto interuallo diſiuncta, illumque fugit, & ſic facit apertè contra præceptum Dei. c.1.de coniug. leproſor. & tot aliás Doct. traditiones;atque contra decretum ſui Principis, ſine rationabili cauſa ſe abſentando;contraque iuris ciuilis diſpoſitionem,cũ diſtrahatur à præſentia, & ſeruitijs uiri, vt per Bart.ita docentem ad l.fin.§.item reſcripſerũt mulierem.n.5.ad municip. Syl.nup. lib. 1.n.167.Gabr.conſ.29.num.21.lib.2.non querendo cum D.Comite marito habitare,imò ſeorſum ab eo;& ſic cõtra decretum, & tradita à Rodolfi.num.99.100.& ſeq.tùm quòd hic Dominus Comes abeſt,ex cauſa voluntaria,non neceſſaria; ergo neuter excuſandus. Abb.ad c.1.de coniug. leproſ. nu.3. ſed remęare tantùm, patriumque

que ſolum repetere,cum marito, familiaque tota cogatur ; Quam non eſt dubium,ipſa liberè domeſticos lares repetente,fuiſſe maritum. ob dulcem coniugum; filiæ; patrieque; & amicorum amorem atracturam ; neque diutius cum laruis,& vmbris(ut ita loquar) decertandum:tendente tantùm,inobedientia tanta , ad ciuitatis amplitudinem , & patriæ ſplendorem minuendum ; pro qua imò pugnandum;minuendamque Principis dignitatem ; cõtra tradita per Brun.conſ.feud.168.lib.2. col.3. verſ. item quia Dominus dignitatem vaſſalli augere,&c. Cum dæmum tantùm non debeamus ipſius D.Comitiſſæ iuribus , & priuilegijs , affectatiſque ſubterfugijs fauere , & ſi fœmina ; vt iuſtiſsimum , & æquiſsimum Sereniſs. Ducis decretum,per indirectum ſubuertamus : vt in ſimili dicitur in c. ex tenore de foro compet. quòd tantùm non debemus fauere uiduis , ut cæteris iniuſticiam faciamus. Syl. Nup. lib.6. num.28. & in caſu ſtatuti,ut comprahendat per hanc rationem caſum dotis, in ſpecie tradit Dec.conſ.301.num.5. poſt medium , ubi ad rem noſtram de generalitate , & mente ſtatuti multa . Ergo omnia ſtudia , omnia adinuẽta, colorata ſubterfugia,artificia pro ea,mea ſentẽtia uana .

Quod ſi prædicta fortè non ſuficiant,repeto tandem pauca,& ſi paſsim obuia,rem extra omnem aleam , meo iudicio ponentia : ut omni ex parte,dificultates quaſque,pro poſſe tollamus.

Primùm uxorem delinquentem,dotes quidem non amittere, fauore mariti quin,poſsit non obſtante delicto uxoris,maritus, lucrũ ex ſtatuto,vel pacto debitũ conſequi : & è conuerſo,publicatis mariti bonis,vxorem nec dotes , donationem propter nuptias , & alia nuptialia lucra quoque non perdere;remanente tamen vtroque caſu,portione dotis vxoris delinquentis , fiſci ; & portione bonorum mariti,etiam delinquentis,detractis dotibus, & lucris vxori debitis, etiam fiſci;vt ita omnes intelligunt:& hoc niſi ſint delicti,alteri coniugum aſcripti culpabiles: quod patet apertè,præter iam dicta,ex auth. bona damnat. C. de bon proſcrip. Peregr. de iure fiſci lib. 5. tit.1. num.118.ex conſtitutione Sycilię tit. 8. pęna carere fol. 150. vbi regnicolę omnes ita tradunt, atque declarant. Vincent. Caroc. de excuſſ.bonorum quæſt.4.10. quæſtionis principalis, num.2.3.5. et 15.et q.10. 10 quæſt.princip.num.1.2.3.Farinac.de delict.et pęn.

269 quæſt. 25. num. 111. 123. 124. in 1. ampliat. Et in ſpecie,quòd † confiſcatio bonorum vxoris,et dotis,non noceat uiro , quin petere poſsit lucrum ex pacto debitum,conſuluit Soc. Sen. conſ.121. lib. 4.ſequitur Marſ.tract. Bannitorum,in uerbo:bona num.17.18. Farinac.qui multos alios cittat,et hanc communem dicit, d.q.25. nu. 113.114.115. et hæc plana.ex quo infero lucrum , utroq; caſu alteri

coniugum

Digitized by Google

270 coniugũ quæſitũ,nõ deberi,vbi alterquoq; deliquit,ne† vnius pę-
na,ſit alterius præmium,contra l.ſi ſequens.ad fin.princ. ad Syllan.
vt ſuo loco clarius:& ſic dotes omnes,& confiſcationem feudorum
integrè fiſco deberi, hoc eſt delinquentis portionem,quia deliquit;
alterius,qui lucraturus aliàs erat, quia indignus, vt in ſimili tradit
Octau.Bãnac.ad tit.ſi de feud.defunct. §.dominus in princ. nu.2.
271 † Mulieres regulariter,ita ligatas ſtatuto, ſicut maſculos, niſi ex-
preſsè reperiantur exceptæ.Hortenſ.Caualc. de Brachio regio,par.
4.n.446.Marc.Ant.Blanch.in pract.crimin. §.imbecillitate n.11.fo.
272 77.de ſtatutis pęnalibus loquẽtes.Itẽ† ualere ſtatutũ, quo mulier
pro marito obligatur: ergo, & hic, vbi tacitè pro mariti cauſa,vult
ſtatuto, & decreto obligari,& puniri, Mynſing.obſeru.29. nu.1.vbi
iura,& auctoritates allegat.
273 Tertiò, † Statuta item ligare minores, mulieres, ſicut alios.
Achil. Pedroc.conſ.14. num. 29. 30. Decia. tract. crim. par. 1. lib.
2. c.35.n.41.42. vbi communẽ hanc eſſe teſtatur. At cum ſit maior
fauor minoris ętatis,quã dotis.l.1. C. ſi aduerſ.dot. Nat. conſ.410.
n.18. ſi minor,vt mox probaui,ſtatuto includitur,ergo, & à fortio-
274 ri dos;vbi minor ratio,& fauor. & quemadmodum etiam† mulier
pluribus caſibus,ſibi in dote præiudicare poteſt. c. cum cõtengat.de
iure iur. D.Senator Sola ad nouiſſ.conſt. Sab.de aliena.bon.minor.
mulier.gloſ.4.n.12.13.14.& ſeq. D.P.Theſ.dec.223.n.12.13. vbi in
parte dotis ita deciſum per Senatum refert,accedente iuramento,&
alibi Doct.in alijs etiam caſibus id adnotantes,vt per D. Solã,ibid.
n.6.7.21.22.23. & D. P.Theſ. d.deciſ.223.Bald.Nouell.in tract.de
priuil.dot.pa.7.primo.ſpeciali.col.4.vſque ad decimã Turzan.inter
comm.opin.concl.115.Quare ergo doti præiudicare, hoc caſu non
poterit,delinquendo,& decreto,ſic voluntariè contraueniendo?

Quartò,Ad hoc facit,quòd ſtatutum imponens pęnam in aliquo caſu,obtinet locum in fęmina. Viui.poſt Bart. deciſ.220.nu.19.vbi n.20.ait iſtam eſſe reſolutam,firmam,& communem concluſionem, quòd regulariter,in omnibus caſibus fęmina compræhenditur, vbi ſpecialiter non inuenitur excepta poſt Bart. & alios.

Quintò, vt fundamentum Rodolfi, clarè diluamus,iam allegato
275 c.6.de abſol.princ.poteſt.n.104.105. quòd ſtatutũ,ſeu diſpoſitio
quamuis generalis,non comprænhendat cauſam dotis, ex communi;
quã allagat poſt Negus. & Eugen. conſ. 14. loquens tamen in caſu
tantũ,vbi mulier nõ habebat niſi bona dotalia; quòd hic nõ cõſtat.
ego alios pro eius opinione addo Iaſ.ad l.1.ſol. matr.n.9. Gabriel.
qui doctorum cateruam pro ipſa opinione cumulat, tit. de legib.
concl. 1,num.10.Barnab.Cornaz.dec.10. nu. 22. vbi plures allegat,

& de com-

& de cõmuni teſtatur,etſi dubiam dicat.Crau.ad l.filius fam.§.diui de leg.1.n.252.alios adducit D.Senator Sola ad nouiſsimas cõſtit. Sabau.de alien.bon.min.mul.&c.gloſ.5.n.22.D.P.Theſ.deciſ.123.n.4.& poſt alios Burſat.conſ.32.n.11.27.& conſ.120.n.1. latè de hoc conſulentes plures , & alios communiũ opinionum collectores adducens;hancq; magis communem opinionem eſſe,conſtanter affirmat idẽ Achil.Pedroc.conſ.14.n.8.9.conſ.25.n. 11.12. & nouiſſ.Ill. Cardin. Mantic. in vaticanis lucubrationibus , de tacit, & ambig. conuent.lib.11.tit.30.n.17.per tranſennam tamen,& in caſu ſpecialiter priuilegiato: Quæ tamen omnia intelligenda in generali tantum diſpoſitione, & ſtatuto ; non vniuerſali, vt infra , & aliàs latè . Quidquid tamẽ prædicti Doctores dixerint , contraria opinio verior,& magis communis;quod imò generalis† diſpoſitio,ſeu ſtatutũ,generaliter loquens,compræhendat etiã caſum dotis, vbi non eſt ſpecialiter priuilegiata,& hanc ita tenuerunt Ripa ad d. l.1.Sol. matr.n.14.15.& addentes ad eũ.Dec.conſ.5. & 301.& ad l.2.n.4.5. C.vnde lib.vbi in fine d.l. teſtatur ita Florentiæ fuiſſe iudicatum,vt in ſuo conſilio 5.& ad l.1. de reg.iur.n.8.9. vbi adden.alios citant. Cagn.ibi n.22.latè proſequitur, tenet,atq;defendit. Natt.conſ.52. n.16.qui Dec.in caſu ſuo ſequitur , & latius conſ.410.n.6.7.& ſeq. Tiraq;latiſsimè per duas columnas,de retract. lignag. §.1.gloſ.14. n.96.& pluribus ſequentibus, vbi magnã Doct. congeriem pro hac parte cumulat,& contrarijs fundamentis Salyc.& aliorũ ad l.fin.C. ad velle.reſpõdet:apoſtilla.ad Dec.d.cõſ.5.ſub nu.1.ad fin.Ioſeph. Ludo.dec.peruſ.95.n.15.16.Crau.latè ad l.filius fam. §. diui de leg. 1.n.256.Cornaz.d.deciſ.10.n.fina.plures alios allegat. Cęſar Barz. poſt alios deciſ. Bonon.82. agebatur nomine n. 3. 4. latiſsimè poſt alios plures , nouis rationibus tenet , & firmat Hypol. Rimin.conſ. 808. n.69. & ſex ſequentibus per integram columnam,niſi reperiatur ſpecialiter in caſu priuilegiato: & oſtẽdit abſurda, quæ aliàs ex hoc ſequerentur; & latius ex profeſſo hanc queſtionẽ examinãs idẽ Hypol.Rimin.conſ.802.n.16a7.vſq; ad n.55.p 4.col.& n.47. oſtẽdit magis cõmunem, & pro ea enumerat 18. doct.pro contraria 8. et n.25.adducit illã ualidiſsimã rationem,quã in alio conſ. repetit: quòd ſi dos in caſibus,vbi generaliter ſtatuta loquuntur eſſet exẽpta,fruſtra laborarẽt Doct.in d. l.1.in tot fauoribus dotis recesẽdis. Vincẽt.de Franch. dec.219.n.4.5.Gabr.vbi ſupra n.11.alios plures citat, et alios Burſat. ſibi cõtrarius in hanc inclinans poſt Pinel. et Vaſq;cõſ.180.n.57.et nouiſsimè poſt Lambert. et multos. Io. Petr. Surd.dec.164.n.3 4. Adeò,vt minimè dubitãdũ ſit hanc affirmatiuã verã eſſe,cõmunẽ,et magis cõmunẽ,et ita Florẽtię,in audiẽtijs cõſil.

Neapol.

Neapol.& Taurini iudicatum ex Neuiz.refert Achill.Pedroch.cõſ. 25.n.23.vbi ſibi in hoc contrarius alios ita tenẽtes enumerat;& ſecundũ eũ n.27. hæc affirmatiua amplectenda,quãdo non odiũ, ſed fauorabilẽ cauſam ſtatuta inducũt,vt hic, & n.37.38.39.& 40. poſt Crau.Natt.Bec.Cephal.& Riminal.iunio.cũ hac opinione cõſtãter pertrãſit,vbi uerba vniuerſalia,vt hic.Io.Coraſ.d.cõſ.75.n.288.289 299.Igitur cũ in caſu noſtro,verba uniuerſalia,geminata , cauſa publica,& fauorabilis,& tot alia cõcurrant, hæc opinio in caſu noſtro tutiſsima,& per talia verba uniuerſalia etiã cõpræhendũtur feudalia,vt infinitis cõgeſtis ità ꝑ duas col.tenet Octau. Bãmac. de feud. ſi de feud.def.§.frequẽtiſsima.q.2.n.36.37. & ſeq. Farin. de delict. & pęn.q.10.n.8.9. q.108. n.60. quod lex generaliter loquens,omnes cõpræhendit cuiuſq;gradus,& præminẽtiæ. (& de uerbo præminẽtia.gloſ.in extrauag.Ioan.22.de Iud.& Sarace.§.cum igitur.in verb. præminẽtiæ)& conſ.26.n.2.& cõſ.65.n.15. ubi apoſtilla in lit g.copioſiſsimè ad ſaturitatẽ infinitos allegat,de uerbis uniuerſalibus geminatis,prægnãtibus, & alijs in caſu noſtro concurrẽtibus. & iterũ idẽ Farinac.cõſ.45.n.7.8.9.& ſeq. & cũ maior pars Doct.ꝑ Bãmac. Farinac.& apoſtillat.ad eũ cumulatorũ,citet Dec.d.cõſ.5.301.& in lectur.Ripani.Tiraquel.& alios in ſpecie de dote loquentes, illoſq; ſequatur,hãc poſteriorẽ affirmatiuã,&cõmunẽ Dotis opinionẽ approbare quoq;vidẽtur ipſi;adeò,ut intrepidè cõmunis, cõmuniſsimaque ſit cenſenda , & ab omnibus ſequenda : nec ab ea ullatenus recedendum, conſulendo, uel iudicando .

Sextò Nec in hac ſimplici opinione,in tã graui caſu,abſolutè figo pedes;ſed alijs pluribus adminiculis iſta corroboro.quia decretũ Sereniſs.Parmæ Ducis,totũ in publica utilitate,fauoreq;publico fundatur;ex tot iam adductis ſuo loco cauſis,& ut delicta puniãtur, contẽptuſq;ſubditorũ;in tãta inobediẽtia firmatũ cõpeſcatur. Quo
277 caſu,etiã† in materia ſtricta, & odioſa etiam in pęnalibus lata ſit extenſio,ut delicta puniantur,iux.Bart.doctrinã cõmuniter approbatã ad l.quẽadmodũ.C.de agric.& cenſit.lib.11.n.4. de quo plura Iaſ.ad l.ſi fil.fam.ſi certũ petat.n.45. Cagn. ad l.fin.de reg.iur. n.4. Annib. Troyſ. ſuper ritu magnæ curiæ Vicariæ 276.n.25.poſt mediũ:& poſt alios plures Camil.Gallin.de uerb.ſign.lib.7.c.17. ꝑ totum.& c.18.& 22.allegat inter alios Dec.ad l.nõ uidetur.§.in pęnalib.de reg.iur.n.10.11.12. & n.11. Dec. tractat quãdo agitur de remouẽdo fraudẽ:ut in caſu noſtro toties dictum, & refricatũ. & idẽ Galli.eod.lib.7.c.24.n.1.2.& alijs,iſtud latius cõprobat,in caſu quo alius ſtatutũ, ſiue decretũ eluſoriũ redderetur Farinac. de delict. & pęn.q.95.n7.At in caſu noſtro ubi tãta cõcurrũt,& decretum apertiſsimè

Digitized by Google

ctiſsimè de mulieribus,& fœminis loquitur,quid apertius quęrendũ? Quod ſi in dote plecti fœminæ non poſſent,eluſorium procul dubio euaderet decretũ,ſi non alia,quam dotes fœminæ poſsiderent. At ſi
278 † ſtatuto,legitima tolli,vel ſaltem minui poteſt, ſecundum uerioré,& magis cõmuné Doct. opinionem, de dote etiã hoc caſu mixtè loquentiũ,vt p Dec.ad l.iura ſanguinis de reg.iur.n.7.8.vbi laté addentes.& Cagn.n.5.Gabriel.de legitima.concl.1.n.18. Mich.Graſſ. multis etiã cõgeſtis in §.legitima.q.42.n.12.& ſeq.& D.P.Theſ.deciſ.263.n.4.& ſi dotis maior fauor, vt p Cagn.ibid.n.5. Crau.conſ. 236.n.4.5. Petra de Fideic.q.8. n.345. Graſ.n.3. illud tamé cũ ſine cauſa,& in exactione ſecundũ eos, quæ nõ poteſt fieri viuéte patre, ſicut poteſt in dote:quæ ratio hic ceſſat, & etiã alimentorũ fauor, à Doct.põderatus,&ſtãte tacito pacto,ex delicto naſcéte,in parte indubitãter plecti vxor poterit.Cagn.ibid.n.6.& alibi Doc.inferétes, ex delicto,qué tacitè uideri paciſci cũ fiſco,&pęnę ſe ſubijcere.gloſ. ordin.ad l.1.§.beſtias de poſtulãdo. in uerbo onerari.Cepol.cõſ.crimin.9.n.5.Lud.Moli.de iure primog.Hiſpa.lib.4.c.vlt.n.7. Roſéth. c.11.cõcl.1.n.4.p l.Imperatores.de iu.fiſci,ibi,tu te,pęne.ſubdidiſti.
279 Septimò, opinioné iſtã coadiuo ex eo,quòd valeat etiã † ſtatutũ cõtra dotes,dũmodo non ſit omninò impeditiuũ matrimonij,vt per me alibi,& ita Menoch.ex Alciat.lib.3.præſump.c.6. n.21.ergo ceſſant tanta à iure diuino,naturali,vel gentium deſumpta.contraquæ non valeat ſtatutũ,vel Principis decretũ per Boſſ. & alios p me quoque citatos.de quo multa Rodolfi. d.c.6. nu.216.per duas columnas ad rem differens.ſi valet diſpoſitio expreſſa,ergo,& tacita,cũ taciti,& expreſsi eadem ſit poteſtas.l.cum quid.ſi cert.pet. Camill. Galli.ad rem,de verb.ſign.lib.9. c.37.n.25.26.27.
280 Octauò,Corroboro præmiſſa ex alio,quòd quamuis†cauſa dotis fauorabilis ſit,& vtilitaté publicã cõcernere céſeatur, vt p Doct. omnes ad l.1.Sol.matr. tamé quãdo cum hac vtilitate publica, pugnat maior etiã publica vtilitas; maior præfertur minori; & ſic illa præferéda,quæ maior,& generalior,quæq; ſuadet delicta puniri;legi,ac Principi pareri;quã mulierũ dotes minui; & in parte tolli, ꝙd priuatã potius.quã publicã cõcernit vtilitaté;Quia patriæ;& ciuitatis fauor;populi frequẽtia;exterorũ cõcurſus;Metropolis magnificétia;quãtã opuléciã,diuitias,mercimonia,vtilitateſq;ferant,vrbemq; reddãt in omniũ cõmodũ florenté,quis nõ uideat? ergo hoc magis, & pricipaliter atté dédũ. Anchar.conſ.298.n.2.& hæc eſt uera medulla doctrinę Bar.ad l.1.ſol. matr.n.25.Iaſ.n.36.39.Rip.n.110.111.vbi
281 rationes iura,& auctoritates adducũt,ꝙd†magna vtilitas publica, minori vtilitati publicę ſit pferéda: etiã ſi magna vtilitas priuata,cũ magna

magna publica contendat, vt ad rem Ludou. Sacca reſp.13. nu.40.
282 41.42.&† propter hanc maiorem publicam vtilitatem,multa etiã quandoque mala in Republica tolerantur. Lud. Sacca latè reſp.71. & cauſa dotis, vt declarat Zaſ. ad l. 1. num. 37. eſt publica vtilitas priuata,quæ dicitur principaliter priuata, quia reſpicit compẽdiũ perſonarum certarum, ſed ei coniunctim annexa,eſt publica vtilitas;& ita cauſa dotis,eſt publica vtilitas acceſſoriè,& cauſa dotis eſt vtilitas publica ſecundariò Crau. ad §. diui de leg.1.num. 262. 263. Ergo in caſu noſtro cedet publicę vtilitati maiori,generali,principali,& omnibus communi in vniuerſo. Achil. Pedroc.conſ.25.n.24 25. Io.Corras.conſ. infra citato.n.197.198.& ad rem etiã Ill.Card. Mant.vbi ſupra de tacit,& ambig. conuentio. lib.25. tit.6. num.48. num.46.47. de dotibus in ſpecie.

Satis autẽ videtur,iuditio meo quoq;euacuata quęſtio illa,an cogatur vxor maritũ abſentem, etiam rebellem ſequi: & quamuis ſuo loco oſtẽderim, cõmunem eſſe in contrariũ,illudq;debere intelligi pro ſeruitijs,& debito reddendo tantũ, vt per Hortenſ. Caualc. de Brach.regio.par.1.n.282. in lit. x. la.2. & quando ſciuit maritũ vagabundũ,ſecus ſi ignorauit,vt magis cõmunẽ dicit Alex. ad d. l. ſi cũ dotẽ.§.ſi maritus n.4.poſt princ. ſol. matr. Farinac.poſt multos de cõmuni. de delict.car. q.143. n.271.Ergo cũ hic à principio ueriſimiliter D.Comitiſsa ignorauerit D.Comitẽ velle huc,& illuc extra prouinciã migrare,nõ poſſet,ſtãte cõmuni, de iure cogi,maritũ ſequi:tantò magis,ſtante tacita illa conuent. de habitando in loco feudi ſui Principis,vbi ſecundũ legẽ,& tacitam conditionem feudi morãdũ.Graff.vbi ſupra.n.2.de quo plura Farinac.ibid.n.278.poſt
283 Capyc.dec.135.& præſertim† ſtante alio decreto Sereniſ. quondã Petri Aloyſij Ducis Parmę,emanati die 18. aug.1547. quo diſtricti prohibuit,ne ſubditorum vllus per contractum,vel vltimã voluntatẽ,aut aliquo alio tit.vel quęſito colore,daret,vẽderet,aut alio quouis tit.alienaret,etiam ex cauſa dotis,res immobiles,iuriſdictiones, &c.in iuriſdictione Parmẽſi exiſtentia,ſub pęna cõfiſcationis ipſorũ bonorũ.De quo decreto,& illius validitate plura ſcripſit Io.Coraſ. Toloſa.tũc lector Ferrarię conſ.75.ad clarã tranſmiſsi nobis inter conſ. Huberti. Zuchar. n.12.13.15.17.n.226.227.vbi doctè multa;cui decreto,à Duce Octauio,etiã cõfirmato. n.46.47.præſumẽdũ D.Comitiſsã omninò ſe uoluiſſe confirmare,parère,& nullo vnquã tẽpore contrauenire. Ant.Galea. Maluaſ.latè conſ.93.n.fina. Riminald.Sen.conſ.314.n.36.Cęſ.Barz.Bonon.deciſ.126.n.21. Riminal. Iun.conſ.834.n.12.quod verificati non poſſet,ſi migrandũ,& dotalia bona quoquomodo alienanda,ſibique remittenda;vt alias prætium deberi

tiũ deberi tradiderũt Butr.con.35.in fin.D.P.Theſſ.deciſ.123.n.14. tanquã in vtilitate publica fundato decreto, vt per ipſũ Corraſ.n. 15.16.19.269.299. nõ obſtante matrimonij libertate, quæ nihil ad caſum noſtrũ.de qua Corraſ. n.21.22.& pluribus ſeq.Ludou.Zunt. in conſ.pro vxore n.802.ergo abeſt D.Comitiſſa, quia vult,& non à marito cogitur,neque vocatur; ſed quia ſic in eius eſt mera volũtate,decretum ſpernendi.Tamen quia ſubtiliter iſta ſpeculãti,mul-
284 ta in contrariũ adduci nõ inſulsè poſſent; Quod quẽadmodum † vaſſallus,tenetur adiuuare Dominum,illumq;præferre cõtra Patrẽ, filium,& fratrem,non tamẽ contra ſe ipſum,per tex.in tit. Hic finitur lex § fin.Iacob.in Inueſtitura in verb. & promiſerunt. n.14.15. Clar.q.21.n.4.Hortenſ.Caualc.de brach.reg. par.6.n. 272. circa finẽ.Camill.Galli.de verb.ſign.lib.10.c.16.n.14. Brun.conſ. 185.li.2. verſ.tertiò quia.Surd.de alim.tit.7.priuil.31.num.1.2.3. Ill. Tuſch. vbi ſupra concl.116.n.7.64.65.66.Imò etiam exaltare Dominũ nu. 49.concl.117.n.18.cõmunẽ dicit Zas.de feud.par.7.n.29.30.& ſeq. & ſi contrariũ ipſe ex lege Dei defendere conetur:Itã,& vxor cõtra maritũ,& è contra,quia minus,videtur teneri vxor marito, & è cõ-
285 tra;quam parentibus:cum † minus delinquat maritus occidendo vxorem quã parentes:Farinac.poſt Vincent.de Franch.in tit.de varijs quæſt.q.103.n.283.ergo ſi tenetur magis parẽ e Domino, quã parentibus,ita,& à fortiori, magis Domino quam vxori;& ſic vxor magis Domino, quã uiro ſuo. Imò magis teneri quem anteponere ſalutem,& fidem debitam Principibus, & Ciuitatibus ſaluti ſuæ, & liberorum tradit Pontan.lib.4.de obedientia c.4 poſt princip.verſ. nã, & tẽpora:facitq; l. minimè de relig.& ſump.funerũ quæ probat
286 magis deberi † patriæ quã parentibus,vt per Anchar.conſ.298.n.2 Specul.de feud.§.quoniã ſuper homagijs n.32. Bart.ad l.ſi adulteriũ cum inceſtu.§.Liberto.de adult.Gomes ad § curſus n.22.Inſt.de act.latè de materia Farinac. de crim. Lęſę maieſt. q.112. in ſpect.6.
287 Nihilominus in contrariũ,cumulatiuè ad iam dicta legi † vxorem non teneri obedire uiro, quãdo facit cõtra præceptũ ſui ſuperioris gloſ.ad Roma.c.3.Iacob de Graff.aurearũ decis.par.1.lib.2.c.58.n. 17.nec excuſatur parendo uiro,cum verſetur in delicto graui, non leui Farinac.poſt alios de pęn remitt.q.97.n.151.& ad hoc Iſern.ad conſt. Sycil.pęna carcere, & Doct. in additionibus quærũt in ſpecie
288 † an vxor teneatur uirũ relinquere;ut pareat Principi, tãquã capiti Reipub.& patri vniuerſali ſubditorũ,ſed propter Dei, & canonũ ꝓcepta,poſt aliã argumẽta ad partes adducta,potius inclinat,virum nõ deſerẽdũ,vt & ego ſubſiſto. Quę tamẽ omnia in caſu noſtro ceſſant,cum nõ agatur de ſequẽdo Principẽ,vt marito noceat, & con-

tra eum

tra eum hoſtilitatẽ exerceat, vt Doct. loquũtur; nec quærat vxor virũ ſequi: cũ cauſa eorũ voluntaria: cõtumacia longa, & diutina: fraus apertè decreto facta; cõtẽptus Sereniſs. Principis manifeſtus: ſerui-
289 tia nõ querãtur ab ea, minuſq; debitũ; cũ ſit vxor ſocia rei humanę, & diuinę domus. l. aduerſus in princ. C. de crim. expil. hæred. vt p̃dicãt paſsim omnes, vt latè oſtẽdit poſt alios Ill. Card. Mãt. in Vaticanis lucubrationib. de tacit. & ambig. cõuẽtionib. lib. 6. tit. 1. n. 2. & lib. 14. tit. 27. n. 3. & li. 21. tit. 2. n. 10. & de his doctè Roffr. Beneuẽta. queſt. Sabba. 21. Simbaldus accepit, ergo omnibus prędictis concurrentibus, vxoris cõmẽta vana, & iure merito in dotibus etiam punienda.

Quare tandem, ex præmiſsis rãtis iudicio meo ceſſare arbitror, quæ pro dote D. Comitiſſæ allegari, cauillariq; poſſunt, quod cùm non poſsit etiã, muliere conſentiente dos alienari, nec indotata mulier eſſe debeat, minuſq; præiudiciũ marito afferri, tritis iuribus, & per quæcunque verba etiam generalia, nõ cenſeatur derogatũ priuilegio dotis Bart. & Doct. ad l. hæres abſens. in princ. de iudic. Ioſ. Ludo. deciſ. Lucẽſi 28. n. 83. & alia ſimilia; ea tamẽ omnia intelligẽda in cauſa ciuili, ex cõtractu, vel quaſi cõtractu naſcente, nõ criminali, de quo Capyc. deciſ. 228. in cauſa dominę Ramũdetæ, & alibi Doct. Ceterum in cauſa criminali, ne delicta remaneãt impunita, ne Pretorũ, & Principũ edicta cõtemnãtur, & ludibrio ſint, nemo dubitare probabiliter poteſt per d. l. ſi quis id quod. de iuriſd. om. iud.
290 vbi tex. planus: per d. l. quinq; legibus, & tot alia iã dicta † dotes in totum, vel partem amitti, confiſcariq; poſſe; cũ inobedientia cõnumerãda ſit iter delicta. Hortenſ. Caualc. de brach. regio par. 4. n. 519.
291 & † cõtumacia, delictum graue. l. cõtumacia. de re iud: vbi Caſtr. n. 1. in ſpecie notat, & poſt alios Menoch. de arbitr. caſu 153. n. 1. 2. 3. excell. Theſſ. deciſ. 265. n. 1. 2. 3. & ſeq. ob id contra cõtumacẽ omnia iura clamãt, ut p eos: & multa fuſiſsimè ad ſaturitatẽ Io. Iacob. Lau-
292 rẽt. de Iudice ſuſpec. c. 14. n. 73. & per totũ. & n. 78. quod ex † diutina creſcente contumacia, pęna quoque creſcit; & n. 99. quod uerus
293 contumax nõ appellat, nec iudicem ſuſpectum dicit, & alia plura.

Secundò ego addo, tanto magis hoc noſtro caſu plectendã eſſe D. Comitiſſam, eiuſq; matrem; quia non damnatæ propriè, & ſic ipſis coram ſui principis Iudicibus perſonaliter conſtitutis, auditis, & cauſa cognita dãnatis, ut ita debent intelligi prædicta iura. l. quinque legibus. Auth. bona damnator, & alia ſimilia: Sed imo in contumaciam damnatæ, propter contẽptũ decreti; nõn repetitam patriã, & perpetuam cõtumaciã; Quo caſu annotatis eorum bonis, elapſo
294 anno, irreuocabiliter fiſco cenſentur bona incorporata, & ita † incorrecta antiqua illa iura, de requirendis reis loquẽtia Dig. & C. vt multis in hanc rem congeſtis tradidit excell. Prę. Theſ. dec. 198. vbi

tres

tres opiniones de hac quęſt.recēſet.Fabiani tamē opinio n. 4. relata in, hoc articulo verior, quā etiā extātibus filijs tenuere Afflict. ſūmę authoritatis uir,ad cōſtit. Regni Sycilię ī cōſt. grādis vtilitas n. 21. Afrer.ad Capel.Toloſ.deciſ.150. n.3.clarè id etiā tenet, & affirmat.de quo etiā inueni.D.Sena.Theſſ.filium in addit.memorē fuiſſe:ſed ī caſu noſtro,cū tractetur de bonis matris,nō patris, res omni
295 difficultate vacat, vt nec† filię vlla reſeruetur portio ꝑ tex. clar. in l.de bonis C.de bon.damnat.Peregr.d.lib.5 .tit.1.n.43 Mich.Graſſ. in §. legitima. q.94.n.6.ad fin.vbi hoc ab omnibus approbari teſtatur:& hæc ratio fortior in legitima, fortè à D. Comitiſſa prętēſa in dotibus,& bonis eius matris,& ſocrus reſpectiuè D.Comitis:quia ſi priuatur legitima, ꝓpter delictū matris, à fortiori debet priuari ꝓpter ſuū ꝓpriū delictū:niſi fortè ꝑ rationē l.cū ratio.de bon. damn. & ꝑ plura à D.Theſſ.ibi n.5.adducta,alimēta filia prætēdere vellet, quæ tamē iudicio meo,q a in ſubſidiū tātū debita,ꝓportione ī cōfiſc. D.Co.patris ꝓ dotibus reſeruata, nullatēus deberi cōſtāter affirmo.

Item ceſſat alia quæſtio examinata per Io. Blanch. in epit. feud. lib.2.c.5.n.8.&per Octau.Bammac. Neapolita.ad tit.feudorū,ſi de
296 feud.def.§.domius.q.5.vbi cōcludūt† maritū poſſe præiudicare vxori in feudo ab ea habito,vt proprietate feudi priuetur,ſi deliquat in dominū,vel dominus in ſubfeudatariū; & cōcludūt præiudicare, & feudū amittere, ſaluo iure vxori pro indemnitate cōtra maritū, iuribus ꝑ eos allegatis.Quia in themate noſtri caſus, nō patet feudū D.Comiti in dotē datū. Itē quatenus,ita eſſet, prædictorū Doctorū opinio ſtat pro nobis.Demū caſus noſter,ex hac ſententia redditur clarior, ſtante vtriuſque coniugis delicto, culpa, & contumacia in Dominum,per iam dicta;quo caſu, ſtante culpa utriuſque, & delicto in Dominum, vterque feudum amittit.

Ex omnibus itaq; prædictis abūdè ſatis examinatis,luce meridiana clarius apparere cōfido,iura fiſci Sereniſ.Ducis Parmæ,& Placētię,in tuto eſſe:omni iuris,& æquitatis anchora firmiſsimè quieſcere: Decretū iuſtiſsimū,& ſanctū:confiſcationē omniū bonorū,tā feudaliū,quā dotaliū tenère,in perpetuū Dominorū Comitis,&Comitiſſę præiudiciū,ad ſucceſſorū,& agnatorū illorū excluſionē. Nullū ſupereſsè iuſtitiæ,nullitatis, purgationis moræ, vel reſtitutionis in integrū,cōtra prædicta remediū; & demū circūſcripta Sereniſ. Ducis benignitate, magnorū heroū propria,teſte Affl. in princi. feud. n.11.& in prælud.n.55.56.Hortē.Caual.de brachio reg.par.6. n.207. 1.ca.acquieſcendū eſſe,denegato Summorū Pontificū recurſui,ſine iuſto fundamento tentato, & refricato.Et ſic iuris eſſe omninò cenſeo, ac ita me ſemper, quieto animo iudicare paratum, ſi occaſio poſtularet profiteor. Saluo in omnibus, &c.

Philippus Maria Roffredus.

Digitized by Google

RESPONSVM:
ET
IVRIS ALLEGATIONES
PRO
Admodum RR. Monacis Carthuſienſibus Ciuitatis Aſt conuentis,
CONTRA
Buſſolam pauperum eiuſdem Ciuitatis actricem.

VBI AGITVR

1 De pia cauſa principaliter,& multis eius fauore inductis.
2 De teſtamento, & diſpoſitione letaliter vulnerati, intra tres horas mortui; in freneſim,& delirium deſinentis,vtrum diſponere valuerit.
3 Quibus teſtibus poſſit talis diſpoſitio probari, & ſuſtineri; & quot teſtibus neceſſariò probanda ſimilis voluntas.
4 De teſtium conflictu in probanda ſana diſponentis mente, quibus magis credatur,affirmantibus,vel negantibus ſanam mentem.
5 De Medicorum iudicio circa iſtos caſus, quando eis,& quibus magis in hac parte credatur.
6 Vtrum legatarij ſint idonei teſtes ad probandam talem diſpoſitionem.
7 De teſtamento ad pias cauſas coram duobus teſtibus,& ad interrogationem perſonæ ſuſpectæ; & imperfecto ratione voluntatis vtrum valeat.
8 De teſtamento inter liberos, vel pia cauſa ſine teſtibus, manu tantum teſtatoris conſcripto.
9 De tranſactione cum adminiſtratoribus Hoſpitalis inita præſente Epiſcopo, vtrum reſcindi poſſit ratione enormiſſimæ læſionis: vel teneat tamquam iurium nundum perfectè acquiſitorum repudiatio.

SVMMARIVM.

1 *Pia pro cauſa in dubio iudicandum.*
2 *Eccleſia iuſtitiæ cultrix,nemini ius ſuum tollit.*
3 *Qui filium exhæredat, & Eccleſiam inſtituit hæredem, alium quærat aduocatum,quam Auguſtinum: vbi de intellectu c.final.17.q.4.*
4 *Eleemoſyna ab inuito non extorquenda.*

5 *Eleemoſynam facere permiſſum, de rebus alienis non eſt, citra domini voluntatem.*

6 *Priuilegia piæ cauſæ reſtringenda quando tendunt in præiuditium tertij.*

7 *Ad pias cauſas teſtari nemo poteſt niſi ſit habilis ad teſtandum.*

8 *Furioſi, impuberes mente capti, & ſimiles etiam ad pias cauſas teſtari non poſſunt, & eſt communis.*

9 *Freneticus non poteſt teſtari etiam ad pias cauſas.*

10 *Medicis in ſua arte omnino credendum.*

11 *Conſilia Collegiorum, præualent voto peritiſſimi cuiusq; viri.*

12 *Freneſis poſtquam incepit præſumitur durare; ob id ſana mens tempore diſpoſitionis clarè probanda.*

13 *Sana mens non poteſt dici concludenter probata, ſtante teſtium conflictu.*

14 *Inſana mens ex quibus ſignis probetur. vt legatis magni valoris ſine cauſa extraneis factis.*

15 *Medicorum auctoritates, ex quibus probatur grauiter vulneratum prolabi in obmuteſcentiam, ſyncopem, & mortem.*

16 *Vt valeat quæuis diſpoſitio, neceſſe eſt apparere prius de deliberata, & enixa teſtandi voluntate, non dubia, etiam ad pias cauſas, tanto magis ſtante ſuſpitione interrogantis, & furore teſtantis. nu. 17.*

18 *Diſpoſitio dubitatiua in dubio debet ſubuerti, non ſuſtineri.*

19 *Teſtamentum furioſi, mentecapti, inſani, & dementis quare nō valeat; qui omnes in factione teſtamenti æquiparantur. num. 20.*

21 *Notarij quando vident teſtatorem freneticari, debent abſtinere à receptione teſtamenti.*

22 *Freneſis ſigna in teſtari volente quæ.*

23 *Mortis in articulo, quando quis dicatur eſſe.*

24 *Teſtamentum non valet niſi articulatè teſtator loquatur, etiam ad pias cauſas.*

25 *In dubio Iudex tali caſu contra teſtamentum inclinare debet.*

26 *Vulnerati moribundi quandoq; Dei immemores.*

27 *Morbi grauitas inducit mentis exilium.*

28 *Verba qualia, talis conceptus.*

29 *Balbutientis vox accedit ad inarticulatam vocem.*

30 *In dubio magis credendum teſtibus dicentibus non fuiſſe ſanæ mentis, quando inarticulatè teſtator locutus.*

31 *Teſtes preualent, qui nocent percuſſoribus.*

32 *Teſtamentum vnico contextu fieri debet.*

33 *Teſtamentum vnico loco, tempore, & coram iiſdem teſtibus vſque ad finem actus durantibus fieri debet.*

34 *Teſtes debent eſſe præſentes toti teſtamento.*

35 Te-

Digitized by Google

35 *Teſtes non probant, quando obiter, & per tranſennam aliquid intellexerunt.*
36 *Tria tempora diſtincta arguunt diſpoſitionem imperfectam.*
37 *Teſtes nõ poſſunt dici conteſtes deponẽtes de temporibus diuerſis, & ſeparatis; etiam ad pias cauſas. num. 38.*
39 *Vbi caſus deciſiones.*
40 *Teſtantis voluntatem, quæ oſtendunt perfectam.*
41 *Morbo graui oppreſſi, ſanę, & integrę mentis non ſunt.*
42 *Morti proximos mortuis æquiparari.*
43 *Medicorum vota, quæ præualere debeant.*
44 *Piæ cauſæ fauore multa à iure introducta; de quibus ibi latè.*
45 *Verba enunciatiua fauore piæ cauſæ diſpoſitionem inducunt.*
46 *Executores non ſoluentes legata pia excommunicantur; & ſi anima defuncti propter eorum culpam in purgatorio non crucietur.*
47 *Piorum legatorum ſoluendorum cura ad Epiſcopum pertinet.*
48 *Piæ cauſæ fauor vtrum maior fauore liberorum. & nu. 90.*
49 *Piæ cauſæ fauore valere diſpoſitionem captatoriam.*
50 *Teſtamentum ad pias cauſas coram duobus teſtibus valere, ad interrogationem alterius, & imperfectum, & de veritate latè num. 51. 53. 73. 74. 76. 77. 85.*
52 *Teſtamentum ad pias cauſas, vbi cauſa magna, & ardua quinq; teſtes requirit. & num. 95.*
54 *Teſtes, qui probent freneſim diſponentis.*
55 *Teſtes plures preualent paucioribus, quia magis ibi prẹſumitur veritas adeſſe.*
56 *Teſtes vbi agitur de magno præiuditio, debent eſſe idonei, conteſtes, & concordes.*
57 *Teſtes pro conuentis facientes.*
58 *Teſtes partis etiam ſingulares, & de credulitate magis probant.*
59 *Teſtes contrarij non probant.*
60 *Teſtes pauperes, nullatenenſes, & legatarij non probant.*
61 *Summa rei penes quos teſtes reſideat.*
62 *Teſtes, & Notarius viles, teſtamentum ſuſpectum reddunt.*
63 *Teſtes legatarij, non probant diſpoſitionem ſine plena ſolemnitate conditam; & ſic priuilegiatam.*
64 *Teſtes requiruntur integri, & omni exceptione maiores in cauſa ardua, & ſuſpecta. nu. 65. & quando ardua nu. 66. ſaltem tres. nu. 69.*
67 *Capellanus non poteſt eſſe teſtis in relictis ſuæ Eccleſiæ.*
68 *Legatum factum pauperibus, de quibus intelligatur.*
70 *Teſtis vnus probat in cauſis minimis, ergo in arduis plures.*
71 *Vbi magna negotia, periculoſum credere vni tabellioni.*

72 *Poſthumi natiuitate, legatum magnum extinguitur, non obſtante clauſula codicillari.*
75 *Morti proximo periculoſa Sacramentorum adminiſtratio.*
77 *Teſtamentum etiã ad pias cauſas non valere ad interrogationẽ perſonæ ſuſpectæ, etiam religioſæ. num. 78. & cum in articulo mortis minus valet. num. 79.*
80 *Teſtamentum ſuſpectum ad interrogationem, vbi teſtes interſe varij, vel varij à dicto Notarij, & vbi diſpoſitio de falſo ſuſpecta. nu. 81. & tali caſu teſtam. nullum, vel reſcindi reſcripto Principis. nu. 82.*
83 *Teſti Religioſo maior fides adhibenda.*
84 *Teſtis Religioſus non probat ſine licentia ſuperioris.*
85 *Teſtam. etiam ad pias cauſas non valet, quando voluntas imperfecta, & hæc magis communis.*
86 *Caſus plures communem concluſionem comprobantes.*
87 *Conſ. Dec. 159. pro Hoſpitali examinatur, & aptatur caſui.*
88 *Vtrum valeat teſtamentum ad pias cauſas ex ſola ſcriptura ſine teſtibus, latè oſtenditur quod non; & magis communis: & ſi variauerit in hoc Rota Romana. nu. 97.*
89 *Conſ. Zabare. 73. ad rem ponderatur.*
90 *Fauor piæ cauſæ, minor fauore filiorum.*
91 *Teſtamentum inter liberos requirit ſaltem duos teſtes, & hæc cõmunis.*
92 *Maior ſolemnitas requiritur in teſtamento ad pias cauſas, quam inter liberos: vbi de ratione. & num. 93. vbi de intellectu. c. cum eſſes, & c. relatum de teſtam.*
94 *Rogitus teſtium quare in teſtamento requiratur.*
96 *Pia cauſa hæres inſtituta, non detrahit falcidiam, neque trebellianicã in legatis ad pias cauſas.*
98 *Rota quandoq; rotat.*
99 *Veriſimile, quod non eſt, habet imaginem falſitatis.*
100 *Teſtes quando deponunt ſuper non veriſimili, debent eſſe omni exceptione maiores.*
101 *Iudex poteſt credere teſtibus non idoneis, quando deponunt veriſimilia.*
102 *Fama, vt plurimum falax.*
103 *Teſtibus non creditur, quorum repelluntur auctores.*
104 *Teſtes adminiculantes quomodo, & quid probent.*
105 *Multa quandoq; proponuntur, quæ non fiunt.*
106 *Conſ. Sfort. Oddi, qui conſuluit pro Hoſpitali latè examinatur.*
107 *Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vtitur priuilegio. & ibi quomodo ad caſum.*
108 *Ardua cauſa quæ.*

Digitized by Google

109 *Piæ cauſæ fauore vtrum valeat diſpoſitio nutu facta, ibi latè.*
110 *Tranſactio de rebus piæ cauſæ cum conſenſu Epiſcopi irretractabilis.*
111 *Epiſcopus piorum relictorum executor; & ex Conc. Trident. piarum diſpoſitionum delegatus, & executor.*
112 *In tranſactione non habet locum remedium. l. 2. C. de reſcin. vendi. & hac magis communis.*
113 *Tranſactio tenet irretractabiliter, vbi non alienantur bona Eccleſiæ, & pia, ſed tantum repudiantur.*
114 *Tranſactio irretractabilis ſtante nouo inde conſenſu, & approbatione etiam tacita.*
115 *Deciſio Ioſeph. Ludou. 93. quomodo intelligenda, de alienatione bonorũ ſocietatis, & loci pij.*
116 *Conuenti, qui tractant de damno vitando etiam in pia cauſa debent obtinere.*

DEO mihi ſemper Duce.

SPecies facti in hac ſatis graui, & perplexa cauſa Io. Baptiſtæ Laborante ciuis Aſtenſis, & admodum Reu. Monaſterij Carthuſienſium Monacorum eiuſdem Ciuitatis ab eo cauſam habentium; contra Buſſolam, (vt appellant) pauperum eiuſdem Ciuitatis, quæ coram Excellentiſs. Senatu agitatur, talis eſt.

Anno 1599. die Dominico vltimo Ianuarij, circa horam decimamſextam; dum Io. Iacobus Laborante Doctor, & ciuis Aſtenſis, è quodam ſuo rure, equo vectus, ad locum Portæ Comarij, ad Miſſam audiendam proficiſceretur; in itinere à duobus ſicarijs, & aſſaſsinis, ex improuiſo inſultatus, duobus ſclopetorum ictibus, & alijs pluribus vulneribus, lætaliter in capite, facie, & alijs corporis partibus offenditur: Hoc ab eius famulo itineris comite, ad Eccleſiam Portacomarij, vbi celebrabantur Miſſæ ſolemnia, perlato; Curato, & populo ibi collecto, denunciato; accurrunt cum Vicecurato plures ad locum delicti, vbi in terra Io. Iacobus ita miſerrimè vulneratus iacebat: poſt ſuſceptum à Vicecurato pœnitentiæ Sacramentum, eo, quo potuit à ſemimortuo agonizante, & exanime quaſi, ſic vulnerato homine; Inde ad eius proximum rus, & grangiam poſt duas circiter horas, in cathedra elatus reducitur, & portatur; atq; in lecto ibi repoſitus, elapſis tribus horis, vel circa à vulneribus illatis, tandem moritur.

Eodem die à Fiſcali, & Secretario Ciuitatis illuc à Iudice tranſ-

 miſsis,

Digitized by Google

miſsis, fit viſitatio cadaueris; quod reperitur octo vulneribus affectum, quæ vulnera à duobus Chirurgis præſentibus lætalia omnia dijudicata: Inter cęteras quatuor in capite, hoc eſt vt actus cantat; *Prima vna ſopra il coronale di grandezza di vno palmo, con inciſione del Craneo, e della ſoſtanza iſteſſa del celebro. Più vn'altra tranſuerſale del muſculo temporale nella parte ſiniſtra, principiando à dietro dell'orecchia ſiniſtra, & voltandoſi all'occhio ſiniſtro, con deperditione di quello, trauerſando il naſo, & perſondando ſino al palato. Vn'altra con inciſione del mentone di grandezza di trè dita: Vn'altra ferita ſopra il muſculo temporale dalla parte dritta, però non molto profonda. Più vn'archibuggiata, &c.*

Iſtis vulneribus ſuſceptis, adeò vt perimpeditè, & magna cum difficultate loqui vix poſſet, nec quicquam articulatè proferre, vt infra latius; dum in terra iaceret: inde eleuatus ad grangiam portaretur; & in lecto repoſitus, dicitur interrogante Viceeurato protuliſſe verba, quibus relinquebat ſua bona egregij valoris, pauperibus, & diuerſa legata pleriſque Io. Baptiſtæ fratri, filio eius naturali, & alijs; nihil tamen omnino ſcriptum, nec ſtipulatum.

Super iſtis examinati plures hinc inde teſtes; quia alij dixerunt pauperibus bona, & legata alijs relicta, ipſis intelligibiliter, & apertè hæc audientibus: Alijs è contrario iſta negantibus, quod imò articulatè, & intelligibiliter minimè loqui poterat, nec aliquid omnino diſpoſuiſſe circa bona pauperibus relicta, & legata alijs. ſed tantum cum magna difficultate protuliſſe verba *Ieſus, Dio, confeſſione*, vt vix exaudiri poſſet. Poſt iſta, prętendentibus adminiſtratoribus pauperum ius in bonis à Laborante relictis habere, valoris ſcut. quatuor millium; fratre Io. Iacobi contrarium apertiſsimè demonſtrante: tandem ſub 12. Iulij 1601. cum auctoritate, conſenſu, & interuentu Reuerendiſsimi Epiſcopi Aſtenſis fuit facta inter eos tranſactio, in qua mediantibus ſcut. 155. inde habitis, ampliſsimè renunciauerunt pauperum, & buſſolæ adminiſtratores, iuribus omnibus, cauſæ, & prætenſionibus, quoquo modo illis ſpectantibus, cum promiſsione remittendi omnes ſcripturas contra ipſum Laborante factas. Qua tranſactióne ſequuta Io. Baptiſta hæres occiſi ab inteſtato, bona ipſa egregij valoris iugerum 150. vendidit RR. Monacis Carthuſienſibus pretio ſcut. 3750. à flor. 9. pro ſcuto ſub 23. Decembr. 1604. & illorum poſſeſsionem adepti. In qua pacifica poſſeſsione nunc ſunt. & ſi inde reperta iugera minoris numeri, & retractatum pretium: atq; integrè debitum ſolutum.

Poſtea

Poſtea anno 1606. die 24. Iulij adminiſtratores Buſſolæ tacitè ratificantes, & iterum approbantes tranſactionem, coram Ordinario Ciuitat. Aſt conuenerunt Io. Baptiſtam Laborante virtute tranſactionis, quam produxerunt; qui ſub 20. Septembris eiuſdem anni damnatus fuit aduerſus adminiſtratores Buſſolæ in ſummam petitam: quæ inde ſoluta.

Anno verò 1608. neſcio quo colore, & quo ſpiritu ducti, contra iam tranſacta, ratificata, & iudicata, litem ſuſcitarunt pauperes coram Senatu Excell. contra Io. Baptiſtam, inde à RR. Monacis reaſſumptam, & defenſam: qua pendente multa hinc inde dicta, & adducta: & inter cætera RR. conuenti præter probationes inſtante Io. Baptiſta primo loco factas; habuerunt atteſtationes determinationem, & vota trium Collegiorum Medicorum, Papiæ; Montisregalis; & Taurini; taliter vulneratum non potuiſſe ſecundum eorum artem, & peritiam intelligibiliter, & articulatè, loqui; imò nec potuiſſe dici ſanæ mentis, vt teſtari potuiſſet. Item produxerunt acta mox enunciata de anno 1606. corã Ordinario agitata. Inſtrumentum emptionis bonorum à Io. Baptiſta Laborante; & quitationem pretij per ipſos RR. Monacos ſoluti.

Inde fuit repertum teſtamentum quondam Bartholomei Laborante patris dictorum Io. Baptiſtæ, & Io. Iacobi, conditum anno 1575. die 15. Aprilis, colationatum in forma cum protocollis Notarij de eo rogati, in quo apparent inſtituti hæredes vniuerſales dicti eius filij Io. Baptiſta, & Io. Iacobus pupilli, & ipſis decedentibus in pupillari ætate, vel ſine filijs legitimis, & naturalibus, teſtator ſubſtituit alterum ſuperſtitem. cuius ſubſtitutionis virtute, Io. Baptiſta in bonis Io. Iacobi occiſi capit dimidiam: altera dimidia pro legitima, & trebellianica eidem Io. Iacobo debita, in controuerſia nunc poſita, & alia hinc inde dicta, & probata, quæ infra latè attingentur.

Quæritur modo de viribus talis diſpoſitionis, vtrum poſsit habere vim teſtamenti, & vltimæ voluntatis, fauore pauperum; & ſic piæ cauſæ: ſtanteque tranſactione ſecuta inter d. Io. Baptiſtam Laborante fratrem occiſi, & proximiorem ab inteſtato ſuccedentem, cum adminiſtratoribus Buſſolæ, ſeu Hoſpitalis pauperũ; cum conſenſu, & auctoritate Reuerendiſs. Epiſcopi Aſtenſis. vt ſupra, vtrum etiam amplius ſint audiendi, vel fortè tranſactio reſcindenda, ſub prætextu enormiſsimæ læſionis, vt aſſeritur poſt taciturnitatem præſertim octo annorum.

Et quamuis multa eſſent hoc caſu, ex tot teſtium conflictu perplexo dicenda; tamen ſingula, ea qua fieri poterit breuitate per-

Digitized by Google

ſtrin gendo rem omnem pro Io. Baptiſta fratre, & RR. Monacis contra pauperes, in iure apertam eſſe, intrepidè per plura exiſtimo: & omiſſa teſtium ſexdecim vltimo loco examinatorum nullitate, circa quam multa dicenda, vt in actis latè oppoſitum, & refricatum. omiſſa etiam quæſtione teſtium parte RR. Monacorum examinandorum ſuper nouis capitulis, & materia declaratoria præcedentium: Quorum teſtium examen impediri poſſe nullo modo videtur, non obſtante aliorum publicatione inter Rectores Buſſolæ, & Io. Baptiſtam Laborante aliàs facta. c. fraternitatis de teſtib. clem. fina. eo. & Doc. de materia paſsim: cum multa ſuadeant fauore Reu. Monaſterij capitula admittenda, & teſtes examinandos ſi neceſſario opus eſſet ad cauſæ victoriam. Gabriel. de teſtib. conclu. 21. præſertim num. 47. 48. quia Eccleſia in 12. limit. num. 59. limita. 17. quia variata cauſa, & perſonæ. Item num. 144. 147. quia multa noua adduntur. Item num. 148. limit. 60. vbi legales perſonæ, quia Eccleſiaſtici, & legales Religioſi, in quibus non cadit timor ſubornationis. Item num. 153. lim. 64. quia nundum in cauſa iudicatum, & alibi plura: & ad equalitatem ſeruandam, cum alios plures etiam teſtes, pars examinauerit in hoc nouo iudicio. Ad merita ipſius cauſæ deſcendendo.

1 Primùm vulgatum illud adducitur, † quod & ſi pro pia cauſa, & in dubio iudicandum, fauore iuuanda, & multa eius gratia paſsim introducta, vt per Aegid. Magiſtris. c. 7. tract. extinc. lib. 1. deciſio. diuerſor. & Manti. poſt alios de coniect. vltim. volun. lib. 5. tit. 15.
2 num. pen. & fina. † tamen cum Eccleſia ſit iuſtitiæ cultrix, tantus non debet eſſe ipſius Eccleſiæ fauor, nec tantum piæ cauſæ deferri, vt aliorum, & ſuccedentium hoc caſu ab inteſtato iura, tanto magis Religioſorum, qui etiam loco piæ cauſæ habentur teſte Tiraq. de priuileg. piæ cauſæ in præfat. num. 2. ſic aperta ledamus. c. ex tenore de foro compet. Syl. Nuptial. lib. 5. nume. 73. circa finem. Crau. conſ. 303. num. 6. Mantic. vbi plura ſimilia. lib. 6. de coniect. vltim. volunt. tit. 3. num. 12. & 38. Maſcard. concluſ. 1171. in ver. pia cauſa. num. 77. vbi iura, & auctoritates aliàs adducit: Achil. Pedro. conſil. 2. num. 203. Borgn. Canalc. deciſ. 27. num. 19. ad finem. & num. 20. de iudic. Euerard. in locis legal. in loco à libertate ad piam cauſam. nume. 35. Petr. Dominic. Magdalen. de num. teſt. par. 2. cap. 3. num. 58. 59. & facit in arg. c. fina. 17. q. 4. vbi adducitur tritum exemplum D. Auguſtini, qui filium exhære-
3 dare vult, & Eccleſiam inſtituere hæredem, alium conſultorem quærat, quam Auguſtinum: de quo Mantic. ibid. num. 11. Menoch. de præſump. lib. 4. c. 189. nume. 121. 122. vbi de intellectu

dicti

Digitized by Google

dicti c. fina. 17. q. 4. quòd intelligatur de tota hæreditate, non autem ſola legitima, vt aliqui putarunt. & Maut. etiam nu. 11. Petr. Dominic. Magdalen. d. tracta. de numero teſt. par. 2. c. 3. num. 48. 49. præter alios alio loco adducendos.

Secundò nec debet trahi piæ cauſæ fauor ad id, de quo teſtator
4 apertè non ſenſit: † quia ab inuito non eſt extorquẽda eleemoſyna, vt præclarè tradit Achil. Pedroc. conſ. 2. num. 213. 214. & ſeq. &
5 num. 214. 215. quia non eſſet pietas, ſed impietas. num. 216. quod de rebus alienis non eſt permiſſum facere elemoſinam citra Domini voluntatem. c. forte 14. q. 5. c. ſic non ſunt. 32. q. 3. Burſat. cõſ.
6 226. num. 64. lib. 3. † ergo reſtringenda priuilegia, & iura piæ cauſæ, quando tendunt ad præiudicium tertij, ab inteſtato ſucceſſuri: tanto magis hic, in damnum aliorum Eccleſiaſticorum, quibus non minus fauendum; imò fortè magis quam pauperibus, cum perpetuò pro ciuibus, & alijs, deuotas Deo effundant omni tempore preces; atque largas eleemoſynas largiendo, egenos omninò ſubleuare procurent, vt mox attigi, adeò vt non leue afferant Aſtenſi Comitatui lumen, præſidium, & ornamentum. Quod non præſtant Buſſolæ pauperes, aduenæ, & peregrini frequentes, in benefacientes, & charitatis officia exercentes quandoq; ingrati; & diuinorum munerum, vt plurimum immemores; nil aliud quærentes quam ventri, & corpori indulgere; inde ſine gratiarum actione inſalutato hoſpite plerunq; recedentes: & eleemoſynis (ſi fas ſit dicere) abutentes, cum quandoq; ad Hoſpitalia confluat mendicantium validorum ſentina; & peccantium colluuies, quibus impium Eccleſiæ panem elargiri, vt pulchrè Abb. ad c. bonæ el. 2. de poſtula. prelato. num. 16. vbi egregiè adden. ad eum. & D. Senat. Sola ad Decre. antiq. de mendican. valid. in glo. vni. rectiſsimè num. 4. 5. 6. & ſi quoad egenos in Ciuitate exiſtentes, optima adminiſtratorum prouiſione, vt ex aduerſo allegatum prudenter, & non leui cum charitate ſuccurri minimè dubitãdum ſit: quod tali caſu omnino deteſtandum. argũm. eorum quę tradunt ad rem etiam. Alexan. conſil. 237. num. 2. lib. 6. Maſc. concl. 1153. num. 4. 5. & alijs. Iacob. de Graff. lib. 2. par. 1. deciſ. aurear. c. 100. num. 16. & ſeq.

7 Tertiò facit præcipua illa, & fundamentalis regula, † quod nemo poteſt etiam ad pias cauſas teſtari, niſi ſit habilis ad teſtãdum, de quo nemo dubitat, & comm. eſt omnium Doct. opinio; de qua gloſ. ad l. 1. in gloſ. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. vbi Bart. in repetit. nu. 1. & addent. ad eum Iaſ. in prima lect. num. 10. 11. 12. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q. 17. nume. 2. poſt Tiraq. Clar. Vaſq.

&

8 & alios de communi latè teſtantes. † Hinc inferunt furioſum, impuberem, mente captum, & ſimiles etiam ad pias cauſas teſtari nõ poſſe; vt latè poſt multos, quos allegat, pertractat, & communes Doct. opiniones in ſingulis caſibus recenſet idem Graſſ. ibid. d. q.17. num. 3.4.5. & ſeq. optimè Guli. Bened. in repet. c. Raynutius. in ver. in extremis poſitus. num. 17.18.19. latiſs. multis congeſtis. Petr. Dominic. Magdalen. de nume. teſt. lib. 1. c.12. num.32. & par.2. c.4. nu.85.86. & pluribus ſeq.

9 Quartò, Hinc ad rem noſtram infertur, † freneticum non poſſe teſtari, neque valere eius teſtamentum, vt in ſpecie eſt tex. in c. fin. §. quia verò. de ſucceſsio. ab inteſt. & tradunt Abb. nu. 8. Barbat. & Doct. ibi, vbi caſus noſter in §. fina. quaſi deciſus: ſequitur Pariſ. qui Barbat. allegat in addit. ad Bart. ad l. furioſum. C. qui teſtam. fac. poſſ. & Iaſ. ad d. l. num. 1. qui poſt Bald. de frenetico etiam loquitur; & in pia cauſa. facit c. ſicut tenor. de regular. quod loquitur in pia cauſa, vbi Abb. num. 3. rectè: ad rem etiam in pia cauſa teſtamentum non valere: & illud citat Dec. ad d. l. furioſum. num.15. & in l. in negotijs. num.2. de reg. iur. & freneſis eſt ſpecies inſaniæ, vt poſt Cornel. Celſ. tradit Menoch. lib.6. præſump. c.45. num.3.4.10. vbi de frenetico agit, & conſ.82. num. 198. 221. lib.1. At iſte Laborante à Medicis, & teſtibus habitus, & iudicatus freneticus, & non ſanæ mentis; ergo teſtamentum eius (ſi ita dici

10 poſsit) & diſpoſitio nulla; † Medicis autem, tanquam in arte peritis in hac parte credendum. l. ſeptimò menſe. de ſtatu hominum. Bart. ad l. 2. num. 3. de teſtam. & in tracta. de percuſsio. ex quib. mors ſuperuenit. num. 6. & 8. Alexan. ad caſum iſtum conſ. 141. lib.1. num.11. verſ. & per hoc. Maſcard. de furioſo loquens in ver. medicum. concluſ. 1038. num. 10. vbi latè de medicorum peritia, & relatione. Menoch. ad caſum conſil. 45. lib. 1. nume. 23. Fulu. Pacia. latiſsimè lib.1. de probat. cap.47. per totum ad rem. Polyd. Rip. de actis in mortis articulo. c.1. num.16.17.18. & cap.21. nu.20. & cap.71. num 3. & per totum. quando quis dicatur conſtitutus in mortis articulo. Boer. ad rem deciſ. 323. num. 21.22.23. Cæpol. conſ.28. num.20. & ita optimè tradit apoſtilla ad Fulu. Pacia. de probat. lib.1. cap.47. ſub num.9. in ver. Medicorum, quæ loquitur de infirmitate, quę inducit in freneſim: cumulatiſs. de Medicorum relatione in iſtis, & vulneribus vtrum letalia ſint, vel non Farinac. de homicid. q.127. par.4. num. 1.2. & ſeq. num. 116. quod magis creditur ipſis Medicis, quam teſtibus contrarium deponentibus. num. 141. quod Medicis diſcordantibus magis creditur pluribus. num.142. quando præſertim veriſimiliora. num. 148. magis credi con-

Digitized by Google

contrà percuſſorem, qui dicunt vulnus letale, quando vulneratus mortuus. vt num. 150. cum etiam in loco periculoſo, vt capite: ex quibus ceſſare videntur, aliorum ſingularium medicorum contrarie aſſertiones; Collegiorum voto reprobate; & contra peritiorum dogmata, traditiones, & artes inſomniatæ; & Medicorum, ac
11 Philoſophorum Scollæ repugnantes. Et cum † hoc caſu habeamus conſilia Collegiorum, magis eis credendum, quam voto, & conſilio cuiuſuis ſimplicis Doctoris, & Medici, quamuis peritiſſimi, & eminentiſsimi, vt ita tradit Gabriel. de teſtib. concluſ. 4.
12 num. 91. & ſimili caſu alienationis probabilis à mente, † & freneſis, quæ poſtquam incepit, ſemper durat, vt poſt alios Menoch. d. conſ. 82. num. 223. clarè, certè, & concludenter, erat per aduerſarios probanda ſana mens tempore allegatæ diſpoſitionis, vt poſt Cardin. & alios Dec. concludit vbi ſupra. num. 13. Menoch. conſ. 45. num. 39. M. Ant. Eugen. conſ. 70. num. 25. Maſcard. concl. 825. nu. 10. poſt plures Menoch. lib. 6. præſump. 45. num. 63. Fulu. Pacia. de probat. lib. 1. c. 50. num. 21.

Et cum hic ex eiſdem met teſtibus contrarijs appareat varia, ſecta, inconſtantia, & non firma protuliſſe, ſatis clarum præbuit Laborante Freneſis ſignum. vt per Maſcard. ibid. num. 12. 13.
13 † & ſic ſtante teſtium conflictu, non poteſt dici concludenter
14 probata ſana mens. Boer. rectè deciſ. 23. num. 85. 88. & † inſana mens probatur ex tot legatis magni valoris huic, & illi, ſine cauſa, & ſine vllo merito factis. Afflict. deciſ. 143. num. 4. Sim. de Pret. lib. 2. ſol. 4. dub. 1. num. 9. 10. fol. 137. Maſcard. in concl. 825. num. 13. 14. in ver. furioſus. Menoch. d. lib. 6. præſump. c. 45. num. 57. 58. poſt Alex. conſ. 141. num. 8. lib. 1. qui Alex. rectè ad rem noſtram loquitur. Alex. Raudenſ. de Analog. cap. 30. num. 146. Gram. deciſ. 73. nu. 4. ad finem, & nu. 5. D. Preſ. Morot. reſp. 6. nu. 3. 4. & per totum.

15 Quod † autem Io. Iacobus Laborante, tàm grauiter vulneratus, ſecundum Medicorum peritiam, dogmata, & artem; ſtante longitudine, latitudine, & profunditate vulnerum, in capite, & in perículoſis, atque nobilioribus, venarum, neruorum, & arteriarum preciſarum partibus; neceſſariò prolapſus ſtatim fuerit non ſolum in freneſim, imò in obmuteſcentiam, ſyncopem, & animi deliquium; indubitata mortis prenuncia, & ipſi morti proxima; patet ex multis Philoſophorum, & Medicorum apertiſsimis locis, ex Hypocr. lib. 2. de differen. pulſ. c. 6. & ex Gal. comenta. 2. aphor. com. 54. ex Ariſtoti. li. 5. metha. c. 2. ex Hypo. lib. 2. de vulneri. capitis. ex li. 2. de Decret. Hypp. & Plato. c. 7. ex Andr. Laurentio lib. 2.

ſuæ

ſuæ anathom. c.11. ex Hyp. lib.de humorib. non procul à princi- & ex Galle.lib.11. de vſu par.c.3.Iterum ex lib.2.de decretis Hyp- pocr. & Plato. cap.4. ex lib. 4. de loc. affect. cap. 2. & ex lib. 7. aphori. aphoriſmo, & comento 58. & ex lib.1. de decret.Hyppo. & Plato. c. 6.

Item abſciſis quatuor neruorum paribus, quæ à cerebro oriuntur eodem loco vulneris ſupra coronalem; & à pia meninge recipiuntur: probatur obmuteſcentia quia inciditur primum par, quod eſt viſoriorum neruorum ex Veſſallio lib. 4. ſuæ anathomiæ in figura ſub c.1.ſic inciduntur ſecundum,tertium, & quartum par: tandem inciſis etiam neruis recurrentibus ex ſexto pari prouenientibus, & ex cerebro, qui vocales dicuntur ex lib.4. de locis affec.c.6.lib.16. de vſu part. c. 4. & 6. clarum eſt hiſce preciſis, & eorum operationem ſubitò deperdi: Pro quibus legẽdum indico Andr.Laurenti. lib.4.ſuæ anathomiæ.cap.16.& 17.Item Veſſalium lib.4.c.9. & ſic eorum operatione deperdita, pariter, & neceſſariò perditam vocem erit fatendum:vt & alia plura latius,& copioſius in hanc rem, & clariſsimã caſus huius demonſtrationẽ ex pleriſq; alijs authoribus ab eo congeſtis, tradidit peritiſsimus, & doctiſſimus Petrus Franciſcus Arellanus Medicus, & Philoſophus Aſtenſis non leuis auctoritatis hac noſtra tempeſtate vir;in ſuo laborioſo tractatu,quo,ad viuum oſtendit d. Laborante trium horarum ſpatio, quo ſuperuixit non potuiſſe ſic articulatè loqui, & ita mente conſtare; vt expreſsis verbis, & intelligibilibus; imò vel nutu legare, aut teſtari potuerit.

16 Quintò, † vt valeat talis diſpoſitio, debet apparere, quod omnino, ille etiam ad piam cauſam deliberatè voluerit diſponere, & teſtari. l.Pamphilo. §.propoſitum. de leg.3. Caſtr.ad l.1. §.ſi quis ita.num.7.de verb.oblig.Ripa num.8. Dec.ad caſum in conſ.159. num.7.vbi de d.§.multa.l.non omnis.ſi certum peta. tex.ſingul. & aureus.in §.planè. Inſt. de milit. teſtam. verſic. ſi ergo,& in verſic. cæterum,ibi,cęterum ſi (vt plerunque ſermonibus fieri ſolet) dixit alicui,ego te hęredem facio,vel bona mea tibi relinquo,non oportet hoc pro teſtamento obſeruari: & clarius loquitur, quam lex Diuus. D. eod. & vbique Doct. Vigli. ad d.§.num.4.Baldui.nu.1. 2. & alij paſsim Guil. Bened. in repetit. c.Raynutius.de teſtamen. in ver.teſtamentum. el.1. in 1.parte in principio. Clar.in §. teſtamentum. q. 37. num. 7. ad finem, vbi per Senatum ita iudicatum refert Zaſ.conſ.3. num.37.lib.1. Menoch. conſ.45. num. 33. poſt multos, & num. 34. vbi cum indeliberata voluntate concurrunt, interrogatio à perſona ſuſpecta,& mens inſana Sim. de Pret.lib.2. du-

Digitized by Google

dubit.2. ſolu.1. num.52. Mant.de coniect. vlt.vol. lib.2. tit.6. per totum, & num. 9. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q. 19. num. 4. Menoch. lib. 4. præſump. c. 8. num.30.31.33.38. D.Preſ. Morot. reſp.6. per totum pluribus in locis. Farinac. conſ.97. nu.7. & ſeq.
17 præſertim † ſtante ſuſpicione interrogantis, & furore teſtantis, & pro indubitato hoc præſupponunt vbique Doct. ſed hic ex nullo apparet Io. Iacobum habuiſſe animum deliberatum teſtandi, quia de Notario aduocando, de teſtibus rogandis; de aliqua re, legato, vel ſimili nullum verbum ab eo ſponte prolatum: ſed incidenter omnia acta, & procurata, vt tradunt in ſpecie Doc. diſpoſitionem tunc dici deliberatam, & enixam quando teſtator rogat Notarium, & teſtes Bart. & Doct. ad d. §. Pamphilo. vbi nouiſſimè adden. Galli ad tex. Tiraq. poſt Bart. & alios de pen.cap.22. num.79. ergo diſpoſitio nulla, vt ad rem optimè ſcripſit. Paul. de Caſtr. conſil. 155. lib.1. viſo puncto, & allegationibus num. 1. ad finem, & num. 2. Menoch. conſil. 45. lib.1. num. 17. circa finem
18 poſt eum. Craue. conſ. 117. num.1. ad rem. & alibi Doc. † & in dubio talis diſpoſitio dubitatiua, non debet tamquàm fauorabilis ſuſtineri; ſed magis ſubuerti, tamquàm continens dubiam, ac incertam voluntatem. Craue. poſt iura, & Doct. conſ. 143. num. 17. D.Præſ. Morot. d. reſp.6. nu.15.

Sextò eſt diligenter, & ſubtiliter animaduertendum, iura quæ vetant teſtamentum furioſi, mente capti, inſani, dementis, & ſimilium recipi, & non valere. vt in l. furioſum. C. qui teſt. fac. poſſ. vbi Bart. Bald. Alex. Iaſ. Dec. & alij. & in c.fin. ext. de ſucceſſ. ab inteſt. in ver. ſuæ mentis compotem. §. item furioſi. Inſt. quib. non eſt permiſ. fac. teſtam. vbi Angel. Vigl. & alij. Menoch. conſil.45. lib.1. num.30. Mant. lib.2. tit.5. num. 7. verſ. cæterum ſi permixta
19 ſint ea. Simon de Pret. ibid. num. 11. † illud nolle inquam ratum eſſe, quia quis non eſt eo momento, quieto, pacato, ſedato, tranquillo, & firmo animo. vt ad rem loquitur Zaſ. conſ.3. lib.1. nu.37. Polydor. Ripa in tract. de act. in artic. mortis. c.61. num.17.18. ſed perturbato, & non compos mentis; ergo ſi eo inſtanti duret hæc ab alienatio ſanæ mentis, procul dubio non valet, per tex. rotundum in l.2. de teſtam. ibi, eius temporis, quo teſtamentum facit, integritas mentis. Sim. de Pret. lib. 2. dubit. 1. ſolut. 4. num. 1.2. fol.136. Caſtr. d. conſil. 155. num. 2. lib. 1. præſertim in articulo mortis conſtituto, morti proximo, vt per eum Menoch. rectè conſ. 45. lib. 1. num.17.30. quando teſtatorem non conſtat habuiſſe animum teſtandi, & infirmitate ita ſit preſſus, vt dubium ſit de ſana eius mente, vbi latè hoc comprobat. & ita Doct. omnes intelli-

gunt,

Digitized by Google

gunt,& interpretantur textus etiam per ſe apertos; adeò vt is qui habet dilucida interualla, ſi cęperit teſtari, & cępto teſtamento ſuperuenerit furor; non valeat teſtamentum; quaſi velint iura abeſſe omnem labem furoris, perturbationis, & inſanæ mentis etiã ad pias cauſas, vt de communi teſtatur Graſſ. vbi ſupra num. 3.4. Mant. de coniect. lib.2. tit 5. num.1.2. & ſeq. Decia. latè reſp.51.
20 nu.1.2. & ſeq. lib. 4. † vbi æquiparat furioſum, mente captum, dementem, & ſimiles in factione teſtamenti Fulu. Pacia. poſt plures lib.1. de probat. cap.43. num.9. & ſeq. num.17.19.22.45.48. Menoch. de præſump. lib.6. c.45. nu.59. & conſ.961. latè.

21 Septimò, † & ad hoc optimè, & ſanctiſsimè admonet Bald. notarios ad l. quidam. de cond. inſtit. in 2. notab. quod quando vident teſtatorẽ ſtultè loqui, vel freneticare, abſtineant à ſcribendo teſtamenta eius; & hoc pro notabili refert, & ſequitur Fulu. Pacia. d.c.43. num.18.19. Alex. poſt Angel. etiam præcauendum iſta admonet conſ.141. nu.12. lib.12. & optimè Sim. de Pret. de interpret. vltim. volun. lib.2. dubi.2. ſolu.4. nu.14.

22 Ergo † cum in caſu noſtro ex qualitate, & quantitate vulnerum, & tot teſtium dictis negari non poſsit quin Laborante fuerit maxima perturbatione, delirio, & freneſi vexatus; & ſecundum mentẽ legum, & Doct. poſt vulnera ſuſcepta in perpetua, & continua freneſi vſque ad mortem, ſine interuallo, vt Doct. loquuntur, tanto magis in frigoris illo rigore, in terra, & itinere reſpectiuè; non adhuc à Medicis, & Chirurgis curatus, & adiutus; poſt vnam, & ſemihoram à vulneribus ſuſceptis, & effuſa ſanguinis magna copia, veriſimiliter in terram; eum ſenſim vitalibus ſpiritibus deſerentibus; non video quomodo poſsit eius agonizantis, tàm periculoſa allegata diſpoſitio ſuſtineri, de qua infra clarius: ad quod conferunt tradita per Boſſ. de indic. num. 188. Gomez. & Rebuff. ad reg. cancellar. de infirm. benef. reſignantib. Gomez. q. 11. fol. 47. Rebuf. in gloſ.2. num. 16. vbi loquitur de lætaliter vulnerato. gloſ.11. Polyd. Ripa de act. in mort. art. c.1. num. 2. 3. 4. 8.
23 15. & ſeq. † vbi in mortis articulo dicitur, qui eſt per vltimum ſui eſſe, & proximus morti, tanquam mortuus, vt infra Marſil. poſt Bald. in pract. crimi. §. & quia. num. 28. & 29. Burſat. conſ. 226. num.68. lib.3. & deciſ. Rotæ Roma. in nouiſs. impreſs. deci. 701. par.1. num.5. poſt Cremen. quod ille dicitur in extremis laborare, qui proximè obijt ex illa infirmitate. & num. 1. quod exitus, & euentus ſecutus docuerunt eſſe mortale malum. & ſecundum communes Medicorum traditiones, homo aperta vena per horam, non poteſt viuus euadere: quid ergo hic dicendum in maiori

ſpatio,

Digitized by Google

ſpatio,& ſanguine tot partibus proflu ente; vt latè, doctèq; proſecutus fuit D. Arellanus.

Octauò tritiſsima eſt regula,& diſpoſitio l. iubemus. C. de teſtam.
24 in princ. qua clarè diſponitur, † non valere teſtamentum, niſi teſtator articulatè, & intelligibiliter loquatur, quia alias mortuo ſimilis eſt, & falſitas in elogijs committitur, vt per illam legem infert ibi Bart. ſe in quodam caſu feciſſe exceptionem ad impugnandum quoddam teſtamentum, quod erat factum ab eo, qui non poterat articulatè loqui. ob id monet illud menti tenendum. & Doct. in apoſtill. ad eum latè Alex. Iaſ. & alij. Paul. de Caſtro ad l. 2. num. 3. de teſtam. Alex. conſ. 33. lib. 3. & conſ. 105. lib. 7. Crau. conſ. 117. num. 3. Roma. conſ. 306. num. 5. vbi Mandoſ. in apoſtil. Guliel. Bened. in repet. cap. Raynutius. de teſtam. par. 1. in ver. in extremis poſitus. num. 27. Clar. in §. teſtam. q. 37. num. 6. Simon de Pret. de interpr. vlt. volun. lib. 2. ſolu. 4. num. 24. 25. fol. 138. Polyd. Rip. de act. in mort. artic. c. 21. num. 21. 22. & cap. 61. num. 2. & in pulchro caſu ad rem Camill. Borell. conſ. 37. nu. 12. & ſeq. & latè poſt alios. Mant. de coniect. lib. 2. tit. 6. num. 1. 2. & ſeq. & num. 8. & nu. 5. ad rem. Maſcard. de probat. concl. 1354. in ver. teſtamentum ſolemne. num. 12. 13. Rota Roma. in nouiſs. impreſsione deciſ. 638. par. 1. num. 2. quod quando teſtator non eſt in bono ſenſu, nec articulatè loqui poteſt, diſpoſitio non valet. & vt in ſimili caſu, vbi mentio de operibus etiam pijs, & ſi loquatur in reuocatione teſtamenti D. Senat. Theſ. quæſt. forenſ. lib. 1. q. 56. nu. 10. 11. optimè.

At hic ex dicto plurium teſtium conſtat, eum nec articulatè locutum, nec intelligibiliter, impediente ſanguinis profluuio, in os deſcendente, vt vix poſſet proferre illa verba: *Ieſus, Dio*. Item ex voto Medicorum, ſtante præciſione neruorum, & arteriarum; atq; vulnerum qualitate, non potuiſſe proferre verba intelligibiliter, & articulatè; ergo fundamentum clarum, & reale, vt pulchrè ad rem tradit Polyd. Ripa in d. tract. de act. in mort. artic. c. 61. num. 3. 4. & illud ſtringit, quod ipſemet Viceeuratus interrogantibus eum an peccata Laborante confeſſus, reſpondit *sì, là, là*, vt dicunt Ruſconus 4. fol. 139. Ioanninus Berrutus. & ſunt conteſtes Menoch. in terminis d. conſ. 45. num. 24. verſic. ſecundus teſtis. Crauet. d.
25 conſ. 117. num. 3. poſt princip. Ergo † ita omnis iudex iſtis concurrentibus inclinare deberet, vt per Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. caſu 97. num. 2. 3. & ſeq. vbi quando teſtator verè articulatè loqui dicatur. Tanto magis cum Laborante poſſet dici verè in extremis poſitus, & extra ſe; & fortè propter odium in occiſores aſſaſsinos

con-

Digitized by Google

conceptum Dei,& propriæ ſalutis immemor iuxta illud Pſalmi 6.
26 † *Quoniam nō eſt in morte, qui memor ſit tui*. vt ad rem ſic proſequitur, & concludit Guil. Bened. in d. verbo in extremis poſitus
27 num.18.19.44. rectè: † & grauitas morbi inducit mentis exilium. Decia.reſp.108.nu.58.lib.2.& Polyd. Ripa d.c.21.num.22. ad rem valdè, & num.3. qui citat Roland.conſ.37. num.25. lib. 3. de letaliter vulnerato Burſat. conſ. 40. nume. 72. de proximo morti, qui dolore excruciatur, & pro mortuo habetur,& num.4.alia:& iterum
28 idem Polyd. Rip. c.61. num.3. vbi poſt Bald. qualia † verba talis conceptus: verba inarticulata, informia; ergo infirma mens, infirmus intellectus, & num. 7. 8. latè quod teſtamentum in mortis articulo conſtituti nullum eſt.& num 15.optimè,& cap.68.nu.3.7.
29 de balbutiente. † vbi vox balbutientis accedit ad inarticulatam vocem.

Et hoc caſu quamuis adſit teſtium repugnantia, de quibus ſuo loco, cum alij velint teſtatorem ſanæ mentis, & articulatè locutum
30 alij contra, quod non: † In dubio magis credendum eſt eis, qui dicunt eum non fuiſſe ſanæ mentis; quia deponunt veriſimiliora, & magis concordantia rebus ſenſatis Socin. iun. in ſpecie plenè conſil. 183. num. 13. volum. 2. refert, & ſequitur Mant. d. titu. 6. num. 6. Corn.conſ.319. lib.1. Curt.iun. conſ. 151. Sim. de Pret. d.lib.2. ſolut.4. num.10. ad rem. Polyd. Ripa d. tracta. de actis in mort.arti.21. nu.14.15. qui tales verè deponunt ſuper affirmatiua, quod eſſet in freneſi,& inſanæ mentis.

Et ad rem noſtram de voce, non articulata, ſeu confuſa, ex qua nullus clarus intellectus concipi poteſt, eſt ad caſum tex. aureus in l. Labeo. ad finem. de ſuppell. leg. & Mant. vbi ſupra num. 8. in
31 medio: † Eo magis debent prçualere, quia nocent percuſſoribus & de tempore propinquiore morti. Boer.deciſ.23. num.84. 85. & deciſ.323.nu.24. Gabriel.de teſtib.concl.4.nu.49.

Nonò, nunc magis ſtringit alia ratio, legis diſpoſitio, et commu
32 nis omnium Doct. ſententia, † quod teſtamentum debet vnico contextu fieri. l. furioſum. C. qui teſtam. fac. poſſ. l. is qui teſtamentum de teſtam. vbi Bart. num.3. Roland. conſ.81. nu.21. lib.1. Graſſ. qui communem ex pluribus teſtatur in §. teſtamentum. q.60. num.3. Ludou. Lana in formula teſtam. nuncupat. et clauſi poſt reſp. Lud. Zunt. num.44.45.46. omnino videndus, & conſ.2.nu.5. allegat. l. miles ita. in loco à ſpeciali. de teſtam. milit. Camill. Borrell. conſ.37.nu.2. Hortenſ. Caualc. de numero teſtium. par.2. num. 78.

At hic vnico contextu non poteſt dici factum, cum aliqui dicant,

Digitized by Google

cant, illa verba, *laſcio il mio à poueri*, dicta dum in terra vulneratus,& ſaucius iaceret, alij dum in itinere portaretur; alij dum in lecto proprij turis proſtratus, & iacens. ergo talis iſta voluntas, proculdubio non poteſt dici vnico contextu facta.

Decimò non tantum iura requirunt teſtatorem palàm, articulatè,& intelligibiliter loqui; vnico contextu teſtari, & ve le deli-
33 beraré teſtari; ſed † requirunt etiam teſtamentum, cum ſit quod indiuiduum, vnico loco, & tempore factum: coram ijſdem teſtibus, conteſtibus; & teſtes durare debere donec ſuprema conteſtatio peragatur: adeò vt coram eiſdem conteſtibus, in loco loci, à teſtatore perfectè,& abſolutè,nec conſcisè per tranſitum, minus per fruſtra diſpoſitio fiat; vt eſt caſus legis in l. qui teſtamento. §. & veteres. de teſtam. vbi Bart. docet. & Paul. de Caſtro. num. 7. Clar. in §.teſtamentum. q.7.num.5,q.9. num. fin. q.14.nume.2.de loco,& tempore Burſat. conſ,96.lib.1. num. 12.13.14. rectè:optime Hortenſ.Ceualc.de num.teſtium par.2.nu.78. Maluaſ. poſt Mant. de loco, & loco loci, conſ. 120. num. 43. Roland.conſ.36. num.5. lib.1. Lud.Zunt. latè,& eleganter dicto reſp. pro vxore. num. 20. 21.222.231.275. vſque ad num. 282. num. 512.521. Ludou. Lana.
34 loco prædicto poſt Zunt. num. 32.44. 47. quod † toti teſtamento abſolutè præſentes eſſe debent. & conſ.1. num.71.& Zunt. nu. 33. quod teſtes debent concordare in forma, & cortice verborum teſtatoris; vt ſi alij teſtes dicant ſeium hæredem facio; alij ſeius ſit hæres,non valeat,nec teſtes probent; vt hic aliqui dicunt, quod inſtituit D. Comitem Maſini, alij quod pauperes, & loquuntur Doc.ferè omnes in pia cauſa, & inter liberos. & quando non dicatur teſtamentum abſolutum.Menoch.de præſump.lib.4.c.5.n.5.
35 & ſeq. & d. conſ.45. num.28. 29. & † cum teſtes obiter, & per tranſennam aliquid intellexerunt, & audiuerunt à teſtatore vt hic, non probant. Horten. Caualc.d.conſ. num.49. poſt tract. de teſtib.

36 In caſu † noſtro, iſta omnia deficiunt, ergo diſpoſitio nulla: & Quod prædicta omnia deficiant, nec vllatenus concurrant, primum teſtes. 1. fol. 21. 4. fol. 33. 5. fol. 40. 6. fol. 46. 7. fo. 50. 8. fo. 55. ſecundus, & nonus non repetiti, deponunt omnes de prolatione verborum quando iacuit in terra; & ſic de primo tempore.

De ſecundo tempore,quo ſaucius efferebatur, dicunt 1. fol. 22. 3.fo.29. 4.fol.34. 5.fol.41. 7.fo.51. 8.fo.56. 10.fo.61.2.etiam & 9. ſed non repetiti. Qui teſtes nihil probant omnino,quia per tranſſennam,& obiter, non data opera præſentes fuerunt, & diſpoſitio-

nem ſic intellexiſſe dicuntur. ita in indiuiduo Hortenſ. Caualc. d. ſuo conſ. poſt tract. de teſtib. nu. 49.

De tertio tempore quo iacuit in lecto vſque ad mortem, dicunt 3. fo. 29. 4. fo. 35. 8. fo. 56. & ex eis aliqui concludunt Laborantē pre moleſtia, & egritudine modo Vicecurato interroganti reſponſum dediſſe, modo non, ergo nulla diſpoſitio. Menoch. d. conſ. 45. num. 18. 24.

Ergo cum deponant de tribus temporibus diuerſis, & ſeparatis
37 non poſſunt omnes eſſe conteſtes, † de actu indiuiduo, de loco loci, tempore præciſo, forma, cortice, & præciſa prolatione verborum: & qui audiuiſſe dixerunt prolationem verborum vno tempore, non audiuerunt omnes alio tempore. At nemo etiam eorum dicit, nec concludit vtrum perfecta, & abſoluta eſſet voluntas de qua poſt Bald. Gull. Bened. in repet. c. Raynutius in ver. teſtamentum el. 1. in 1. par. num. 93. & in ver. mortuo itaque teſtatore par. 2. num. 1. 2. Gabr. multis congeſtis, de teſtam. concl. 9. num. 1. 2. & ſeq. & num. 6. loquitur de teſtamento ad pias cauſas,
38 † quod etiam non valet ſtante imperfecta voluntate.

Præter contrarias probationes, & obiectus, de quibus alio loco.

39 Vndecimò, ad particularia † deſcendendo, ſpecialiter caſus noſter videtur decidi ab Abba. conſ. 105. lib. 2. à Dec. conſ. 159. per totum. à Menoch. d. conſ. 45. lib. 1. à Decia. reſp. 65. lib. 2. à Petro Roys. deciſ. Lituan. 1. vbi fuſiſsimè.

Nam Abb. d. conſ. 105. num. 3. poſt Anchar. quem refert, & ſequitur Sim. de Pret. lib. 2. dubit. 2. ſolut. 1. num. 32. apertè ſcribit, quod ſi teſtator incipit teſtari, & expreſsit, quod inſtituebat pauperes Chriſti, & non perfecto teſtamento ſuperuenit freneſis, vel mors; quod talis inſtitutio, & alia quæ expreſsit non valent, etiam fauore liberorum, per iura multa per eum num. 2. allegata: ſed in caſu noſtro non poteſt dici perfecta voluntas; vt clarius alio loco
40 tangam: ergo quidquid probatum nullum, † quia de anima, de ſepultura, & alijs ſimilibus magis neceſſarijs, nihil: quæ videntur oſtendere voluntatem teſtandi, & perfectam: Menoch. lib. 4. præſump. c. 8 nu. 35. Burſat. conſ. 226. lib. 3. nu. 54. 65.

Duodecimò Dec. autem d. conſ. 159. ponit caſum ferè in terminis, quod conſil. potius videndum, quam referendum, & de eo alio loco.

Decimotertiò Menoch. etſi non loquatur d. conſ. 45. in cauſa pia; tamen ponit, & adducit multa caſui noſtro quadrantia, de interrogatione à Religioſo Franciſcano auunculo ſororum inſtitutarum,

tutarum; de affectione, dicto affectato, & animoſo: ſuſpecto: artibus, & thecnis vſis, teſtatore non omnino ſanæ mentis, non articulatè loquente, & morti proximo: & nu. 30. & ſeq. reſpondet ad omnia contraria, & in fine pro eius conſ. iudicatum refert.

Decimoquartò Decia. verò d. reſp. 65. lib. 2. ex multis probat teſtamentum cuiuſdam Ambroſini Mincarelli nullum, quia non conſtabat de mente teſtatoris teſtari omninò volentis; imò nolentis. num. 1. verſ. primo quia Notarius affinis vxoris hæredis inſtitutæ, & ſic ſuſpectus, & inſcio teſtatore teſtamentum ſcripſit. num. 9. 10. Quia teſtator non ſpontè declarauit voluntatem ſuã, ſed Notarius tantum, teſtatore ſimpliciter reſpondente, quod ſic. num. 12. 13. Quia Notarius adhibitus à procurantibus, & anhelantibus hæreditatem, & teſtatorem importunè interrogauit. num. 14. 15. Quia Notarius etiam affinis legatariorum. num. 16. 17.

Quæ omnia ferè quadrant caſui noſtro, quia Laborante non deliberatè volebat teſtari, à Vicecurato interrogante infeſtatus, qui teſtibus non audientibus referebat, audite, quia inſtituit pauperes: ſuſpectus ex multis, quia habitabat in domo Nebioli, cui legati dicuntur ſacci ſeptuaginta annonę, & grani: & plures ex teſtibus ſuſpectiſsimi, quia allegant ſe legatarios: Et conſ. illud Decia. tanquam deciſiuum in hac materia piæ cauſæ ſequitur Mantic. de coniect. d. lib. 2. tit. 6. num. 9. ad finem.

Decimoquintò Petr. autem Roys d. deciſ. 1. num. 1. 2. & per totam, loquitur valdè proximè ad terminos, in eo, qui ſe vulnerauit, & tandem mortuus, conſciſcendæ ſibi mortis cauſa; manus ſuo corpori intulit, & inteſtina velicare ſibi contendit: ſequenti die mortuus, & medio tempore coram Iudice, Notario, & teſtibus teſtamentum condidit, & vxorem hæredem inſtituit: poſt ſuſcepta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramenta, & confirmatum teſtamentum Principis reſcripto. Demum poſt longam diſputationem, ſtante perpetua, & continua mentis perturbatione, & frenesi, teſtamentum diiudicatum nullum: Et quamuis illud ea etiam ratione contigerit, quia diſpoſitio excedebat valorem trium ſolidorum ſecundum decreta illius patriæ: Tamen rationes plures efficaces caſui noſtro aptiſsimè ſeruiunt: & num. 2. loquitur de pia cauſa, pro qua tale teſtamentum etiam non valet. nume. 84. exemplum affert Mathæi Curtij peritiſsimi Medici Bononiæ, qui dum ęgrotaret morbo Pleuritidis, & ſecanda ſibi eſſet, voto, & conſilio præſentium Medicorum vena, contra opinionem ab eo aduerſus communes aliorum traditiones antea illo caſu defenſam,
41 reſpondit ęgrotum ſe tunc, non Medicum eſſe; † quaſi graui morbo

Digitized by Google

42 oppreſsi,ſanæ,& integræ mentis non ſint.nu.220.† tales tanquā morti proximos, mortuis æquiparari. & num. ſeq. & 228. & ſeq. & num. 238. poſt Bart. ad l. ita vulneratus ad l. Aquil. num. 2. quod ſtatim, quod quis eſt lætaliter vulneratus, mortuus dicitur. 241.243. & ſeq.

Tanto magis, & à fortiori hæc in caſu noſtro locum habere debent, vt verè dicatur iſte Io.Iacobus ab alienatus à ſenſibus, non ſanæ mentis, nec compos, graui perturbatione in obmuteſcentiā, delirium,& freneſim prolapſus: & tanquam exanimis, & mortuus poſt ſuſcepta vulnera,cum non vnicum vulnus,ſed plura,omnia lętalia; & non ſequenti die mortuus, ſed poſt tres horas. vt in teſtimon. Fiſci ſub vlt.Ian. à duobus Chirurgis præſentibus iudicatum; & inde à tribus Collegijs Medicorum; præter alios teſtes
43 in forma examinatos: † quæ iudicia Medicorum, cum fuerint à pluribus comprobata, dicant veriſimiliora, ex effectu mortis paulo poſt ſecuto: vulnera in locis periculoſis, & alia plura concurrant, de tanta ſanguinis effuſione, ore ſanguine pleno, loquela præpedita, vulneribus ante aduentum Vicecurati apertis, neque curatis; ſine dubio ſunt validiora, & præferenda aliorum Medicorum ſingularium fallaci, non veriſimili,& incerto iudicio, vt fuſiſsimè poſt alios ſingula proſequitur Maſcard. de probat. in ver. Medicorum. dicta concluſ. 1038. num. 5.31.43 44.45. & concluſ. 1169. num.33. in ver. peritis. & ex Hyppoc. Galle. & aliorum antiquiſsimorum Medicorum teſtimonio, ſingula iam ſupra comprobata, magiſq; accuratè, & ſigillatim ab eruditiſs. Medico Arellano in ampla,& copioſa illa demonſtratione pro hac eadem cauſa edita.

Decimoſextò, Non obſtant nunc multa,quæ in facto,& iure ad-
44 ducta fuerunt, adducique in contrarium poſſunt. Et primùm fauor ille piæ cauſæ, vbique a Doctoribus noſtris tantopere prædicatus; pro qua pia cauſa multa à iure introducta fuerunt, vt in l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. vbi Bart. Iaſ. & Doct. & ad l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto, vbi Doct. prętertim Natta fuſiſsimè. C.de teſtam. ad c.cum eſſes. c.relatum. c.cum tibi. extr. de teſtam. vbi Canoniſtæ. Car. in §.teſtamentum. q.5.6.7. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q.17.18.19. Mant. de coniect. lib.6. tit.3. Maſcard. de probat. in verſic. pia cauſa. concluſ. 1071. 1072. & in verbo teſtamentum. concluſ. 1353. Achil. Pedroca. conſ. 2. num.16. & ſeq. Burſat. latè conſ. 55. num. 13. & ſeq. lib. 1. & alibi paſsim Doct. poſt Tiraq. in fuſiſsimo tract. de priuileg. piæ cau ę: & Petr. Beluga in Specu. princip. rub. 17. vbi ampliſs. copioſè, & doctè

Camill.

Camill. Borrel. in addi. ad eum. Magdale. de nume. teſt. par. 2.
45 c. 1. 2. 3. 4 5. & alijs, Sfor. Oddus conſil. 64. † vbi multa de verbis enunciatiuis diſpoſitionem inducentibus fauore Hoſpitalis, & pię
46 cauſę: prout & fauore pię cauſæ, hæredes, & † executores, non ſoluentes legata pia, ſed diferentes illa præſtare excommunicantur Iacob. de Graff. in deciſ. aure. lib. 1. par. 1. cap. 26. num. 13. vbi num. 15. quod tamen anima defuncti propter hæredum culpam in Purgatorio non cruciabitur, nec detinebitur in Purgatorio,
47 etiam alia debita diferendo. quorum † legatorum piorum ſoluendorum cura ad Epiſcopum pertinet. Concil. Trid. ſeſsio. 25. cap. 1. circa finem.

48 Decimoſeptimò, Hinc † inferunt maius eſſe priuilegium, & fauorem piæ cauſæ, quam liberorum. Maſcard. poſt Didac. concl. 1353. in verb. teſtamentum. num. 72. 80. 81. & hoc excepta legitima: (quod non eſt perpetuò verum, vt infra, quia imò magis li-
49 berorum cauſa, quam pia fauorabilis): & † valere diſpoſitionem captatoriam ad pias cauſas, quæ alias non tenet, vt poſt alios latè Peregr. de fideicom. art. 33. num. 66. & poſt multos communem ait Graſſ. in §. legatum. q. 46. num. 11. latiſsimè Gabriel. de pia cauſa. concluſ. 3. Petr. Beluga d. rub. 17. in verſ. videamus nu. 38. 39. 40. vbi hoc caſu captatoriæ inſtitutionis, concludit contra piam cauſam.

Decimò octauò, in quibus quidem locis, multa ſpecialia fauore piæ cauſę pertractantur. Et inter cętera, quę ad cauſam noſtram
50 pertinent, quod † valeat tale teſtamentum coram duobus tantū integris teſtibus factum. 2. quod valeat teſtamentum ad interrogationem alterius, 3. quod imperfecta voluntas, fauore pię cauſę ſuſtineatur.

51 Decimo nonò, Quod † autem pertinet ad primam quęſtionem, de duobus teſtibus, qui ſufficere dicuntur in teſtamento, & diſpoſitione ad pias cauſas. c. relatum de teſtam. Doct. ad l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Gul. Bened. in repet. c. Raynutius. extr. de teſtam. in ver. teſtamentum. el 1. in p. par. num. 57. 58. vbi alia iura, & auctoritates allegat. & quod teſtes ſint boni viri, & legitimi. Boer. deciſ. 93. num. 2. & 5. vbi communem Clar. in § teſtamentum. q. 6. num. 2. 3. Mant. de coniect. lib. 6. tit. 3. num. 4. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q. 18. num. 1. 2. 6. & in §. legatum. q. 67. num. 7. ad finē. Burſat. conſ. 226. num. 7. vbi communem. Maſcard. de probat. concluſ. 1171. in ver. pia cauſa. num. 12. 13. & in verb. teſtamentum. concl. 1353. num. 32. 33. poſt Tiraquell. de priuileg. pię cauſę priuileg. 1. Rota Roma. in nouiſs. impreſsione deciſ. 734. num. 6.

Digitized by Google

par. 1 Sfor. Odd. conſil. 64. num. 44 Aluar. Valaſc. deciſ. 74. nu. 2. 3. & alijs. P. Dominic. Magdalen. de num. teſt. lib. 1. c. 12. nu. 33. & par. 2. c. 1 num. 8. c. 3 num. 1. & ſeq. Polyd. Ripa. d. tract. 62. num. 4. Puteus deciſ. 97. lib. 3. vbi omnes iſtam communem dicunt de iure canonico, in terris etiam Cæſaris ſeruando, duos teſtes ſuffi-
52 cere. Tamen vbi cauſa † magna, & ardua, vt hic plures, ſaltem quinque adhibendi, ita ſingulariter Hortenſ. Caualc. de numero teſtium. par. 2. num. 60. fortius vbi ſuſpecta diſpoſitio ſine Notario; & hoc in caſu noſtro puto indubitatum, cum non poſsimus dicere clarè conſtare de mente diſponentis, ex tot cauſis perplexa: & hoc ſpeciali caſu debebit reſtringi, & verificari contraria opinio eorum, qui putant in terris Cæſaris non habere locum d. c. relatum, ſed ius commune: & ita quod adſint ſeptem teſtes, vt per gloſ. & Doct. ad d. c. cum eſſes. de teſtam. glo. & Doct. ad l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Horten. Caualcan. vbi ſupra.

Vigeſimò, Tamen iſta concluſio recipit plures declarationes, &
53 reſtrictiones. Primùm † quod teſtator fuerit habilis ad teſtandū, ſed iſte Laborante non erat habilis, quia freneticus, nec intelligibiliter, & articulatè loqui poterat, vt ſupra latè deduxi; ergo talis diſpoſitio nulla. De quo caſu, & Sacramento pœnitentiæ, talibus in extremis cōſtitutis, plura tradidit Iacob. de Graff. in deciſ. aur. par. 1. lib. 1. c. 26.

Vigeſimoprimò, Quòd autem eſſet talis obmuteſcens, freneticus, articulatè, & intelligibilitèr non loquens; nec ſanæ mentis:
54 præter collegia illa tria Medicorum, dicunt † ex teſtibus parte Io. Baptiſtæ Laborante examinatis 1. 2 3 4. 5. Curatus, qui tunc celebrabat Miſſam. & omnes ferè vno ore vſque ad 16. qui negant loquellam, quod non protulerit aliqua verba intelligibilitèr, ſed tantum *Ieſus Dio*, vt vix poſſet intelligi; & negant abſolutè omnem diſpoſitionem. qui cum dicant veriſimiliora, de homine ſemimortuo, magis probant, quam teſtes partis, vt ſupra dixi.

Vigeſimoſecundò, Teſtes partis, ſunt tantum tredecim numero, ergo præualere hac alia ratione debent, teſtes Laborante nume-
55 ro plures, digniores, & legaliores; † & plures præualent paucioribus, quia magis iſtis præſumitur veritas adeſſe Hortenſ. Caualc.
56 de num. teſtium. par 2. num. 192. & teſtes † vbi agitur de magno præiudicio, debent eſſe idonei, conteſtes, & in omnibus in ſubſtantia concordes. c. nihilominus. 3. q. 9. Farinac. de teſtib. q 64. num 72. Peregr. de fideicomm. art. 11. num. 38. Hortenſ. Caualc. de teſtib. par. vlt. de officio Iudi. circa teſtes. num. 73. 74. 75. 76. vbi dubitatiuè loquuntur num. 86. de cauſa ardua. D. Ozaſ. cōſ. 67.

num.

Digitized by Google

num.33.34. & ſeq. de teſtibus ſuſpectis, pauperibus, commodum ſperantibus, & ſimilibus. Gabriel. de teſtib. concluſ.4. num.50. prę ſertim quando veriſimiliora, vt latè per eum ibi num. 28. & Fulu. Pacia. d.lib.1.c.50. nu.19. Alex.conſ.141. lib.1.num.10. ad finem & nu.11. D.P.Morot. reſp.34. num. 14. Menoch. de arbitr. cent.6. caſu 526. num.20.21.24. Horteuſ. Caualc. de num.teſtium. par.2. num.180.& ſeq.par.4. de reprobat.teſt. nu. 95. & nu.180. Farinac. q 65. de teſtib.

57 Vigeſimotertiò † plures ex eis faciunt pro nobis, quia plures deponunt de profundis vulneribus in facie per tranſuerſum, vt 4 5.7. Item Petrinus Ferrerius in interrogatorijs infert, quod non
58 articulatè loquebatur. eſt 7. † & cum ſint teſtes partis, plenè contra eam probant, etiam ſi ſint de credulitate, & ſingulares D. Pręſ. Morot. reſpon. 35. nu.11.12. Ferdinan. Gargiar. patroci.87.lib.2. nu.n.1.&14. poſt plures, quos allegant. Farinac.conſ.97 & num.2.

Vigeſimoquartò, Item diſpoſitio illa pauperum confunditur, quia aliqui dicunt, quod imò reliquit bona D. Comiti Maſini, & D.Pœnitentiario, poſt D.Comitem, pauperibus, & diſtribuenda pauperibus, vario modo loquentes, vt d. Petrinus Ferrerius, & Rolandus Gaij teſt.10. qui etiam dicit, *che parlaua con ſtento, e gran difficoltà* De D. Comite Maſini 1. Audinus de Audino in vltimis fol. 164. Iacobus de Audino 6. fol. 173. Firina 1. teſtis Fiſci. fol. 15. Item plures inter ſe contrarij, vt in facto latè collectum.
59 † ergo non probant ad rem Camil. Borrell. conſ. 37. num.6. 7.8. Burſa. ad rem conſ.96.num.8 Farinac. de teſtib.q.65.par.1.latiſs. & num.2. hoc pro regula ponit. Alij item dicunt illum confeſſum peccata Sacerdoti dum in terra iaceret; alij dum in lecto proprij ruris; ergo teſtes Suſanæ ſub Ficu ſub pinu, de quibus paſsim Doc. mentionem faciunt Hortenſ. Caualcan. de teſtib. par. 5. nu. 143. & par.4. de materia ſimilium teſtium varia inter ſe, & contraria dicentium. num. 139. & ſeq. ex quibus apertè conijcitur, quam periculoſa teſtium fides, & idem Horten.Caualc.de qualitat. teſt. par.1. nu. 1. circa finem.

60 Vigeſimoquintò, † Demum omnes ferè pauperes, plures nullatenenſes; pluresque legatarios ſe faciunt, vt omnes cum Vicecurato circa legatum Eccleſiæ Portęcomarij: ergo non probant. Alex.ad rem conſ.141. num.9.lib.1.Gramm. deci.73.num.17.18.19. Et de particularibus legatis ipſis factis, vt Melchior Ciſarolius 1. fol.19. Io.Antonius Da Moſſo. 6. qui etiam in parte pro nobis facit, qui in iſtis legatis excludit Vicecurati, & aliorum præſentiam. Io.Dominicus Nebiolus. 8. fol. 176. in vltim. Sed Nebiolus artificioſè

tacet legatum, ſibi vt dicunt factum ſaccorum 70. annonæ. ergo malus odor. Io. Anto. Ferrerius 2. & Io. Durante 9. non repetiti. Vicecuratus ſuſpectiſsimus, & omnium peſsimus. Io. Anto. da Moſſo, & Melchior Ciuarolius, negant legatum Nebioli ipſis præſentibus factum, vt Vicecuratus audacter affirmauit; nec ipſe Nebiolus id affirmare audet, ergo Vicecuratus, & alij in hoc legato Nebiolij apertiſsimè falſi: & Autinus de Croſa, cuius præſentiam etiam allegat Vicecuratus in legatis relictis, omnia negat. ergo falſitas clara.

61 Vigeſimoſextò, Adeò † vt ſumma rei, remaneat penes teſtes quatuor tantum, nempe 3. fo.29. Io. Anto. Gozelinum. 5. fol. 40. Franciſcum Barracum. 8. fo.55. Michaelem Barberium. 10. fo.61. Rolandum Gaij: ſed iſti etiam contrarij alijs, & mutuo conflictu ſe elidunt, quia tertius de nullis legatis dicit. Quint. non audiuit legatum Nebioli. Octauus neſcit niſi de legato Nebioli. Decimus dicit de D. Maſini, alij de pauperibus.

Item in primo tempore, tantum ſunt conteſtes duo, nempè 5. 8. De ſecundo tempore. 3. 5. 8. & 10. In tempore itineris magis inueriſimili. De tertio tempore, tertius, & octauus omnes tamen tot defectibus grauati, vt nulli fides aliqua ſolidè danda, vt infra: & in facto cauſæ latius. & ſic nullo pacto valet probatio teſtium, quando aliqui volunt probare partem teſtamenti, alij aliam Alex. conſ. 177. lib. 2. nu. 8. Burſat. conſ. 96. nu. 13. poſt alios. & Alex. ad rem noſtram eleganter loquitur.

62 Vigeſimoſeptimò inſuper teſtes, † & Notarius viles teſtamentũ ſuſpectum reddunt. c. de teſtibus. c. in primis. 2. q. 1. Dec. conſil. 133. Burſat. d. conſ. 226. lib. 3. num. 81. Ergo hoc caſu tantomagis, cum in ſolis teſtibus ſine Notario, rei fides verſetur, cum omnes viliſsimi: emendicata iſta, & artificioſa diſpoſitio, ſuſpectiſsima omni parte apparet.

63 Vigeſimo octauò, Quoad iſtos † legatarios autem, certiſsimum eſt eos non probare, niſi aliter ſit teſtamentum ſolemniter conditum, aliàs non; vt hic, ſic concludit poſt alios. Curt. iun. optimè. conſ. 178. num. 18. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q. 57. num. 15. Farinac. de teſtib. q. 60. illat. 9. vbi plures ad ſaturitatem ampliationes, & limitationes: & pulchrè ad rem num. 294. vbi in caſu noſtro quando verſamur in teſtamento priuilegiato, quod poteſt probari minori numero ſeptem teſtium, vt in pia cauſa, non poſſunt legatarij eſſe teſtes: & allegat Maſcard. concluſ. 973. num. 6. in ver. legatarij, qui hanc communem teſtatur. & idem Maſcard. in concluſ. 1358. num. 7. poſt multos, vbi ageretur de probanda

Digitized by Google

voluntate per teſtes, quæ aliàs non extaret, ſed omnem eſſentiam traheret ab eorum teſtimonio. ergo caſus noſter verſatur in claris. Tanto magis cum nullus ex legatarijs conſecutus fuerit legatum, præter Nebiolum, qui fraudibus fautorum, & per longam detentionem Io. Baptiſtæ Laborante granum illud violenter retinuiſſe in parte dicitur: Ergo præſumptio, quod diſpoſitio nulla Exc. D. Præſ. Morot. reſp. 17 nu. 25. verſic. quinto perpendo.

64 Vigeſimononò, Item † alij teſtes non ſunt integri, nec omni exceptione maiores, vt requirunt iura, & Doct. plura ad rem Farin. vbi ſupra de teſtib. q. 60. num. 1. 29. 33. q. 62. num. 11. 12. ergo probatio nulla. d. c. relatum. de teſtam. Gul. Bened. in repet. cap. Raynutius. 1. par. in ver. teſtamentum el 1. num. 57. Maſcard. de probatio. in ver. teſtamentum. concluſ. 1353. num. 41. 42. & ſi num. 43. poſt Didac. reſtringat. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucenſ. 53. num. 33.

65 Trigeſimò, & vbi cauſa ardua † teſtes debent eſſe omni exceptione maiores Hortenſ. Caualcan. de num. teſtium. par. 2. num.
66 195. 196. vbi tradit † arduam dici quando agitur de maiori parte bonorum. Ergo tanto magis hic, vbi agitur de omnibus bonis, excepta parte iure ſubſtitutionis Io. Baptiſtæ debita. & clarius Mant. d. lib. 6. tit. 3. num. 6. & ſeq. & num. 14. poſt Pariſ. & alios. & hoc circa teſtes integros articulãdum, & probandum, vt per eos.
67 Maſcard. concluſ. 1361. num. 7. & num. 6. 7. Mantic. † poſt alios teſtatur Capellanum non poſſe eſſe teſtem in relictis eius Eccleſiæ. Maſcard. concluſ. 1359. num. 33. Farinac. de teſtib. q. 61. nume. 81. 82. & ſic in caſu noſtro, quia dicitur legatum factum Eccleſiæ Portęcomarij, vbi iſte Viceeuratus Ioanninus Stillius manet, eius dictum omnino nullum. Dec. d. conſil. 159. num. 7. ad finem. Farinac. latiſs. q. 60. de teſtibus. vbi de habente commodum, &
68 legatum factum pauperibus debet intelligi de pauperibus loci teſtatoris. c. ſi pater de teſtamen. in 6. in ver. pauperes. Alex. conſil. 105. num. 2. volum. 1. Burſat. conſi. 226. lib. 3. num. 9. 1. ſicut legatum factum Eccleſiæ intelligitur de Parochiali D. Senat. Theſau. q. foren. lib. 1. q. 65. num. 2. latè Magdalen. de nume. teſt. par. 2. c. 3. num. 19. 20. quoque Borgnin. Caualcan. de his latè deciſ. 26. par. 3. nume. 22. Mich. Graſſ. in §. legatum. q. 64. num. 3. 4. 5. Præter ſubornationes, & alias artes, de quibus infra ſequenti quęſt. ex quibus apertè cognoſcetur contrarios teſtes falſos. & num. 8.
69 Mant. † ſcribit tres teſtes requiri, ſi non ſint alij omnino integri; tanto magis vbi cauſa magna, vt hic quinque requiri ſingulariter tradidit Caualcan. de num. teſt. par. 3. nume. 60. & nume. 15. 17. 18. 19.

18. 19. vbi magni valoris quandoq; quinque etiam in contracti-bus vt ſupra etiam citaui; tanto fortius nullo præſente, neque vocato Notario, neque deliberatione teſtandi perſpecta, præter iam
70 dicta: quod confirmatur ea ratione, † quia ſicut vnus teſtis probat in cauſis modicæ quantitatis. Tiraqu. de iud. in reb. exig. feren. in princ. num. 34. Farinac. de teſtib. q. 63. limit. 3. num. 30. Alex. Raud. lib. varia. reſolut. cap. 18. num. 15. Ita etiam arguendo ab oppoſitis, in cauſa graui debent plures adeſſe teſtes: & hoc
71 ratione palpabili: † quia ſi vbi ſunt magna, & maxima negotia periculoſum eſt credere vni tabellioni, præſertim vbi maximæ ſunt ſuſpiciones inſidiarum, & aucupationum ad hæreditates: quia quilibet pro ſe canere quærit illud carmen Martial. Res nullo parta labore, ſed relicta: & vbi maius periculum, ibi cautius agendum. c. vbi periculum. de elect. quanto magis hic in teſtibus, periculoſaq; eorum fide iſta cauenda, & obſeruanda, vt aptiſsimè ad caſum iſtum ſcribit poſt Bald. Sim. de Pret. lib. 2. dub. 1. fol.
72 137. ſol. 4. num. 12. † Inde etiam ſtante legato magno, non obſtante clauſula codicillari, natiuitate poſthumi extinguitur legatum. Graſſ. in §. legatum. q. 67. num. 5. vt verè hic cadat notabilis illa maiorum noſtrorum traditio, quod ad euitandum periculoſas teſtamentorum fraudes, ideò maior teſtium numerus requiratur, & ſic regulariter ſeptem, vt poſt alios ex profeſſo tradidit Magdalen. de num. teſtium. par. 1. c. 2. nu. 20. & ſeq.

73 Trigeſimoprimò, ſecundum ſpeciale, † & ſecundus caſus, quod valeat teſtamentum ad interrogationem alterius: & ſi multa de hoc ſcripſerint interpretes ad l. Iubemus. C. de teſtam. Clar. in §. teſtamentum. q. 37. num. 2. 3. vbi plures allegat. & Alex. latè cōſ. 12. lib. 1. num. 6. vbi apoſtill. in vlt. apoſtil. plures alios congerit. Mant. latè lib. 2. tit. 6. num. 5. 6. & ſeq. & poſt omnes modernos Farinac. conſ. 97. & deciſ. 139. in eodem caſu optimè, & fuſiſsimè: Gabriell. de teſtam. concl. 2. Afflict. deciſ. 143. nu. 4. & Zaſ. conſ. 3. nu. 37. lib. 1. Mich. Graſſ. in §. Inſtitutio q. 17. nu. 5. 6.

Trigeſimoſecundò hanc tamen concluſionem reſtringunt, &
74 limitant omnes multis caſibus; primò † quando non eſſet teſtator anxiè grauatus, & morti proximus, & quod teſtator vellet omninò teſtari. ſic Farinac. d. conſ. 97. num. 7. ad finem; his caſibus dicens opinionem Alberti Papienſis communem, & Apoſtill. ad Alex. d. conſ. 12. lib. 1. ſub num. 6. Gabriel de teſtam. concluſ. 2. num. 6. Mant. d. lib. 2. titu. 6. num. 8. 9. Zaſ. d. conſil. 3. num. 37. Mich. Graſſ. d. q. 17. num. 7. 9. Iacob. de Graſſ. vbi ſupra num.
75 1. 2. 25. 29. de proximo morti, † & in phreneſim labente, vt peri-

periculoſa illi ſit, & pęnitentię, & aliorum Sacramentorum quoq; adminiſtratio.

76 Trigeſimotertiò, ſecunda omnium † limitatio eſt, quod interrogatus articulatè, intelligibiliter, & clarè poſſet loqui. Clar. ibid. num.7. Zaſ.num.37. Menoch. conſil. 45. num. 22. poſt multos, & num.23. quod ſanus mente, & intellectu. Sim. de Pret. de interp. vlt. vol. lib.2. dub.2. ſol. 1. num. 52. 53. ſol. 188. clarè adhoc loquens, dummodo appareat teſtatorem voluiſſe teſtari, & eſſe in bono ſenſu; & poſſe articulatè, & intelligibilitèr loqui, etiamſi in maxima infirmitate ſit conſtitutus: Burſat. d. conſ. 226. num. 76. quod deficiente calore, & corpore, deficit intellectus, & ſine corpore intellectus non agit. Mant.nu.8. Gabriel. de teſtam. concl. 2. num. 4. Apoſtill. ad Alex. ibid. Rota Roma. d. deciſ.638. par. 1. nu. 2. Graſſ. in §. Inſtitutio. q.17.nu.8. poſt multos. optimè Crau. conſ.143. nu.13. & ſi non loquatur in pia cauſa.

77 Trigeſimoquartò limitant † etiam omnes, dummodo interrogatio non fiat a perſona ſuſpecta. Clar. num. 6. Zaſ. d. num. 37. Mant. num.9. circa medium; & plenè Decia. d. reſp.65. lib.2. nu. 13. 14. & per totum, quod reſponſum appellat deciſiuum. Mant. d.num.9. ad finem: Burſat. d. conſil. 226. lib. 3. nume.72.73.74. Gabriel de teſtam. concluſ.2. num.16. poſt multos Camil. Borell. conſ.37. num.11. 12.19. 20. Menoch. d.conſ.45. num.20. & lib. 4. præſump. cap. 11. num. 3.8. 9.10. & eod. lib.4. c. 8. num. 35. 40. Rota Roma. d. deciſ. 638. num. 7. Mich. Graſſ. in §. Inſtitutio d. q.17.num.9.10. Petr. Beluga in Specu. Princ. rub.17. verſic. videamus num.43. verſic. ſi tamen Notarius. Gramm. optimè deciſ. 73. num.1.2.4. vbi loquitur de Presbytero interrogante, vt hic. Polyd. Ripa. vbi ſupra c.61. num.12. qui poſt Menoch. conſ.45. num. 19.

78 † extendit etiamſi ſit perſona Religioſa, & num.15.16.17.18. poſt

79 Caſtr. & alios loquitur clarè pro deciſione caſus noſtri, † quod vbi concurrunt illa duo, quod quis ſit in articulo mortis; & reſponſio in articulo mortis conſtituti, ad perſonæ ſuſpectæ interrogationē, res nullam habere debet difficultatem, quia teſtamentum nullum Graſſ. d. q.17. num.7. vbi morti nimium proximus ad rem etiam optimè Sim. de Pret. poſt multos lib. 2. dub. 2. ſol. 1. num. 54. fortius in caſu noſtro, vbi vox inarticulata, agonia, & freneſi oppreſſus; propter vulnera in immenſo frigore tanto tempore aperta; impatientiam doloris, & memoriam animæ ſalutis, & obliuionem in aſſaſsinos, ſi verè à Religioſis hæc illi commendata, & commemorata fuerunt, atque teſtamentum non in forma extenſum, & perfectum, vt ipſi loquuntur; ſed extortum per fruſtra

lan-

Digitized by Google

languidè, conciſè, & artificiosè per fraudem, ſi vera etiam teſtes dicerent.

80 Trigeſimoquintò † teſtamentum item ſuſpectum ad interrogationem, vbi teſtes inter ſe varij, vel varij à dicto Notarij Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucenſ. 13. nu. 19. 20.

81 Trigeſimoſextò, Item † vbi diſpoſitio ad interrogationem de falſo ſuſpecta, vt hic. Menoch. latè conſ. 45. lib. 1. nu. 16.

At in caſu noſtro ſuſpitio euidens, & grauiſsima contra Ioanninum Stillium Vicecuratum, quod fuerit author, & promotor huius impoſturæ, & contextæ falſitatis; & quod ipſe ſolus interrogauerit Io. Iacobum Laborante, & dixerit teſtibus, quod relinquebat bona ſua pauperibus, & alijs legata; vt inter cæteros ita dicunt 10. Secundus Coſſa. 11. Chriſtophorus Chiocca. 14. Antoninus Tarettus, & ſi mortuus tamen de hoc latè. Io. Dominicus Nebiolus. 8. fo. 176. in vltimis, & importunæ aliorum interrogationes, quæ omnia reddunt diſpoſitionem nullam. Menoch. d. conſil. 45.
82 num. 35. Craue. conſil. 143. num. 8. 9. † quod tali caſu ſtante ſuſpitione, & dolo, teſtamentum debet dici nullum, vel reſcindi reſcripto Principis.

Trigeſimoſeptimò, quod fuerit item colluſio, & tractatus de hac teſtium ſubornatione inter Vicecuratum, Nebiolum, & Ferrerium aſſertos legatarios, dicit 5. R. Dominicus Morandus Curatus, vt inter eos partirentur annonam ſaccorum 70. & ſi de
83 auditu † cui tamquàm Religioſo, Sacerdoti, & omni exceptione maiori, maior fides danda. Decian. in ſpecie poſt alios reſp. 7. num. 33. lib. 3. latiſs. Farinac. de teſtib. q. 61. nume. 80. Achil. Pedroca. conſil. 17. num. 71. 75. & ſeq. Franciſ. Monald. conſ. 46. num. 17. D. Præſ. Morot. reſp. 99. num. 4. 5. & de teſtibus de auditu, aliorum dicta comprobantibus. Marſi. ſingu. 371. 557. Alba. conſi. 56. num. 24. & conſ. 77. num. 8. latè Fulu. Pacian. de proba. li. 1. c. 9. num. 33. & ſeq.

De ſubornatione dicunt 2. Io. Bocca de relatu à Secondino Sodo. 12. vxor ipſius Sodo de relatu à marito. 2. Leonus Ferrerius de artibus alijs eiuſdem Vicecurati. ex quo diſpoſitio nulla Sim. de Pret. lib. 2. dub. 2. ſolut. 1. nu. 16. 17. fo. 186.

Trigeſimooctauò, quòd Nebiolus haberet penes ſe dictos 70. ſaccos pertinentes ad Laborante, dicunt ex teſtibus Laborante. 2. Io. Bocca. 5. Curatus Dominicus Morandus: & præter teſtes adsũt teſtimoniales deſcriptionis, & ſequeſtri factæ à Fiſco die vlt. Ian. 1599. & in domo Nebioli habitabat Stillius Vicecuratus, qui
84 Vicecuratus ex alio non probat, † quia depoſuit ſine licentia ſui

Supe-

Digitized by Google

Superioris,de qua non conſtat Farinac. de teſtib.q 61.num 83 130. Maſcar. concl. 1359. num. 32 Hortenſ. Caualc. de reprobat. teſt. par.3.num.29. ad finem num.30. 31.32.& nimis animosè, probatus inſtigator, & promotor huius impoſturæ. Menoch. d.conſ.45. num 25. & 26. vbi quando de commodo eius agitur,vt hic probabiliter,vt ſupra Horten.Caualc.de teſtib.vlt.par. n.77.vbi animosè, & nimis fauorabiliter, latius quam alij.

85 Trigeſimo nonò,Tertio caſu,circa † imperfectam voluntatem, multa etiam hoc caſu Doct. hinc inde pertractant: Tamen vera, ſolida, & communis omnium ſententia eſt, quod non valet teſtamentum etiam ad pias cauſas, quando imperfectum ratione voluntatis: ergo cumulatiuè fortius hic, vbi imperfecta, ſuſpecta, & conf ſiſa voluntas. ſic Gulliel. Bened. in d. repet. c. Raynutius in ver. teſtamentum el 1. in 1. par. num. 71. latè dicendo contrariam opinionem falſam Dec. ad l.furioſum. C.qui teſtam. fac. poſſ. nu. 16. Tiraq. in priuileg.piæ cauſ. priuileg.7. num.2. licet num. 3. dubitet. Menoch.de præſump. lib.3 præſump.131.num.10. Clar.in §. teſtamentum.q.7. num. 4.5. vbi hanc communem dicit. Maſcard. de probat. in ver. teſtamentum. nume.79. & ſeq. vbi plura,ſed loquitur vbi ſcriptura facta, & perfecta, deficiente ſola lectura: Ludou. Zunt. vbi ſupra. num. 505.& ſeq. num.512 521. & alijs. quod omnino debeat eſſe perfecta, & abſoluta voluntas ex parte teſtantis. Gabriel.de teſtam. q.9. num.1.6.7. vbi communem poſt plures ait: poſt Boer. & alios; & in hac poſt Vaſq. & alios reſidet Mich.Graſſ. in §.teſtamentum.q 19. num. 1.2. Polydor. Ripà vbi ſupra c.67. num.15. vbi communem. Hieron. Lauren. deciſ. Auinion.87. num.9 10. Aluar. Valaſ. deci. ſeu conſulta.74. Quidam clericus num.14. vbi plures pro vtraque parte citat,& in fine concludit,non poſſe bene defendi contrariam opinionem. & ex profeſſo hoc latius. Magdalen.d.tracta. de nume. teſt. par.2. c. 5. vbi num.11. ſe ita obtinuiſſe teſtatur: & per totum cap. de hoc articulo contra piam cauſam cōcludens. Polyd.Ripa de actis in mor. articu. c 67.nu.13.14. 15.num.19. & ſeq. vſq; in finem,vbi quando quis eſt in mortis articulo,& inde paulò poſt moritur,vt hic.

86 Quadrageſimò, Huic † concluſioni conferunt plures ſimiles caſus à Docto. locis proximè citatis examinati, de Notario vocato, inde ſua voluntate coram eo,& teſtibus declarata, & antequam legeretur,& publicaretur teſtatore mortuo. Item de ſcriptura ab eo facta, vel dictata, vel eius iuſſu ſcripta, quam volebat à Notario publicari; & ſimilibus alijs caſibus, vtrum valeat iſta imperfecta voluntas,& ſuſpenſa fauore piæ cauſæ, & inter liberos: ex quibus in-

42 oppreſsi,ſanæ,& integræ mentis non ſint.nu.220.† tales tanquam morti proximos, mortuis æquiparari. & num. ſeq. & 228. & ſeq. & num. 238. poſt Bart. ad l. ita vulneratus ad l. Aquil. num. 2. quod ſtatim, quod quis eſt lætaliter vulneratus, mortuus dicitur. 241.243. & ſeq.

Tanto magis, & à fortiori hæc in caſu noſtro locum habere debent, vt verè dicatur iſte Io.Iacobus ab alienatus à ſenſibus, non ſanæ mentis, nec compos, graui perturbatione in obmuteſcentiã, delirium,& freneſim prolapſus: & tanquam exanimis, & mortuus poſt ſuſcepta vulnera,cum non vnicum vulnus,ſed plura,omnia lętalia; & non ſequenti die mortuus, ſed poſt tres horas. vt in teſtimon. Fiſci ſub vlt.Ian. à duobus Chirurgis præſentibus iudicatum; & inde à tribus Collegijs Medicorum; præter alios teſtes
43 in forma examinatos: † quæ iudicia Medicorum, cum fuerint à pluribus comprobata, dicant veriſimiliora, ex effectu mortis paulo poſt ſecuto: vulnera in locis periculoſis, & alia plura concurrant, de tanta ſanguinis effuſione, ore ſanguine pleno, loquela præpedita, vulneribus ante aduentum Vicecurati apertis, neque curatis; ſine dubio ſunt validiora, & præferenda aliorum Medicorum ſingularium fallaci, non veriſimili,& incerto iudicio,vt fuſiſsimè poſt alios ſingula proſequitur Maſcard. de probat. in ver. Medicorum. dicta concluſ.1038.num.5.31. 43 44. 45. & concluſ. 1169. num.33.in ver. peritis. & ex Hyppoc. Galle. & aliorum antiquiſsimorum Medicorum teſtimonio, ſingula iam ſupra comprobata, magisq; accuratè, & ſigillatim ab eruditiſs. Medico Arellano in ampla,& copioſa illa demonſtratione pro hac eadem cauſa edita.

Decimoſextò,Non obſtant nunc multa,quæ in facto,& iure ad-
44 ducta fuerunt, adduciue in contrarium poſſunt. Et primùm fauor ille piæ cauſæ, vbique a Doctoribus noſtris tantopere prædicatus; pro qua pia cauſa multa à iure introducta fuerunt; vt in l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. vbi Bart. Iaſ. & Doct. & ad l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto, vbi Doct. pręſertim Natta fuſiſsimè. C.de teſtam. ad c.cum eſſes. c.relatum. c.cum tibi. extr.de teſtam. vbi Canoniſtæ. Car.in §.teſtamentum. q.5.6.7. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q.17.18.19. Mant. de coniect. lib.6. tit.3. Maſcard. de probat. in verſic. pia cauſa. concluſ. 1071. 1072. & in verbo teſtamentum. concluſ. 1353. Achil. Pedroca. conſ. 2. num.16. & ſeq. Burſat. latè conſ. 55. num. 13. & ſeq. lib. 1. & alibi paſsim Doct. poſt Tiraq. in fuſiſsimo tract de priuileg. piæ cauſæ: & Petr. Beluga in Specu. princip. rub. 17. vbi ampliſs. copioſè, & doctè

Camill.

Camill. Borrel. in addi. ad eum. Magdale. de nume. teſt. par. 2.
45 c. 1. 2. 3. 4 5. & alijs, Sfor. Oddus conſil. 64. † vbi multa de verbis enunciatiuis diſpoſitionem inducentibus fauore Hoſpitalis, & piç
46 cauſç: prout & fauore piç cauſæ, hæredes, & † executores, non ſoluentes legata pia, ſed diferentes illa præſtare excommunicantur Iacob. de Graff. in deciſ. aure. lib. 1. par. 1. cap. 26. num. 13. vbi num. 15. quod tamen anima defuncti propter hæredum culpam in Purgatorio non cruciabitur, nec detinebitur in Purgatorio,
47 etiam alia debita diferendo. quorum † legatorum piorum ſoluendorum cura ad Epiſcopum pertinet. Concil. Trid. ſeſsio. 25. cap. 1. circa finem.

48 Decimoſeptimò, Hinc † inferunt maius eſſe priuilegium, & fauorem piæ cauſæ, quam liberorum. Maſcard. poſt Didac. concl. 1353. in verb. teſtamentum. num. 72. 80. 81. & hoc excepta legitima: (quod non eſt perpetuò verum, vt infra, quia imò magis li-
49 berorum cauſa, quam pia fauorabilis): & † valere diſpoſitionem captatoriam ad pias cauſas, quæ aliàs non tenet, vt poſt alios latè Peregr. de fideicom. art. 33. num. 66. & poſt multos communem ait Graſſ. in §. legatum. q. 46. num. 11. latiſsimè Gabriel. de pia cauſa. concluſ. 3. Petr. Beluga d. rub. 17. in verſ. videamus nu. 38. 39. 40. vbi hoc caſu captatoriæ inſtitutionis, concludit contra piam cauſam.

Decimò octauò, in quibus quidem locis, multa ſpecialia fauore piæ cauſç pertractantur. Et inter cçtera, quç ad cauſam noſtram
50 pertinent, quod † valeat tale teſtamentum coram duobus tantũ integris teſtibus factum. 2. quod valeat teſtamentum ad interrogationem alterius, 3. quod imperfecta voluntas, fauore piç cauſç ſuſtineatur.

51 Decimo nonò, Quod † autem pertinet ad primam quçſtionem, de duobus teſtibus, qui ſufficere dicuntur in teſtamento, & diſpoſitione ad pias cauſas. c. relatum de teſtam. Doct. ad l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Gul. Bened. in repet. c. Raynutius. extr. de teſtam. in ver. teſtamentum. el 1. in p. par. num. 57. 58. vbi alia iura, & auctoritates allegat. & quod teſtes ſint boni viri, & legitimi. Boer. deciſ. 93. num. 2. & 5. vbi communem Clar. in § teſtamentum. q. 6. num. 2. 3. Mant. de coníect. lib. 6. tit. 3. num. 4. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q. 18. num. 1. 2. 6. & in §. legatum. q. 67. num. 7. ad finç. Burſat. conſ. 226. num. 7. vbi communem. Maſcard. de probat. concluſ. 1171. in ver. pia cauſa. num. 12. 13. & in verb. teſtamentum. concl. 1353. num. 32. 33. poſt Tiraquell. de priuileg. piç cauſç priuileg. 1. Rota Roma. in nouiſs. impreſsione deciſ. 734. num. 6.

Digitized by Google

par. 1 Sfor. Odd. conſil. 64. num. 44 Aluar. Valaſc. deciſ. 74. nu. 2. 3. & alijs. P. Dominic. Magdalen. de num. teſt. lib. 1. c. 12. nu. 33. & par. 2. c. 1 num. 8. c. 3 num. 1. & ſeq. Polyd. Ripa. d. tract. 62. n. 4. Puteus deciſ. 97. lib. 3. vbi omnes iſtam communem dicunt de iure canonico, in terris etiam Cæſaris ſeruando. duos teſtes ſuffi-
52 cere. Tamen vbi cauſa † magna, & ardua, vt hic plures, ſaltem quinque adhibendi, ita ſingulariter Hortenſ. Caualc. de numero teſtium. par. 2. num. 60. fortius vbi ſuſpecta diſpoſitio ſine Notario; & hoc in caſu noſtro puto indubitatum, cum non poſsimus dicere clarè conſtare de mente diſponentis, ex tot cauſis perplexa: & hoc ſpeciali caſu debebit reſtringi; & verificari contraria opinio eorum, qui putant in terris Cæſaris non habere locum. c. relatum, ſed ius commune: & ita quod adſint ſeptem teſtes, vt per gloſ. & Doct. ad d. c. cum eſſes. de teſtam. gloſ. & Doct. ad l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Horten. Caualcan. vbi ſupra.

Vigeſimò, Tamen iſta concluſio recipit plures declarationes, &
53 reſtrictiones. Primùm † quod teſtator fuerit habilis ad teſtandū, ſed iſte Laborante non erat habilis, quia freneticus, nec intelligibiliter, & articulatè loqui poterat, vt ſupra latè deduxi; ergo talis diſpoſitio nulla. De quo caſu, & Sacramento pœnitentiæ, talibus in extremis conſtitutis, plura tradidit Iacob. de Graff. in deciſ. aur. par. 1. lib. 1. c. 26.

Vigeſimoprimò, Quòd autem eſſet talis obmuteſcens, freneticus, articulatè, & intelligibilitèr non loquens; nec ſanæ mentis:
54 præter collegia illa tria Medicorum, dicunt † ex teſtibus parte Io. Baptiſtæ Laborante examinatis 1. 2 3 4 5. Curatus, qui tunc celebrabat Miſſam. & omnes ferè vno ore vſque ad 16. qui negant loquellam, quod non protulerit aliqua verba intelligibilitèr, ſed tantum *Ieſus Dio*, vt vix poſſet intelligi; & negant abſolutè omnem diſpoſitionem. qui cum dicant veriſimiliora, de homine ſemimortuo, magis probant, quam teſtes partis, vt ſupra dixi.

Vigeſimoſecundò, Teſtes partis, ſunt tantum tredecim numero, ergo præualere hac alia ratione debent, teſtes Laborante nume-
55 ro plures, digniores, & legaliores; † & plures præualent paucioribus, quia magis iſtis præſumitur veritas adeſſe Hortenſ. Caualc.
56 de num. teſtium. par. 2. num. 192. & teſtes † vbi agitur de magno præiudicio, debent eſſe idonei, conteſtes; & in omnibus in ſubſtantia concordes. c. nihilominus. 3. q. 9. Farinac. de teſtib. q. 64. num. 72. Peregr. de fideicomm. art. 11. num. 38. Hortenſ. Caualc. de teſtib. par. vlt. de officio Iudi. circa teſtes. num. 73. 74. 75. 76. vbi dubitatiuè loquuntur. num. 86. de cauſa ardua. D. Ozaſ. cōſ. 67.

num.

num.33.34. & ſeq. de teſtibus ſuſpectis, pauperibus, commodum ſperantibus, & ſimilibus. Gabriel. de teſtib. concluſ.4. num.50. præſertim quando veriſimiliora, vt latè per eum ibi num. 28. & Fulu. Pacia. d.lib.1.c.50. nu.19. Alex.conſ.141. lib.1.num.10. ad finem & nu.11. D.P.Morot. reſp.34. num. 14. Menoch. de arbitr. cent.6. caſu 526. num.20.21.24. Hortenſ. Caualc. de num.teſtium. par.2. num.180.& ſeq.par.4. de reprobat.teſt. nu. 95. & nu.180.Farinac. q 65. de teſtib.

57 Vigeſimotertiò † plures ex eis faciunt pro nobis, quia plures deponunt de profundis vulneribus in facie pertranſuerſum, vt 4.5.7. Item Petrinus Ferrerius in interrogatorijs infert, quod non
58 articulatè loquebatur. eſt 7. † & cum ſint teſtes partis, plenè contra eam probant, etiam ſi ſint de credulitate, & ſingulares D. Præſ. Morot.reſpon. 35. nu.11.12. Ferdinan. Gargiar. patroci.87.lib.2. nu.n.1.&14. poſt plures, quos allegant. Farinac.conſ.97 & num.2.

Vigeſimoquartò, Item diſpoſitio illa pauperum confunditur, quia aliqui dicunt, quod imò reliquit bona D. Comiti Maſini, & D.Pœnitentiario, poſt D.Comitem, pauperibus, & diſtribuenda pauperibus, vario modo loquentes, vt d. Petrinus Ferrerius, & Rolandus Gaij teſt.10. qui etiam dicit, *che parlaua con ſtento, e gra n difficoltà* De D. Comite Maſini 1. Audinus de Audino in vltimis. fol. 164. Iacobus de Audino 6. fol. 173. Firina 1. teſtis Fiſci. fol. 15. Item plures inter ſe contrarij, vt in facto latè collectum.
59 † ergo non probant ad rem Camil. Borrell. conſ. 37. num.6. 7.8. Burſa. ad rem conſ.96.num.8 Farinac. de teſtib.q.65.par.1.latiſs. & num.2. hoc pro regula ponit. Alij item dicunt illum confeſſum peccata Sacerdoti dum in terra iaceret; alij dum in lecto proprij ruris; ergo teſtes Suſanæ ſub Ficu ſub pinu, de quibus paſsim Doc. mentionem faciunt Hortenſ. Caualcan. de teſtib. par. 5. nu. 143. & par.4. de materia ſimilium teſtium varia inter ſe, & contraria dicentium. num. 139. & ſeq. ex quibus apertè conijcitur, quam periculoſa teſtium fides, & idem Horten.Caualc.de qualita. teſt. par.1. nu. 1. circa finem.

60 Vigeſimoquintò, † Demum omnes ferè pauperes, plures nullatenenſes; pluresque legatarios ſe faciunt, vt omnes cum Vicecurato circa legatum Eccleſiæ Portęcomarij: ergo non probant. Alex.ad rem conſ.141. num.9.lib.1. Gramm. deci.73.num.17.18.19. Et de particularibus legatis ipſis factis, vt Melchior Ciſarolius 1. fol.19. Io.Antonius Da Meſſo. 6. qui etiam in parte pro nobis facit, qui in iſtis legatis excludit Vicecurati, & aliorum præſentiam. Io.Dominicus Nebiolus. 8. fol. 176. in vltim. Sed Nebiolus artificioſè

Digitized by Google

tacet legatum, ſibi vt dicunt factum ſaccorum 70. annonæ. ergo malus odor. Io. Anto. Ferrerius 2. & Io. Durante 9. non repetiti. Vicecuratus ſuſpectiſsimus, & omnium peſsimus. Io. Anto. da Moſſo, & Melchior Ciuarolius, negant legatum Nebioli ipſis præſentibus factum, vt Vicecuratus audacter affirmauit; nec ipſe Nebiolus id affirmare audet, ergo Vicecuratus, & alij in hoc legato Nebiolij apertiſsimè falſi: & Autinus de Croſa, cuius præſentiam etiam allegat Vicecuratus in legatis relictis, omnia negat. ergo falſitas clara.

61 Vigeſimoſextò, Adeò † vt ſumma rei, remaneat penes teſtes quatuor tantum; nempe 3. fo. 29. Io. Anto. Gozelinum. 5. fol. 40. Franciſcum Barracum. 8. fo. 55. Michaelem Barberium. 10. fo. 61. Rolandum Gaij: ſed iſti etiam contrarij alijs, & mutuo conflictu ſe elidunt, quia tertius de nullis legatis dicit. Quint. non audiuit legatum Nebioli. Octauus neſcit niſi de legato Nebioli. Decimus dicit de D. Maſini, alij de pauperibus.

Item in primo tempore, tantum ſunt conteſtes duo, nempè 5. 8. De ſecundo tempore. 3. 5. 8. & 10. In tempore itineris magis inueriſimili. De tertio tempore, tertius, & octauus omnes tamen tot defectibus grauati, vt nulli fides aliqua ſolidè danda, vt infra: & in facto cauſæ latius. & ſic nullo pacto valet probatio teſtium, quando aliqui volunt probare partem teſtamenti, alij aliam Alex. conſ. 177. lib. 2. nu. 8. Burſat. conſ. 96. nu. 13. poſt alios. & Alex. ad rem noſtram eleganter loquitur.

62 Vigeſimoſeptimò inſuper teſtes, † & Notarius viles teſtamentũ ſuſpectum reddunt. c. de teſtibus. c. in primis. 2. q. 1. Dec. conſil. 133. Burſat. d. conſ. 226. lib. 3. num. 81. Ergo hoc caſu tantomagis, cum in ſolis teſtibus ſine Notario, rei fides verſetur, cum omnes viliſsimi: emendicata iſta, & artificioſa diſpoſitio, ſuſpectiſsima omni parte apparet.

63 Vigeſimo octauò, Quoad iſtos † legatarios autem, certiſsimum eſt eos non probare, niſi aliter ſit teſtamentum ſolemniter conditum, aliàs non; vt hic, ſic concludit poſt alios. Curt. iun. optimè. conſ. 178. num. 18. Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q. 57. num. 15. Farinac. de teſtib. q. 60. illat. 9. vbi plures ad ſaturitatem ampliationes, & limitationes: & pulchrè ad rem num. 294. vbi in caſu noſtro quando verſamur in teſtamento priuilegiato, quod poteſt probari minori numero ſeptem teſtium, vt in pia cauſa, non poſſunt legatarij eſſe teſtes: & allegat Maſcard. concluſ. 973. num. 6. in ver. legatarij, qui hanc communem teſtatur. & idem Maſcard. in concluſ. 1358. num. 7. poſt multos; vbi ageretur de probanda

Digitized by Google

voluntate per teſtes, quæ aliàs non extaret, ſed omnem eſſentiam traheret ab eorum teſtimonio. ergo caſus noſter verſatur in claris. Tanto magis cum nullus ex legatarijs conſecutus fuerit legatum, præter Nebiolum, qui fraudibus fautorum, & per longam detentionem Io. Baptiſtæ Laborante granum illud violenter retinuiſſe in parte dicitur: Ergo præſumptio, quod diſpoſitio nulla Exc. D. Præſ. Morot. reſp. 17 nu. 25. verſic. quinto perpendo.

64 Vigeſimononò, Item † alij teſtes non ſunt integri, nec omni exceptione maiores, vt requirunt iura, & Doct. plura ad rem Farin. vbi ſupra de teſtib. q. 60. num. 1. 29. 33. q. 62. num. 11. 12. ergo probatio nulla. d. c. relatum. de teſtam. Gul. Bened. in repet. cap. Raynutius. 1. par. in ver. teſtamentum el 1. num. 57. Maſcard. de probatio. in ver. teſtamentum. concluſ. 1353. num. 41. 42. & ſi num. 43. poſt Didac. reſtringat. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucenſ. 53. num. 33.

65 Trigeſimò, & vbi cauſa ardua † teſtes debent eſſe omni exceptione maiores Hortenſ. Caualcan. de num. teſtium. par. 2. num.
66 195. 196. vbi tradit † arduam dici quando agitur de maiori parte bonorum. Ergo tanto magis hic, vbi agitur de omnibus bonis, excepta parte iure ſubſtitutionis Io. Baptiſtæ debita. & clarius Mant. d. lib. 6. tit. 3. num. 6. & ſeq. & num. 14. poſt Pariſ. & alios. & hoc circa teſtes integros articulãdum, & probandum, vt per eos.
67 Maſcard. concluſ. 1361. num. 7. & num. 6. 7. Mantic. † poſt alios teſtatur Capellanum non poſſe eſſe teſtem in relictis eius Eccleſiæ. Maſcard. concluſ. 1359. num. 33. Farinac. de teſtib. q. 61. nume. 81. 82. & ſic in caſu noſtro, quia dicitur legatum factum Eccleſiæ Portęcomarij, vbi iſte Vicecuratus Ioanninus Stillius manet, eius dictum omnino nullum. Dec. d. conſil. 159. num. 7. ad finem. Farinac. latiſs. q. 60. de teſtibus. vbi de habente commodum, &
68 legatum factum pauperibus debet intelligi de pauperibus loci teſtatoris. c. ſi pater de teſtamen. in 6. in ver. pauperes. Alex. conſil. 105. num. 2. volum. 1. Burſat. conſil. 226. lib. 3. num. 91. ſicut legatum factum Eccleſiæ intelligitur de Parochiali D. Senat. Theſau. q. foren. lib. 1. q. 65. num. 2. latè Magdalen. de nume. teſt. par. 2. c. 3. num. 19. 20. quoque Borgnin. Caualcan. de his latè deciſ. 26. par. 3. nume. 22. Mich. Graſſ. in §. legatum. q. 64. num. 3. 4. 5. Præter ſubornationes, & alias artes, de quibus infra ſequenti quęſt. ex quibus apertè cognoſcetur contrarios teſtes falſos. & num. 8.
69 Mant. † ſcribit tres teſtes requiri, ſi non ſint alij omnino integri; tanto magis vbi cauſa magna, vt hic quinque requiri ſingulariter tradidit Caualcan. de num. teſt. par. 1. nume. 60. & nume. 15. 17. 18. 19.

18. 19. vbi magni valoris quandoq; quinque etiam in contracti-bus vt ſupra etiam citaui; tanto fortius nullo præſente, neque vocato Notario, neque deliberatione teſtandi perſpecta, præter iam
70 dicta: quod confirmatur ea ratione, † quia ſicut vnus teſtis probat in cauſis modicæ quantitatis. Tiraqu. de iud. in reb. exig. feren. in princ. num. 34. Farinac. de teſtib. q. 63. limit. 3. num. 30. Alex. Raud. lib. varia. reſolut. cap. 18. num. 15. Ita etiam arguendo ab oppoſitis, in cauſa graui debent plures adeſſe teſtes: & hoc
71 ratione palpabili: † quia ſi vbi ſunt magna, & maxima negotia periculoſum eſt credere vni tabellioni, præſertim vbi maximæ ſunt ſuſpiciones inſidiarum, & aucupationum ad hæreditates: quia quilibet pro ſe canere quærit illud carmen Martial. Res nullo parta labore, ſed relicta: & vbi maius periculum, ibi cautius agendum. c. vbi periculum. de elect. quanto magis hic in teſtibus, periculoſaq; eorum fide iſta cauenda, & obſeruanda, vt aptiſsimè ad caſum iſtum ſcribit poſt Bald. Sim. de Pret. lib. 2. dub. 1. fol.
72 137. ſol. 4. num. 12. † Inde etiam ſtante legato magno, non obſtante clauſula codicillari, natiuitate poſthumi extinguitur legatum. Graſſ. in §. legatum. q. 67. num. 5. vt verè hic cadat notabilis illa maiorum noſtrorum traditio, quod ad euitandum periculoſas teſtamentorum fraudes, ideò maior teſtium numerus requiratur, & ſic regulariter ſeptem, vt poſt alios ex profeſſo tradidit Magdalen. de num. teſtium. par. 1. c. 2. nu. 20. & ſeq.

73 Trigeſimoprimò, ſecundum ſpeciale, † & ſecundus caſus, quod valeat teſtamentum ad interrogationem alterius: & ſi multa de hoc ſcripſerint interpretes ad l. Iubemus. C. de teſtam. Clar. in §. teſtamentum. q. 57. num. 2. 3. vbi plures allegat. & Alex. latè cõſ. 12. lib. 1. num. 6. vbi apoſtill. in vlt. apoſtil. plures alios congerit. Mant. latè lib. 2. tit. 6. num. 5. 6. & ſeq. & poſt omnes modernos Farinac. conſ. 97. & deciſ. 139. in eodem caſu optimè, & fuſiſsimè: Gabriell. de teſtam. concl. 2. Afflict. deciſ. 143. nu. 4. & Zaſ. conſ. 3. nu. 37. lib. 1. Mich. Graſſ. in §. Inſtitutio q. 17. nu. 5. 6.

Trigeſimoſecundò hanc tamen concluſionem reſtringunt, &
74 limitant omnes multis caſibus; primò † quando non eſſet teſtator anxiè grauatus, & morti proximus, & quod teſtator vellet omninò teſtari, ſic Farinac. d. conſ. 97. num. 7. ad finem; his caſibus dicens opinionem Alberti Papienſis communem, & Apoſtill. ad Alex. d. conſ. 12. lib. 1. ſub num. 6. Gabriel de teſtam. concluſ. 2. num. 6. Mant. d. lib. 2. titu. 6. num. 8. 9. Zaſ. d. conſil. 3. num. 37. Mich. Graſſ. d. q. 17. num. 7. 9. Iacob. de Graſſ. vbi ſupra num.
75 1. 2. 25. 29. de proximo morti, † & in phreneſim labente, vt peri-

Digitized by Google

periculoſa illi ſit, & pęnitentię, & aliorum Sacramentorum quoq; adminiſtratio.

76 Trigeſimotertiò, ſecunda omnium † limitatio eſt, quod interrogatus articulatè, intelligibiliter, & clarè poſſet loqui. Clar. ibid. num.7. Zaſ.num.37. Menoch. conſil. 45. num. 22. poſt multos, & num.23. quod ſanus mente, & intellectu. Sim. de Pret. de interp. vlt. vol. lib.2. dub.2. ſol. 1. num. 52. 53. ſol. 188. clarè adhoc loquens, dummodo appareat teſtatorem voluiſſe teſtari, & eſſe in bono ſenſu; & poſſe articulatè, & intelligibiliter loqui, etiamſi in maxima infirmitate ſit conſtitutus: Burſat. d. conſ. 226. num. 76. quod deficiente calore, & corpore, deficit intellectus, & ſine corpore intellectus non agit. Mant. nu.8. Gabriel. de teſtam. concl. 2. num. 4. Apoſtill. ad Alex. ibid. Rota Roma. d. deciſ.638. par. 1. nu. 2. Graſſ. in §. Inſtitutio. q.17. nu.8. poſt multos. optimè Crau. conſ.143. nu.13. & ſi non loquatur in pia cauſa.

77 Trigeſimoquartò limitant † etiam omnes, dummodo interrogatio non fiat a perſona ſuſpecta. Clar. num. 6. Zaſ. d. num. 37. Mant. num.9. circa medium; & plenè Decia. d. reſp.65. lib.2. nu. 13. 14. & per totum, quod reſponſum appellat deciſiuum. Mant. d.num.9. ad finem: Burſat. d. conſil. 226. lib. 3. nume. 72. 73. 74. Gabriel de teſtam. concluſ. 2. num.16. poſt multos Camil. Borell. conſ.37. num.11. 12. 19. 20. Menoch. d. conſ.45. num.20. & lib. 4. præſump. cap. 11. num. 3. 8. 9. 10. & eod. lib. 4. c. 8. num. 35. 40. Rota Roma. d. deciſ. 638. num. 7. Mich. Graſſ. in §. Inſtitutio d. q.17. num.9. 10. Petr. Beluga in Specu. Princ. rub.17. verſic. videamus num.43. verſic. ſi tamen Notarius. Gramm. optimè deciſ. 73. num. 1. 2. 4. vbi loquitur de Presbytero interrogante, vt hic Polyd. Ripa. vbi ſupra. c.61. num. 12. qui poſt Menoch. conſ.45. num. 19.
78 † extendit etiamſi ſit perſona Religioſa. & num.15. 16. 17. 18. poſt
79 Caſtr. & alios loquitur clarè pro deciſione caſus noſtri, † quod vbi concurrunt illa duo, quod quis ſit in articulo mortis; & reſponſio in articulo mortis conſtituti, ad perſonæ ſuſpectæ interrogationē, res nullam habere debet difficultatem, quia teſtamentum nullum Graſſ. d. q.17. num.7. vbi morti nimium proximus ad rem etiam optimè Sim. de Pret. poſt multos lib. 2. dub. 2. ſol. 1. num. 54. fortius in caſu noſtro, vbi vox inarticulata, agonia, & freneſi oppreſſus; propter vulnera in immenſo frigore tanto tempore aperta; impatientiam doloris, & memoriam animæ ſalutis, & obliuionem in aſſaſsinos, ſi verè à Religioſis hæc illi commendata, & commemorata fuerunt. atque teſtamentum non in forma extenſum, & perfectum, vt ipſi loquuntur; ſed extortum per fruſtra

lan-

Digitized by Google

Superioris, de qua non conſtat Farinac. de teſtib. q 61. num 83 130. Maſcar. concl. 1359. num. 32 Hortenſ. Caualc. de reprobat. teſt. par. 3. num. 29. ad finem num. 30. 31. 32. & nimis animosè, probatus inſtigator, & promotor huius impoſturæ. Menoch. d. conſ. 45. num. 25. & 26. vbi quando de commodo eius agitur, vt hic probabiliter, vt ſupra Horten. Caualc. de teſtib. vlt. par. n. 77. vbi animosè, & nimis fauorabiliter, latius quam alij.

85 Trigeſimo nonò, Tertio caſu, circa † imperfectam voluntatem, multa etiam hoc caſu Doct. hinc inde pertractant: Tamen vera, ſolida, & communis omnium ſententia eſt, quod non valet teſtamentum etiam ad pias cauſas, quando imperfectum ratione voluntatis: ergo cumulatiuè fortius hic, vbi imperfecta, ſuſpecta, & confuſa voluntas. ſic Gulliel. Bened. in d. repet. c. Raynutius in ver. teſtamentum el 1. in 1. par. num. 71. latè dicendo contrariam opinionem falſam Dec. ad l. furioſum. C. qui teſtam. fac. poſſ. nu. 16. Tiraq. in priuileg. piæ cauſ. priuileg. 7. num. 2. licet num. 3. dubitet. Menoch. de præſump. lib. 3 præſump. 131. num. 10. Clar. in §. teſtamentum. q. 7. num. 4. 5. vbi hanc communem dicit. Maſcard. de probat. in ver. teſtamentum. nume. 79. & ſeq. vbi plura, ſed loquitur vbi ſcriptura facta, & perfecta, deficiente ſola lectura: Ludou. Zunt. vbi ſupra. num. 505. & ſeq. num. 512 521. & alijs. quod omnino debeat eſſe perfecta, & abſoluta voluntas ex parte teſtantis. Gabriel. de teſtam. q. 9. num. 1. 6. 7. vbi communem poſt plures ait: poſt Boer. & alios; & in hac poſt Vaſq. & alios reſidet Mich. Graſſ. in §. teſtamentum. q 19. num. 1. 2. Polydor. Ripá vbi ſupra c. 67. num. 15. vbi communem. Hieron. Lauren. deciſ. Auinion. 87. num. 9 10. Aluar. Valaſ. deci. ſeu conſulta. 74. Quidam clericus num. 14. vbi plures pro vtraque parte citat, & in fine concludit, non poſſe bene defendi contrariam opinionem. & ex profeſſo hoc latius. Magdalen. d. tracta. de nume. teſt. par. 2. c. 5. vbi num. 11. ſe ita obtinuiſſe teſtatur: & per totum cap. de hoc articulo contra piam cauſam cõcludens. Polyd. Ripa de actis in mor. articu. c 67. nu. 13. 14. 15. num. 19. & ſeq. vſq; in finem, vbi quando quis eſt in mortis articulo, & inde paulò poſt moritur, vt hic.

86 Quadrageſimò, Huic † concluſioni conferunt plures ſimiles caſus à Docto. locis proximè citatis examinati, de Notario vocato, inde ſua voluntate coram eo, & teſtibus declarata, & antequam legeretur, & publicaretur teſtatore mortuo. Item de ſcriptura ab eo facta, vel dictata, vel eius iuſſu ſcripta, quam volebat à Notario publicari; & ſimilibus alijs caſibus, vtrum valeat iſta imperfecta voluntas, & ſuſpenſa fauore piæ cauſæ, & inter liberos: ex quibus

in-

Digitized by Google

infertur clarè colligi mentem teſtatoris voluiſſe omnino teſtari; iam hoc declaraſſe, ſuam voluntatem patefeciſſe; & eius voluntatem quoad quid, perfectam, & ſi ſuſpenſiuam; & tamen in his valdè ſe torquent; ſed in caſu noſtro hæc non poſſunt dici, non conſtito de omnimoda teſtandi voluntate; non articulatè, & clarè declarata; non ex omni parte perfecta, quoad piam cauſam, & legata; diuerſis temporibus per fruſtra conſciſa, & extorta, quæ potuiſſet perfectius, & abſolutius expediri, ſi voluiſſet, non video certè quomodo poſsit deliberatè perfecta, & abſoluta dici; & ita rem
87 etiam aperit Graſſ.d.q.19.num.4. † & extat elegantiſs. illud conſ. Decij 150. caſus qui, vbi loquitur in Hoſpitali, & ſic pia cauſa. & quamuis teſtator mentionem fecerit de Notario, & ſcriptura, quæ hic non concurrunt: Tamen in hoc noſtro caſu eius rationes efficaces ſunt præſertim num. 4. vbi hanc diſpoſitionem appellat nudam verborum enunciationem, & num.6. & num.9. quod non debet attendi talis voluntas niſi determinatè diſponat.num.10.quod teſtes verè ſunt ſingulares, cum deponant de diuerſis actibus, & cū ſit neceſſario probandum tempus ſpecificum diſpoſitionis, teſtes ſingulares non probant. Maſcard.concl.827.nu.10.in ver.furioſus. Quæ omnia verè quadrant, & concurrunt in caſu noſtro: vbi nulla parte teſtes conteſtes, actus non indiuiduus: verba non determinata, ſed extorta per fruſtra, eundo, (& vt dicitur) *alla sfuggita*; ab homine ſemimortuo, in articulo deploratæ mortis conſtituto, languente, frenetico, nec loqui bene valente.

88 Quadrageſimo primò, Pro caſus † noſtri maiori claritate, poſt alios Doct. de hac quæſtione tractantes adduco fortem deciſ. Iacobi Putei in Rota Romana determinatam, & definitam in deciſ. 97. in vna Romana. lib. 3. in qua Rota, grauia, & ardua maturo cum iudicio benè perpendi, & ponderari continuò ſolent, vt omnibus notiſsimum: & præſertim in pijs cauſis, vbi lux veritatis quoque aſsiſtit. Ibi enim teſtator manu propria, totum ſuum teſtamentum perfectum ſcripſerat, vti alibi loquuntur Doct. & hoc manu ſua inde recognitum; in quo inſtituti liberi, & ſubſtituta pia cauſa, hoc eſt Societas Sancti Rochi: & tamen quia ſcriptura non habebat ſaltem duos teſtes, coram quibus eſt neceſſariò pia cauſa inſtituenda.c.cum eſſes.c.relatum. ex. de teſtam. quæ cum myſterio requirunt formalitatem teſtium: concludit num. 2. & decreuerunt illi ſumma prudentia patres, teſtamentum nullum: & citat ad hoc Alex. conſil.76. ponderatis his.num.15.verſ.ſuper quarto. & num.16. lib. 3. vbi Alex. concludit non valere ſimilem diſpoſitionem ad pias cauſas ſine teſtibus factam, allegat. §. ſi tamē vxori.
in

in Auth. de teſtam. imperf. in ver. libertates, vbi quoad libertates, apertiſsimè requiruntur ſaltem duo teſtes; & libertas eſt quoque pia cauſa; licet quoad liberos aliud dicendum, quam etiam opinionem tenet, & poſt Socin. communem ait Clar. in §. teſtam. q.7. num.2. & eam poſt multos latè defendit Mant. lib. 8. tit.3. nume. 9. 10.11. & ſi de deciſ. Putei nullam mentionem faciat Hiero. Laur. deciſ. Auinio. 87. num.11. & eam quoq; quæſtionem per Puteum deciſam, & per Mant. pertractatam latius examinat Aluar. Valaſ. nulla de prædictis Doctorib. facta mentione. conſult. 67. num.1. verſ. cæterum contrariam. num.2. & trib. ſequent. vbi per multa fundamenta iſtam defendit, & ſi ex aliquibus coniecturis propria cauſa inde inclinet, tamen num. 5. illam negatiuam magis communem ex Soci. teſtatur. & licet Graſſ. & allegati per eum. §. teſtam. q.19. num.3. & Petr. Dominic. Magdal. de nume. teſt. par.2. num.7. cap. 3. contrariam teneant, imò talem ſcripturam ſine teſtibus valere in pia cauſa, malè tamen per prædicta, vt ita ego de iure teneo per Auctoritatem Zabar. Soci. Clari, Manti. & Rotæ Roma. in pia cauſa: præſertim quando pro opinione Rotæ Romanæ ſtat comm. opi. Doct. vt per Syl, Nupia. de eius auctoritate ita loquentem lib.5. nu. 62. quomodo iudican. Achil. Pedroca. conſ.17. num.115. & ſecundum Mar. Ant. Eugen. conſ. 59. num. 1. nefas videtur Rotæ Romanæ determinationi non acquieſcere.

89 Quadrageſimo ſecundò, illa deciſio † Putei, Mant. & aliorum contra piam cauſam, iuuatur auctoritate Cardin. Zaberell. conſil. 73. puto de iure. num 2. vbi tenet apertè teſtamentum etiam tempore peſtis conditum ſcriptum à quodam Religioſo Priore Sancti Chriſtophori, cum vno teſte, non valere, etiam in terris Eccleſię, quia ſcriptura talis non probat, niſi authentica ſit, & per publicã perſonam, hoc eſt Notarium recepta; aut ſigillum habeat authenticum. cap.2. de fid. inſtr. & contrarium, quod ei ſtetur, nullo iure caueri. Ergo talis ſcriptura omninò inefficax, & nil probat, cum ſit priuata ſcriptura, non publica; ad quod nemo animaduertit: Et quamuis non loquatur in pia cauſa, tamen loquitur in caſu etiam priuilegiato tempore peſtis, & in terris Eccleſiæ: & licet Religioſus ille Leonardus, poſſet fungi vice vnius teſtis, & cum altero duo: nihil faciunt.

90 Ergo † ex illa clara tanti viri deciſione, colligitur apertè fauorẽ piæ cauſæ minorem eſſe fauore filiorum, cum fauore filiorum talis diſpoſitio ſine teſtibus valeat; in pia cauſa non, quod apertè teſtantur, & comprobant alij Clar. in §. teſtamentum. q.7. nu.2. circa medium.

medium. Aluar. Valaſc. qui alios citat d. conſult. 67. Quidam diſpoſuit. num. 6. Alex. Raud. varia. reſolut. lib. 1. c. 1. nu. 39. Mant. lib. 6. tit. 3. num. 11. multa ad hoc ſcribens Tiraqu. de priuil. piæ cauſ. priuil. 16. num. 2. & ad l. ſi vnquam. C. de reuocan. dona. in ver. libertis. num. 7 Rimin. iun. in addi. ad conſ. Rimin. ſenio. 131. ſub num. 16. Petr. Beluga in Specu. princip. rub. 17. in ver. videamus. num. 42. vbi Camill. Borrel. in additio. Curt. iun. latè conſ. 35. nu. 7. excepta tamen legitima loquens. Petr. Domin. Magalen. de nume. teſtium. cap. 16. num. 232. ad finem poſt Zant. vbi ſup. num. 594. & Magdalen. ibidem lib. 1. c. 12. nu. 25. latè probans poſt multos cauſam filiorum fauorabiliorem indiſtinctè, & ſi nu. 23. & li. 2. c. 3. nu. 46. excepta legitime loquens. Quam Rotę deciſionem ſi vidiſſent, propter auctoritatem Romanæ Curiæ, in ea opinione communi, & vera fixiſſent firmiſsimè pedes. Petr. Beluga. ibid. n. 35. 36. & Camil. Borrel. in additio. in lit. e. Ferdin. Vaſq. de teſtator. poten. §. 22. num. 6. Valaſc. d. conſult. 67. & quotquot alij contrariam opinionem tenents; quia illa opinio nullum habet reale fundamentum, vt alia contra piam cauſam, validas rationes, & fundamenta à Mant. & Valaſ. adducta tanto minus hic ſuſtineri poteſt, deficiente deliberata voluntate, diſpoſitionis perfectione, & ſincera, ac legitima probatione, ſuſpenſa pendente illa voluntate, dum multa à moribundo addi potuiſſent, ſi verè articulatè locutus, vt ſupra tetigi, quæ omnia in caſu, contrarium tenentium non deficiunt.

91 Quadrageſimo tertiò, & † ſic ſi in teſtamento inter liberos, ſine ſcriptis facto, requiruntur ſaltem teſtes duo. Clar. §. teſtam. q. 8. nu. 2. vbi communem ait. Graſſ. poſt alios in §. teſtamentum. q. 11. num 4. & ſeq. Hortenſ. Caualca. de numero teſtium. p. 2. num. 61.
92 & alij Doct. paſsim, communem quoq; teſtantes: † Maior proculdubio ex præmiſsis requiritur ſolemnitas in pia cauſa, non ita priuilegiata, vt illi teſtes ſine ſuſpicione, ſine labe, & integri ſint: non claudicantes, non varij, neque contrarij; præter tot alios defectus ſupra hoc caſu enumeratos. Quia cum maiori ſcrupulo, & pondere in pia cauſa procedendum, vt plurimum captata, & ſuſpecta, à moribundo extorta, ſub prætextu ſalutis, & colore fauoris animæ, cui de iure ab inteſtato nihil debetur; & læduntur tali caſu ab iſta promouentibus, proximiorum ſuccedentium iura; ob aliquam fortè latentem cum ſucceſſoribus ſimultatem; non vt principaliter iuuent piam cauſam; ſed vt magis noceant ab inteſtato ſucceſſuris, eos ita artificioſè ſpoliando, & aliquid pro ipſis per indirectum quandoque capiendo, vt hic. Secus iſta in filijs, & alijs pro-

Digitized by Google

proximioribus, quibus paterna hæreditas omni iure, & ab inteſtato debita. l. in ſuis. de lib. & poſth. l. cum ratio. de bon. damnat. Petr. Beluga vbi ſupra nu. 42. rectè Valaſ. vbi ſup. nu. 6. circa finē. Mant. d. lib. 6. tit. 3. num. 10. 11. cum vulgarib. ob id non mirum ſi qualis qualis declarata voluntas in diſpoſitione inter liberos ſufficiat; in pia cauſa ſecus. & ſi quoad legata pia idem, quod in liberis ſentiat D. Præſ. Morot. reſp. 6. nu. 15. poſt medium.

93 Quadrageſimo quartò, ex his † ideo apertiſsimè infertur, huiuſmodi teſtamenta ad pias cauſas non ita facilè valere, & ſuſtineri, ſi coram duobus teſtibus tantum facta ſint, ſine Notario: Quia imò tex. in c. cum eſſes. de teſtam. requirit copulatiuè præſentiam Curati, ſiue Presbyteri, & teſtium, & ſecundum illud debet intelligi. c. relatum, vt ita innuit M. Ant. Eugen. conſ. 25. num. 2. 3. Boer. deciſ. 93. num. 2. & ſi præualuiſſe videatur Speculato. doctrina de inſtrumen. editio. §. compendioſè num. 11. docentis per ius canonicum duos teſtes cum Presbytero ſufficere in teſtamentis communibus, etiam non ad pias cauſas. d. c. cum eſſes. Si verò fuerint ad pias cauſas, duos tantum teſtes ſufficere ſine Presbytero per c. relatum. de quo Aluar. Valaſ. conſulta. 74. quidam Clericus. nu. 4. & ſeq. quod tamen de teſtamentis ad non pias cauſas, tantum recipiendum in terris Eccleſiæ, vt per Valaſ. ibidem nume. 7. 8. de qua re plura Petr. Dominic. Magd. de num. teſt. par. 2. cap. 6. per totum. Et etiam in d. c. relatū. quod ſint legitimi, idonei, & requiſiti hoc eſt rogati. Abb. num. 3. vbi adden. ad eum ita firmant: & alij relati à Graſſo d. q. 18. num. 5. & ſi communiter contrarium concludant Doct. contra tex. apertum Maſcar. concluſ. 1355. nu. 3. vbi communem ait, & Graſſ. quoque communem dicit §. teſtam. q. 18. num. 5. Farinac. vidend. q. 62. num. 152. 153. Hortenſ. Caualc. de teſtib. p. 2. num. 70. tamen credo communem de rogitu non neceſſariò reſtringendam, & locum tantum habere in teſtamento, in quo ſeptem teſtes adfuerunt, non minor numerus, quia tunc vbi duo, vel tres tantum teſtes interfuerunt, rogitus neceſſarius d. c. relatum inconuincibiliter. Ex quibus quidem omnibus in hoc fundamento adductis, patet apertè, & corrolariè, non valere diſpoſitionem etiam ad pias cauſas, niſi certa, deliberata, aperta, & clariſſimè probata, teſtibusq; idoneis munita tali diſpoſitione.

Quadrageſimo quintò, Et quadrat multum ad hoc propoſitū,
94 præter iam dicta, quod tradit Mant. lib. 2. tit. 11. num. 14. † vbi rationem affert quare rogitus teſtium in teſtamento requiratur, eam præcipuam: vt appareat verba à teſtatore proferri animo teſtandi deliberato, non autem ex ioco, vel blandiendo, & perfunctoriè.

l.diuus de teſtam.milit. ſeqr̃ Farinac.de teſtib.q.62. limit. 7. ſublimit.7.n.136.& verè multũ illa ratio quadrat,q̃a rogati quodammodo obligant̃ attentè,& accuratè audire q̃d agat̃. Ergo tanto magis hic vbi ſoli teſtes ſine Notario adſuerũt in tã ſerioſo negocio,non rogati,debebãt attentas aures præbere,nõ ita fluctuando vacillare.

95 Quadrageſimo ſextò,elicitur † itaque clarè ſimili caſu, in cauſa præſertim arduaquinque teſtes neceſſarios, & idoneos,vt tradidit prudenter Caualca. vbi ſup. nu. 60. Imò ſecundum Alcia. & alios dictorum Canonum diſpoſitio tantum ſeruanda eſſet in foro conſcientiæ,non iudiciali,vt tradidit Ferrer. in addit. ad deciſ. Guid. Pap. 543. in noua addit. incipien. Certum eſt.

96 Quadrageſimo ſeptimò † pia cauſa hęres inſtituta,non detrahit falc. neque treb. ll. in legatis ad pias cauſas; ratio quia non reperitur in hoc priuilegiata; & nullo ſpeciali iure id cauetur, & eſt communis,vt teſtatur Borgn. Caualc. deciſ.30.nu.36.p.1. Horten. Caualc. de brachio Regio par. 6.num. 559. & vna pia cauſa, non vtitur priuilegio contra aliam piam cauſam, vt poſt Angel. & alios tradit Rimin. ſen. conſ. 131. nu. 15. 16. Ergo maturo cum
97 iudicio, & pede plumbeo in his progrediendum. Ex † quibus admirari non deſino, contrarium eius, quod Put. tradidit inueniri etiam deciſum pro pia cauſa per eandem Rot.Romanam in nouiſs. impreſs. par. 2. deci. 74. Ambroſius de Mazzochis, nu. 12. & ſeq. ſcribens, & aliàs approbatam etiam hanc opinionem anno 1548. 15. Maij, vbi communiorem auctor appellat;& nu.17. communem: & nu. 20. reprobatur communis opinio, quod magis faueatur liberis, quam piæ cauſæ. Tamen illa deciſio, & allegata ibidem, minus me mouent, tum quia contraria opinio contra piam cauſam, quam mox defendi, magis communis ex Put. Valaſ. & Mant. quos ille auctor non allegat, & validioribus rationibus fulcita: Quam Put. deciſion. contrariam ſi prę manibus habuiſſent, & ponderaſſent ſummi illi iuſtitię vertices, & conſ. Zabare. iam allegatum; ita fortè non decidiſſent, ſed anteriori determinationi per Put. relatæ detuliſſent: ne obſtaret illis l.1. C. ſenten. reſcin. non poſſe. & l.1. quan.prouoca. non eſt nece. eo. & vbique glo. & Doc. latè poſt multos Horten. Caualc. de brach. Reg.par.4.n.287.non valere ſententiam contra aliam ſententiam:
98 † atque illud vulgatum, Rota rotat, vt ad rem D. Præſ. Theſ. in proem. deci. Pedem. nu. 32. ad finem, & nu. 33. & latius P. Domin. Magdal. vbi ſup. p. 2. cap. 5. nu. 21. ad finem, & nu. 22. vbi contrarias deciſiones Rotæ recenſet.

Qua-

Digitized by Google

Quadrageſimo octauò teſtium ex aduerſo examinatorum pugna, & enunciata teſtatoris voluntas, repugnant apertè omni ve-
99 riſimilitudini, † quæ eſt quædam veræ falſitatis imago, vt paſſim tradunt Doct. infra citati; Quia non eſt veriſimile, quod ſi verè Laborante bona ſua pauperibus reliquiſſet, toties id repetijſſet in omnibus illis tribus temporibus, dum in terra iacebat; dum in itinere ſaucius ferebatur; & dum in lecto proſtratus, vbi inde mortuus. Quia cum ſemel ſat ſit dicere, Titius hæres eſto; Sempronium hæredem facio: bona mea pauperibus relinquo: Quæ voluntas valida. l. ſi ita ſcriptum. l. his verbis. de hæred. inſt. l. diuus. de teſtam. milit. Quorſum tot geminationes, niſi ſuſpectiſsimè? Toties id repetendo, neceſſariò concludendum eſt, vel talem diſpoſitionem importunè, inuoluntariè, & artificioſè extortam à nolente diſponere: & cum vt ſe à tot vexationibus liberaret, inde reſpondiſſe, *laſcio il mio à poueri*. Vel diſpoſitionem primo, & ſecundo tempore non fuiſſe à teſtibus clarè, intelligibilitèr, & perfectè exauditam; adeò vt noua verborum prolatione opus eſſet, & apertiori diſpoſitione: Modo ſic, ſi diſpoſitio primo, & ſecundo tempore prolata, non fuit clara, bene intellecta, & non valuit; tanto minus, & à fortiori debet valere vltima, magis morti proxima, quo tempore veriſimilius certè, deficientibus ſenſibus, & vitali ſpiritu, erat animam efflaturus. ob id cum iſta repugnent veriſimilitudini, non attendenda, nec teſtibus vllatenus credendum. Bart. Caſtr. & Doct. ad l. Lucius de his qui not. inf. Crau. conſ. 75. num. 22. Curt. iun. in caſu teſtam. conſi. 178. Sacratiſsimæ Trinitatis num. 1. 2. 3. & ſeq. latiſsimè de his teſtibus Achil. Pedro. conſ. 17. & num. 81. quod magis creditur teſtibus rei, quam actoris. Gram. voto 15. num. 8. 9. Gabr. de teſtib. concluſ. 4. num. 43. Maſcar. latiſsimè poſt multo-
100 rum congeriem concluſ. 1365. in ver. teſtis. vbi num. 9. † tradit hoc caſu debere teſtes eſſe omni exceptione maiores, quando deponunt ſuper non veriſimili. & copioſius alijs Farinac. de teſtib. q. 65. p. 3. n. 128. 129. & ſeq. vbi num. 128. hoc pro regula ponit. & nu. 129. vbi teſtium depoſitiones adminiculatæ alijs coniecturis, & præſumptionibus magis probant, & num. 130. vbi veriſimiliora deponentibus magis creditur, etiam quod minores numero ſint. Achil. Pedroc. num. 99. & alia ibi plura per Farinac.
101 Imò Iudex † poteſt credere teſtibus etiam non idoneis, quando veriſimilia deponunt Rota Roma. in nouiſs. impreſsio. deci. 73. num. 3. par. 1.

Quadrageſimo nonò, Quoad teſtes de auditu, & fama, fuiſſe à Laborante inſtitutos pauperes, non inſiſto, quia ſi non valet
102 principalis diſpoſitio, nec iſta falſa fama diſſeminata, † quia vt plurimum fallax. l. fi. de hęred. inſt. cum vulgarib. Farin. q. 47. n. 1. 2. 7. & fuſiſsimè per totam. Quæ fama in caſu noſtro, non tantum
103 falax, ſed apertè falſa. Et † non creditur teſtibus, quorum reprobantur, & repelluntur auctores. c. fraternitatis. de hæret. Crau. conſ. 112. num. 13. Fulu. Pacia. de prob lib. 1. c. 9. num. 24. & num. 37. 38. regulariter non credi teſtibus de auditu.
104 Quinquageſimò, nec faciunt † teſtes, qui videntur adminiculari diſpoſitionem in piam cauſam, quod alias dixerit ſe velle relinquere bona ſua pauperibus, vt in terminis Dec. dicto conſ. 159. num. 1. per l. Pamphilo. §. propoſitum. de leg. 3. de quo Fulu. Pacia. de probat. lib. 1. cap. 9. num. 31. 32. & ſeq. de teſtib. de auditu adminiculatiuis. & ad rem Achil. Pedroc. conſ. 2. num. 110. 111. 125. quod per teſtes ſingulares comprobatur voluntas teſtatoris. & vt in pleniſsimo ſimili caſu Decij conſuluit Sfort. Oddus conſ. 64. Quidam Anſelmus. num. 33. 34. & ſeq. num. 49. 50. vbi pro Hoſpitali, & pia cauſa multa cumulauit, ſed nil contra nos. Manti. de coni ect. lib. 4. tit. 4. num. 3. 10. & li. 12. titu. 16. latè Sim. de Pret. de interp. vlti. volun. lib. 2. dub. 2. ſolu. 3. num. 31. 32. Quia præter quod ſunt ſingulares, & ſuſpecti, quia de adminiſtratoribus buſſolę, & tamquam in cauſa propria teſtantes, ſunt etiam inter ſe varij, & diſcordes, quia alij repetunt de pauperibus, alij de Dom. Comite Maſini. Et legatum factum pauperibus, debet intelligi de pauperibus loci teſtantis. cap. ſi pater. de teſtam. in 6. Alex. conſi. 105. num. 2. vol. 1. Burſat. dicto conſil. 226. lib. 3. num. 91. vt ſupra tetigi, & ita putabant teſtes, apertè tam falſa, tanta animoſitate dicentes. omnes ferè de loco Porteconar.

Et breuiter, iſtis omnibus ſatisfacit Dec. dicto conſ. 159. num. 7. 8. quod non probent, cum deponant de actu ſuſpenſiuo, & imperfecta voluntate; quæ verba quandoque ad oſtentationem, quandoque per iocum, vel alia de cauſa, ſine certa, & firma de-
105 terminatione emittuntur. l. diuus. de milit. teſt. & † multa ſæpe dicuntur, & proponuntur, quę non fiunt, vt idem Dec. ibidem
106 num. 6. circa finem tradit, & latius † reaſſumit, & omnibus ſatisfacit Sfor. Odd. dicto conſ. 64. qui conſuluit pro Hoſpitali Sanctæ Mariæ Nouæ de Florentia; præſertim num. 2. 3. 13. 14. 25. 26. & vſque ad num. 32. incluſiuè, vbi alios etiam citat. & ſi

num. 33.

num. 33. & ſeq. contrarium defendere conetur; ſed fruſtra, vt ipſe in fine fatetur, non reperto teſtamento ab illo Anſelmo enunciato, præter quod ibi apertiſsimè per plures teſtes conſtabat de certa, enixa, firma, & abſoluta eius voluntate, toties coram teſtibus interrogantibus repetita, & geminata, vt per eum num. 56. 57. 59. 60. 61. 62. 80. & num. 66. verſ. in primis. & nu. 67. quod probant talia verba enunciatiua in diſpoſitione de preterito, ſecus ſi reſpiciant tempus futurum, vt hic poſt Pau. de Caſt. conſ. 177. lib. 2. num. 2. & temporis interuallum ſuſpenſiuum. num. 69. 77. poſt Dec. & plus attenditur voluntas, quam verborum conceptio. Borgn. Caualc. deciſ. 21. num. 34. par. 1. Hortenſ. Caualc. de num. teſtium. par. 2. num. 171. Burſat. dicto conſ. 226. num. 69.

107 Quinquageſimo primò, Item cum priuilegiatus † contra pariter priuilegiatum, non vtatur priuilegio. Doct. in l. aſsiduis. C. qui po tio. l. verum. §. item quæritur. de minorib. Decia. reſp. 102. num. 2. 3. lib. 3. Achil. Pedro. conſ. 14. num. 7. & conſ. 35. num. 25. Borgn. Caualc. deci. 30. num. 17. 18. & ſeq. par. 1. Dominic. Magdalen. de nume. teſt. par. 2. c. 3. num. 50. Hortenſ. Caualc. de Brach. Reg. par. 6. num. 553. poſt plures, quod tali caſu priuilegia confunduntur, ſintque Reu. conuenti tanquam Eccleſiaſtici pariter priuilegiati, & non poſsint pauperes vti priuilegio; ergo priuilegiata probatione vti non poſſunt, & ſic teſtimonio duorum, vel trium teſtium imperfectorum, ſed ad minus quinque, in tam graui, magna, & periculoſa cauſa, vt Hortenſ. Caualc. tradidit. Quia ſi de tota hæreditate agatur, quæ excedit ſummam trium mille ſcutorum, quorum bonorum pretium valde inde auctum; verè ardua dicitur, quia non de maiori parte bonorum, ſed de omnibus bonis agitur: ſi verò de parte tantum dimidia pro legitima, & trebellianica: cum altera dimidia ad Io. Baptiſtam fratrem virtute ſubſtitutionis, & teſtamenti paterni anni 1575. die 15. Aprilis conditi, pertineat; adhuc etiam ardua, quia cum altera dimidia à teſtatore peruenta ad filios: mobilia, fructus, & acquiſitiones inde per Io. Iacobum factæ, etiam deberentur, verè poſſet dici agi de maiori parte

108 bonorum, vt Doct. conſiderant † Grauem demum, & arduam cauſam Doc. metiuntur ex pluribus in caſu noſtro concurrentibus. l. propter litem. de excuſ. tutor. §. Item propter litem. Inſti. eod. de excuſat. tutor. Menoc. de arbitr. caſu 72. & caſu 105. vbi plures citat. Doc. ad authen. præterea. C. vnde vir. &

Digitized by Google

vx. ad l. admonendi de iureiu. vbi Iaſ. in repet. nu. 272. concludentes arbitrio Iudicis relinqui. & cum hæc ſit cauſa totius hæreditatis, dicitur magna, & maxima, vt tradit Sim. de Pret. de interpret. vlt. volun. lib. 2. dubit. 1. ſol. 4. num. 11. ad finem fol. 137.

109 Quinquageſimo ſecundò, Nec etiam † mouet, quod talis allegata diſpoſitio ſuſtineri poſſit tamquam nutu facta, fauore piæ cauſæ, cum non tantum legata, ſed etiam hęredis inſtitutio eius fauore valeat, vt per Mantic. qui plures citat lib. 4. tit. 4. num. 8. vbi Aretin. & Corn. de communi teſtantes allegat; & communiorem ex alijs dicit Mich. Graſſ. in §. Inſtitutio. q. 17. num. 4. Magdal. de num. teſt. par. 1. c. 16. num. 208. & par. 2. cap. 3. num. 10. & ſeq. Polydor. Ripa de actis in mort. artic. cap. 67. num. 11. Tamen in facto dici non poteſt Laborante nutu diſpoſuiſſe; ſed imò omnes volunt, clara voce, & repetita, illa verba protuliſſe: *laſcio il mio à poueri*, vt abundè ſupra iam dictum. Item quatenus hæc opinio poſſet ſuſtineri, quæ tamquam dura mihi ex tot iam allegatis, non placet, vt maior ſit cauſa, & fauor piæ cauſæ, quam filiorum contra pręceptum D. Auguſtini, & tex. in authen. de teſtam. imperfec. §. 1. quod non valeat inſtitutio filiorum nutu facta. Magdal. latè poſt plures. dicto lib. 1. cap. 16. num. 205. quia agitur de ſumma ſummarum, vt per eum num. 207. & ca. 15. num. 8. & Polyd. Rip. dicto cap. 67. num. 7. totque alij plures contrarium etiam tenuerint, quos longa ſerie commemorat Mant. vbi ſup. num. 9. & contrarium etiam tenuit fundamentaliter Petr. Beluga in Spec. Princ. rub. 17. verſ. videamus num. 42. vbi Camil. Borrel. in add. plures alios huius contrariæ opinionis citat, & Polyd. Rip. dicto cap. 67. num. 11. Quidquid etiam ſit, id alijs multis modis limitant, ſi aliundè teſtator articulatè loquebatur, vt per Mant. & Borrel. Item ſi ſigna certa, & efficacia fuerint, vt per eundē Borrel. poſt Abb. Item nutus certus, & dilucidus, vt per Graſſ. ibidem num. 4. ad finem: que in caſu noſtro nullatenus probata. Item ſi in mortis articulo, & paulò poſt moriatur non valet inſtitutio. Ripa num. 19. 22. 23. 24. & cap. 73. num. 2. 3. & ſeq.

Quinquageſimo tertiò, quamuis premiſſa omnia fundamenta in iure ſolidiſsima, rem hanc in tuto ponere videantur, & nullum
110 ius omninò pauperibus competere dignoſcatur; † tamen transactio inde ſecuta, cum conſenſu, præſentia, & auctoritate Reuerendiſſimi Epiſcopi Aſtenſis, qua pro ſcut. 155. omnibus iuribus, & preten-

& pretenſionibus quoquo modo pauperibus competentibus renunciatùm fuit liti, & inſtantiæ, & pecuniam conſecuti, nulla dubitatio ſupereſſe videtur, quin contra pauperes, omni iure deſtitutos, & pro R. R. Monacis Carthuſienſibus bonorum poſſeſſoribus, & conuentis ſit pronunciandum per l. tranſactionem. C. de tranſact. vbi Doct. & ad rem noſtram faciunt conſ. Menoc. 508. num. 32. & conſ. 663. num. 24. cum illius preſentia purget metum, dolum, & omnem, que excogitari poſsit lęſionem, vt ibidem per Doct. Alb. conſ. 11. num. 10. 11. 12. optimè ad rem
111 Gram. dec. 66. num. 64. 65. 66. eo magis cum † Epiſcopus ſit piorum relictorum executor. Magdal. vbi ſup. par. 2. cap. 6. nu. 6. 7. Borgn. Caualc. deci. 26. num. 21. par. 3. ac etiam ſit Apoſt. Sedis Delegatus, & piarum diſpoſitionum executor, vt per Concil. Trid. ſeſſ. 22. cap. 8. De reformat. quem non eſt cogitandum conſenſum ſuum præſtitiſſe, niſi iuſtiſsima de cauſa Maſcar. latè concl. 488. per totam, & num. 2. de Eccleſia loquens in ver. Decretum. Farinac. conſ. 42. num. 3. 19. & alibi Doc. & cum nihil ad pauperes, ſiue hoſpitale pertineat, nil ex hęreditate ab eis poſſeſsum, nec clarè vllo modo pro eis declaratum, nulla læſio cogitari poteſt, de qua in l. 2. vbi Cagn. & Doct. C. de reſcin. vend. Quæ etiam lęſio quamuis allegari poſſet adeſſe enormiſſima (quod expreſsè negatur) reſcindi tamen tranſactio non poſſet, niſi prius reſtitutis acceptis; quod hic non fuit; vt deciſum refert Rota Rom. in nouiſs. impreſsio. deci. 440. par. 1. num. 1. Affl. dec. 220. num. 4. Gramm. dicta deci. 66. num. 66. Maſc. de proba. concl. 1388. num. 14. 15. 17. nec vllus dubius litis euentus per Cagn. ibi num. 80. quia nec res, nec vllum pretium hoc
112 caſu adfuit. † lęſio autem non poſſet conſiderari hoc caſu tam magna, & enormiſsima, vt Doct. loquuntur: quia ex teſtamento Bartholomęi Laborante patris ambo filij, Io. Baptiſta, & Io. Iacobus inſtituti, & ſubſtituti, altero decedente ſine filijs, & ſic compendioſè vt ſupra ergo Io. Baptiſta capiet dimidiam virtute ſubſtitutionis, altera dimidia relicta pro Io. Iacobi fratris legitima, & trebellian. cum acquiſitionibus ab eo factis, in qua dimidia ſola læſio metienda. Eo magis cum in tranſactione locum habere non debat remedium dictę l. 2. C. de reſcind. vend. vt ibid. latè per Cagn. num. 70. & 73. Achil. Pedroch. conſil. 37. num. 48. 49. Affl. optimè dec. 220. in cauſa. num. 3. vbi comunem, & ita iudicatum refert Gram. dicta dec. 66. num. 66. poſt prin. vbi communem ait latiſs. Gabr. vbi magis communem teſtatur lib.

3. de emptio. & vendit. concl. 1. num. 68. Rota Rom. in nouiſs. impreſs. dec. 732. par. 1. num. 2. poſt multos diſtinguens vtrum exceſſus ſit magnus, vel non: & Decian. reſp. 56. lib. 4. num. 66. communiorem poſt plures oſtendit, non habere locum remedium dictæ l. 2. & reſp. 83. num. 54. lib. 5. & ſi contrariam magis communem oſtendere Cagn. conetur. num. 80. nil tamen ad rem noſtram; cum certum ius pauperibus minimè competeret, vbi incertum, & dubium litis euentum metiri poſſemus. Cagn. num. 80. & propter incertum litis euentum, nec Eccleſia poteſt dici læſa Achil. Pedroc. poſt alios conſil. 35. num. 114. tanto magis, ſtante præſentia, conſenſu, & auctoritate Reuerendiſs. Epiſcopi, omnia comprobatis vt ſupra, tamquam decretum interponentis; quo caſu ceſſat remedium. l. 2. vt ex pluribus communem ait Gabriel. de emptio. & vendi. conclu. 1. num. 57. limi. 3. Ac vbi cum Eccleſiaſticis facta tranſactio, & elapſum tempus, nullatenus infringenda, ſed imo tenaciter ſeruāda, vt poſt Curt. & alios tradidit Decia. li. 3. reſp. 28. num. 11. 12. alias nullus eſſet litium finis. vt per eum valdè ad rem. & ex pluribus alijs idem comprobat fuſiſsime idem Decia. reſp. 56. li. 4. num. 27. 28. vſque ad finem. & num. 29. loquitur etiam de tranſactione cum Eccleſia facta, quæ ſuſtineri omninò debet, & non infringi. Tanto magis, & à fortiori hęc omnia irretractabiliter compro-
113 bantur † ſecuta approbatione, geminato conſenſu, & calore iudicij, vbi omnia admiſſa, refricata, & conſolidata. l. baliſta ad treb. ita Rol. dicto conſil. 15. num. 47. poſt principiū ad rem. cap. quod ſemel de reg. iur. vbi Dyn. num. 3. & latè adden. ad eum. & num. 10. Affl. ad rem dicta dec. 220. per tot. & num. fina. tradit ratificationem tollere allegationem nullitatis, & ita pronunciatum: ſequitur D. Ozaſ. dec. 142. num. 8. Maſc. conclu. 1256. num. 36. 37. 43. in ver. ratificatio. Atque muniuntur inſuper iſta ratione l. 4. §. final. de fideiuſſori. tutor. de calore iudicij, de quo Menoch. lib. 2. preſumptio. cap. 62. Maſcar. concluſ. 348. num. 3. & ſequen. in ver. confeſsio facta in iudicio &c. Carau. ad rit. mag. Cur. 159. num. 3. & alibi Doc.

Quinquageſimo quarto, & in caſu noſtro res apertiſsima,
114 quia hic fuit ſola repudiatio † iuris nondum quęſiti, non incorporati, neque poſſeſsi, ſed tantum in ſpe competituri, & iura Buſſolę dubia, ſuſpecta, & incerta: & ſic cum non dicatur alienatio, valet, pleniſsimè, & efficaciſsimè iſta tranſactio, vt in fortioribus terminis copiosè conſuluit Rol. à Val. conſ. 15.

lib. 1. num.

Digitized by Google

lib. 1. num. 23. 24. & ſeq. iura, & auctoritates ex profeſſo plurium congerens. & poſt eum Burſ. conſ. 55. num. 21. 22. & alijs: vbi etiam Burſat. num. 22 poſt plures de communi teſtantes, tradit nec requiri auctoritatem Superioris, ſed capituli tantum; ergo hic auctoritas ſola adminiſtratorum ſufficeret, etim ſine conſenſu, & auctoritate Epiſcopi. & ſic fortius vbi Epiſcopus auctoritatem, & conſenſum interpoſuit, & preſtitit. & itareperio quoque deciſum per Rot. Rom. in nouiſsimis impreſſionibus dec. 284. par. 3. num. 8. 9. potuiſſe à Prelato repudiari legatum Eccleſię relictum, per tradita à Iaſo. & alijs in l. legatum de lega. 1. & alia ſimilia. Demum iudicandum in dubio tranſactionem valere. Decia. dicto reſp. 83. li. 5. num. 60. poſt Crauc. & alios.

115 Quinquageſ. quintò huic concluſioni non obſtat deci.† Ioſeph. Ludo. Pertuſi. 93. vbi latè concludit adminiſtratores Societa. Corporis Chriſti, non potuiſſe media pecuniarum ſumma, remittere donationem inter viuos factam eidem Societati à Tiſea donatrice, quia non ſeruatę ſolemnitates in alienatione rei Eccleſiaſticę à iure requiſitę: de qua materia fuſiſsimè Alex. Raud. conſ. 17. lib. 1. per 10. partes diuiſo: quia ibi per donationem veram, & certam, de cuius validitate non dubitabatur, erat irreuocabiliter ius queſitum pio loco num. 1. 2. & ſeq. & num. 12. quod hic non fuit. & num. 14. quod erat proprijſſima alienatio: & ſic ſtante re hoc caſu clara contra piam cauſam, quod ei nullum ius queſitum, firma manet Rol. Burſ. & aliorum determinatio per Rom. Rotam approbata. De-
116† mum, & cum iſti religioſi R. R. Patres tractent de dam. vitan. cum habeant bona ex contractu oneroſo, & pauperes de lucro captando, contra piam cauſam pronunciandum. Tiraque. de priu. pię cau. priu. 26. num. 6. Borg. Cau. poſt alios. dec. 30. num. 37. cir. med. par. 1. & maior fauor, & cauſa conuentorum magis fauorabilis, vt ſupra, ergo pręferenda P. Dom. Mag. dicta par. 1. cap. 3. num. 78. Tanto magis cum pia cauſa actrix, Reu. Monaci conuenti. l. Arrianus. de act. & oblig. l. fauorabiliores. de reg. iur. Mant. ad rem. de coniect. lib. 12. tit. 17. num. 10. Hort. Caualc. latiſs. de num. teſt. p. 2. num. 180. 186. & alijs, & P. Domi. Magdalen. dicta par. 2. cap. 4. num. 12. 13. & contra tertium, qui cauſam immediatè non habuit cum aduerſarijs, clariores, & euidentiores probationes requiruntur

quiruntur

quiruntur iuxta Bart. doctrinam communiter approbatam ad l. 1. quan. ex fac. tuto. Dec. conſ. 38. ad finem. Maſc. conclu. 1220. num. 20.

Ex quibus oĩbus, tandem concludo in fauorem Adm. R. R. Monacorum Carthuſienſiũ eſſe pronunciandum, cum pro eis ſtent validiora, & firmiſsima in facto, & iure fundamenta: condemnatis adminiſtratoribus in omnibus expenſis, tamquam temerè ſopitam litem proſecutis, & litigantibus: ſaluo ſemper ſaniori iuditio rectius ſentientis.

Philippus Maria Roffredus.

Digitized by Google

RESPONSVM, SEV CONSVLTATIO PRO FILIABVS QVON. D. CAROLI DE MVRRIS, Ciuis Cunei, CONTRA Earum conſobrinos, in cauſa fideicommiſſi.

VBI AGITVR.

1 Stante fideicommiſſo, cum prohibitione de non alienando, fauore maſculorum; cum excluſione fœminarum, vtrum filiæ Caroli vltimo loco defuncti poſſint ſuccedere.

2 Vtrum fideicommiſſum extendatur ad omnia bona, tam Caſtrinoueti prohibita in ſpecie alienari, quam palatij Taurini, quod erat vendendum pro ſolutione æris alieni.

3 Vtrum palatio numquam vendito, nepotibus omnibus mortuis; poſſint filij maſculi Ruffini, & Hectoris pronepotes teſtatoris petere, vt vendatur, vel ſaltem æſtimatio precij pro virili eis debeatur, in ſtirpes vel in capita.

4 Vtrum caducata poſſit dici ſubſtitutio, præmortuis ante Carolum dictis Ruffino, & Hectore, vel tranſmiſſio ad eorum filios, nunc ſuperſtites dicatur facta de dicto fideicommiſſo.

5 Vtrum fideicommiſſum mortuo Carolo dicatur ſemper, & in perpetuum debere extendi ad alios maſculos de familia, præter nepotes in teſtamento vocatos, uel reſtrictum ad nepotes tantum.

6 Vtrum palatiũ Taurini, poſſit dici ſubrogatum loco bonorum Caſtrinoueti prohibitorum alienari, quæ à creditoribus capta.

7 Vtrum Carolus potuerit, non obſtante dicto fideicommiſſo, & prohibitione, diſponere de dicto palatio, & bonis, & transferre ad proprias filias, tanquam ſublato fideicommiſſo in eius perſonam extincto.

SVMMARIVM.

1 *Caſus iſte vbi à Doctori. quaſi deciſus.*

2 *Amicus Plato, amicus Socratus, ſed magis amica veritas.*

3 *Teſtatorum verba diligenter ſemper conſideranda, & ponderanda.*

4 Titulus

4 *Titulus Legati, diſertà Titulo inſtitutionis.*
5 *Legatarius non poteſt dici propria hæres.*
6 *Contradictio, & correctio debet euitari in teſtatoris mente.*
7 *Geminatio, enixam voluntatem oſtendit.*
8 *Quibus caſibus ceſſet abſoluta coniectura agnationis conſeruandæ. & num. 11.*
9 *Vna pars teſtamenti declaratur per aliam. etiam in teſtamento reuocato. num. 10.*
12 *Bona maiorum, & pretioſa fideicõmiſſo ſubiecta, non poſſunt alienari.*
13 *In habentibus Symbolum facilior tranſitus, vt hic ad caſum.*
14 *Prohibitio limitata, limitatum producit effectum.*
15 *Hæreditatis diffinitio que.*
16 *Hæreditatis appellatione non veniunt legata, & fideicõmiſſa, in extraneis, ſecus in filio teſtatoris.*
17 *Lex quando loquitur de hæreditate, non habet locum in legato, vel fideicõmiſſo particulari.*
18 *Clauſula teſtamenti, In omnibus autem ſuis bonis, &c. quid operetur.*
19 *Legata quando ſunt nulla, & inualida, acreſcunt hæredi, & ſubſtituto; & facta inutilia non attenduntur.*
20 *Verbum poteſt, intelligendum quandoq; pro debet, & verbum debet importat neceſſitatem, & num. 22.*
21 *Debet verbum regulariter importat neceſſitatem.*
23 *Teſtatoris mens mandantis æs alienum ſolui quid operetur.*
24 *Hæredes, & executores differentes ſoluere debita, & legata pia, peccant mortaliter.*
25 *Vendendi facultas data nominatim hæredi, alijs etiam ſubſtitutis denegata cenſetur, & num. 27.*
26 *Debita præſumuntur ſoluta de bonis hæredis, quando non apparet pecuniam in hæreditate repertam.*
28 *Tempus à teſtatore præfixum debet verificari, vt tranſmiſſio lucri tranſeat ad hæredes.*
29 *Non entis nulle qualitates.*
30 *Tranſmiſſio non datur in quantitate, & ſic pecunia.*
31 *Legatum conditionale non transmittitur, tamquam nundum nata obligatione, & actione. & num. 36.*
32 *Præſuppoſito non verificato, legatum non debetur.*
33 *Principis factum, caſui fortuito æquiparatur.*
34 *Res vitiatur quando venit ad caſum à quo incipere non poteſt.*
35 *Teſtatoris diſpoſitio ſemper intelligitur rebus ſic ſe habentibus.*
36 *Gerundium futuri temporis conditionem importat.*
37 *Legatum quando caducum, pro non ſcripto non debeatur.*

Digitized by Google

38 *Legatorum extinctio latè ,ſemper interpretanda.*
39 *Quæ pendent à futuro euentu , poſſunt eſſe , & non eſſe, non ſunt habenda in conſideratione .*
40 *Fideicomiſſarius excluditur ſi de eo non loquatur ſubſtitutio , vbi latè de hoc .*
41 *Negans ſubſtitutionem comprehendere tàlem caſum , habet fundatam intentionem & transfert onus probandi in aduerſarium .*
42 *Subſtitutio fit caduca mortuis ante grauatum fideicomiſſarijs .*
43 *Verbum alijs, eſt repetitiuum ſimilium , & eiuſdem qualitatis .*
44 *Omiſſi in ſubſtitutione, nullo modo comprehænſi cenſentur .*
45 *Teſtator ſubſtituendo vſque ad vltimum , in vltimo cenſetur claudere ſubſtitutionem .*
46 *Subſtitutio nominatim facta vni , non extenditur ad alias perſonas etiam ab eo deſcendentes .*
47 *Subſtitutio quando perſonam vocatorum non egrediatur : & quando alij excluſi .*
48 *Verbum delli ſuddeti , ſiue prædictis ; intelligitur tantum formaliter de nominatis; etiam non obſtante fauore agnationis .*
49 *Teſtator quando in ſubſtitutione vocat ſuperſtites, allij poſtea nati non comprehænduntur .*
50 *Quem non honoro, grauare non poſſum .*
51 *Fideicomiſſum redditur caducum, nec ad hæredes transmittitur, quando diſpoſitiuè , nec conditionaliter aliqui vocantur .*
52 *Filiorum appellatione in fideicomiſſis non veniunt nepotes in odioſis , & paſſiuè .*
53 *Nepotum appellatione in fideicomiſſis non veniunt pro nepotes. præſertim vbi extranei. num.54.*
55 *Nati , & concepti poſt mortem teſtatoris , regulariter non ſuccedunt in fideicõmiſſis .*
56 *Fratris appellatione in vltimis voluntatibus , non continentur nepotes ex fratribus .*
57 *Subſtitutio fit caduca mortuis ſubſtitutis ante grauatum .*
58 *Mors grauati cum eſt aſcripta fideicomiſſo , fideicomiſſum dicitur conditionale : & eſt communis .*
59 *fideicõmiſſum conditionale non tranſmittitur : & eſt communis, & cõmunior , & etiam in liberis deſcendentibus .*
60 *Tranſmiſſio fideicõmiſſi conditionalis, fit ſtantibus pluribus coniecturis, in deſcendentibus tamen ; vbi plures , & ampliatiuę. & vbi non reſtrictum .*
61 *Ratio adducta per Burſat. & alios ad excluſionem minus dilectorum .*
62 *Subſtitutionis primo gradu deficiente , corruunt aliæ ſequentes .*

63 *Agnationis*

63 *Agnationis fauor excluſio feminarum, & prohibitio de non alienando; procedunt in deſcendentibus, & ibi latius de ratione diuerſitatis inter deſcendentes, & tranſuerſales num. 64. & in caſibus expreſſis num. 66. 70.*

65 *Prohibitio alienationis quandoq; realis, quandoq; perſonalis.*

67 *Vltima derrogant prioribus.*

68 *Subſtitutio ſequens reſtringit, & limitat fideicom. ad nominatos.*

69 *Clauſula ſequens refertur ad precedentia.*

70 *Clauſula prohibitionis alienationis fauore agnationis, & excluſionis feminarum non extenditur niſi ad perſonas expreſsè vocatas num. 71.*

72 *Conditione mortis grauati pendente, non poſſunt ſubſtituti dici, & eſſe heredes.*

73 *Hereditatem non aditam extranei non tranſmittunt.*

74 *Subſtitutio que nundum competit, extra noſtra bona eſt.*

75 *Deſcendentes ab excluſo, non poſſunt admitti ex ſubſtitutione que iam expirauit.*

76 *Subſtituti conditione defecti, non tam dicuntur excludi, quam perinde haberi ac ſi numquam fuſſent ſubſtituti.*

77 *Conditio ſi deceſſerit ſine liberis, in alijs ſubſtitutis repetita non cenſetur. etiam in filijs teſtatoris num. 78.*

79 *Vbi in perſona vnius facta mentio de filijs filiorum, in alia non, tunc ceſſat diſpoſitio l. cum auus. Imò liberi in conditione poſiti non cenſentur vocati num. 80.*

80 *Liberi in conditione poſiti, non cenſentur vocati, tantominus ſi ſint extraneſi, & colaterales, & hec veriſſima, & omnium communis opinio num. 81.*

82 *Subſtitutio vltima debet potius regulari ſecundum precedentem ſubſtitutionem, quam inſtitutionem.*

83 *Filiorum appellatione an contineantur nepotes, quod ſic, & ſi aliter ſecundum comunem vſum loquendi. num. 84.*

85 *Nepotes, & pronepotes, non nati, neque concepti tempore teſtamenti, filiorum appellatione non continentur; & iſta opinio communis, & crebrior.*

86 *Nati poſt mortem, minus dilecti preſumuntur.*

87 *Amor longius progrediendo attenuatur.*

88 *Teſtator magis preſumitur dilexiſſe poſteritatem nominatim vocatorum, quam aliorum non nominatorum.*

89 *Dilectus magis preſumitur, qui in ſpecie, & nominatim; quam qui in genere fuit ſubſtitutus, & nomine collectiuo.*

90 *Subſtitutus niſi ſit inſtituti etiam heres, non poteſt fideicomiſſum pretendere, & tranſmittere. & videtur impugnaſſe iudicium defuncti*

non acce-

Digitized by Google

non acceptando bæreditatem hæredis inſtituti.

92 *Fideicõmiſſum ſi relinquatur aliquibus de familia, alij nõ admittuntur.*

93 *extenſio non fit in ſubſtitutionibus de vna perſona ad aliam & eſt communis.*

94 *Nouum non eſt quod vlteriores quandoq; ſint melioris conditionis, quã proximiores.*

95 *Fideicommiſſum agnationis etiam fauore expirat quãdo excedit quartum gradum.*

96 *Dictio ſemper in fideicommiſſis quouſq; operetur effectum ſuum.*

97 *Fideicommiſſum ſtante perpetuitate fauore deſcendentium, non poteſt alienari: ſecus in tranſuerſalibus, & fideicomiſſo reſtricto.*

98 *Filie grauati, poſt particulariter ſubſtitutos, tacitè cenſentur vocatæ. tantomagis pro ipſis maritandis. num. 99.*

100 *Authen. reſque C. comm. delegat. regulariter tantum locum habet in deſcendentibus teſtatoris, non tranſuerſalibus; & eſt communis; tantomagis in non natis, neque conceptis tempore teſtam. num. 101.*

102 *Diſpoſitio l. tale pactum §. fina. de pac. etiam in ſimili caſu habere debet locum.*

103 *Fauore agnationis quamuis ſubſtituti maſculi, & excluſe femine; non propterea omnes deſcendentes maſculos intelligitur teſtator ſubſtituiſſe, & feminas perpetuò excluſiſſe.*

104 *Fideicommiſſum extinguitur mortuo vltimo grauato: qui poteſt tunc de eo diſponere.*

105 *Dictio vſque ſtat excluſiuè.*

106 *Queſtio Bart. ad l. quamdiu la 3. de aquir. heredi. quomodo hic intelligenda.*

107 *Clauſula excluſionis feminarum & conſeruande agnationis, non cenſatur poſita ad extendendum fideicom. in pronepotes vt hic.*

108 *Prohibitio non extenditur quando limitata. nec de perſona ad perſonam, neque de gradu in gradum, quamuis poſita clauſula ſemper, & in perpetuum, num. 109.*

110 *Fideicom. limitatum de reali fit perſonale; & arctatur etiam per clauſulam ſi ſine liberis.*

111 *Agnatio dicitur tantum conſiderata in caſibus expreſſis.*

112 *Voluntas teſtatoris indiuidua.*

113 *Extincto fideicommiſſo, prohibitio tamquam acceſſoria etiam extinguitur.*

114 *In dubio ſemper facienda interpretatio, vt euitetur fideicommiſſum, tamquam odioſum.*

115 *In iudicando, illa tutior eſt via, que inheret teſtamento, & verbis in eo expreſſis.*

116 *Subrogatio*

Digitized by Google

116 *Subrogatio in fideicommiſſis quando locum habeat. & num.* 117.
118 *Erubeſcimus ſine lege loqui.*
119 *Fideicom. nullum, vbi in ſpecie non prohibetur res alienari.*
120 *Creditorum iura in fideicommiſſo non poſſunt impediri.*
121 *Fideicommiſſi reſtitutio, habet illam tacitam conditionem dummodo bona reſtituenda peruenerint ad grauatum.*
122 *In dubio iura magis fauent filiæ, vltimi grauati, quam maſculis pretendentibus illam excludere.*
123 *Conſil. æquit. Ruger. 25. li. 1. quomodo procedat.*
124 *L. tale pactum de pac. habet reſponſiones; & eſt argumentum fallax. num. 125.*
126 *Subſtitutorum iura formaliter petenda.*
127 *Extenſio non fit de vno caſu ad alium; de caſu contrauentionis ad caſum mortis.*
128 *Teſtamentum coram iudice factum, non eget teſtium numero.*

SPECIES FACTI.

ANno 1561. die 18. Decemb. Dominus Carolus de Murris nobilis, & Ciuis Cunei coram Iudice loci Iure conſulto pro tribunali ſedente, & decretum interponente, & octo teſtibus teſtatus fuit in hæc verba ad caſum pertinentia, ſic.

Item il detto teſtatore hà ordinato prohibito, & dechiarato, che neſſuna donna, ò uero femina del parentado, & caſata di eſſo teſtatore, ò d'altra qual ſi uoglia posſi hereditare; anzi queſto hà eſpresſamente prohibito, volendo che la preſente hereditá ſempre ſia transferita alli maſchij della detta parentella de Morri.

Item, con la ſopraſcritta conditione, cō prohibitione però, che niſſuno delli ſudetti posſi alienar, ne vender coſa alcuna delli detti beni di Caſtelnouetto.

Item il detto teſtatore vuole, che la caſa d'eſſo teſtatore, ò ſia palazzo, qual è nella Città di Torino, ſi posſi vender, & alienar per l'infraſcritto ſuo herede vniuerſale, à effetto, che ſi paghino tutti li debiti del detto teſtatore infraſcritti, & altri debiti ſe vi ſaranno. Enonciando, æs alienum ſiue debita, quæ aſcendunt ad ſcut. 1170. in qua ſumma, adeſt ſumma ſcut. 1100. auri ſolis debita D. Ioſepho de Murris pro permutatione ſecū facta de quadam grangia cum palatio prædicto Taurini: aliæ partitæ ſcutorum de florennis octo.

Di più

Digitized by Google

Di più vuole,& ordina il detto teſtatore,che vendendoſi il detto pallazzo di Torino,& pagati li ſopradetti debiti,& tutti altri, quali ſi ritrouerà hauere, che il reſtante delli dinari; ſi debbi poi metter à guadagno, e queſto per termine di quatro anni. Ancora vuole,& ordina il detto teſtatore,che M. Franceſco Morro ſuo herede vniuerſale infraſcritto,e M.Gio.Antonio ſuo fratello,e M.Gieſeppe Morro ſopranominati,ſiano preſenti,quando ſi metterãno detti dinari à guadagno, quali vuole ſi diano con buona, e ſufficiente ſicurtà.

Item vuole il detto teſtatore, che l'infraſcritto ſuo herede vniuerſale, M.Gio.Antonio, M.Aleſſandro,M.Carlo,Ruffino, Hettore,& Gaſpardo,fratelli di M. Franceſco vniuerſal herede del detto teſtatore,e figliuoli del fù M.Euſebio Morro, fratello d'eſſo teſtatore,& inſieme cõ tutti li ſudetti fratelli,M.Gioſeppe Morro, ouero li ſuoi figliuoli, & M.Antonio Morro, figliuolo del detto fu M. Ruffino,M.Lodouico,fratello del detto M.Antonio, & il detto figliuolo del fù M. Gullielmo Morro, & ogn'uno delli ſopraſcritti habbi,& debba hauer parte delli ſopraſcritti dinari, che ſi riceueranno per la vendita d'eſſo palazzo, cioè egualmente,tanto l'uno, come l'altro:di ſorte però, che li figliuoli delli ſopranominati, & quelli naſceranno,eſſendo morti loro padri,habbino ſolamente tãto d'eſsi dinari, quanto haurebbero hauuto loro padri viuendo, e non più.

In tutti gli altri ſuoi beni, &c. il detto teſtatore, inſtituiſce ſuo herede vniuerſale,il Nobile M.Frãceſco Morro,figliuolo del fù M. Euſebio Morro,quale hà nominato di propria bocca, & li ſuoi figliuoli legitimi,& naturali,ſe ne hauerà,vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum: Et morendo il detto M. Franceſco ſenza figliuoli legitimi,& naturali, come ſopra,li ſubſtituiſce M. Aleſſandro Morro ſuo fratello,& morendo M.Aleſſandro, ſubſtituiſce M. Carlo ſuo fratello, & morendo M. Carlo, ſubſtituiſce gl'altri ſuoi fratelli,inſino all'ultimo,di ſorte,che l'uno, morendo l'altro ſuccedi,& ciò vulgariter,pupillariter, & per fideicommiſſum, come ſopra: Con prohibitione per il detto teſtatore fatta, che non ſi poſsi per alcuno delli ſudetti vender,nè alienar coſa alcuna, nè far contratto alcuno in perpetuo delli beni di Caſtelnouetto, oſſeruando però li ſudetti fratelli de Morri, di grado in grado le coſe ſudette, & per il detto teſtatore ordinate,& non oſſeruandole, & adempiẽdole, ſubſtituiſce li ſopranominati de Strambino, & Alciatis ſucceſsiuamente,& reſpettiuamente,come ſopra è ſtato detto.

In Codicillis ſub 28. Ianuarij 1603. ita cauit.

HA parimente caſſato, cancellato,& annullato,& per tenor del preſente inſtromento, cancella, & annulla come ſopra; in quanto però li ſudetti M.Gioſeppe Morro,ſuoi figliuoli, Antonio Morro del fù Ruffino,Lodouico ſuo fratello, & il figliuolo del detto Gullielmo, ma in quanto al detto M. Franceſco Morro, & li ſuoi fratelli,eſſo Codicillante hà volſuto,& vuole, che per li ſudetti ſegni hà dimoſtrato, che eſſo legato reſti in ſua fermezza, & vigore: & hoc de parte pecuniæ peruenturæ ex venditione palatij ſolutis debitis.

Mortuo teſtatore, Franciſcus hæres vniuerſalis adiuit hæreditatem,& per multos annos poſſedit palatium Taurini;hoc eſt penſionem tantum,ſiue fictum conſequutus: & quia in ipſo palatio ſemper reſedit,& adhuc reſidet Senatus,cum Camera;adeò vt non potuerit vendi, facto Principis, illud poſsidentis; bona Caſtrinouetti prohibita alienari,fuerunt per creditores de gaggio leuata,& in ſolutum capta.

Viuente autem Franciſco, mortui fuerūt Gaſpardus vnus ex nepotibus nominatis,& collectiuè ſubſtitutis, ac inde Alexāder vnus ex nominatim ſubſtit.

Mortuo Franciſco ſine filijs, Carolus vnus ex ſubſtitutis nominatim,virtute ſubſtitutionis adeptus poſſeſsionem palatij,mortuis ipſo viuente,Ruffino,& Hectore fratribus collectiuè ſubſtitutis,ſub nomine altri ſuoi fratelli;relictis filis maſculis ab vtroq; progenitis.

Dæmum Carolus vltimus ſubſtitutorum, mortuus anno 1610. Menſe Iulij, relictis poſt ſe quatuor filiabus hæredibus ab eo in teſtamento inſtitutis,nullis relictis maſculis.

Deo mihi ſemper Duce.

IN hoc ſcrabroſo fideicommiſſo, pro filiabus D. Caroli Murri iunioris vltimi grauati,& defuncti, contra alios earum conſobrinos,qui ſe vocatos, & ſubſtitutos prætendūt; quamuis videretur caſus noſter ſatis apertè de-
1 ciſus † ex illis elegantibus conſil. Rolan. 43. lib.4. Menoch.233.lib.3. Achil.Pedro.38. Io. Petri Surdi 315. lib.3. & conſ. 554.lib.4.in eodem caſu: & deciſ.Borg.Caual.5.par.3.& deciſ.Mago.inter lucenſ.82. Petra de fideicom.q.9.num.254. & ſeq. qui valdè ad rem iſtam magiſtraliter loquuntur: tamen vt res clarior pateat,

Digitized by Google

ceat, omnibus diligentius examinatis, alia plura ſuadent, vt ad reſtantem hæreditatem, in palatio tantum conſiſtentem, ſint iſte filiæ omninò admittendæ, tam ex teſtamento patris, quàm ab inteſtato, excluſis maſculis conſobrinis, potiora iura (fruſtra tamen) prætendentibus.

Et quamuis prima facie dubius, & anceps fuerim in hac prouincia ſubeunda, propter affinitatis vinculum, quo vtrique parti, etſi à longè, pari gradu connexus: tamen veritatis indagandę cauſa, quæ
2 nemini propterea diſplicere debet; vt in omnium ore eſt: † cū amicus Plato, amicus Socrates, ſed magis amica veritas, refert Dec. ex Ariſtoti. conſ. 34. num. 1. Syl. nuptial. quomo. iudican. lib. 5. nu. 38. poſt princip. Decia. reſp. 66. num. 2. lib. 4. Horten. Caualcan. de teſti. par. 4. num. 117. omiſſa verborum maieſtate, atque ſolemni dicendorum pompa; nec arguendo ad partes, vt paſsim maiores
3 noſtri obſeruare conſueuerunt: ſed breuibus agendo. † Quia teſtatorum verba, maturè, & diligenter ſemper ſunt conſideranda, atq; ponderanda, vt poſt Bald. ad l. ſi cum dotem, §. ſi pater in fine ſolu. matrim. admonent nos Tyber. Decian. reſp. 2. lib. 2. num. 15. Manti. de coniectur. lib. 3. tit. 4. num. 1. 2.

Primùm puto, generalem illam prohibitionem teſtatoris, ne fęminæ poſsint hæreditare, (vt ait) debere intelligi, hoc eſt uenire ad ſucceſsionē uniuerſalem, ſubſtitutionem, uel fideicommiſſum ſpeciale tantum; non legata, nec alia bona, ratione ſubiectæ materiæ; cùm eſſent plures ſorores neptes ex eodem fratre teſtatoris, & ſorores fratrum inſtitutorum, & ſubſtitutorū reſpectiuè; præter alias fęminas etiā de agnatione, quibus in alia parte legata egregia pæ-
4 cuniarum ſumma, vt infra, cum † titulus legati, diferat à titulo inſtitutionis Rolan. conſ. 34. nu. 17. 19. 20. lib. 4. per l. ſi idem C. de codi-
5 cil. & per alia iura ab eo allegata, † & legatarius nō poteſt dici propriè hęres l. id tempus de vſucapio. Ioſeph. Ludoui. deci. Peruſ. 23. num. 5. Quia hoc non poteſt verificari in palatio, quod vult vendi, & partem precij ad eas peruenire, ergo palatium non ſuppoſitum fideicommiſſo etiam uniuerſali, cum prohibitione de non alienando; quia tamquam ſubrogatum loco ęris alieni perſoluendi, erat extra corpus fideicommiſsi; tanto magis ſi perſolutum in parte ex ſuo ab herede, & ſubſtitutis, vt prætenditur; (& ſi clarè nunc, ipſis mortuis, probari non poſsit,) per tradita in l. filius fam. §. Diui de lega. 1. vbi Ripa poſt alios. num. 9. 24. 25. & alia infra: quia alias
6 implicaret contradictionem, & † correctionem, contra l. nam ad ea. de condit. & demonſt. Sylu. Aldobrand. conſ. 78. num. 139. inter conſ. Huberti Zuchar. ad rem D. Ozaſc. deciſ. 49. num. 13. & deciſ.

K 2 164.

Digitized by Google

164.num 5. latè Surd.conſ.67. lib.1.num.5. ſicuti dicimus verbum hæredibus, hoc eſt de liberis intelligi, ſecundum ſubiectam materiã, ne illuſoria reddatur ſubſtitutio.l.ex facto. §. fin. ad Trebell. Vincen.de Franch.deciſ.153.Micha.Graſſ.quæſt.21.num.1. in §.fideicommiſſum,Sfort.Oddo de cõpend.ſubſt.par.6. 1.parte quæſtion.num.1. poſt plures fol.117. Peregri.de fideicom.ad rẽ latè art.32. num.9.10.11.& alijs de materia,& infra latius.

Secundo,quòd non cenſeantur fœminæ,ab alijs relictis etiam, & portione hæreditatis pænitus excluſe; ſed tantùm à fideicommiſſo Caſtrinoueti, & reſtantium nunc bonorum capaces; patet apertè: quia bis inde expreſsè id cauit, de bonis Caſtrinoueti, prohibendo alienari; ergo ad illam portionem tantum hæreditatis ſpecificatã, non totam hæreditatem, non prohibitam alienari, extendendum. Iaſ.ad l.cum virum. C.de fideicom.in princ.,& num.6. Alex.Raud.
7 lib.var.reſol.capit.70.num.33.poſt multos † quia geminatio enixã eius voluntatem oſtendit, vt præter notata ad l. Baliſta.ad Trebell. ad rem iſtam rectè ſcribit Decia.reſp.2.lib.2.num.44. & reſp.3.nu. 41.eod.lib.& infra clarius;& ſic non ad palatium,in fideicommiſſo ſpeciali minimè compræhenſum, & ſolùm hodie in hæreditate repertum,vt infra;de quo etiam vendendo geminatè cauit.

Tertiò,quia decedente filio Gullielmi, quòd filiæ habeant portionẽ pecuniæ,alias peruenturæ ad fratrẽ, Item eiſdem filiabus tribus, legauit ſcutos centum pro qualibet, ergo ceſſat ſimplex, & abſoluta coniectura agnationis conſeruandę; in tota hęreditate, &
8 fideicommiſſo vniuerſali; ſed in ſtricto fideicommiſſo tantum. † Surd.pluribus relatis,conſ.443.lib.3.nu.12.13.& nu.44. quodq;potuit ratio agnationis conſiderari in omnibus alijs caſibus, & ſic in fideicommiſſo Caſtrinoueti,nõ alijs rebus,& ſic non in præcio palatij: Et quamuis in Codicillis, ademerit illas portiones præcij reſtantis palatij alis,exceptis nepotibus fratris;tamen ſatis eſt, quod ex teſtamento, & ſi hac in parte reuocato, declarauerit filias capaces partis hæreditatis,in prætio palatij exiſtentis; non ſic abſolutè
9 excluſas, † cùm vna pars teſtamenti declaretur per aliam partem. l.qui filiabus.de leg.1.Vincent.de Franch.deciſ.525.num.26.& de-
10 ciſ.153.num.3.optimè ad rem in teſtamento,etiã reuocato.† Crau conſ.113.in fin.& Menoch.conſil.233.lib.3.num.13.D.P.Theſſ.deciſ.192.num.12.Zaſ.conſ.3.lib.1.num.54. Zanch. in repetit.l.hæredei mei, §.fina.ad Trebell.par.4. num.318.320. Menoc.lib.4. præſump.c.15.num.1.2.6.& alijs,Peregr.art.16.num.51.plura.

Quartò,in conditionibus habitandi in loco Caſtrinoueti, vocauit plures extranearum familiarum,in caſu contrauentionis,& etiã

Digitized by Google

11 in vltima ſubſtitutione poſt nepotes,† ergo non eſt ſimpliciter habita ratio agnationis. Alex. Raud. poſt Decian. lib. 1. de Analog. ca. 15. num. 336 & 332. & non tam arctam habuit familiæ conſeruationem, ad exclusionem fæminarum in illis, & alijs bonis; ſed tantum affectionem oſtendit ad locum Caſtrinoueti, quem ſolum ſtricto ſuppoſuit fideicommiſſo, tanquam maiorum rem præcioſam, non alia bona, cum prohibitione de non alienando geminata, & enixa in hac ſola parte; non in alijs bonis ita declarata, & ſic vniuerſali fideicómiſſo ad nepotes tantum inſtitutos, & ſubſtitutos coarctato
12 vt infra, vt ad rem.† Dec. conſ. 481. num. 1. Menoch. conſ. 220. num. 28. lib. 4. preſ. c. 68. num. 14. 27. & c. 69. num. 18. Alba. conſ. 97. nu. 12. poſt princip. Mant. de coniect. lib. 6. tit. 12. nu. 7. 8. iura plura, & auctoritates adducens. Crau. latè poſt multos conſ. 984. num. 142. poſt Doct. ad l. filius famil. §. diui, de leg. 1. vbi Ripa num. 3. 4. Ioan. Petr. Bimius, conſ. 38. num. 22. 23. Quia palatium Taurini, acquiſitũ per ipſum teſtatorem à D. Ioſepho Murris, cui in ſolutum dedit grangiam, & remanſit debitor ſcutorum 1100. vt in teſtamento enuncia-
13 tur:† ergo in habentibus ſymbolum facilior tranſitus, & ſic quod palatium emptitium, quia ab eo tunc nuper acquiſitum, vendatur, alia maiorum Caſtrinoueti bona non; quia vnum quodq; facillimè reuertitur ad naturam ſuam capit. ab exordio 35. diſtinct. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret, in ver. quod ſi in ſpecie, de pact. vt in ſimili caſu fideicommiſsi fęminini, facilè reuertentis etiam ad fœminas tradit Manti. de coniectur. lib. 8. tit. 18. num. 2. & Sim. de Pret. de interpreta. vltima. volunt. lib. 3. ſolu. 1. num. 26. & alibi Doct. & ſic cum fideicommiſſum limitatum ab bona tantum Caſtrinouetti, cum pro-
14 hibitione de non alienando,† prohibitio limitatum producit effectum, & alia bona libera manent, ſublatis de medio nominatim ſubſtitutis l. in agris, de acquiren. rerum. dom. in ſpecie, ità tradit Sylu. Aldobr. inter conſ. Hubert. Zuchar. conſ. 78. num 187. optimè ad caſum Rol. conſ. 43. lib. 4. nu. 43. 44. vbi loquitur in bonis cuiuſdam Caſtri Suyſeni.

15 Quintò,† id ſuadetur à definitione hæreditatis, quæ eſt ſucceſſio in vniuerſum ius. l. hæreditas. de reg. iuris vbi Doct. l. nil aliud eſt
16 hæreditas, de verb. ſignif. vbi latè Alciat. &† hæreditatis appellatione, non veniunt legata, & fideicommiſſa, l. ſi Titius ex parte, de leg. 3. vbi Bart. & Doct. Rol. conſ. 34. nu. 38. lib. 4. Magon. decif. Florent. 16. num. 4. & hoc in extraneo, vt hic, & ſi in filio teſtatoris aliter dicendum. Achil. Pedroc. conſ. 38. num. 70. & conſil. 19. num. 88.
17 & ſex. ſeq. vt quando lex etiam loquitur, de hæreditate, non habet locum in legato, vel fideicommiſſo particulari. Dec. conſ. 581. nu. 1.

poſt Alberic. Ergo intelligenda hæreditas, de vniuerſali tantũ ſucceſsione, & ſic inſtitutione, atque fideicommiſſo, à quo excluſæ, nõ à portione ex prætio palatij prouenjente; & alio vniuerſali fideicom. ceſſante in eo prohibitione, & mortuis nepotibus ſubſtitutis, quorum fauore tantùm, habita ratio agnationis, vt infra.

18 Sextò, illud apertè patet, ex clauſula illa, † in omnibus autem alijs ſuis bonis, &c. quæ clauſulæ excludunt legata, iam alijs facta, & alia relicta; & ſic portiones reſtantis pretij palatij, latè Sim. de Pret. de interp. vlt. volunt. lib. 3. ſolut. 1. num. 3. Burſat. conſil. 67. nu. 19. Decian. reſp. 51. num. 18. lib. 1. de quo Rolan. latè poſt multos conſ. 34. num. 7. lib. 4. Surd. conſ. 253. num. 7. lib. 2. ergo ab iſtis fœminæ non excluſæ: Vel ſi ſecundum alios, non cenſeantur legata excluſa, ab inſtitutione, præſertim nõ habita à legatarijs, vt per Surd. deciſ. 269.

19 num. 11. poſt multos, † quando legata nulla, inualidà, & quæ effectum non ſortiuntur, vt hic; quia accreſcunt hæredi, & ſubſtituto; & facta inutilia non attenduntur. Zaſ. con. 3. lib. 1. nu. 49. ad finem, ex alio confirmant ſororum iſtarum cauſam, vt peruenta ad eorum patrem grauatum mortuum poſt omnes ſubſtitutos, nunc conſequẽter earum lucro cedant, de qua re Decian. plura reſp. 41. lib. 1. num. 125. 137. 138. D. Senat. Theſaur. quæſtio. Foren. lib. 1. q. 17. num. 14. latè, & per totam q. de prælegatis. firma remanente prohibitione in alijs bonis, ſpecialiter alienari prohibitis, hodie dæmum quoq; extinctis.

Septimò, quod mens teſtatoris fuerit, quòd palatium Taurini omninò deberet vendi, & ſolum remanere in hæreditate, & fidei-

20 commiſſo bona Caſtrinoueti, prohibita allienari; & verbum † poſsit

21 intelligendum ſit pro debeat, & verbum † debeat regulariter importet neceſsitatem c. vlti. de ſenten. exco. Tiraque. de priuil. piç. cau. c. 7. num. 3. gloſ. in l. 3. gloſ. fina. C. de pignori. vbi Bart. in repeti. num. 3. patet ex toto teſtamento, in quo voluit ex prçcio palatij ſolui çs alienum, reliquum precij poni ad lucrum, inde diſtribui: quæ non poſſent præſtari ſine venditione palatij: argum. l. 2. de iuriſd. omn. iudic. at potius mens quam verba ſequenda Mant. latè lib. 3. tit. 5. num. 1. Clar. in §. teſtam. quæſt. 76. num. 2. per l. hæredes mei, §. cum ita ad Trebell. vbi Doct.

22 Et non eſt nouum, † quod verbum poſsit, ratione ſubiectæ materiæ, intelligatur pro debeat, & è contra, debet, pro poteſt. l. obſeruare, § fin. in princ. de offic. proconſ. l. 2. C. vbi in rem act. & vtrobique, gloſ. in verb. debet. Euerar. de hoc nominatim in loco à ſubiecta materia, num. 17.

Octauò, quod verò impoſita fuerit neceſsitas hæredi vendendi palatium,

Digitized by Google

palatium,& ſic illud excluſum à fideicō miſſo; apertè patet ex alijs etiam partibus teſtamenti,quia in principio ante vocationem maſculorum,& excluſionem fœminarum, mandauit in genere ęs alienum, & debita ſolui: ergo vendenda bona etiam aliàs alienari prohibita Petra.de fideicom.q.8.num.321.poſt alios. Item alibi in ſpecie ſatisfieri Io.Georgio.Mōforti, D.Ioſepho Murris,inde alijs: per tradita à Doc.in l.fina. C. de iur. deliber. ergo neceſſariò palatium,huic legi venditionis ſuppoſitum omninò vendendum, cum ex nullis alijs bonis poſſet commodè iſtud præſtari, vt ex teſtamē-
23 to clarè colligitur,ob id pārendum,† & bona ſine alia ſolemnitate vendenda gloſ.& Doc. ad l.3. C.quan. decreto opus non eſt. Petr. Beluga in ſpec.princ.rub.17. verſi finaliter nu.1. ad finem, vbi Camill.Borrel.in addi. & quia tali caſu etiam præſcripta debita, imò ſoluenda. Mant.de coniect.lib.10.tit.1.nu.fina. & de his latè excell. Ozaſ.deciſ.167.num.2.3.4.& ſequ. §. ſed ſi vxori,vbi Doct.inſtitu. de legat.Tanto magis debēt vendi bona, ſi vrgeant creditores Hieronym.Gabriel.conſ.123.num.17.23.24.26. & conſ.103. nu. 1.poſt.
24 alios latiſsimè Maſcar. concl.1237. nu.44. Quia hæredes, † & executores differentes perſoluere debita, & legata pia,peccant mortaliter Iacob.de Graſſ. in deciſ. aur.par.1.lib.1.c.26.num.13.vbi nu. 15. ꝙ excuſatur defunctus propter hanc heredum dilationem, & culpam,ne detineatur in purgatorio.

Nonò, ſi velimus verbum poſsit, ſtare in puris, & proprijs ter-
25 minis,non inducentibus neceſsitatem:† illa facultas vendendi tale palatium,eſt data, & reſtricta, ad Franciſcum hæredem vniuerſalē tantùm: & ſic perſonaliſsima Burſat. conſ.337.num.51.lib.3. ergò illo,ab eo viuo non vendito remanet in hæreditate, lucro hæredum ſubſtitutorum, vt infra, & vt Peregr.art. 32. num.79. in ſimili caſu
26 oſtendit, & † cum non appareat pecuniam in hæreditate repertā, nec alia bona hæreditaria uendita,præter bona Caſtrinoueti à maioribus creditoribus de gagio leuata, præſumuntur alia debita ſoluta, potius de pecunia, & bonis hæredis, quam de bonis hæreditatis. Roma.conſil.276. num.7. Peregr. art.35.nu. 34. & ſic pinguiorem reddunt ſucceſſorum cauſam,ad commodum filiarū, vt ſupra; omnibus ſubſtitutis ante earum patrem vltimū grauatum mortuis.

Decimò, conſidero clarius, teſtatorē diſpoſuiſſe, vendito palatio, quod ſupererit, ære alieno ſoluto, debere diſtribui in plures perſonas, etiam fœminas,& mortuo aliquo ex nepotibus ex fratre, quod eorum filij capiant per ſtirpes. Quod legatum in codicillis reſtrinxit tantum ad nepotes ex fratre, & palatium iſtud mandat vendi per hæredem ſuum vniuerſalem infraſcriptum,& per eundem

27 ſolui debita, † ergo denegata talis facultas alijs ſubſtitutis; tanto magis eis omnibus mortuis, alijs agnatis, cum ad hæredem vniuerſalem limitata; ſic in terminis de bonis uendendis concludit Surd. conſ.443. lib 3. num. 59. & 60. in ult. quæſt. citat multos, & præcipuè Mantic. lib 8. tit. 14. in fine. Cagnol. ad l. qui per ſucceſsionem. num. 8. de regul. iur. & alios. Maſcar. latè poſt multos d. conclu. 1237. num. 78. loquens tamen de prohibitione non alienandi. & ſic fruſtra hodie prætenditur, tamquã re integra debere uendi palatium, uel eſtimari pretium, & ſingulis legatarijs diſtribui, quod eſt uanum, legatarijs, quibus relictum prædefunctis, ut infra.

Vndecimò, debemus item inſpicere tempus quatuor annorum, tantum, & limitatum; non autem longius tempus, poſt colocatam
28 pecuniam ad lucrum, † ex quo diſtributio pecuniæ fiat, cum onere celebrandi miſſas, l. in delictis. §. 1 de noxalib. Decian. in ſpecie de fideicomm. loquens reſp. 29. lib. 4. num. 9. Surd. conſ. 554. lib. 4. nu. 22. Andr. Gail. lib. 2. obſeru. 136. num. 2. de fideicommiſſo etiam, quod cum factum, & uerificatum non fuerit, nullum ius potuerunt illi nepotes tranſmittere ad eorũ liberos teſtatoris pronepotes nunc contendentes Graſſ. in §. legatum q. 51. num. 1. cum non entis nullæ
29 ſint qualitates. † l. eius qui in prouincia ſi cert. petat. ad rem Vincent. de Franch. deciſ. 525. num. 14. Crauet. conſil. 984. num. 117. & ſic perpetuo commodo vltimi grauati cedet, ad vtilitatem nunc filiarum ipſius.

30 Duodecimò, & † quia in quãtitate, & ſic pecunia non datur trãſmiſsio. gloſ. comm. approbata in l. 2. in ver. in reali actione. C. cõm. de lega. Bart. & Doct. ad l. omnia. ff. ſi cert. pet. Micha. Graſſ. qui cõmunem ait in §. legatum, quæſt. 69. num. 7. tanto magis, quia conditionale, & non acceptatum. Surd. conſil. 253. num. 4. & ſeq. & num. 23. 24. per l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. de leg. 1. l. vni. §. ſin autẽ aliquid ſub conditione. C. de caduc. tollen. ergo aduerſariorum patres nil potuerunt ad eos tranſmittere, quia in pecunia: non acceptatũ; non venditum palatium; & patres præmortui; ob id intercidit legatum.

31 Decimo tertiò, † cum illud legatum fuerit cõditionale, quia appoſitum tempus incertum quatuor annorum, quod nunquam venit; & palatium vendendum, & pecunia ponenda ad lucrum, præſẽtibus hærede vniuerſali. Io. Anton. fratre, & Ioſepho de Murris, cũ cautione idonea, omnibus iam pridem mortuis, cũ verificari mens teſtatoris, & conditio non poſsit, ergo nunquam nata actio, & obligatio. l. 1. de cond. & dem. l. ſi dies, quan. dies leg. ced. Graſſ. §. legatum q. 43. nu. 3. 4. 5. Peregr. de fideicom. art. 31. num. 6. nec fit tranſmiſsio,

Digitized by Google

miſsio,vt per eum Achil.Pedroc.conſ.2.num.172.tanto mag s cum inde nunquam deuentum ad diſtractionē palatij, & ſic res omninò integra, vt in ſimili caſu plura tradit idem Peregr. ibid. ad rem num.19.20. & ſeq.& ſi ibi contrarium defendat, quia res non integra,ſed iam deuentum ad conſignationem partis locorum,in cauſa comitis Paſſani,quod hic nō fuit.D.Preſ.Theſ.in argum.deciſ.249. num.7. vbi multa agenda ad validitatem actus, nil cenſeri actum, dum aliquid adhuc præſtandum;nec vllam vim illa habere: & conditio,quæ euanuit,cenſetur pro non appoſita Petra.de fideicom.q. 9.num.198.& num.254.fol.120.col.2. verſicu.& quamuis ſciam legatum,&c. vbi concludit,non tranſmitti, quia caducatum, & ante conditionem purificatam.

Decimo quartò, cum neceſſariò præſupponendū ſit, caſum venditionis palatij eueniſſe, ſecundum teſtatoris mentem,non verifi-
32 cato præſuppoſito,†nequaquam legatum pecuniæ debebitur.gloſ. in l.mancipia.in verb.aduocandum.C.de ſeru.fugit.Surd.conſ.150 num.78.& conſ.315. lib.3.num.40.Petra.q.9.num.254. col.8.verſi. quo ſic ſtante fol. 117. Tanto magis,cum verificari non poſsit ob factum Principis,à quo palatium mortuo teſtatore captum,pro re-
33 ſidētia Senatus,& Cameræ,vbi,& adhuc hodie reſident;† quod caſui fortuito æquiparatur, l.lucius de euict. de qua plenè. D. Ozaſ.
34 deciſ.47.& Hiero.Lauren.deci.auinion.133.per totam,† & ſic cum res deuenerit ad caſum,à quo incipere non poteſt,vitiatur l.pen.§. 1.de verb.oblig. vbi gloſ.in ver.non poteſt, exemplum ponit de re
35 inde facta ſacra poſt promiſsionem,†& diſpoſitio teſtatoris intelligitur ſemper,rebus ſic ſe habentibus. Mant.lib.3.tit.4.num.21.
36 Decimo quintò, conditionale per verbum ſi venderetur, † quod conditionem importat per gerundium futuri temporis.Bart.in l.ex parte.num.1.de acquir.hæred. D. Ozaſ.deciſ.171.num.15.non impleta conditione,neque debetur,nec peti poteſt;ad rē Corraſ.conſ. 75.num.98.104.105.& ſeq.inter conſ. Zuchar. inferens ad domum etiam.Surd.plura conſ.236.lib.2.num.4.5.& ſequ.& conſ.298.num. 36.lib.2. Neque tranſmittitur.l.intercidit legatum.l.legata.de cōd. & demonſt.Mich.Graſſ.in §.legatū.quæſt.46.50.& alijs.Surd.conſ. 156.num.2.Mant.de coniect.lib.11.tit.20.Achil.Pedroc.conſ.2.nu. 172. At hic ex duplici conditione defecta, non poteſt tranſmitti; vna ſi palatium vendetur:altera quia præmortui legatarij ante palatium venditum.d.l.intercidit. Et quamuis etiam vocati pronepotes ex fratribus,quia in ſtirpes,&c. Burſat.conſ.170.num.4.non tamen ceſſat alia conditio quia non venditum.§.affinitatis, Inſtit.de nup.l.ſi hæredi plures, de cond.inſtit. Decia.reſp.41.num.70.lib.1.

Zanch.

Digitized by Google

Zanch.in repet. §.cum ita ad Treb. par.1. num.16. ad rem. præter, quod in codicillis reſtrictum legatum ad nepotes tantum: Ergo ad palatium nulla prætenſio, quod prætendunt de nouo vendendum, vel eius æſtimationē, ad eorum cōmodum deberi, nec ad eius præcium: facitque plena deciſ. Vinc. de Franch. 525. & Surd. 269. nu. 15.
37 vbi quod tali† caſu dicitur legatum caducum, & pro non ſcripto. & num. 12. & ſeq. ad rem, quia remanſit legatum inualidum, & non habuit effectum, ergo non debetur legatarijs, ſed remanet pœnes hæredem, vt in fideicommiſſo, idem Surd. conſ. 439. num. 4. D. Preſ. Morot. reſp. 2. num. 4. vbi cum onere reſtituendi ſubſtituto, & fideicommiſſario, & reſp. 31. num. 2. 4. Peregr. art. 31. num. 1. Tantò magis hic, cum in codicillis, dictum legatum reſtrictum ſit ad fratres tantùm Franciſci, & ſic nepotes teſtatoris, vt ſupra, ergo vocatio in ſtirpes ſublata. l. cum Prætor de Iudic. Surd. conſ. 448. num. 28. lib. 3. Decian. reſp. 3. num. 30. lib. 2. D. Preſ. Morot. reſp. 27. num. 18. 19. ſi ſucceſsiuè tranſiuit ad ſubſtitutos, ergo Carolum vltimum ex ſubſtitutis poſt omnes mortuum; & ſic nunc ad filias eius, tā ex teſtam. quam ab inteſtato.

38 Decimo ſextò, concurrit alia iuris concluſio, † quod legatorum extinctio, latè ſemper interpretanda, l. ſi ita ſcriptum, vbi Iaſ. poſt num. 36. de leg. 1. Crau. conſ. 32. num. 3. & conſ. 167. num. 14. Hieronym. Zanch. in repet. d. §. cum ita par. 1. num. 58. 59. ad quod facit l. nummis. de leg. 3. cum ibi nota. D. Preſ. Morot. reſp. 2. num. 17. M. Anton. Eugen. conſ. 100. num. 18. 19. Conferuntque alia tradita per
39 Decia. d. reſp. 2. lib. 2. num. 108. † quod quæ pendēt à futuro euentu, poſſunt eſſe, & non eſſe, non ſunt habenda in conſideratione, & nu. 110. quod conditio ſemper debet impleri, antequam quis emolumentum capiat, & reſp. 3. num. 26. & alia ibi per eum.

Decimo ſeptimò, ad merita fideicōmiſsi deſcendēdo, illud vulgatum adduci hoc noſtro caſu poteſt, quod paſsim præmittunt in
40 hac fideicommiſſorum cauſa ſcribentes; quod † de eis hoc caſu non loquatur ſubſtitutio, quæ nunquam multiplicanda, ergo non poſſint tanquam vocati iſti pronepotes ad ſubſtitutionem, & fideicōmiſſum venire. Mar. Anguiſ. conſ. 10. nu. 7. lib. 1. D. Ozaſ. conſil. 22. num. 10. Zanch. vbi ſup. par. 1. num. 55. latè. Roland. conſ. 34. num. 3. lib. 4. conſ. 43. num. 15. 16. 17. eod. lib. Maſcard. de prob. concl. 775. in ver. fideicommiſſum num. 1. 2. & in ver. ſubſtitutio. concl. 1343. num. 1. per integram columnam, vbi infinitos congerit, & hanc cōmunem appellat. & Sim. de Præt. poſt Soci. & alios. lib. 3. fol. 4. num. 5. fol. 275. Peregr. art. 1. num. 26. art. 11. num. 37. 38. & art. 27. nu. 15. verſ. denique. Hubert. Zuch. conſ. 74. nu. 2. Menoch. conſ. 233. n. 6. 7.

lib. 3.

Digitized by Google

lib.3. Burſat.conſ.202.nu.3.laté. Cagn.ad l.præcibus. C.de impub. nu in fin.Io.Petr.Bimius conſ.1.num.28. Petra.vbi ſupra q.9.n.143. poſt medium.Surd.frequenter conſ.44.num.1.2. & conſ.554.num. 4.conſ.443.num.2.lib 3.& Borgn.deciſ 5.par.3. num.13.14.37.38. vbi ad rem loquitur,de filijs etiam cuiuſdam Franciſci nepotis ex fratre teſtatoris inſtituti, ſi Franciſcus deceſſerit ſine filijs maſculis,grauauit eum reſtituere hæreditatem proximiori agnato maſculo,vt hic:qui filij cum poſiti fuerint in ſimplici conditione, & eos teſtator non vocauerit,nec grauauerit, non eſt dicendum illos vocaſſe: & ſic colligitur teſtatorem aliam noluiſſe facere ſubſtitutionem,ſecundum eum laté. Hortenſ. Caualcan. conſ. ſuo poſito poſt tract. de teſtib. num. 95. Burſat optimè plura poſt alios adducens conſ.227.lib.3.num.1.6.& conſ.337.num.4.eo.lib. Clar. in §. teſta-
41 mentum q. 76. num.3. Sfort. Oddus conſ.45. num.26. & † negans ſubſtitutionem dicere,ſeu compræhendere talem caſum, habet fūdatam intentionem,& transfert in aduerſarium onus probandi Sylu.Aldobr.conſ.78.num.143.inter conſ.Zuchar.Decia.reſp.1.num. 19. lib.1.pulchrè ad rē cum numeris ſeq.optimè. Magon.deciſ.Lucen.82.num.10.& ſeq.vbi eleganter ad caſum,& num.17.& ſeq.præclarè oſtendit,nec iure tranſmiſsionis venire,vt hic,& ſupra dixi,& deciſ.Flor.134.num.1.2.Nec iure repræſentationis,quæ ceſſat in teſtamentaria diſpoſitione,vt poſt alios oſtendit Magon.dec.Lucen. 82.num.20.21.& etiam locum habet tātùm,vbi ttactaretur de ſucceſsione patrui in tranſuerſalibus Gabr. de fideicom. conclu. 3. & vt præter alios Decian.qui laté inſiſtit. conſ.1. lib.1.nu.368.369.& ſeq.Petra d.q.9.num.254.fo.118.col.3.verſi.Quod autem attinet ad auctoritates,&c. ergo in caſu noſtro ubi iſtis nepotibus tranſuerſalibus collectiuo nomine uocatis, non poſita clauſula ſine filijs, res tanto magis carere debet omni difficultate.

Decimo octauo,exiſtimo interpridè,ſubſtitutionem hanc fratrū
42 D. Caroli factam caducam, † ipſis omnibus alijs fratribus nepotibus etiam teſtatoris pariter ſubſtitutis mortuis ante D. Carolum ultimo loco defunctum:nec filios pro nepotes ipſorum fratrū prædefunctorum, ad fideicommiſſum adſpirare poſſe, etiamſi ſit relictum fauore agnationis conſeruandæ,& prohibita alienatio & fœminæ fuerint excluſæ ab hæreditate Burſat.conſ.64.num 1.2 & ſeq. Primùm conſidero teſtatorem nō habuiſſe liberos, ſed tantùm nepotes ex fratre inſtitutos, & ſubſtitutos. Item ſubſtituiſſe ſub conditione,morendo il detto M.Franceſco ſenza figliuoli; non autem dixit ſine liberis,hoc eſt,ſenza figliolanza,& deſcendenza:ergo nepotes non compræhenduntur, ut infra, tanto minus cum non ſint

iſti ad-

iſti aduerſarij, filij Franciſci inſtituti, ſed aliorum collectiuè ſubſtitutorum. Item, & à teſtatore nullum ex patribus iſtorum pronepotum expreſsè vocatum ad inſtitutionem, & ſubſtitutionem nominatim, ſed tantum poſt D. Carolum vltimum ſubſtitutum, ſubſtitutos nomine collectiuo, altri ſuoi fratelli inſino all'vltimo; quia erãt
43 ſeptem fratres nepotes teſtatoris. Et cum † verbum alijs faciat repetionem tantũ eiuſdem qualitatis, & ſic fratrum nominatim ſubſtitutorum, non refertur ad eorum filios, & ſic pronepotes teſtatoris, cum ſint alterius qualitatis. Alex. Raud. lib. 1. var. reſol. cap. 71. num. 178. D. Ozaſ. deciſ. 51. num. 13. & infra num. 49.

Decimo nonò, item nullum ex pronepotibus naſcituris fuiſſe à
44 quo quomodo vocatũ, ſed omninò omiſſos; † ergo nullo modo expreſsè, vel tacitè cõpræhenſi Gulliel. Bened. in repet. c. Raynut. par. 2. in verb. ſi abſque liberis moreretur, el 2. num. 26. 27. 33. 35. 36. & ſequ. latiſsimè Sim. de Pręt. de interpret. vltim. volun. lib. 2. ſolut. 3. num. 140. 156. 157. & ſeq. fol. 246. Mant. lib. 3. tit. 19. num. 8. & lib. 6. tit. 14. num. 22. Sebaſt. Medic. deciſ. Prou. March. 24. num. 6. Decian. reſp. 1. num. 18. lib. 1. Magon. rectè deciſ. lucenſ. 82. nu. 10. 11. & alijs. Maſcard. de probat. in ver. omiſſum concluſio. 1136. num. 1. 2. 3. 4. & alijs, & in verbo ſubſtitutio. concl. 1343. num. 7. 8. Roland. conſ. 43. num. 22. lib. 4. Hortẽſ. Caualcan. conſ. ſuo poſt tractat. de teſtib. nu. 57. 87. vbi quod conſultò eos omiſit, ſi non vocauit, vt alios. Burſa. conſ. 227. n. 4. lib. 3.

Vigeſimò, in ſubſtitutione, & prohibitione vſus fuit verbo delli
45 ſudetti, & ſino all'vltimo; † ergo in vltimo fratrum moriente clauſit ſubſtitutionem, nec voluit grauare vltimum morientem, cum nõ fuerit vltra progreſſus. Menoch. clarè, & ad rem d. conſ. 233. nu. 11.
46 lib. 3. Io. Petr. Binius poſt Soci. conſ. 2. num. 2. † & ſubſtitutio facta nominatim vni, non poteſt ad aliàs perſonas extendi ex eo deſcendentes, Decian. d. reſp. 2. lib. 2. num. 34. ad finem, & 35. Inde in caſu contrauentionis illos de Strambino, & Alciatos ſubſtituit, nulla facta mentione de poſteritate ſuæ familiæ, poſt nepotes vocatos; &
47 ſic filiorum fratrum pronepotum teſtatoris: † qui propterea cenſẽtur excluſi Rim. Sen. conſ. 326. num. 3 . 38. Sim. de Præt. lib. 3. ſolut. 2. num. 8. fol. 273. & ſic perſonam vocatorum non egreditur, vt per eum Magon. deciſ. Florent. 37. num. 27. 29. Sylu. Aldobr. rectè conſ. 78. num. 185. inter conſ. Huber. Zuchar. Burſat. conſ. 195. num. 8. 9. quia teſtator ſe reſtringens ad vnũ caſum, alium excludit, qui aliàs non fuiſſet excluſus, vt poſt Gozad. tradit. Io. Petr. Bin. conſ. 1. nu. 8. & in alia parte teſtamenti, non factæ habitationis in loco Caſtrinoueti, tantum fecit mentionem de eius fratribus, & filiis Franciſci,

eos tali

Digitized by Google

eos tali caſu, priuando ab hæreditate; ergo ad iſtas tantum perſonas reſtricta ſubſtitutio, cum pars vna teſtamenti aliam declaret, vt iam dixi: & ex codicillis, idem apparet declaratum. Itaque formaliter intellexit tantũ de fratribus eius nepotibus inſtitutis, & ſubſti-
48 tutis, non eorum liberis, & deſcendentibus, non nominatis, † per verbum relatiuum delli ſudetti; ad rem Burſat. conſ. 1. num. 12. vbi etiam loquitur de fauore agnationis, & de excluſione fœminarum, & conſ. 195. num. 6. 7. de prohibitione reſtricta ad nominatos per dictionem prædictos Dilect. de arte teſtan. tit. de ſubſt. caut. 23. n. 2. Achil. Pedroc. valdè ad rem conſ. 38. num. 28. 29. 30. vbi, & fauor agnationis aderat, & prohibitio quoque alienationis, Decian. dicto reſp. 2. lib 2. num. 39. de participio, & dictione, dicti, loquens: præclarè, & ad rem noſtram. Surd. deciſ. 85. per totam, & deciſ. 225. nu. 1. 2. 7. & ſtante reſtrictione, ſubſtitutio non extenditur ad ipſorum vocatorum liberos, licet etiam vocatos. Crau. conſ. 98 num. 5. 6. & 8. vbi loquitur ad rem, de verbo dictis, & ſupradictis, vt hic quæ non extenduntur ad eorum liberos, & hæredes. Rolan. conſ. 34. lib. 4. nu. 30. 31. Menoc. lib. 4. preſump. c. 60. num. 7. Sfort. Oddo conſ. 54. nu. 3. 4. Curt. Iun. conſ. 58. num. 2. & ſeq. Ruin. conſ. 123. num. 23. & ſeq. lib. 2. & plenè Port. conſ. 8. num. 11. & clarius, Burſat. conſ. 13. num. 1. 34. 35. vbi non extenditur ad non nominatum, & conſ. 64. nu. 19. 20. vbi ad rem etiam loquitur, & conſ. 51. num. 11. 12. 39. conſ. 157. num. 29. 30. Rol. conſ. 56. num. 27. lib. 3. Petra de fideicom. quæſt. 5. nu. 53. Ripa ad l. filius fam. §. diui, de legat. 1. num. 111. Sebaſt. Medic. d. deciſ. 24. num. 5. & per totum.

Vigeſimo primò, non poteſt vllo modo extendi illa ſubſtitutio ad iſtos pronepotes, quia virtualiter verè, & effectualiter ſe reſtrin-
49 xit, & vocauit tantum ad ſubſtitutionem nepotes, † tunc ſuperſtites, nominatim expreſſos, & non expreſſos, per illa verba, li altri inſino all'ultimo. Item, l'uno morendo l'alrto; quæ ſunt excluſiua aliorũ, et includunt ſuperſtites tantum, quos in alia parte teſtamenti nominatim, per nomina propria expreſsit: et ſic nominatio perſonaliſsima, vt Doc. loquuntur, ergo pronepotes poſtea nati, non compræhenduntur, ita poſt Corne. Curt. et alios tradit Alex. Raud. lib. var. reſolut. ca. 71. num. 262. Magon. Florent. deciſ. 37. num. 27. 29. Crauet. in repet. l. cum filio familias in 2. par. de leg. 1. num. 354. D. Ozaſ. deciſ. 51. num. 13. Zanch. poſt alios in d. repet. §. cùm ita, par. 4. nu. 145. 148. 194. ſtante præſertim dictione alios, vt in ſimili Rol. d. conſ. 33. lib. 4. num. 34. et num. 49. ad finem, vbi ſubſtituti filij maſculi, ex inſtitutis apparentes. Petra rectè poſt Riminal. Iun. q. 9. nu. 254. fo, 120, col. 4. circa finem, verſi. et in primis dico, ibi, tertiò hæc

opiniò

Digitized by Google

opinio magis tenenda; ſcribens apertè, quod dictio alios denotat ſimilitudinem ſubſtitutorum, ſupra num. 43. & ſic fratres tantùm comprahendit, non autem extenditur ad eorum filios, quia nõ ſunt ſimiles eorum patribus, cum alia perſona patris, alia filij. Et quemadmodum iſti pronepotes, non reperiuntur grauati, non cogerentur alijs de familia reſtituere; ita nec debent cenſeri vocati, per reg.
50 l. ab eo. C. de fideicom. † quem non honoro, grauare non poſſum. Petra q.9. num.188. Peregr. art.33. num.37. vbi latè per totum de hoc articulo.

51 Vigeſimo ſecundò, † cum nulla mentio diſpoſitiuè, aut conditionaliter, de iſtis pronepotibus facta fuerit, prædecedẽtibus eorum patribus, vltimo loco ſubſtitutis collectiuo nomine poſt D. Carolũ, & ſic ante conditionis euentum, fideicommiſſum redditur omninò caducum, nec ad hæredes tranſmittitur, ſiue ſint de liberis, ſiue extranei, pulchrè ad rem. Menoch. conſ.233. lib.3. Peregr. de fideicom. art.31. num.11. poſt multos. Rolan. conſ.43. lib.4. nu.22. & etiã clarius hic, quia cum ſubſtituit nepotes, nil omninò dixit de eorũ filijs, prout facilè ei fuiſſet dicere, ſi ęque pronepotes, cum nepotibus eorum patribus dilexiſſet, & vocaſſet: quod cum non fecerit, ſatis datur intelligi, quod noluit eos habere in conſideratione ad eorum vtilitatem vulgata l.1. §. fin autẽ ad deficientis. C. de caduc. tol. Petra d.q.9. num.254. col.10. verſi. Quo ſic ſtante, circa mediũ, ad caſum noſtrum eleganter, & ſic verè ſubſtituti dici non poſſunt, cùm de ipſis in teſtamento verbum nullum; & ſi verba teſtamenti non cõueniũt, nec aliqua ſubſtitutio cõpetit, vt ita nominatim poſt Bald. Socin. & Bertran. tradit Magon. deci. Lucen.82. num.10. & tali caſu, fideicommiſſo grauari non potuerunt Sfor. Odd. conſ. 46. num.20. per vulgatam l. ab eo C. de fideicom. & teſtator non cenſetur diligere, nec vocare, quos non expreſsit, nec nominauit l. Lucius §. Lucius titius de lega.2. Borgn. Caualcan. poſt alios deciſ.19. nu. 29.30. lib 3.

52 Vigeſimo tertiò, † quemadmodum in fideicommiſsis, appellatione filiorum, non veniunt nepotes in caſu odioſo. Alex. conſ.1. lib. 1. num.12. Roland. poſt multos conſ.43. lib.4. num.26.27. D. Senat. Theſaur. q. Forenſ. lib.1. q.92. num.5. latè. Peregr. poſt alios art.1. n. 27.28. art.52. num 2. ad finem. Mant. de coniect. lib.8. tit.8. num.1.6. & alijs. Andr. Gail. lib.2. obſeru. cap.136. num.12. copioſè etiam, & hoc, quando paſsiuè Graſ. in §. fideicomiſſum q.10. nu.3. Sfor. Odd. conſ.66. num 108. Alex. Raud. lib. varia. reſolut. cap.37. num.274. & de Analog. c.15. num.322. Equ. Ruger. conſ.27. lib.1. num.82. Menoch. ad rem d. conſ.233. num.12. lib.3. quia verſamur in materia

ſtrictæ

ctæ interpretationis ſecundum eum. Burſat. conſ.202. num.8. vbi communem ait.& vbi grauamen filijs reſultat. Burſat.conſ.337.nu.10.vbi communem. Surd.conſ.554.num.10.lib.4.& verius in tranſ-
53 uerſalibus Zanch.vbi ſupra,par.4.num.193. Tantominus appellatione nepotum, venient pronepotes. Corn.conſil.143. lib.3.litt. C. Burſat.d.conſ.337.num.13.vbi communem ait num.15.vbi filij remanerent grauati. Mant. lib.8.tit.8. num.2. verſ. ſecundo in teſtamento, præſertim quando nec nati, nec concepti tempore teſtamẽti, vt infra Decian.latè, reſp.41.num.97.lib.1.& reſp.94. num.3.lib. 5. Mant.lib.8.tit.12.num.14. Burſa.d.conſ.337. num.12. vbi cõmu-
54 niorem appellat, maximè hic, vbi iſti pronepotes extranei,† & etiã nunquam nominati, vt ſup.& Decia. ibi num.4.5.6. & clarius. reſp. 29.lib.4.num.7 8.vbi quia tantùm ſubſtituta filia teſtatoris, nõ nepotes,& ſic filij dictæ filiæ, concludit ad eos non extendi fideicommiſſum, tanquam non vocatos, quos ſi voluiſſet, nominare ſciuiſſet. vulg.§.ſin autem ad deficientis in l.vni. C. de cad.tollen. Dec.conſ. 465.num.8.16.Rol.conſ.34.num.4.5.6.& conſ.43.num.18.19.22.li. 4.Maſc.de probat.in verbo ſubſtituitio, concl.1343. num.5.6. Menoch.proximè ad terminos, conſil.233.num.8.9.lib.3. & conſil.233.
55 num.39. optimè; & † regulariter nati,& concepti poſt mortem teſtatoris, non ſuccedunt in fideicommiſsis, nec cenſentur vocati, vt in ſpecie de filijs fratrum vocatis, & ſubſtitutis tradit Lauren. de Pinu.conſ.13. teſtator num.1.2.lib.1. Surd.conſ.120.num.7. lib.1. poſt Dec.& alios; ergo nullomodo ſub verbo filiorum, uel nepotũ, erunt iſti pronepotes compræhenſi, quatenus etiam ſubaudiretur clauſula ſine filijs, cùm non comprændantur in expreſſa mentione filiorum,& liberorum, ut Doc: omnes mox citati loquuntur; ut alibi dixi. Imò conditio illa, ſi ſine filijs, nõ eſt bona, neque cõcludens ad tranſmittendum fideicommiſſum, præſertim in extraneis, ut per Menoch cõſ.220. num.107.& pluribus ſequen. Petra ubi ſupra nu. 254.fo.120.col.4.uerſi.& in primis dico;& col.ſeq.poſt Rimi. Iun.

Vigeſimo quartò, hæc in caſu noſtro tanto magis, & clarius, cùm
56 ſimus in fratribus, nõ liberis deſcendentibus: † & appellatione fratris in ultimis uoluntatibus, nõ cõtinentur nepotes ex fratribus, ut in ſpecie tradunt. Roland. à Vall. cõſ.55.num.17.lib.1. Burſat.cõſ. 67.num. 2. & hanc dicunt cõmunem, quia intelligitur ſemper per prius, non per poſterius, de quo Alex. conſ.97.lib.2.nu.3.& ſeq loquens in ſtatuto.

57 Vigeſimo quartò,† ſubſtitutio fit caduca, mortuis ſubſtitutis collectiuo nomine uocatis, ante D.Carolum grauatũ, tertio loco ſubſtitutum,& ante diem incertum,& ſic mortem D. Caroli. §. pro ſecundo.

cundo.§.ſi autem ſub conditione.l.unicæ. C.de cad. toll. quia hic ſubſtitutio facta conditionaliter mortuo Carolo. l. hæres meus de conditio,& dem. D. Præſ. Morot.reſp.1.nu.5.9.Curt. Iun.conſ.92.
58 num.6.lib.1.Sim.de Præt.lib.3.dubi.3.Solu.2.num.5.vbi cùm† mors grauati,eſt aſcripta fideicommiſſo,dicitur conditionale fideicommiſſum,ſic Robert.Marant.conſ.10.num.8.lib.1.& Sylu. Aldrob.d. conſ.78.nu.180.181. Franciſ. Viu. qui communem ait inter comm. opin.in verbo ſubſtitutus moriens, fol. 141. Zanch. vbi ſupra, parte 2.num.68.73.74.75.quod remanet pœnes grauatum, & vt latè cõcludit,& de communi etiam teſtatur. Burſat.conſil.1.num.2.3.& 17 poſt multos,quos allegat,conſil.64.num.17.Crau.conſ.152.num.3. Sim.de Prę.lib.3.fol.3.num.7.fol.274.Graſſ.in §. fideicommiſſum. q.66.& 67.num.6.Equ.Ruger.conſil.36.lib.1.num.1.Sfort.Odd.de compend.par.6.art.2.concluſ.4.num.10.fol.112. quando ſubſtituti extranei.Decian.optimè.reſp.29.num.14.lib.4.& num.15.16.Vinc. de Franch.deciſ.525.nu.1.2. Hortenſ.Caualcan.conſ.ſuo poſt tractat.de teſtib.num.24. Sfort.Odd.conſ.38.num.13.conſ.39.nu.57. vbi quod filij grauati prædefuncti, non veniunt etiam iure tranſmiſsionis,vel iure repræſentationis. Magon.deciſ. Lucenſ.82. num. 18.19.ad rem,& deciſ.Florent.134.num.3.4.& ſeq.& num.8.clarius poſt Rolan.Natt.& alios,vbi duplex conditio pręſertim concurrit, vt hic,ſuperuiuentiæ nepotum vocatorum, & mortis Caroli grauati,maximè vbi ſubſtituti ſunt extranei.

59 Vigeſimo ſextò,† hoc quoque caſu,nec ſit trãſmiſsio, cùm ſit fideicommiſſum conditionale,de quo latè Doct.ad l.cum filiofamilias, de leg.1. vbi Crau. num.330. in ſecunda parte, regulam tradit cum ampliationibus, & limitationibus. Gulliel.Bened. in repet.c. Raynutius,par.2.in ver.ſi abſque liberis,el 2.num.71.vbi plura.Tiraq.de retract.lignag. §.1.glo.2.num.24.25.26. Curt. Iun. conſ.92. lib.1.num.9.Zanch.vbi ſupra, par.4.num.6.118.127. Peregr. latè, art.31.num.6.vbi iura,& auctoritates congerit,& num.7. rationem adducit.Decia.latè,vbi plures quoque recenſet, reſp.29. nu.16.18. lib.4.Marius Anguiſſ.conſ.122.lib.1.num.7.& 46.Menoch.cõſ.209 num.6.7. Roland.fuſiſs.multis collectis conſ.38.lib.4. num.11. vbi communẽ,& num.17. tanto magis in tranſuerſalibus, vt hic, & vbi ſubſtitutus non fuit in ſpecie nominatos,vt in caſu noſtro, iſta duo concurrunt.Burſat.conſ.170.num.42.vbi communem ait, & conſ. 337.num.43.vbi communiorẽ dicit,& conſ.261.num.12.lib.3.Sfor. Odd.conſ.37.num.1. vbi etiam communem, & communem quoq; ait Villalob.commun.opin.in verb.fideicommiſſum,num.40.Surd. pluribus relatis,conſ.253.num.27.lib.2. & cõſ.267.num.38. Achil.

Pedroc.

Digitized by Google

Pedroc.conſ.22.num.15.16.etiam in deſcendentibus teſtatoris, latè poſt multos.& conſ.40.num.297.298.299. Marc. Anton. Eug.conſ. 61.num.23.24.25.Gabriel fuſiſsimè, de hæred.inſtit.cócl.2.Borgn. deciſ.19.nu.36.par.3.Sebaſt. Medic.poſt Mant. & alios d.deciſ.24. num.3.vbi magis communem teſtatur,quòd in liberis etiam deſcẽdentibus non tranſmittatur. Vin.deciſ.300. num. 1. & ſeq. & latius deciſ.398.num.1.& ſeq.Equ.Ruger.d.conſ.36.num.2.3.latè, & cóſ. 43.num.41.eod.lib.fuſiſsimè præter alios Petra vbi ſupra q.9. num. 254.in 2. col. verſicu. ſecunda eſt concluſio, vbi per 29. columnas vſque ad finẽ,latè diffunditur,in pulcherrimo perſimili caſu:&multis rationibus, & nodoſis argumentis,caſum noſtrũ examinat, atq; defendit,omniaque contraria ſoluit, & ponit, mea ſententia in claris,ſi acuratè omninò ille legatur, vt rogo, cùm loquatur in caſu nõ ita aperto, vt eſt noſter, & in col.17. 18. fol.119. latius poſt multos proſequitur,oſtendens opinionem gloſ. ad l.is cui de actio. & obliga.communiter damnatam,& falſam.

60 Vigeſimo ſeptimo,† quamuis plures velint,ſtantibus pluribus,& vrgentibus coniecturis, etiam in fideicommiſſo conditionali, fieri tranſmiſsionem,vt latè Menoch. de præſumpt.lib.4 c.67.n.7.8.12 poſt plures.Peregr.copioſè art.31.num.8.9.& ſeq.Burſat.conſ.261. num.13.lib.3.Achil.Pedroc.conſ.40.num.300.& ſeq.tamen loquũtur in deſcendentibus,& vbi coniecturæ plures efficaces,&ampliatiuè,quæ non adſunt hic,& vbi fideicommiſſum ad perſonas nominatas limitatum, & reſtrictum non fuit, vt in caſu noſtro. Zuchar. ſiue Coſtant. Coccapannus, inter conſ. Zuchar. conſ.74. nu. 8. 9. 10.poſt plures.Peregr.d.art.31. nu.9. 10. vbi facta mentio,in aliqua parte teſtamenti diſpoſitiuè, ſiue conditionaliter de liberis, & hæredib. inſtitutorum, vel ſubſtitutorum, quod hic non apparet,quæ traſmiſsio,etiam hoc noſtro caſu, præter iam dicta, clariſsimè ceſſat, cùm mortuis Roffino, & Hectore, ſupereſſet Carolus magis dilectus per teſtatorem, & in ſpecie nominatim ſubſtitutus Doc. ad l.hæredes mei,§.cùm ita ad treb.Petra in ſpecie ad caſum.d.q.9. n.254.fo.121.col.1.verſ. Quod ſi coniecturis certandum ſit,& præſertim, cùm tot ſpecialia per eum collecta,contra communes iuris regulas concurrunt, quæ etiam in caſu noſtro tantò magis. Demum vbi res dubia, contra tranſmiſsionem eſt pronunciandum Petra d. q. 9.nu.254. fo.121.col.1. verſic.Ex quibus patet rem eſſe claram,vbi poſt Menoch.& Riminal.Iunior. communẽ ait,&verſi, ex his itaq; conſtat, &c.

61 Vigeſimo octauò † facit viua etiam ratio illa vulgaris, adducta per Burſat.d.conſ.1.num.5.arg.l. qui habebat, de vulg. quia ſi remanent

manent excluſi alij nepotes teſtatoris, & ſubſtituti, fratres Caroli iunioris, per exiſtentiam ipſius Caroli, & filiorum Franciſci inſtituti, & caducitatem: tanto magis, eorum filij, minus à teſtatore dilecti, quàm eorum parentes nominatim omiſsi: etſi non vocauit filios Caroli, nominatim ſubſtituti, & vltimo defuncti, nec eos ſubſtituit, tantominus cenſentur ſubſtituti, & vocati filij aliorum, non nominatim, ſed collectiuè ſubſtitutorum, tanquam minus dilecti, quàm filij Caroli, ita præclare Menoch. conſ. 233. num. 11. lib. 3. per l. Publius Meuius. §. 1. de condit. & demonſt. Rolan. conſ. 58. nu. 77. lib. 3. Decia. d. reſp. 94. lib. 5. num. 12. 13. D. P. Theſſ. deciſ. 188. num. 4. argum. l. ſi viua matre. C. de bonis mater. Anton. Gabriel. de fideicom. concluſ. 6. Crau. conſ. 992. nu. 20. lib. 6. Burſat. conſ. 179. n. 53.

62 Vigeſimo nonò, † ſicut mortuo grauato, deficiente conditione in perſonã primi, vel ſecundi ſubſtituti, non eſt vlterius ſubſequentibus ſubſtitutionibus locus, latè poſt multos. Decia. reſp. 77. lib. 4. num. 39. reſp. 57. num. 2. lib. 5. Rolan. conſ. 34. num. 62. lib. 4. Burſa. conſ. 337. num. 20. Surd. conſ. 545. lib. 4. num. 1. Peregr. de fideicom. art. 15. num. 29. Surd. deciſ. 144. num. 13. 14. ita hic, caducata, & extĩcta ſubſtitutione in perſonam fratrum. D. Caroli vocatorum, alijs locus non erit; etſi poſſent dici tacitè vocati, quod expreſsè negatur. Borgn. d. deciſ. 5. num. 34. poſt multos.

Trigeſimò, contraria de excluſione fœminarum, fauore familiæ, & perpetuitate in agnatione; & prohibitione de non alienando, in quo ſolo tota vis, & fundamentum partis aduerſæ conſiſtit, nõ ob-

63 ſtant, † nam primò procedunt in neptibus, ſororibus franciſci inſtituti, & aliorum ſubſtitutorum reſpectiuè, quæ tunc erant plures; non iſtis poſtea natis. Surd. conſ. 554. num. 22. 23. lib. 4. Item nulla data caducitate; & vbi filij, & liberi eſſent deſcendentes teſtatoris, non colaterales, & extranei, vt in caſu Hubert. Zuch. conſ. 74. num. 7. 8. & ſeq. & vt ex plurib. deducit Achill. Pedroc. d. conſ. 38. nu. 66. 67. 140. & ſeq. Roland. conſ. 25. num. 21. lib. 4. Equ. Ruger. nominatim, conſil 25. lib. 1. num. 31. 32. latè. Surd. conſ. 443. num. 19. 20. lib.

64 3. Achil. Pedr. iterum, conſ. 39. nu. 12. † vbi rationes diuerſitatis congerit inter deſcendentes, & trãſuerſales, ſiue collaterales; & latè etiã Alex. Raud. lib. 1. reſolut. c. 71. num. 257. Peregr. latè arti. 30. num. 2. 13. 14. 19. & alijs. & communiter omnes, maiorem habent affectionem ad deſcendentes, quàm tranſuerſales l. in ſuis de liber. & poſt. Decian. latè reſp. 10. lib. 3. num. 58. & ſeq. Achil. Pedroc. conſ. 40. nu. 304. & quia certum eſt, quod difficilius, inducitur onus reſtitutionis fideicommiſsi ad commodum tranſuerſalium, quàm filiorum, & deſcendentiũ, l. cum auus de cond. & demonſt. Menoch. poſt Soc.

conſ. 253

conſ.253.num.9.lib.3.& in caſu noſtro,hoc patet apertè:quodq;in filijs,& deſcendentibus teſtatoris,cenſeatur habita ratio familię,& agnationis,per clauſulam iam dictam, & conſequenter cenſeantur omnes maſculi tacitè vocati,atque ad eos perpetuari facilius dicatur fideicommiſſum,fauore familiæ relictum, cùm ad ipſos etiam ſucceſiuè perueniat, & perpetuetur ſucceſsio,tamquam rerum dominos,& ſplendor memoriæ relinquentis fideicommiſſum l.in ſuis de liber.& poſt.cum vulgaribus. Quæ ratio,ceſſat in trāſuerſalibus, in quibus non ità facilè maſculinitatis, agnationis, & familiæ cenſetur à teſtatore habita ratio, niſi ab ipſo teſtatore clarè, & nominatim exprimatur: aliàs tàm ſuccedunt defuncto fœminæ, quàm maſculi, niſi alijs verbis vocentur, vocando proximiores, vel attinentes de agnatione, & familia: vnde ſolet oriri illa ſolemnis quæſtio à Doctoribus., tam agitata, num cenſeantur hoc caſu vocati proximiores teſtatoris, vel hæredis, & vltimi poſſeſſoris,de qua latè Couarru. practicar.quæſt.cap. 38. Dom. Preſ. Theſ. deciſ. 64. per totam. & ad caſum noſtrum, præter ſtatuta Italiæ hæc demonſtrantia, pro hac ſolida opinione eſt caſus apertus in vulgata l.cum ita §.in fideicommiſſo de lega.2.ibi,qui nominati ſunt. Ripa ad §.diui. nu.31. ſed in caſu noſtro,nulli alij nominati ex tranſuerſalibus,quàm nepotes, ergo res plana, non alios, quàm nominatos maſculos cenſeri vocatos:eoq;magis, cùm hic veſtiatur agnationis fauor,in ſpeciali fideicommiſſo tantum conſideratus, duabus illis potiſsimis cauſis,à Doctoribus conſideratis, prohibitione de non alienādo toties repetita: & quia res prohibita alienari, fuerit maiorum ſuorum., quod non cadit in palatio à teſtatore empto, vt per Rip.ad d.§. diui num.3.4.5. quæ nō ſolent tam diffusè ad tranſuerſales extendi, teſtatori remotiores, in quibus ceſſat tanta affectio iam conſiderata. Nec aliquis,quem viderim,ita rem hanc extricat, quæ aduerſariorum fundamentum,in hac parte proſternit.Sicut,& differt teſtamentum inter liberos, & inter alios deſcendentes. Gul. Bened.in repet.c.Raynutius in ver.in eodem teſtamento relinquēs, el 2.num.39.vſque ad 23.& Ludou. Zunt. in reſp.pro vxō. nu.620. & ſeq.626.& alijs.Rurſus,et aliud in teſtamento inter liberos, quā in teſtamento venientium ab inteſtato; in primo teſtes duo requiruntur,in ſecundo quinque,l.hac conſultiſsima.§.ex imperfecto.§. ſi quis autem.C.de teſtam.Zunt.num.712.713.714. Petr. Dominic. Magdalen.de numero teſt.par.1.c.17. limita.2.per totum, et nu.19. 20.et alijs.et paſsim ità Doct.loquuntur. D.P. Theſſ.d.deciſ.188.n. 2.ubi filia erat de liberis poſitis in cōditione. num.4.pro caſu multa,et Graſſ.ubi ſupra.Et ubi facta alienatio uoluntaria;et ſic in caſu

 contra-

Digitized by Google

contrauentionis Rolan.con.43.num.42.lib.4.poſt plures.Burſat.d. conſ.13.nu.60.61.conſ.140.num 11.conſ.157.num.34. quod hic nõ
65 eſt:ommiſſa illa quæſtione.† An prohibitio ſit perſonals, vel realis, vt per Graſſ.de fideicomm.q.5,Crau.conſ.992.num.24.quæ hic vacat,attenta reſtrictione ad nepotes tantum,vt infra. Item, quia per dictionem ſemper,videretur confuſa, & fortè,circumſcripta reſtrictione limitat.Item vbi ſubſtituti liberi hæredes, & deſcendentes, non autem facti plures ſubſtitutionum gradus,vt hic Decia.reſp.64 lib.4.num.7.& reſp.33. num.40. lib.5, quia caducata ſubſtitutione, euaneſcit fideicommiſſum. Et in omnem euentum,ille fauor agnationis,cum excluſione fœminarum,& perpetuitate cum prohibitione de non alienando, tantum extendendus ad ſpeciale illud fideicommiſſum Caſtrinoueti, ad quod tota diſpoſitio teſtatoris cõuertitur;quod fuit tandem extinctum,per iura creditorum. Ergo aliud fideicommiſſum vniuerſale,liberum remanſit ad vlimum grauatũ, qui potuit de eo diſponere in fauore filiarum, vt infra latiſsimè. & etiam de alio Caſtrinoueti, ſi extant per mortem præſertim ſubſtitutorum ante D. Carolum grauatum, & reſtrictionem ad nepotes tantum.

Trigeſimò primò,& ſic clarius illæ fauor agnationis,& prohibi-
66 tio alienationis,cum excluſione fœminarum,† attenditur ſolùm in caſibus à teſtatore expreſsis, non alijs, vt poſt multòs nominatim concludit.Surd.conſ.443.lib.3.num.10. Item extenduntur iſta tantum ad nepotes nominatos, & ſubſtitutos, & pronepotes ex Franciſco inſtituto,ſi filios ſuſcepiſſet,qui tantum vocati; non autẽ poſſunt extendi, & verificari ad pronepotes non nominatos in teſtamento,nec Codicillis, & tempore teſtamenti,neque natos, neque
67 conceptos,tùm † quia vltima derogant prioribus,declarant, & reſtringunt,l.pacta nouiſsma C.de pact.vbi Dec. nu.2.3. & alij.ad rẽ latè Sim.de Prĕt.lib.2. dubita.1. num.4.fo.mihi 131. & ſubſtitutio
68 ſequens reſtringit,& limitat fideicommiſſum ad nominatos,† & cõſequenter declarat illam clauſulã prohibitionis extra maſculos de parentella de Murris, in principio poſitam. Euerard. in loco à ratione leg.ſtrict.num.4.Surd.d.deciſ.85.num.3.& conſ.554.lib.4.nu. 40.quia inſtitutio,& ſubſtitutio caput,& fundamentum ſunt totius teſtamenti,à quo cætera regulantur, & pendent. §.ante hæredis in-
69 ſtitutionem.Inſtit.de legat. †& clauſula ſequẽs,ſemper refertur ad omnia præcedentia.D.Ozaſ.conſ.67.num.13. latè Anton.Gabriel. de clauſul.concluſ.9.& præcedens clauſula,non eſt tantæ potentiæ, & efficaciæ ad ſequentia,vt è contra;tantò magis, vbi valdè remota.D.Ozaſ.deciſ.164.nu.3.Gabriel.d.concluſ.9.num.12.Tum etiã,

quia

quia appellatione filorum,non continentur nepotes,& pronepotes,
70 vt per Achil.Pedroc.conſ.38.num.1. vt infra † tum etiam, quia regulariter illæ clauſulæ,non extenduntur,vt ſupra, ad perſonas non expreſsè vocatas,& non nominatas. Dec.conſil.287.per pulchrè.n. 8.9. Alba conſ.13.num.5.Crau.conſ.98.num.13.14.conſ.992.nu.36. conſ.984.nu.10.Burſat.conſ.158. num.29.30. Achil. Pedroc. dicto conſ.38. num.4.11.16.24.25.141. vbi videtur amplũ conſilium pro hoc caſu editum:vbi etiam erant teſtamentum,& codicilli.num.38. 30.Mant.latiſsimè.lib.3.tit.19.num.8.& lib.6.tit.14.num.22.Sebaſt.
71 Med.d.deciſ.24.num.6. vbi apertè tradunt, † diſpoſitionem factã in fauorem maſculorum,reſtringi ad perſonas ab eo nominatas, & ad alias non ſpecificatas,non extendi fideicõmiſſum. Decian. poſt multos reſp.1.lib.2.num.178.179. non obſtante ratione conſeruandæ agnationis. Surd.conſ.96.num.10.11.lib.1.Menoch. de præſ.lib. 4.præſ.69.num.11.fuſiſsimè,vbi plures congerit. Rol.d. conſ.43.n. 49.lib.4.cùm hic præter nominatos,nõ vocati alij ſub nomine collectiuo, proximiores, vel attinentes; qui ſi hoc voluiſſet, debuiſſet clarius,& apertius loqui,inſtituendo Franciſcum,& eius filios:poſt eos ſubſtituendo alios nepotes, & poſt nepotes, alios proximiores de parentella,& agnatione;quod cùm non fecerit,contra eos interpretatio facienda,qui ſe vocatos prætendunt, & fundant in dubia mente teſtatoris, vt infra num.114.D. Præſ.Morot.reſp.6.num.15.

Trigeſimo ſecundò,facit alia efficaciſsima ratio cõtra iſtos pronepotes;quòd eorum patres non fuerunt vocati ad fideicommiſsũ, niſi collectiuè,& poſt mortem D. Caroli vltimi nominatim ſubſti-
72 tuti;† ergo cum debuiſſent expectare mortem D. Caroli, interim non poterant eſſe hæredes,quia tunc cõditio pendebat. l. is qui hæres,de acq.hæredit.l.ſi hæredi plures, & l.fin.de cond. inſtit. ſi non potuit adiri in vita,ergo decedentes non tranſmiſerunt,quia extra-
73 nei;†cùm extranei,hæreditatem non aditam, non tranſmittant.l. vn.§.in nouiſsimo C.de cad.toll.Corne.ad rem conſ.298. lib.3.ſub litt.R.circa fin.pulchrè Rol.à Vall.conſ.57.num.56.57.& ſeq.lib.3. & copioſius vbi multa ſimilia adducit.Decia.reſp.91.lib.5.num.11.
74 12.& ſeq. † Nam ſubſtitutio, quæ nundum competit,extra noſtra bona eſt l.ſubſtitutio de acqu. rer.dom.vbi optima glo. in ver. ſubſtitutio l.non ideò minus de rei vindic.vbi etiam gl. Zanch. vbi ſu-
75 pra par.4.num.7. † Atque deſcendentes ab excluſo, propter defectum conditionis, non poſſunt admitti ex dicta ſubſtitutione, quæ iam expirauit Decian.poſt Anchar.& Alex.reſp.2.lib.2.num.29.ergo eorum parentibus morte excluſis, vana pronepotum iſtorum,
76 ante conditionis euentum prætenſio; † quia ſubſtituti conditione

L 3 defecti,

defecti, non tam dicuntur excludi, quam perinde haberi, ac ſi nunquam fuiſſent ſubſtituti, l. pecuniam, quam vbi Dec. in 2. notab. ſi cer. petat. Crau. in reſp. pro gene. num. 392. Rol. conſ. 58. nu. 15. lib. 3. Zanch. vbi ſupra, in 1. par. num. 15. poſt multos.

Trigeſimo tertiò, alia adduci ratio poteſt, ſatis vrgens; quod nõ poſsint aſpirare ad iſta bona, & etiam fideicommiſſum, ſi extaret vniuerſale, & duraret adhuc in palatio: quia cùm Franciſco fuerit
77 facta ſubſtitutio, ſub illa conditione, ſi deceſſerit ſine filijs, † quæ in alijs etiam ſubſtitutis repetita non cenſetur, vt poſt multos teſtantur. Borgn. Caualc. d. deciſ. 5. num. 43. par. 3. Peregr. art. 16 nu. 55. poſt medium. Achil. Pedroc. d. conſ. 38. num. 64. 65. 71. 121. & num. 133. 134. & ſeq. reſpondet ad contraria conſ. Capr. & Crau. eò magis, cum extraneus num. 176. 177. Decia. reſp. 10. lib. 3. nu. 52. poſt Andr. Sicul. & alios, qui fortius loquuntur in filijs teſtatoris,
78 † vt talis conditio appoſita vni filio, non cenſeatur repetita in alio filio: Idem poſt alios Achil. Pedroc. d. conſ. 38. num. 64. multo magis ergo in nepotibus tranſuerſalibus, vt hic Mant. lib. 11. tit. 1. nu. 8. ſed quod debet conditio impleri in eo, cui aſcripta. Quod muni-
79 tur ex approbata illa, & communi concluſione, quod † vbi in perſona vnius, facta fuit mentio de filijs filiorum, in alia non, tunc ceſſat diſpoſitio, l. cum auus, de cond. & demonſt. vt poſt plures cõ-
80 cludit Magon. deciſ. Florent. 52. num. 12. † & imò tali caſu, liberi in conditione poſiti, nõ cenſentur vocati, quamuis nepotes, & ex deſcendentibus teſtatoris, de quo gl. & Doc. ad vulg. l. Lucius. de hæred. inſtit. quæ communis eſt, vt per D. P. Theſſ. deciſ. 96. num. 6. poſt Ruſticut. & alios. Decian. d. reſp. 57. num. 3. lib. 5. Pedroc. d. conſ. 38. num. 113. vbi pro, & contra plures adducit. Mant. lib. 11.
81 tit. 2. num. 1. Surd. d. conſ. 554. lib. 4. num. 20. † tanto minus cenſentur vocati, ſi ſint extranei, & collaterales teſtatoris, non ipſius deſcendentes, ſecundum veriſsimam, & omnium communem, atque approbatiſsimam opinionem, de qua latè per Clar. in §. teſtamentum. q. 77. nu. 2. Mich. Graſſ. de fideicom. quæſt. 13. num. 2. Alexand. Raud. lib. 1. variar. reſol. c. 71. num. 214. Borg. Caual. d. deciſ. 5. num. 18. par. 3. Si non cenſentur vocati, & ſubſtituti in expreſſa conditione, quæ non cenſetur repetita, tanto minus in tacita, vt hic Mãt. lib. 10. tit. 7. nu. 21. quæ conditio in fratre, & collateralibus, non intelligitur Mant. d. lib. 10. titu. 8. nu. 25. Crau. poſt multos. conſ. 992. nu. 40. lib. 6. Imò ſi acuratè perpẽdãtur verba teſtatoris, ibi, di ſorte che l'vno, morẽdo l'altro ſucedi; tantũ vocauit gradatim nepotes, nõ eorũ filios: & ad illã dinumerationẽ referẽdus agnationis fauor, nõ autẽ referẽdus ad alios, non expreſsè vocatos: adeò, vt filij maſculi

Caroli

Digitized by Google

Caroli (ſi extitiſſent) nõ excluſiſsēt Ruffinũ, & Hectorē, ſi illi ſuper vixiſſent, Petra ſuſiſsimè d.q.9.n.154. Qui etiã Ruffinus & Hector, ſucceſsiſſent ſimul, non ordine ſucceſsiuo, vnus poſt alium: ergo in ſucceſsione diffuſa, & diuiſa, non poteſt aptè dici durare, & conſeruari fauor, & perpetuitas agnationis, ut ſupra tetigi nu.61.

Trigeſimo quartò, cùm vltima ſubſtitutio, debeat potius regu-
82 lari ſecundum præcedentem ſubſtitutionem, † quam inſtitutionē, quia in habentibus Symbolum faciliori tranſitus. Decian. reſp. 1. lib.2.nu 185. Maſc. de proba. conclu. 1346. n. 13. in ver. ſubſtitutio. ergo vltima ſubſtitutio aliorum, collectiuo nomine vocatorum, inde præmortuorum D. Carolo, debet regulari ſecundum alias vltimas ſubſtitutiones D. Alexandri, & D. Caroli, quibus non appoſita conditio, ſine filijs; non ſecundum inſtitutionem Franciſci: ergo eorum filij non vocati, ſed omiſsi: Ideò tanto minus per iam dicta cenſebuntur vocati iſti pronepotes, qui ſunt extranei, & in
83 gradu remotiori; ut in pleno reſp. Decia. 94. lib. 5. † quia etiam vſus fuit verbo filiorum, non liberorum, & ſi alij hanc diſtinct. reijciant, vt per Graſſ. in §. fideicommiſſum, q. 33. nu. 2. Equ. Ruger. conſ. 43. lib. 1. nu. 110. & ſeq. Anton. Cioff. conſ. 27. nu. 2. lib. 1. Decian. latè reſp. 1. lib. 2. nu. 27. Surd. conſ. 554. nu. 10. 11. Hieronym. Zanch. in repet. l. hæredes mei. §. cum ita par. 3. n. 12. Petra. q. 9. n. 166. præſer-
84 tim † ſecundum communem vſum loquendi, & intellectum idiotarum, filiorum appellatione, non continentur nepotes. Zaſ. conſ. 7. lib. 1. num. 1. Rol. conſ. 43. n. 29. lib. 4. D. Senat. Theſaur. q. Foren. li. 1. q. 91. num. 9.

85 Trigeſimo quintò † cùm iſti pronepotes, tempore teſtamenti, vt iam dictum, neque nati, neque concepti fuiſſent, filiorum appellatione minimè continentur; quia ſi non continentur nepotes, tanto minus pronepotes, quando ab vno ex tranſuerſalibus facta eſſet ſubſtitutio, vt hic: ita hanc opinionem poſt multos ab eo congeſtos crebriorem appellat. Achill. Pedroc. d. conſ. 38. num. 1. & 35. & nu. 20. 21. loquitur de filijs Sim. de Præt. de interp. vlt. vol. lib. 2. ſol. 3. nu. 303. Rolan. conſ. 43. nu. 30. 31. & ſeq. & nu. 37. 38. lib. 4. Equ. Ruger. conſ. 43. lib. 1. nu. 29. diſtinguens inter nepotes deſcendentium, & tranſuerſalium. Io. Petr. Bimius. conſ. 1. nu. 9. 10. latè, quia ſi voluit præferre D. Carolum, alijs non nominatim ſubſtitutis, ſed col-
86 lectiuè; tanto magis eorum liberis, tunc non natis; † quia nati poſt mortem minus dilecti præſumuntur Magon. deciſ. Lucenſ. 83. nu. 8. poſt multos Equ. Ruger. conſ. 25. nu. 19. lib. 1. Decia. reſp. 29. lib. 4. nu. 25. 26. & hac ratione filias D. Caroli magis dilecti, filijs aliorum minus dilectorum, cum non videatur vlterius cogitatum, quã

de nepotibus illis, quorum pronepotum inde iura, & ſucceſſorum, fuerunt extincta, mortuis ipſis patribus, ante D. Carolum, vt ſupra. Sim. de Præt. ad rem vbi ſupra lib. 2. fol. 3. nu. 131. 132. Rolan. d. cõſ. 43. nu. 41. 42. Burſat. d. conſ. 337. lib. 3. nu. 46. quod patet apertius, quia in inſtitutione, inſtituit etiam filios Franciſci inſtituti: in ſubſtitutione verò aliorum, non ſubſtituit eorum filios, nec appoſuit illam conditionem, ſi ſine filijs deceſſerint; ergo non dilexit, nec tantam habuit affectionem ad poſteritatem aliorum fratrum col-
87 lectiuè ſubſtitutorum, quam Franciſci, quia amor longius progrediendo attenuatur. Alex. Raud. var. reſolut. lib. 1. cap. 71. nu. 157. &
88 † quemadmodum etiam magis dilexit Carolum, in ſpecie nominatum, ita etiam magis poſteritatem Caroli dilexit, quam aliorum non expreſsè vocatorum. Robert. Marant. conſ. 10. nu. 17. Rolan. d. conſ. 43. nu. 41. lib. 4. valdè ad rem loquens. Crau. in terminis conſ.
89 984. nu. 18. 19. vbi magis † dilectus præſumitur, qui in ſpecie, & nominatim fuit ſubſtitutus, quàm qui in genere, & nomine collectiuo, iuribus, & auctoritatibus per eum allegatis; & illa clauſula, & inſtitutio de filijs Franciſci, proculdubio nõ extẽditur ad alios nepotes, etiam ſubſtitutos, quòd ſcilicet eorum filij etiam cenſeantur vocati, & inſtituti, vt filij Franciſci, & repetita cenſeatur clauſula, ſi ſine filijs, vt ſupra ex Pedro. latè deduxi, d. conſ. 38. nu. 133. 134. & ſeq. & ſic præter nepotes, & filios Franciſci, non habita ratio agnationis in alijs ab eis deſcendentibus.

90 Trigeſimo ſextò, † eò magis res clara, quia cum teſtator inſtituerit hæredes Franciſcum, & eius filios legitimos, & naturales, oportebat etiam ſubſtitutos fideicommiſſum prætendentes eſſe Frãciſci hæredes, quod non fuit, imò eius hæreditatem, vt allegatum, repudiarunt, ergo hæreditatem, & ſic fideicommiſſum tranſmittere ad eorum filios non potuerunt. Zuch. d. conſ. 74. nu. 10. Doct. ad l. ſi quis filium. C. de inoff. teſtam. Crau. in repet. l. cum filiofam. de leg. 1. par. 2. nu. 340. Zanch. vbi ſupra par. 4. num. 107. & ſi de filijs
91 plerique loquantur. Peregr. art. 31. nu. 14. † & videntur impugnaſſe iudicium defuncti, non acceptando hæreditatem hæredis ab eo inſtituti, ergo fructum ex teſtamento conſequi nequiuerunt, nec trãſmittere. Crau. conſ. 984. nu. 109. lib. 6.

92 Trigeſimo ſeptimò, † fideicommiſſum, rurſus præmiſſa clarius repetendo, ſi ſpecialiter relinquatur aliquibus de familia, alij non admittuntur, & ſic cum relictum nepotibus tantum, pronepotes excluſi. Crau. conſ. 98. nu. 5. & ſeq. conſ. 161. nu. 6. 7. conſ. 984. nu. 10. Borgn. deciſ. 19. nu. 41. par. 3. vbi nu. 32. quod appellatione filiorum, etiam non veniunt nepotes in ſubſtitutionibus, & nu. 33. & ſeq. †

Digitized by Google

93 ſeq.† quod in ſubſtitutionibus,non fit extenſio de vna perſona nominata,ad aliam non nominatam, etiam ſi eadem, vel maior ratio reperiatur,& deciſ.5.num.15.16.poſt Surd.conſ.55.nu.24. & conſ. 67.nu.39. Maſcard.de probat. concl.1346.nu.25. in verb. ſubſtitutio. Petra. q.9. nu. 182. Menoch. conſ. 233. nu. 11. lib. 3. D. Oſaſ. conſ.22. nu.5 8.9. Burſat latè conſ. 227. nu.7. lib.3. conſ. 337. nu. 6.7. vbi communem, & nu.77. Sfort.Odd. conſ.66. nu. 98.99.100. conſ.67. nu.18. poſt magnam Doc. congeriem magis communem oſtendit.& conſ.45.nu.25. & Decia. reſp.10. lib.3. nu.43.D. Senat. Theſaur.q.Foren.lib.1.q.74.nu.10. Decian. d.reſp.1.lib.2. nu.145. 148.180.& reſp.2.lib.2.nu.23.27.31.34.35.70. quando ſe reſtrinxit ad certum caſum, & ad certam perſonam, & nu. 74. rectè ad rem omninò,quòd non extendatur grauamen ad vlteriores,quia odioſum;cum aliàs ſubſtitutiones traherentur ad infinitum, & remo-
94 tiores grauati:† & non eſt nouum,quòd vlteriores,ſint quandoque melioris conditionis, quàm proximiores, ut in filijs Franciſci remotioribus, aptis excludere alios ſubſtitutos,fratres ipſius Franciſci, teſtatori proximiores; vt latè per eum, & reſp. 3. nu.22.23.24. & item num. 13.14.15.16. & hæc non obſtan. fauore agnationis. Surd.latiſs. conſ. 554. nu.21. & conſ. 443. nu.6. lib.3. Euerard. in loco à ratione legis larga. nu.47.& in loco à natura dictio. taxatiu. num.2. ergo nepotibus tantum expreſsè vocatis, non admittentur pronepotes.

Trigeſimo octauò, conſidero quòd teſtamentum conditum anno 1561. & ſic annis iam quinquaginta D. Franciſcus primo loco inſtitutus,diu poſſedit palatium. Inde D.Carolus, qui ſemper penſionem ſolus habuit;maximam curam, & labores,expenſaſque gra-
95 ues perpetuò ſolus ſuſtinuit:† & ſic quemadmodum expirat fideicommiſſum etiam agnationis fauore, cum prohibitione de non alienando in perpetuum, quando excedit quartum gradum, vt in Auth. de reſtit. fideicom. Robert. Marant. in tract. de multiplici alienatio.nu.185.optimè ad caſum.Menoch.d.conſ.233.nu.22.23. Sim.de Pręt.de interpret. vlt. volun.lib.3. dub.6. ſolut.1.nu.2. Decian.reſp.1. lib.1. nu.196. & reſp.57.lib.5.nu.5. latiſsimè. Mant.de coniect.lib.8.tit.2.nu.21.22.Petra de fideicom. q.8.nu.32.35. poſt multos,vbi dictum etiam in perpetuum,valdè ad rem.& Alex.Raudenſ.lib.1.reſolut.c.71.nu.273.274.allegans Gallos,nolle fideicommiſſa extendi ad quartum gradum, & tanto magis in tranſuerſalibus,vt hoc caſu noſtro,& vbi extra familiam eſt prohibita alienatio,& fideicommiſſum conſtitutum;non autem ſumus in liberis, & deſcendentibus, vt doctè, ſubtiliter,& copioſè Peregr. titu.30. nu.

12.13.&

Digitized by Google

12.13.& ſeq.& nu.16. per integram columnam, vbi indiſtinctè reſtringendam tradit prohibitionem ad quartum gradum, per diſpoſitionem d. authen. de reſti. fidecom. & paſsim Doct. Ita etiam ſtante lapſu tanti temporis, & tot perſonarũ, & graduum dinumeratione, & ſi non ſimus in quarto illo gradu, debet ſapere naturam extinctionis, per rationem d. auth. præſertim in tranſuerſalibus, nõ deſcendentibus, vt iura, & Doct. loquuntur. Alex. Raud. de Analog. c.15. nu.312. Iunctis præſertim tot alijs fundamentis, cumulatiuè, & inconuincibiliter hoc ſuadentibus: & ſi hoc in fideicommiſſo ſpeciali, & ſtricto Caſtrinoueti; tantomagis vniuerſali palatij, ſi in eo, vt iam dixi, poſſet durare.

Trigeſimo nonò, hinc infertur etiam, vt quatenus in palatio poſſet dici vigere, & tranſlatum fideicommiſſum, per extinctionè ſpecialis fideicom. Caſtrinoueti, (quod negatur,) facilius potuerit per D. Carolum alienari in proprias filias, quia illa dictio ſemper in agnationem, & parentellam transferri, ſecundum ſubiectam materiam, ſatis videtur operata effectum ſuum; in ſpacio triginta an-
96 norum, † tanto magis quinquaginta; fortius in fideicom. ſubrogato non ſpecifico. Surd. de tali dictione ſemper loquens. deciſ.2. nu. 10.11.12.13. vt de tali ſimilis caſus alienatione, paſsim concludunt. Doct. communiter ad l. voluntas, vbi Iaſ. nu.9. C. de fideicom. Ant. Gabriell. de fideicom. concl.10. num.1. & ſeq. Crau. d. conſ.984. nu. 140. Burſat. conſ.64 nu.5. Franciſ. Milaneſ. deciſ.1. nu.143. ad rem
97 Achill. Pedroc. d. conſ.38. nu.125. † licet ſtante perpetuitate fideicommiſsi, verbis geminatis, & prægnantibus, fauore deſcendentiũ, alij concludant non poſſe diſponere; nec alienare. Gabriell. d. cõcl. 10. nu.12. Hubert. Zuchar. poſt plures, d. conſ.74. nu.14.15. & ſeq. quæ limitatio non cadit in caſu noſtro, cùm ſimus in tranſuerſalibus, in fideicommiſſo reſtricto ad perſonas, & ſic ad nepotes; & reſtricto ad res, & ſic bona Caſtrinoueti; ergo in palatio, & alijs tenet diſpoſitio, & firma remanet concluſio affirmatiua.
98 Quadrageſimò, † & ipſæ filiæ D. Caroli, poſt particulariter ſubſtitutos, tacitè cenſentur hoc caſu etiam vocatæ. Achill. Pedroc. poſt
99 plures. conſil.40. nu.146. † tanto magis pro maritandis ipſis filiabus, & dotibus dandis, tàm nuptis, quam non nuptis, & in capilo exiſtentibus, cùm alioqui res ſit ſibi valdè anguſta, arg. Auth. res quæ. C. comm. de leg. quod prouenit ex præſumpta voluntate teſtatoris Menoch. latè poſt multos lib 4 præſump. cap.189. nu.5.21. &
100 regulariter † l. illius diſpoſitio, tantum locum habeat in deſcendentibus teſtatoris, non tranſuerſalibus. Sylu. Aldobr. latè, conſil. 78. nu.149. & ſeq. Zuch. d. conſil.74. nu.31. Peregr. art.42. num.30. & ſeq.

Digitized by Google

ſe.& nu.49.& hæc comm.Petra de fideicommiſ. q.8.nu.386. tanto
101 † magis in non natis, neque conceptis tempore teſtamenti. D. Preſ.Theſſ.deciſ.192.num.11. & palarium,ſecundum mentem teſtatoris,vt ſupra deduxi, veriſimiliter hac de cauſa vendi diſpoſuiſſet. & mandauit vendi pro ære alieno perſoluendo,extincto etiam corpore fideicommiſsi Caſtrinoueti,per neceſſariam alienationem, & leuationem de gagio, factam à creditoribus Peregr. de fideicom. art.40. num. 28. & ſi teſtator de hoc contingenti pio caſu pronepṫum maritandarum, poſt ſublatos nepotes cogitaſſet, ſecundum eius mentem, ex teſtamento declaratam reſtrictiuè: ita quoque
102 apertioribus verbis diſpoſuiſſet, †.ad tradita in l.tale pactum. de pact.l.Titius.§.Lucius.de lib.& poſt.Crau.conſil.98.nu.2. Gabriel. de regul.iur.conclu.10.latiſsimè. Burſat.conſil.13.num.62. Peregr. de fideicom.art.11.nu.32.Cum diſpoſitio illius authen. ſit fauorabilis.Petra vbi ſupra num.420. 421. ob id extendenda, tamquam fundata in præſumpta mente teſtatoris Petra num.442. & vt ſupra per Menoc. Ad quod valdè confert elegans reſp. Decia.1. nu.185. & ſeq. lib.2.vbi multa ad caſum,de quo Mant. lib.6.tit.15. num.7.
103 vbi quamuis fauore agnationis ſubſtituti maſculi, & excluſæ fœminæ,non propterea omnes deſcendentes maſculos intelligitur teſtator ſubſtituiſſe,& fœminas perpetuò excluſiſſe,multorum auctoritatibus iſta comprobans,& de ſimili caſu plura, D.Preſ. Theſſ.d. deciſ.188. & Vincent. de Franch. qui eum allegat, & alios adducit pro nepote, contra ſubſtitutum deciſ. 586. per totam. Et quamuis aduerſarij tamquam maſculi,& de agnatione,quibus etiam nō valdè amplum patrimonium, hanc rationem præſumptæ voluntatis teſtatoris,pro ipſis potius facere, ſint reſponſuri. Tamen longè diuerſa ratio, quia fęminæ, niſi competenter,ſecundum ſplendorem familiæ dotentur,vel monachentur l. 1. Solu. matrim. Burſat. optimè conſ.226.lib.3.nu.88 89.cogentur,vel mendicare,aut alijs inſeruire,vel fortè,(quod abſit,)prolabi quādoque in inſidias l.ſi filiā tuam cum authen.ibi poſita C.de inoſi.teſtam. vbi Doc.Quæ ratio ceſſat in maſculis, qui vel ad bellum proficiſci,vel honorificè Principum, aut aliorum hæroùm fortunam experiri, atque maiorum ſuorum gloriam augere,& ſic longè diuerſa ratio.

104 Quadrageſimo primò, † poſſet dici, fideicommiſſum quoque finitum per mortem D. Caroli,vltimo loco defuncti, ex traditis à Peregr. de fideicom. art.52. num.2. per totum. Io. Petrus Bimius, conſ. 2. num. 59. 60. Item quia ſubſtituit vſque ad vltimum; ergo
105 ipſe vltimus non grauatus,†per dictionem vſque, quæ ſtat excluſiuè, cum fideicommiſſum contineat onus, & grauamen, vt in ter-

minis

minis tradit. Dec.conſil.511.num.3. de patre, qui ſubſtituit quatuor filijs ſuis, vſque ad vltimum, quòd vltimus non erit grauatus, quia continet onus; allegat gloſ. ad hoc in l. idem vſque de dolo: ita hic D.Carolus, non erit grauatus, quia vltimus deceſsit, alijs iam præmortuis per dictionem vſque, & mortuo D.Carolo, nulli ſupererant, quibus poſſet reſtitui fideicommiſſum, ergo liberè, D. Carolus potuit de eo diſponere. Sylu. Aldobr.conſil.78. nu.143. inter conſ. Zuchar. Decia. d. reſp.2. lib.2. nu.21.22. Sim. de Præt. poſt iura, & auctoritates per eum allegatas.lib.3.dub.6. ſol.3.nu.1. Rol. d. conſ.43. lib.4. nu.49. poſt princ. quòd tali caſu potuit vocatus diſponere in proprias filias.

106 Quadrageſimo ſecundò, † non poteſt iſta caducata ſubſtitutio fideicommiſſaria ſuſtineri, & iuuari profunda illa quæſtione à Doct. agitata ad l.quandiu, la 3. de acquir. hæred. vbi Bart. nu.fin. Caſtr.conſ.152.lib.1.Bartol. Soc.conſi.298. lib.3. inter conſ. Cornel.in litt. E verſ. quartus, & vltimus eſt caſus. Caccialup. in ſubſcriptione eius conſilij, & Corn. conſil. ſequ.229. Dec. conſ.427. Ripa ad l. Centurio. de vulg.nu.15. & poſt alios modernos. D. P. Theſſ.deciſ.86. Decian. reſp.97.lib.5. nu.10. Alex. Raud.lib. var. reſol. c. 37. par. 4. princip. nu. 268. & alijs multis copioſè de hac materia: quòd vbi ſunt plures ſubſtitutionum gradus, caducato ſecundo, vel tertio gradu, etiam cum clauſula, ſi ſine liberis, inde mortuo primo inſtituto, non pereat fideicommiſſum, ſed vltimo vocatus admittatur ad fideicommiſſum per l.vnicam. §.pro ſecundo. C. de cad. toll. Quia præter iam dicta, hic caſus longè diuerſus, vt reſpondet etiam Magon. deciſ. Florent. 134. nu. 4. 5. & ſequ. ſtante caducitate per mortem ſubſtitutorum ante vltimum grauatum, nil obeſſe; & negamus iſtos pronepotes poſt D. Carolum vocatos, ſed reſtrictum fideicommiſſum ad nepotes ſolos, vt ſupra dixi. Item nec ſuperuixiſſe primum inſtitutum, cuius hæredes, tanquam grauati inſtituti teneantur fideicommiſſum reſtituere. Item non verificata illa conditione mortis D. Caroli; vel etiam conditione, ſi ſine liberis (quatenus poſſet ſuſtineri ſubaudita in perſonam D. Caroli.) ſecundus ſubſtitutus, non admittitur, & remanet verè caduca ſubſtitutio, remanetque onus penes grauatum in eo ſupræſſum: ſecus ſi verificata fuiſſet ante mortem ſubſtituti, & ſic in vita aliorum ſubſtitutorum prædefunctorũ, vt latè poſt Alciat. & alios reſoluit. Alex. Raud. ibid.nu.269. & ſeq.

107 Quadrageſimo tertiò, † quòd illa clauſula excluſionis fœminarum, & conſeruandæ agnationis; non ſit poſita ad extendendũ fideicommiſſum in pronepotes, & alios deſcendentes, ſed tantùm ad exclu-

ad exclusionem fœminarum, tunc exiſtentium, vel forte naſciturarum inter filios inſtitutorum vocatorum, vel ad exclusionem ſororum pronepotum, quatenus ſubſtitutio non caducata, in perſonam eorum patrum, quia cucurriſſet ad ſucceſſores, non præciſo filo fideicommiſsi. Peregr. latè tradit art. 31. num. 6. 7. 11. & notarunt plerique, ex Doct. mox allegatis.

108 Quadrageſimo quartò, † quòd predicta prohibitio, etiam non extendatur per generalem illam rationem, quòd bona remaneant in familia, cùm ſemel limitata ad nepotes, latè tradit Burſat. conſil. 13. num. 6. 7. & ſequ. vſque ad num. 29. omninò videndus; quia omnia ſoluit. conſ. 337. lib. 3. num. 58. 59. Menoch. fuſiſsimè conſ. 376. lib. 4. & lib. 4. præſumptio. c. 68. num. 20. vbi quod alienationis prohibitio, eſt vocationis acceſſoria, & non extendit fideicommiſſum; ſed tantùm ſecundum perſonarum vocationem extendit. Rolan. d. conſ. 43. num. 48. vbi communem lib. 4. Deciſio. Rotę Roma. in nouiſſ. impræſsióne parte prima deciſ. 118. num. 1. cir-
109 ca finem. Neque † extendatur de perſona in perſonam, neque de gradu in gradum, quamuis poſita ſint illa verba, ſemper, & in perpetuum, quæ ſolent denotare ſine præfinitione temporis. Sim. de Præt. poſt multos lib. tertio, ſol. 10. num. 17. & 22. Surd. conſil 241. num. 50. lib. ſecundo, & conſil. 545. lib. 4. num. 7. 8. & Zaſ. conſil. 3. lib. primo. num. 64. Borgn. deciſ. 16. parte tertia, num. 61. 67. Quia præter quod, non adſunt illa verba prægnantia, in infinitum, de deſcendente in deſcendẽtes, & alia ſimilia, vt per eos, & quod fideicommiſſum fuit extenſum vſque ad D. Carolum, & ſpacio annorum quinquaginta: reſpondeo inquam, in caſu noſtro, debere intelligi ſecundum ſubiectam materiam, & ſic vſque ad gradum reſtrictum tantum, non vltra. Sim. de Præt. ibi num. 22. ad finem, &
110 nu. 21. † tradit arctari etiã tale fideicõmiſſum per illã clauſulã, ſi ſine liberis; & fideicõmiſsũ de reali, fit perſonale. Borgn. poſt alios dec. 19. nu. 72. 73. 92. par. 3. vbi reſtringendũ ait fideicõmiſſum ad illas tres perſonas tantũ nominatas, & proximè ad caſũ noſtrũ loquitur, & deciſ. 5. nu. 45. quod vltra caſũ expreſſum, nõ amplientur, & nu. 69. & 83. quòd illa ratio conſeruandæ agnationis, habet locũ illo caſu tãtũ, in quo habet locũ vocatio. Mantic. lib. 6. titu. 15. nu. 6. Magou ad rem d. deciſ. Florent 52. num. 13. & in caſu à teſtatore expreſſo. Peregr. articu. 29. num. 30. Petra poſt Socin. de fideicommiſs. quæſt. 9. num. 182. Menoch. rectius ad caſum d. conſil. 223. num. 27. 28. 29. Burſat. conſil. 195. num. 9. 10. Surd. conſil.
111 554. num. 38. lib. quarto, rectè ad caſum, & num. 42. † quòd agnatio, dicitur tantum conſiderata in caſibus expreſsis: Petra q.

9. num.

9. num.181.& prohibitio alienationis facta filijs, non præſumitur etiam facta nepotibus, vel hæredibus hæredis, latiſsime poſt multos Maſcar. conclu.1237.num.77. Ergo ſi prohibitio ad nepotes tantum ſubſtitutos, non vlteriores extenditur, ita, & fideicommiſſum illi vnitum cum ſubſtitutione. Burſat ibid. num.40. cum
112 † voluntas teſtatoris indiuidua ſit Magon. deciſ. Florent.19. nu. 6.& quia vbi duo propter vnum, ibi vnum tantum. l. libertatis, §.
113 primo,de euict.ad rem. Decia. d.reſp.94.lib.5.num.20. † quòd extincto fideicommiſſo,ad cuius corroborationem facta prohibitio, ipſa tanquam acceſſorium expirare debet: ergo hic extincta re fideicommiſſo, & prohibitioni ſuppoſita, expirabit fideicommiſſum, iuribus per eum allegatis. Achill. Pedro. conſ.19. nu.56. ſaluo palatio, ex tot alijs cauſis ad D. Carolum peruento libero.
114 Quadrageſimo quintò, † in dubio ſemper, eſt facienda interpretatio, vt euitetur fideicommiſſum, tanquam odioſum. l. coheredi.§.cum filie.de vulg. Rolaud. conſil.56. num.35. lib.3.& num. 36 in dubio, contra fideicommiſſum pronunciandum,& conſ.43. num.60.lib.4. Doct. paſsim. Decian.reſp.57. lib.5. num.6. Achill. Pedroc. conſil. 38. num.9. Menoch. d. conſil.233. nu.26. Decian. reſp.1. lib.2. num.166.& ſeq & reſp.26.num.83. lib.2.Burſa. conſ. 337. num.2.3. lib. 3. Rota Rom. deciſ.118. par.1. num.1. vbi plures citat,& pronunciatum fideicommiſs. non obſtare. Borgn.d. deciſ.5.nu.64. quòd pro poſſeſſore, etiã fideicõmiſſum.Itẽ eſſe re ſolutũ.Itẽ cõtra fideicõmiſſũ pro libertate bonorũ, & paſsim ſimilia Doct.vt latè,de hoc Peregr.artic.1. nu.39.40. & nu.38.poſt multos tradit, contrariã opinionẽ procedere in fideicõmiſſo fauore familiæ certo,iam conſtituto,& inducto;non inducẽdo,& extendendo, vt hic quod prætendũt aduerſarij infarre extendẽdum ad palatiũ, cũ prohibitionis,& perpetuitatis qualitate,quod nõ eſt;vt alia bona ſtricti, & ſpecialis fideicommiſsi; præſertim ad inducendum quoque grauamen. Surd. conſil.350.num.13. lib.3. & vbi ſubſtitutio eſt dubia, ſemper fit interpretatio contra eum, qui nititur ex tali ſubſtitutione Petra poſt Socin. q.9. num.144. & in iudicando
115 illa † tutior eſt via, quæ inhæret teſtamento, & verbis in eo ſcriptis.Magon.deciſ. Floren.53. num.15. Hortenſ.Caualcan.in conſ. poſt tracta. de teſti. nu.94. Item cùm habeamus auctoritates Doc. ex profeſſo,& claras,in firmis,& ſolidiſsimis argumentis, & rationalib. fundatas, illę omninò ſequendę; neque debeamus ire per alias auctoritates, & rationes extraneas Borgn. Caualcan. plenè deciſ.30. nu.39. poſt multos par.1.
116 Quadrageſimo ſextò, † non obſtat, quod dicatur palatium cẽ-

ſeri

ſeri ſubrogatum loco fideico mmiſsi Caſtrinoueti,& conſequenter ſpectare ad iſtos pronepotes maſculos filios ſubſtitutorum mortuorum, tāquam ad fideicommiſſum, etiam vocatos: de qua re eſt textus in l. Imperator in fine cum l. ſeq. de leg. 2. vbi Bart. in l. Concubinam. §. ſi hæres. de leg. 3. vbi etiam. Bart. Crau. pleniſsimè, conſil.202.nu.3.4. & ſequ. & per totum.conſil.295.nu.4. Alba conſ.97. latè. Decian. optimè reſp.27. per totum reſp.52.in 2. dubio nu.33. & nouem ſeq. lib.1. D. Præſes.Moroc.reſp.20. nu.8.poſt Capyc. Menoch. & Decian. Peregr. de fideicomm. art. 39. nu. 12. art. 40.nu. 32. & ſeq. & nu.44. arti.44. nu.28 29.30. & ſequen. vbi loquitur de re empta,ex pecunia hæreditaria, & re permutata cum fideicommiſſaria. Magon. in Florent. deciſ.16. nu. 5.6. Surd.conſ. 576. lib.4. nu.38.39. & deciſ.208.Andr.Gail. lib.2.obſeru.cap.137. nu.12. vbi loquitur de re ſterili ab hærede grauato vendita. Burſat. conſ.268.nu.8. lib.3. Petra de fideicom. q.8. nu.525.& ſeq.

117 Quadrageſimo ſeptimò, †reſpondeo enim (poſtpoſita illa ratione, quòd non ſint neque diſpoſitiuè, neque conditionaliter vocati, & reſtrictum fideicommiſſum, vt toties dictum) illud intelligendum,vt iura,& Doct.loquuntur, vbi res fideicommiſſo ſubiecta per hæredem voluntariè vendita fuit, & alia ex illa pecunia empta, vt in pleno,& laborioſo conſ. Menoch.tradit conſ.213.lib.3.per totum, quod hic non eſt;& poſt Iaſ. Petra vbi ſupra d. nu.525. circa medium Alba d. conſ.97. nu. 12.13.21.50.51. & alijs, ergo cui non conueniunt verba legis, nec conueniet diſpoſitio. l. quod conſtitutum de milit. teſtam. l.4. §. toties.de dam. infect. D. Ozaſc. deciſ. 49.nu.9. de fideicommiſſ.& prohibitione loquens. Surd.conſ.236. lib.2. num.11. Decian. reſp.2.lib.2. nu.34. Achill. Pedroc.conſ.40. nu.90.Petra q.9.nu.38.de fideicommiſſo etiam loquens,& nu.254. fo.119.verſi. tertiò reſpondetur ad finem, & grauati non retinuerunt palatium ad hunc finem ſubrogandi, quod nunquam cogitarunt. Magon. d. deciſ. 16. nu. 39. & cùm nullo iure caueatur ſimili caſu, rem liberam ſubrogari loco ſubiectæ fideicommiſſo,cùm hoc

118 neque expreſsè, nec tacitè actum,erubeſcimus ſine lege loqui.† §. conſideremus. Auth.de trien.& ſemi. l. illam.C.de collat.vbi Doc. imò hoc eſſet contra expreſſam mentem teſtatoris, qui apertè diſpoſuit palatium eſſe liberum,& poſſe alienari;& ſic lege venditionis ſuppoſitum;ergo nullatenus hoc dicendum, l. in conditionibus primum locum,de cond. & demonſt. ob id non extendenda ad caſum omiſſum,de quo lex non loquitur, neque Doct. l. ſi vero. §.de viro.ſol.matri. cum verſemur in onere, & grauamine, rem liberam

ſubiectioni

ſubiectioni ſupponendo, præter quod hic omninò à fideicommiſſo
excluſos quoque cenſemus, vt ſupra.

119 Quadrageſimo octauò. † cùm in palatio nullum ſpeciale fidei-
commiſſum, quia nón prohibitum in ſpecie alienari, vt in pleno
conſil. Menoch. 232. lib. 3. nu. 1. 2. vſque ad 10. & lib. 4. præſump.
c. 67. nu. 1. & ſeq. Burſat. conſil. 202. nu. 2. tranſiuit ad vltimum ſub-
ſtitutum grauatum ſine ſpeciali onere, iunctis antea dictis. Crau. d.
conſ. 202. nu. 4. Peregr. vbi ſupra, art. 31. nu. 1. per iura multa per
eum allegata; & prohibitio alienationis, nō præſumitur niſi in ſpe-
cie probetur; & tamquam odioſa reſtringi ſemper debet. D. Oſaſ.
deciſ. 743. nu. 11. latè poſt multos. Maſcar. conclu. 1237. in ver. an
et quouſque prohi. fac. præſumat. nu. 23. Quod quia fideicommiſ-
ſum caducatum, liberè magis potuit de eo diſponere, extincto fi-
120 deicommiſſo certo, per iura creditorum in bonis Caſtrinoueti, †
qui non potuerunt impediri. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 28.
vbi iura, & auctoritates allegat. Io. Petr. Bim. conſil. 3. vbi plenum
conſil. de hoc. Andr. Gail. lib. 2. obſeru. cap. 137. n. 4. Mich. Graſſ.
de fideicom. quæſt. 58. nu. 1. Maſcar. d. conclu. 1237. nu. 43. 51.
Cephal. conſ. 152. nu. 80. conſ. 254. nu. 34. & alibi. Tantò magis
potuit D. Carolus diſponere inſtituendo proprias filiàs ab inteſta-
to ſucceſſuras, etiam non obſtante prohibitione. Petra poſt multos
d. q. 8. nu. 262. 263. & ſeq. quæ tamen prohibitio, in generali fidei-
commiſſo ceſſat. Ex alia quoque cauſa pro Trebellianica ſibi debi-
ta, in toto corpore fideicommiſsi, potuit D. Carolus in fauorem fi-
liarum, magis liberè diſponere, & palatij iura transferre; quia, & ſi
ab alijs non fuerit extracta, tamen ſemper ex perſona primi, vel vl-
timi grauati poteſt retineri; & ſic etiam filiæ ex perſona patris, De-
cian. reſp. 64. nu. 15. lib. 4. non obſtante prohibitione in ſpeciali
fideicommiſſo facta, & reſtricta, vt per Manti. lib. 4. titu. 12. nu. 19.
20. Graſſ. §. Trebellia. q. 8. nu. 8. Quæ tamen omnia diſputatione
vacant, tamquam ſpeciali fideicommiſſo per creditores ſublato;
vniuerſali in perſonam d. Caroli extincto: ac demum, nullis exi-
ſtentibus ſubſtitutis, & fideicommiſſarijs, quibus fideicommiſſum
reſtituendum, vt toties dictum.

121 Quadrageſimo nonò, † reſtitutio fideicommiſsi, quæ debet
fieri à grauato, vel quòd bona debeant remanere in deſcendentes,
habet ſemper illam tacitam, & neceſſariam conditionem, quate-
nus ad eum perueniat fideicommiſſum, & bona fideicommiſſo
ſubiecta. Dec. conſ. 291. nu. 6. Verſ. non obſtat, quod etiam, & con-
ſil. 633. nu. 12. Menoch. poſt Cephal. & alios conſ. 253. nu. 14. lib. 3.

ergo cùm fideicõmiſſum, & bona Caſtrinoueti, prohibibita alienari, ad D. Carolum vltimum grauatum non peruenerint, inani
122 remanet aduerſariorum prætenſio, in eo, & ſubrogatione. Et in dubio iura, & Doct. fauent magis filiæ vltimi grauati, & poſſeſſoris, quàm maſculis prætendentibus illam excludere, latè Raudenſ. poſt plures. d. cap. 15. de analog. nu. 299.
123 Quĩquageſimò, † nõ obſtãte quoq; elaborato cõſ. Equ. Ruger. 25. lib. 1. vbi concludit contra filias Comitis Annibalis vnius ex filijs grauatis, ab eo inſtitutas; quia ibi inſtituti filij, & filiorum filij ſubſtituti, & vocati in ſtirpes, quod non cadit hic; & hic trãſuerſales, & extranei, non deſcendentes, vt ibi; præter quod hic
124 caduca ſubſtitutio. † Et ad rationem, l. tale pactum reſpondent. Menoch. d. conſ. 233. nu. 33. & Decian. reſp. 1. lib. 2. num.
125 201. latiſsimè. † Quod argumentum fallax Burſa. d. conſ. 337. nu. 11. Magon. deciſ. Lucen. 82. nu. 28.

Ex quibus omnibus concludo, fideicommiſſum hoc omne caducatum per mortem fratrum, nepotum teſtatoris ante D. Carolum vltimum nominatim ſubſtitutum: ad iſtos pronepotes, minimè vocatos, fideicommiſſum non extendi, tanquam extinctum in perſonam D. Caroli vltimi ſubſtituti: & reſtrictum ad ſolos fratres nepotes teſtatoris: & ſic non poſſe venire, neque tanquã vocatos, nec iure tranſmiſsionis, aut repræſentationis: Palatium non eſſe comprætenſum in fideicommiſſo ſpeciali, ſed generali tantùm, limitato ad nepotes, & tamquam caducato eius legato, ad ſubſtitutos deuoluto, ad commodum ipſarum nunc filiarum, quæ patri ex teſtamento, & ab inteſtato ſucceſſerunt; eius hæreditate cum extincto fideicommiſſo confuſa. Fideicõmiſſum Caſtrinoueti pariter extinctum, per auocationem creditorum teſtatoris; nullo alioqui impedimento facto, ad illius perſecutionem, ſi videatur: Subrogationem fideicommiſsi nullam: Palatium, & omnia bona pertinere ad filias D. Caroli, mortui poſt omnes ſubſtitutos; qui ꝓpterea factus omnium Dominus, & verus poſſeſſor: tamquam ſubſtitutis ad fideicommiſſum vocatis, mortuis ante eum; tàm ex eius teſtamento, quàm ab inteſtato, vt Menoch.
126 concludit. d. conſ. 233. ad finem. † Nullo iure etiam competenti illis de Strambino, & de Alciatis, vltimo loco vocatis, & ſubſtitutis; tùm quòd nemo comparet, nec aliquis pro eis, ergo vana iura, formaliter hoc caſu non petita. Decia. in terminis. d. reſp. 2. lib. 2. nu. 39. & vocati, tantum ſupra nominati iam mortui, ergo non alij eorum ſucceſſores, per iam dicta; tùm quòd etiam fuerunt, tantum vocati in caſum alienationis rei prohibitæ alienari,

M &non

Digitized by Google

127 & non in caſum mortis; † & non fit extenſio de vno caſu ad alium. l. gallus. §. & quid ſi tantum de lib. & poſt. Surd. in terminis de caſu contrauentionis, ad caſum mortis, poſt alios conſ. 394. lib. 3. nu. 18. Decia. reſp 3. nu. 40. 41. reſp. 4. nu. 14. 15. lib. 2. Sfort. Odd. conſ. 65. nu. 18. & ſeq. pleniſsimè; & nu. 28. magis comunem teſtatur. Quia prouiſio facta in vno caſu, in alio oppoſito, cenſetur prouiſum totum contrarium Petra poſt Bald. q. 9. nu. 162. Et cùm teſtamentum factum coram Prætore Cunei Iurecō-
128 ſulto, † tacitè quodammodo ſingula iſta comprobante; ab eo interpoſitum decretum, de quo Doct. ad l. omnium. C. de teſtam. vbi Iaſ. nu. 4. Graſſ. in §. teſtamentum. q. 55. nu. 18. de teſtamento, coram iudice facto loquentes, quod non eget teſtium numero: & Petr. Royſ. deciſ. 1. nu. 2. Ludou. Lana in formulis teſtamenti nuncupatiui, & clauſi poſt conſ. Ludou. Zunti, nu. 6. Petr Dominic. Magdale. de nume. teſt. par. 1. c. 25. limi. 10. ampliſſ & ad rem Decia. reſp. 2. lib. 2. nu. 40. 41. 42. qui loquitur in teſta mento Iuriſconſulti, à quo cenſentur omnes iuris concluſione per eum collectæ diligenter præuiſæ, & approbatæ, quarum plures cadunt in caſu noſtro; tantò magis ſequendæ dictæ concluſiones in iure firmiſsime, & fundatiſsime, ex traditis à Mant. de coniect. lib. 3. tit. 5. nu. 7. 8. vbi ad rem latiſsimè: & poſsimus tādem nos verè dicere, adeſſe plures deciſiones in terminis, & in indiuiduo, ſupra per me collectas, ad excluſionem horum pronepotum; nec diſpoſitiuè, nec conditionaliter; minus iure tranſmiſsionis, aut repręſentationis, ad hoc fideicommiſſum, ab extraneo relictum, vocatorum: Sunt propterea deciſiones ille, alijs remotis contrarijs coniecturis, atque pœnitus etiam ſublatis, & extinctis per caducitatem, & conditiones defectas, omninò pręferendæ; vt ita concludunt Bec. conſ. 2. nu. 11. Petra d. q. 9. nu. 254. fo. 121. verſi. Quintò dico hunc caſum, & ad finem: Et ita in omnibus iuris eſſe cenſeo, ſaluo, &c.

Philippus Maria Roffredus.

Digitized by Google

INDEX
OMNIVM NOTABILIVM.
IN HIS TRIBVS RESPONSIS CONTENTORVM.
QVORVM PRIOR RESPONSA; ſecundus numerum continet.

A

ABraham propter pręceptū Domini obtulit filium Iſach in holocauſtum: Adam verò propter inobedientiam perdidit Paradiſum. reſp. 1 num. 131.
Adſcriptij coloni, & inquilini, dicuntur membra villę reſpon. 1. num 42.
Agnationis fauor, excluſio fęminarum, & prohibitio de non alienando, procedunt in deſcendentibus, & ibi latius de ratione diuerſitatis inter deſcendentes, & tranſuerſales. 3. 64 66. 70
Agnatio tantum dicitur conſiderata in caſibus expreſſis. 3. 111
Alciatus, & alij Doct. à ſuis Principibus domum reuocati, deſertis illorum lecturis 1. 262
Allegans locum non tutum, probare tenetur 1. 218
Angariè, parangarię, perſonales præſtationes dicuntur reſp. 1. num. 104.
Appellatione familię, vxor continetur. 1. 178
Argumentum de minori ad maius, & à maioritate rationis valere. 1. 65
Argumentum à coniunctis ad diuiſa, quomodo procedat. 1. 179
Argumentum de Rege, & Duce ad feudum, & è contra validum. 1. 207
Ardua cauſa quæ 2. 108
Authen. reſque. C. com. de lega. regulariter tantū locum habet in deſcendentibus, non tranuerſalibus, & eſt communis: tantò magis in non natis, neque conceptis tempore teſtamenti. 3. 100. 101.

B

BAlbutientis vox, ad inarticulatam vocem accedit. 2. 19
Barones, vel feuda tenentes propter contumaciam præſtationis ſeruitij, feudo non priuantur. 1. 121
Barones, & vaſſallos cogere ſubditos ad colendum eorum rura, ne inculta remaneant. 1. 46

Digitized by Google

Bona Vaſſallis remiſſa ſub ea conditione cenſentur, vt morentur in terris eorũ, nec ab illis recedant. 1. 115
Bona vxoris, & dotes ſi confiſcantur, marito debetur lucrum ex pacto, ſiue ſtatuto debitum. 1. 160
Bona maiorũ, atque prætioſa fideicommiſſo ſubiecta, non poſſunt alienari. 3. 12

C

CAſtrum, ſeu villa, colonis, & adſcriptitijs diminuta, in ſolitudinem redigitur. 1. 45
Capellanus non poteſt eſſe teſtis in relictis ſuæ Eccleſiæ. 1. 67
Caſtro conceſſo in feudum, etiam arma tamquam illi annexa, & alia conceſſa videri. 1. 92
Caſtra quando cum territorio magni valoris per Senatum Mantuanum confiſcata D. Alphonſo Spinole deſunt. 1.
Caſus legis vbi eſt, ceſſat omnis dubitatio. 1. 30
Caſus quando filiè nihil debetur de bonis matris. 1. 295
Caſus plures communem concluſionem comprobant. 1. 86
Caſus fideicommiſſi, de quo agitur à quibus pertractetur, & ferè deciſus. 3. 1
Cauſa immediata magis, quàm mediata attendi debet. 1. 227
Cauſa dotis fauorabilis. 1. 280
Cenſiti, & cenſitores, ſeruiq; glebę etiã aſtricti, ad loca cẽſibus obnoxia deſunt.
Ceruicem, & criſtas aduerſus authoritatem Principis ſui ergere, magna offenſa eſt. 1. 1
Citationem factam ſub pęna confiſcationis bonorum, etiam feudalium, non valere. 1. 188
Citatio vnica an ſufficiat, vel iterum citandus Vaſſallus, qui proteſtatus ſit ſe nolle comparere. 1. 203
Citatus à ſuo Principe, perſonaliter tenetur comparere. 1. 210 222
Citatio vnica ſufficit in Rege, & Principe, & eſt ſpeciale. 1. 149
In Conrite verò, & Barone trina. 1. 50
Ciuitatem propriam deſerentem, confiſcatione bonorum plecti poſſe. 1. 32
Ciuitas regi, honorari, & ſubleuari opè decurionum debet: Et negari, neque deſeri poteſt origo Ciuitatis. 1. 35
Ciuitas eo nobilior eſt, quo plures Ciues ſunt in ea. 1. 47
Ciuitatis ornamentum, eſt numerus ciuium. 1. 48
Ciuitates non vacuas, ſed habitari, & ciuium frequentia florere Principes optant. 1. 49
Ciues Placentini alibi habitantes, ſunt indigni repreſalijs. 1. 51
Ciuis originarius extra Prouinciam originis habitans, dicitur ab eo deſerta Prouincia originis, & ſic indignus commodis ciuitatis, cum amittat eius priuillegia. 1. 52. 53. 54
Ciuitas ſi gubernetur ſub Principe iuſtiſſimo, non ſtatur iuramento perhorreſcentiæ: nec præſumitur metus, nec excuſatio vani timoris admittitur. 1. 214. 215.
Clauſula teſtamenti, in omnibus autem ſuis bonis, &c. quid operetur. 3. 18
Clauſula ſequens, refertur ad præcedentia. 3. 69
Clauſula prohibitionis alienationis fauore agnationis, & excluſionis fęminarum,

Digitized by Google

rum,non extenditur,niſi ad perſonas expreſsè vocatas.3. 70.71
Clauſula excluſionis fęminarum,& conſeruandæ agnationis,non cenſetur poſita ad extendendum fideicommiſſum in pronepotes. 3. 107
Conditio hominum,quo tempore reſtricta, immutata,& aucta.
Conditione mortis grauati pendente, non poſſunt ſubſtituti dici, & eſſe hæredes 3. 72
Conditio ſi deceſſerit ſine liberis, in alijs ſubſtitutis repetita non cenſetur, etiã in filijs teſtatoris.3. 77.78
Conceſſo aliquo, omnia illa conceſſa cenſeri, ſine quibus conceſſio eſſet inutilis 1. 91
Confiſcationem bonorum vxoris, & dotis,non obeſſe viro, quin petere poſſit lucrum ex pacto debitum. 1. 269
Coloni etiam ad terras reuocantur, ne inculta iura permaneant.1. 67
Colonię ab incolendo dictæ,inde coloniæ iura immutata,& aucta,priuilegiaq; multa ab ipſis Imperatoribus data. 1. 75.76
Conſilia Collegiorum præualent voto cuiuſq; peritiſſimi viri. 2. 11
Conſ. Dec. 159.pro Hoſpitali examinatur,& aptatur caſui.2. 87
Conſ.Zabare. 73 ad rem ponderatur.2. 69
Conſ.Sfortiæ Oddi,qui conſuluit pro Hoſpitali,latè examinatur. 2. 196
Conſil.Equitis Ruger.25.lib.1.quomodo procedat. 3. 123
Conſtantinus primus Imperator Chriſtianus.1. 78
Contraueniens legi ciuili, & ſic Ducis decreto, dicitur peccare dupliciter, vt ibi 1. 129
Contumacia, & delictum ſi committatur in Dominum, & Principem; poterit Princeps feudum confiſcare, ad perpetuam filiorum, & agnatorum excluſionem. 1. 139
Contumax propter inobedientiam,fori declinatoriam amittit. 1. 219
Contumax habetur pro confeſſo,vt hic.1. 253
Contumacia delictum graue. 1. 291
Contumax verus,non appellat,nec Iudicem ſuſpectum dicere poteſt. 1. 293
Contradictio,& correctio debet euitari in teſtatoris mente.3. 6
Contumax verus perdit feudum in Dominio, & poſſeſſione propter contumaciam, & iam non expectato anno. 1. 192. 193. Et amplius citari non debet. 193.194.
Correlatiuorum idem iudicium. 1. 60
Conuenti,qui tractãt de damno vitando,etiã in pia cauſa debẽt obtinere.2. 16
Creditorum iura in fideicommiſſo non poſſunt impediri. 3. 220
Crimen lęſę maieſtatis cognoſci ex conſuetudine per ſuprema Principum tribunalia,contra Burſat & alios. 1. 200
Culpa,& delictum mariti,vxori minimè nocere debent.1. 158

D

DEbet verbum, regulariter importat neceſſitatem. 3. 21
Debita præſumuntur ſoluta de bonis hæredis,quando non apparet pecuniam in hæreditate repertam.reſp.3.num.16.
Deciſio Ioſep. Ludou. 93. quomodo intelligenda de alienatione bonorum ſocietatis, & loci pij 2. 115

Decre-

Digitized by Google

Decretum quondam Sereniſſimi Petri Aloyſij Ducis Parmæ emanatum die 18 Auguſti 1547. 1. 283
Decretum generale, ſi ab eo non fuit reclamatum poſt publicationem, intelligi vniuerſaliter, & ſine contradictione receptum. 1. 26
Decurio habitans in Comitatu, in Ciuitatem reddire, & ibi habitare cogi poteſt. 1. 3. 66
Delicta punienda, & perſequi, tàm mares, quàm fœminas, tàm in bonis, & dotibus, quam in corpore 1. 264
Deſcẽdẽtes ab excluſo, nõ poſſunt admitti ex ſubſtitutione, q̃ iã expirauit. 3. 75
Dictio ſemper in fideicommiſſis, quo vſque operetur effectum ſuum. 3. 96
Dictio vſque ſtat excluſiuè. 3. 106
Dilectus magis præſumitur, qui in ſpecie, & nominatim, quam qui in genere fuit ſubſtitutus, ac nomine collectiuo. 3. 89
Diſpoſitio c. Regis Caroli 2. in Conſti. Sicil. 1. 167
Diſpoſitio dubitatiua in dubio debet ſubuerti, non ſuſtineri 2. 19
Diſpoſitio l. tale pactũ § fin. de pac. etiã in ſimili caſu debet habere locũ 3. 102
Diſpoſitio, vt valeat, neceſſe eſt apparere prius de deliberata, & enixa teſtandi voluntate, non dubia etiam ad pias cauſas, tanto magis ſtante ſuſpicione interrogantis, & furore teſtantis 2. 16. 17
Diſputare de Principum poteſtate, ſacrilegium eſſe. 1. 13
Dolus, & fraus nemini debet patrocinari. 1. 162
Dominus mediatus regulariter non poteſt in ſubuaſſallos ius dicere. 1. 206
Dominus immediatus, ſemper mediato præfertur, & immediato potius parendum. 1. 228. 232. & Domino immediato omnia commoda debentur. 229
Dominus dicitur ſtrictius ius habere in vaſſallum, & ſubditum, quàm patronus in libertum. 1. 249
Dos pro tertia, quandoq; pro dimidia confiſcari poteſt. 1. 168
Dotes ſoluere, fauor eſt Regis, & Principis, vt feudũ liberè redeat ad eũ. 1. 155
Dotem publicari, niſi quinque caſibus. 1. 159
Dotes in totum, vel partem amitti, confiſcariq; poſſe: & etiam inobedientiã mulierum connumerari inter delicta: 1. 294
Dubitatio omnis per ſententiam clara ceſſare dicitur. 1. 189

E

ECcleſia iuſtitiæ cultrix, nemini ius ſuum tollit. 2. 2
Edictum, ſiue decretum Ducis Mediolani, Caroli Quinti Imperatoris, & Ducis Raynutij, de non habitando extra Ciuitates, & ad eas redeundo, patriamq; repetendo, validiſſimum. 1. 11
Edicta Principum ipſis volentibus vim perpetuæ legis habere. 1. 12
Edicta ſpecialia emanata per Principem contra ſubditos de propria loca, patriamq; repetendo, ſub pęna confiſcationis bonorum valere, maximè ſi fuerint ſubditi ratione originis, vel habitationis, quia eo caſu facti ſunt homines Regis, & vbicunque reperiri poſſunt. 1. 63
Edictum Ducis ex forma verborum, etiam fęminas comprehendit. 1. 169
Elæmoſyna, ab inuito non extorquenda 2 4
Eleemoſynam de rebus alienis facere permiſſum non eſt, citra domini voluntatem. 2. 5

Digitized by Google

Epiſcopus piorum relictorum executor,& ex Conſil. Triden. piarum diſpoſitionum delegatus,& executor. 2. 111
Erubeſcimus ſine lege loqui 3. 118
Extra ciuitatem habitantes,non debent admitti ad priuilegia ciuium. 1. 50
Exceptiones dilatoriæ,ante litem conteſtatam proponendæ. 1. 221
Ex contumacia diutina creſcente,pœna quoque creſcit. 1. 292
Executores non ſoluentes legata pia excommunicantur, & ſi anima defuncti propter eorum culpam in purgatorio non crucietur. 2. 46. 3. 24
Extenſio non fit in ſubſtitutionibus de vna perſona ad aliam,& eſt communis. 3 93 Nec de vno caſu ad alium,de caſu contrauentionis, ad caſum mortis, & eſt magis communis. 127
Extincto fideicommiſſo,prohibitio tamquã acceſſoria etiã extinguitur 3. 113
Extenſio lata, vt in materia ſtricta, & odioſa etiam in pœnalibus, vt delicta puniantur fit. 1. 277

F

FAma,vt plurimum falax 2. 102.
Fauor piæ cauſæ,minor fauore filiorum. 2. 90
Fauore agnationis quãuis ſubſtituti maſculi,& excluſæ fœminæ,non propterea omnes deſcendentes maſculos intelligitur teſtator ſubſtituiſſe, & fœminas perpetuò excluſiſſe 3. num. 103.
Fœminæ furari,graſſari, rapinã committere, & omnia mala moliri, vt homines. 1. 267 Et quæ affectæ ſuplitio. 268
Feudorum iura quo nam tempore inualuerint, & de coronatione plurium Imperatorum. 1. 83
Feuda vnde dicta,& de illorum natura, quo tempore cognita fuerint. 1 84. 85
Feudum continere ſeruitutem perſonalem, & realem; cum vaſſallus, tamquam ſeruitor, & clientulus fit, & teneatur ad perſonales præſtationes, & ſic tamquam colonus. 1. 94
Feuda Regibus, Ducibus, Vaſſallis remiſſa non vacua, ſed cum imperio, iuriſdictione, atque territorio translata, ſic cum hominibus in territorio exiſtentibus. 1. 87.
Feudum ob leuem iniuriam Domino illatam, confiſcari non debet: & non ob leuem ingratitudinem, ſed magnam amittitur. 1. 141. 142
Feuda ex diſpoſitione decreti Mediolani non poſſunt tranſire ad alios, quam ad deſcendentes aquirentis maſculos, non alios, quod etiam habet locum in Ducatu Parmæ 1. 156
Feuda ex multis cauſis confiſcari 1. 190
Feudum Parmæ, & Placentiæ dependere ab Eccleſia. 1. 225
Feudum eſſe beneficium,ſed oneroſum. 1. 246
Feudum arbitrio domini reuocari non poteſt, nec propter ingratitudinem confiſcari. 1. 246
Feudum dicitur contractus nominatus ex communi. 1. 252
Feudi in materia, habere locum iuris ciuilis deciſiones, vbi alter in materia feudorum non reperitur deciſum. 1. 38
Fideicommiſſarius excluditur ſi de eo non loquatur ſubſtitutio, vbi latè 3. 40
Fideicommiſſum redditur caducum, nec ad hæredes tranſmittitur, quando

quis

Digitized by Google

quis, nec diſpoſitiuè, nec conditionaliter vocatur. 3. 51
Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, & eſt communis etiam in liberis deſcendentibus. 3. 59
Fideicommiſſum ſi relinquatur aliquibus de familia, alij non admittuntur 3. 92
Fideicom. etiam agnationis fauore expirat, quando excedit quartũ gradũ. 3. 95
Fideicom. ſtante perpetuitate fauore deſcendentium, non poteſt alienari, ſecus in tranſuerſalibus, & fideicommiſſo reſtricto. 3. 97
Fideicommiſſum extinguitur mortuo vltimo grauato, qui poteſt, tunc de eo diſponere. 3. 104
Fideicom. limitatum de reali fit perſonale, & arctatur etiam per clauſulam ſi ſine liberis. 3. 110
Fideicommiſſum nullum, vbi in ſpecie non prohibetur res alienari. 3. 119
Fideicommiſſi reſtitutio, habet illam tacitam conditionem, dummodo bona reſtituenda perueniant ad grauatum. 3. 121
Fidelitas eſt proprium, peculiareq; vaſſalli. 1. 123
Filiorum appellatione in fideicommiſſis, non veniunt nepotes in odioſis, & paſſiuè. 3. 52
Filiorum appellatione, an contineantur nepotes, & quid ſecundum communẽ vſum loquendi 3. 83. 84
Filiæ grauati poſt particulariter ſubſtitutos, tacitè cenſentur vocatæ. 3. 98. eo magis pro ipſis maritandis. 99.
Fratris appellatione in vltimis voluntatibus, non continentur nepotes ex fratribus. 3. 56
Fraus legi, & decreto fieri non debet. 1. 171
Fraus in omni diſpoſitione ſemper excipitur. 1. 261
Freneticus non poteſt teſtari etiam ad pias cauſas. 2. 9
Freneſis poſtquam incepit præſumitur durare, obid ſana mens tempore diſpoſitionis clarè probanda 2. 12
Freneſis ſigna in teſtari volente, quæ arguant inſanam mentem. 2. 22
Furioſi, impuberes, mentecapti, & ſimiles, etiam ad pias cauſas teſtari non poſſunt, & eſt communis. 2.

G

Geminatio enixam voluntatem oſtendit. 3. 7
Gerundium futuri temporis conditionem importat. 3. 36
Germaniæ in partibus, cauſæ Ducum, & Dominorum ad ſupremam Curiam Imperij deuoluuntur. 1. 243.

H

Habens iura Papæ, dicitur poſſe quod Papa ipſe. 1. 248
Homines ſunt pars fundi, & territorij traditi Vaſſallo. 1. 88. 90
Hæreditas ſi auferatur alicui, vt ab indigno, nocet omnibus ſequentibus in gradu. 1. 137
Hæreditatis diffinitio quæ. 3. 15
Hæreditatis appellatione nõ veniunt legata, & fideicommiſſa, hoc eſt in extraneis, ſecus in filio teſtatoris. 3. 16

Hæredes,

Digitized by Google

Heredes, & executores, differentes ſoluere legata pia, & debita peccant mortaliter. 3. 24
Hæreditatem non aditam, extranei non tranſmittunt. 3. 73

I

IN ſuſta ad vnum coniunctionis effectum, contrarii operari nõ debent. 1. 180
In dubio magis credendum teſtibus dicentibus non fuiſſe ſanę mentis, quãdo inarticulatè teſtator locutus. 2. 30
In dubio ſemper facienda interpretatio, vt euitetur fideicommiſſum tamquam odioſum. 3. 114
In dubio iura magis fauent filiæ vltimi grauati, quàm maſculis prætendentibus illam excludere. 3. 122
Inobedientia ſpecies eſt idolatriæ. 1. 23
Inobedientiam hæreſi comparari. 1. 124. Eſt peſtilentia Regnorum, Prouinciarum, & Vrbium. 125
In Gallia ſunt Vaſſalli, & ſubditi ſeruilis conditionis, & plures tanquam ſerui habiti, qui licet conditione videantur ingenui, ſerui tamen terræ exiſtimantur. 1. 96.97.98
In patria relicti, indebitis oneribus pregrauari non debent. 1. 73
In patria Pedemontana Roydarum præſtationes frequentiſſimę, præſertim in ſubditis Comitum Valpergiæ, & Sancti Martini. 1. 101
Imperatores olim, illis qui opem in bello eis tuliſſent, officiorum, & laborum præmia elargiri conſueuiſſe. 1. 82.83
Imperator, & Rex dicunt Pares Curiæ ſuorum Vaſſallorum, & cauſarum cum eis vertentium 1. 201
Inſana mens ex quibus ſignis probetur, vt in legatis magni valoris ſine cauſa extraneis factis. 2. 14
In iudicando, illa tutior eſt via, quæ inhæret teſtamento, & verbis in eo expreſſis. 3. 115
Inueſtitura, ſubſtantiam dat feudo. 1. 3
Inueſtituræ tenor, naturæ feudi preponderat 1. 4
Inueſtitura prima Comiti Alberto Scotto antiquitus cõceſſa à Mario Anguiſſo. refertur. 1. 7. 8. Et talis inueſtituræ verba qualia. 9
Iuramento fidelitatis contrauenięns perfidus dicitur, & feudo indignus, cum Vaſſallagium in ſe contineat ſtare, & habitare, vbi Dominus voluerit. 1. 28
Iudex nemo eſſe poteſt in cauſa propria. 1. 197
Iura antiqua Dig. & Cod. loquẽtia de regrẽdis reis, incorrecta remanere. 1. 294.
Iudex in dubio contra teſtamentum inclinare debet, vbi teſtator articulatè loqui non poteſt. 2. 25
Iudex poteſt credere teſtibus non idoneis, quando deponunt veriſimilia. 2. 101.

L

LEgatum factum pauperibus, de quibus intelligatur. 2. 68
Legatarius non poteſt dici propriè hæres. 3. 5
Legata quando ſunt nulla, & inualida, accreſcunt hæredi, & ſubſtituto, & facta inutilia non attenduntur. 3. 19

Digitized by Google

Legatum conditionale non tranſmittitur, tamquam nundum nata obligatione,& actione. 3. 31.36
Legatum quando caducum,& pro non ſcripto non debetur.3. 37.
Legatorum extinctio,latè ſemper interpratanda.3. 38
Leges ludibrio eſſe non debent,nec iudicantis edictum. aut Prætoris Imperiũ: tanto magis Principum, qui Magiſtratus,Prætoreſq; conſtituunt.1. 123
Legitima,& dotes debentur in feudis,publicatis bonis.1. 154
Legitima ſtatuto tolli, vel ſaltem minui poteſt ex communi.1. 278
Lex omnis feudi,ex inueſtitura ſumitur.1. 5
Lex quando non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.1. 235
Lex quando loquitur de hęreditate, non habet locum in legato, vel fideicommiſſo particulari.3. 17. 17
Lex tale pactum de pac habet reſponſiones,& eſt argumentũ falax. 3. 124. 125
Liberi in conditione poſiti, non cenſentur vocati,tanto minus ſi ſint extranei, & colaterales,veriſſima,& communis. 3. 80 81
Libertus, quia patrono operas debet, ab eo recedere non poteſt, ſed occultans præter reditionem operarum punitur.1. 105.106
Liberum cuique eſſe vbi vellit domicilium conſtituere.1. 107
Libertus equiparatur vaſſallo.1. 119
Lucrum debetur ei, qui offenditur, & Principi pęna contrauenientis applicatur.1. 163

M

Magna vtilitas publica minori vtilitati publicę præfferenda,etiam ſi magna vtilitas priuata, cum magna publica contendat. 1. 281
Malè meritus, debet egeſtate laborare, cum publicè intereſt, vt alij malefici terreantur.1. 165
Mala etiã multa quandoque tolerantur, propter maiorẽ publicã vtilitatẽ.1. 282
Maſculinum in ſtatutis regulariter concipit fęmininum.1. 183
Maritus occidendo vxorem, minus dicitur delinquere, quàm occidendo parentes. 1. 285
Maritus poteſt præiudicare vxori in feudo ab ea habito, vt proprietate illius priuetur,ſi delinquat in Dominum, vel Dominus in ſub feudatariũ. 1. 296.
Maior ſolenitas requiritur in teſtamento ad pias cauſas, quàm inter liberos, vbi de ratione, & num. 93. vbi de intellectu. c. cum eſſes, &c. relatum de teſtam.2. 92
Medicis in ſua arte omninò credendum.2. 10.
Medicorum authoritates, ex quibus probatur grauiter vulneratum prolabi in obmuteſcentiam, ſincopem,& mortem.2. 15
Medicorum vota, quæ præualere debeant. 2. 43
Meus Domini concedentis,ea ſemper videtur eſſe,vt territorium Vaſſallo relinquat,tam benè hominibus inſtructum, quàm fieri poſſit. 1. 93
Minor in maiorem non habet imperium. 1. 241
Morbi grauitas inducit mentis exilium. 2. 27
Morbo graui appreſſi, ſanę, & integrę mentis non ſunt. 2. 41
Mors grauati cum eſt aſcripta fideicommiſſo, fideicommiſſum dicitur conditionale,& eſt communis. 3. 58

Mortis in articulo quando quis dicatur eſſe.2. 23
Morti proximos,mortuis equiparari.2. 42
Morti proximo periculoſa Sacramentorum adminiſtratio.2. 75
Mulier etiam rebelis eſſe poteſt,& contra Dominum ſuum mala moliri. 1. 166
E- mitiur punitur.172.
Mulier,bona triplicis generis habere poteſt.1. 182
Mulierhabitando ſeorſum à marito,non dicitur caput familiæ. 1. 184
Mulieres, ruſtici, ſimileſq; perſonæ imbeciles, etiam ſi perſonaliter ſint citatæ, non dicuntur verè contumaces,& mulier ſi condemnetur,non amittit beneficium appellandi. 1. 254
Mulieres libenter moram in Ciuitate trahunt ex cauſis ibi expreſſis per authorem.1. 259
Mulieres regulariter, ita ligantur ſtatuto ſicut maſculi, niſi reperiantur exceptæ.1. 271
Mulieres in pluribus caſibus ſibi præiudicare poſſe.1. 174
Multa quandoque proponuntur,quæ non fiunt.2. 105

N

Nati, & concepti poſt mortem teſtatoris,regulariter non ſuccedunt in fideicommiſſis.3 55
Nati poſt mortem,minus dilecti præſumuntur.3. 86
Negans ſubſtitutionem comprehendere talem caſum,habet fundatam intentionem & transfert onus probandi in aduerſarium. 3. 41
Nepotum appellatione in fideicommiſſis,non veniunt pronepotes, præſertim, vbi extranei 53. 54
Nepotes,& pronepotes non nati,neque concepti tempore teſtamenti, filiorum appellatione non continentur,& iſta opinio communis, & crebrior. 3. 85
Non entis nullæ qualitates.3. 29
Non ſeruans fidem conuentionis,priuatur eius emolumento.1. 127
Notarij, quando vident teſtatorem freneticari, debent abſtinere à receptione teſtamenti. 2. 21
Nouum non eſſe pro temporum,rerum, & perſonarum mutatione,iura quoque, & ſtatuta humana,diſpoſitioneſque immutari.
Nouum non eſt,quod vlteriores quandoq; ſint melioris conditionis,quàm proximiores.3. 94

O

Obedientia melior eſt,quàm victima.1. 130.
Obediens verus neſcit moras, nec mandatum procraſtinat,ſed aures parat auditui,occulos viſui,manus operi,pedes itineri.1. 132
Origo non amittitur per translationem domicilij,nec per præſcriptionem aliquam 1. 236
Originarius non poteſt ſe ab origine liberare. 1. 36
Omiſſi in ſubſtitutione nullo modo cenſentur comprehenſi. 3. 44

Digitized by Google

INDEX.

PAres curiæ in patria interpretari conſilium Ducale Taurini, & Senatum Principis.1. 199
Parmæ in Ciuitate iudicatur ſola facti veritate inſpecta.1. 153
Patriæ magis debemus, quàm parentibus.1. 286
Patriam propriam relinquere impium eſſe. 1. 33
Patriā propriā deſerere crudelæ,& is perdit Ciuitatem,atque priuilegia.1. 34
Patriam cohabitandam, honore, & maieſtate augendam eſſe, nec Ciuitatem propriam deſerendam,imò ab ea fugientes indignos Ciuitatis,& Patriæ honoribus, & ad ipſam repetendos, & vindicandos Ciues. 1. 29
Pœna vnius,præmium alterius eſſe non debet.31. 270
Pias ad cauſas teſtari nemo poteſt,niſi ſit habilis ad teſtandum.2. 7
Pia pro cauſa in dubio iudicandum. 2. 1
Priuilegia piæ cauſæ reſtringenda quando tendunt in præiuditium tertij. 2. 6
Piæ cauſæ fauore multa à iure introducta,de quibus ibi latè. 2. 44
Piæ cauſæ fauor vtrum maior fauore liberorum.48. 90
Piæ cauſæ fauore valere diſpoſitionem captatoriam. 2. 49
Pia cauſa hæres inſtituta non detrahit falcidiam,neque trebellianicam in legatis ad pias cauſas.2. 96
Piæ cauſæ fauore vtrum valeat diſpoſitio metu facta ibi latè. 2. 109
Piorum legatorum ſoluendorum cura ad Epiſcopum pertinet. 2. 47. 47
Poteſtas ſtatuendi in perſonas ſubditorum nullis finibus circunſcribitur. 1.163
Præſcriptio originis etiam domino obeſſe non poteſt 1. 238
Præmium ex delicto alterius, quis conſequi non debet. 1. 161
Præmium dignitatis eſt plures ſubditos habere. 1. 113
Præſtationes operarum, & debita alia ſubditorum officia, atque Vaſſallorum ſeruitia fructus iuriſdictionis ſunt, qui ad Dominos, & Vaſſallos reſpectiuè pertinere debent.1. 114
Præſuppoſito non verificato, legatum non debetur. 3. 32
Principibus ſuis non parere, præſertim quando iuſta præcipiunt, peccatum grauiſſimum eſſe. 1. 14
Principibus inobedientes tuti in conſcientia non ſunt, præſertim ſi id propter ſuperbiam.1.15.16.imò rebelles dicuntur. num.17.
Principibus negantes obedientiam rei maieſtatis dicuntur.1. 28
Principi ſuo reſiſtens, Deo reſiſtere dicitur. 1. 21.
Principi ſuo inobedientiam negans, eum Principem non facit, imò veram ipſius Principis qualitatem tolit, cum tunc non ſit Dominus. 1. 22
Princeps ſuo decreto, & edicto generali Vaſſallorum ſuorum authoritatem, & dignitatem reſtringere, modificare, ac minuere, imò quàm vult legem imponere poteſt.1. 24
Princeps feudum ſub regula iuſtitiæ ponere poteſt.1. 25
Princeps ſi aſſiduam habitationem in Vrbe habeat, vel frequentiorem eam profecto edifficijs, & artificijs, atque diuitijs ſplendidiorem redet, & è contra illius abſentia ſplendida corruere, & neglectui haberi. 56. Ibique multa per pulchra de replendo, augendoque Ciuitatē hominibus, & retinendo ne recedant. 57. Imò in multis rebus publicis attrahi ad Ciuitatem peregrinos 58 & alia, vt ibi. 1. 55
Principes habere præſentes ſubditorum intereſt, quorum præſentia velut ſolis recreari valeant, alloqui, & agenda pertractare. 1. 59

Princeps

Digitized by Google

Princeps, ſuos Vaſſallos in eo ſtatu, quo reperiuntur conſeruare debet. 1. 61
Principes dici capita noſtra, & patres, & à Deo datos. 1. 70
Principibus non parere peccatum, ſacrillegium rebellio, & offenſa magna, vt ſupra. 1. 71. 72
Principum imperia contemnere abſurdum, & ſic eorum caſtra oppida vrbes, & prouincias deſertas relinquere, atque habitantium concurſu deſſormari cum vacuæ, & inanes dimitterentur, contra iura omnia diuina, Canonica, & humana. 1. 72
Princeps non prohibetur de libero ſeruum facere, homo etiam conditionem ſuam aggrauare, & per pactionem conſtituere ſe hominem alterius poteſt. 1. 81.
Princeps dicitur dominus vite ſubditorum, & facultatum. 85. 89.
Princeps poteſt Vaſſallis aliquod iuſtum præcipere, ſub pœna indignationis, & eo caſu feudo priuari. 1. 118
Principijs obſtandum, ne ſero medicina paretur. 1. 122
Princeps vaſſallo notoriè inobedienti poſſeſſionem auferre poteſt. 1. 191
Princeps inter ipſum, & vaſſallum eſt cognitor maximè in cauſa feudi. 1. 198.
Princeps punit Vaſſallum contumacem, & inobedientem, & priuat eum feudo quando poſt trinam monitionem, & citationem non comparet. 1. 201.
Principis factum, caſui fortuito equiparatur. 3. 33
Procurator vllus regulariter in criminalibus non admittitur cum citatus perſonaliter teneatur comparere, ne illuſoria iudicia reddantur num. 212 1. 211.
Procurator in alleganda perhorreſcentia, etiam eum ſpeciali mandato non admittitur, ſed debet per ipſummet principalem, perſonaliter prçſtari. 1. 221.
Própter contumaciam damnantur, tàm fœminę, quàm maſculi 1. 155.
Poſthumi natiuitate legatum magnum extinguitur. 1. 72
Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum, non vtitur priuilegio, & ibi quomodo ad caſum. 1. 107
Prohibitio alienationis, quandoque realis, quandoque perſonalis 3. 65
Prohibitio non extenditur, quando limitata, nec de perſona ad perſonam, neque de gradu, in gradum, quamuis poſita clauſula ſemper, & in perpetuum nu. 108 109. 108

Q

Quatuor tempora diſtincta, Romanorum ſcilicet Regum, & Reipub. Cęſarũ poſt Reipub. occaſum: Imperatorũ Grçcorũ poſt tranſlatum ad Conſtantineopolitanam Metropolim Imperium: Imperatorum Germanorum poſt amiſſum Grçciæ Imperium, quibus omnibus plenè. ibi. 1. 74
Quemadmodum intereſt Domini ſubditum non perdere, ita intereſt ſubditi non mutare Dominum. 1. 102
Quod legi grauè viſum eſt, & confiſcatione dignum, non debet àlijs leue apparere. 1. 144
Qui filium exhæredat, & Eccleſiam inſtituit hæredẽ, alium quærat aduocatum, quàm Auguſtinum, vbi de intellectu c. fin 17. q 4. 1. 3
Quibus caſibus ceſſet abſoluta coniectura agnationis conſeruandæ, & numer. 11. 3. 8

Quæ

Quæ pendent à futuro euentu, poſſunt eſſe, & non eſſe, non ſunt habenda in conſideratione 3. 39
Quem non honoro, grauare non poſſum. 3. 50
Quæſtio. Bart. ad l. quādiu la 3. de aquir. hæred. quomodo hic intelligēda. 3. 106

R

Ratione publicę vtilitatis, multa contra communes regulas iuris permittuntur. 1. 143
Ratio aducta per Burſat. & alios ad eſcluſionem minus dilectorum. 3. 61
Regulam habens, fondatam ſuam intentionem habere dicitur 1. 27
Regulam deſumi ex pluribus legibus decretum iuſtum, iuri, equitati, omnique decori conſentaneum ſuadentibus 1. 28
Res ſua, ab eo inuito auſſerri minimè poterit. 1. 103.
Res vitiatur quando venit ad caſum à quo incipere non poteſt. 3. 34
Reſtitutio etiam minori non datur aduerſus ſententiam latā à Principe. 1. 160
Rex, ſiue Princeps, quamuis recognoſcat ſummum Pontificem, vel Imperatorē ab eis inueſtitum, tamen in ſtatu ſuo, talia iura habet, qualia ipſe Imperator habet in ſuo Imperio l. tanto magis, quando eſt Vicarius perpetuus 195. 1. 196
Rex in Regno plus habet, quam Imperator in Imperio. 1. 230
Ripa, Alciatus, & Cephalus, ab eorum Principibus reuocati, ad eo, vt aliarum Ciuitatum lecturas deſerere coacti fuerint. 1. 94
Rogitus teſtium, quare in teſtamento requiratur. 1. 94
Roidas à Gallis ciuitatas vocari. 1. 100
Roma communis patria dicitur, & quomodo. 1. 226
Rota quandoque rotat. 1. 98
Ruſtici etiam verſuti, & ſagaces non excuſantur à contumacia, imò appellatio, recurſus, reſtitutio, & alia remedia denegantur, quamuis dicantur ſemper animum habere inuolutum rebus agreſtibus. 257. 258. 259. 1. 256
Ruſtici non excuſantur, niſi in caſibus à iure expreſſis. 1. 266

S

Sana mens non poteſt dici concludenter probata, ſtante teſtū conſlictu. 1. 13
Saluus conductus à quo, & cui concedendus. 1 nu 212.
Semel excluſus vlterius non admittitur, imò excludūtur deſcendentes vſque in infinitū, & agnati vſque ad quartū gradū Domino offenſo, 1. 135 136
Sereniſs. Dux in cuius fauorem fit conſilium, habet regalia, & ius confiſcandi, nec de illius poteſtate eſt ambigendum. 1. 138
Statuta, ſiue decreta confiſcantia totam, vel partem dotis valere. 1. 170
Statuta etiam pœnalia, ita vxores, & fœminas, quam mares, vbi delinquant punire. 1. 265
Statutum valere quo mulier pro marito obligatur. 1. 272
Statuta ligare etiam minores, mulieres, ſicut alios. 1. 273
Statutum, ſeu diſpoſitio quamuis generalis, nō cōprehendit caſum dotis ex communi, maximè vbi non eſt generaliter priuilegiata, ſed contraria magis communis 1. 275. 276

Statu-

Digitized by Google

Statutum contra dotes valere dummodo non ſit omnino impeditiuum matrimonij 1. 179

Sub generali appellatione, obligationeq; bonorũ, ſiue in diſpoſitione generali, aut fideicommiſſo, non venire feuda, nec in confiſcatione bonorũ. 1. 186. 187.

Subditus an poſſit in terra maioris Domini habitare, relicta terra Vaſſalli. 1. 233

Subditi, & Vaſſalli, non poſſunt à loco ſuorum Dominorum recedere, ſed abſentes repeti, & vindicari, ſub pęna. 1. 86

Subditus domicilium mutare non poterit ſi ei fuerit à Vaſſallo, & Domino interdictum, maximè ſi damnum illis inferatur. 109. 1. 108.

Subrogatio in fideicommiſſis, quando locum habeat 117. 3. 116.

Subſtitutio ſit caduca, mortuis ante grauatum fideicommiſſarijs. 3. 42

Subſtitutio nominatim facta vni, non extenditur ad alias perſonas etiam abeo deſcendentes. 3. 46

Subſtitutio quando perſonam vocatorum non egrediatur, & quando alij excluſi. 3 47

Subſtitutio ſit caduca, mortuis ſubſtitutis ante grauatum. 3. 67

Subſtitutionis primo gradu deficiente, corruunt aliæ ſequentes. 3. 62

Subſtitutio ſequens reſtringit, & limitat fideicom. ad nominatos 3. 68

Subſtitutio, quæ nundum competit, extra noſtra bona eſt. 3. 74

Subſtituti conditione deffecti non tam dicuntur excludi, quam perinde haberi, ac ſi nunquam fuiſſent ſubſtituti. 3 176

Subſtitutio vltima debet potius regulari ſecundum præcedente ſubſtitutioné, quàm inſtitutionem. 3. 82

Subſtitutus niſi ſit inſtituti etiam hæres, non poteſt fideicommiſſum prætendere, & tranſmittere, & videtur impugnaſſe iudicium deffuncti, non acceptando hæreditatem hæredis inſtituti 3. 90

Subſtitutorum iura formaliter petenda. 3. 126

Summa rei penes quos teſtes reſideat 2. 61

Superioritas ſola, dicitur ſemper remanere pęnes principem. 1. 200

Suſpitio nulla contra Principem ſuum, tamquam Iudicem ſuſpectum allegari poteſt. 1. 217

Symbolum in habentibus facilior tranſitus. 3. 131

T

Tempore, quo Romani, & inde Cæſares, orbis erant Domini, hominum, & agrorum, facilius, liberiuſque cuique; tunc licebat arbitrio ſuo, domicilium, & incolatum quærere, ſi non haberent, & mutare. 1. 77

Tempus à teſtatore præfixum, debet verificari, vt tranſmiſſio lucri attribuatur ad hærcdes. 3.

Tenor inueſtituræ magis, quam natura feudi inſpici debet, etiamſi feudorum naturæ repugnet 1.

Tenor præcum ad petendum erectionem primogenituræ per Comitem Lucretium Scottum, Duce Alexandro rejectas. 1. 61

Teſtamentum furioſi, mentecapti, infani, & dementis quare non valeat: qui omnes in factione teſtamenti equipparantur. 1. 192

Teſtamentum non valet, niſi articulatè teſtator loquatur, etiam ad pias cauſas 1. 24

Teſta-

Teſtamentum vnico contextu fieri debet 2. 32
Teſtamentum vnico loco, tempore, & coram iiſdem teſtibus, vſque ad finem actus durantibus fieri debet. 2. 33
Teſtantis voluntatem, quæ oſtendunt perfectam. 2. 40
Teſtamentum ad pias cauſas coram duobus teſtibus valere, ad interrogationem alterius, & imperfectum & de veritate 2.50.51.53 73.74 76.77 85.
Teſtamentum ad pias cauſas, vbi cauſa magna, & ardua quinque teſtes requirit. 2 52.95.
Teſtamentum etiam ad pias cauſas, non valet ad interrogationem perſonæ ſuſpectæ, etiam religioſę. 2.77.78. Et cum in articulo mortis tanto minus. 79.
Teſtamentum ſuſpectum ad interrogationem, vbi teſtes interſe varij, vel varij à dicto Notarij, & vbi diſpoſitio de falſo ſuſpecta 2.80. 81. Et tali caſu teſtamentum nullum, vel reſcindendum Principis reſcripto. 82
Teſtamentum etiam ad pias cauſas non valet, quando voluntas imperfecta, & hæc magis communis. 2. 85
Teſtamentum inter liberos requirit ſaltem duos teſtes, & eſt communis. 2. 91
Teſtatorum verba diligenter ſemper conſideranda, & ponderanda. 3. 3
Teſtatoris mens mandantis es alienum ſolui, quid operetur. 3. 23
Teſtatoris diſpoſitio ſemper intelligitur, rebus ſic ſe habentibus 3. 35
Teſtator ſubſtituendo vſque ad vltimum, in vltimo cenſetur claudere ſubſtitutionem. 3. 45
Teſtator quando in ſubſtitutione vocat ſuperſtites, alij poſtea nati non compræhenduntur. 3. 49
Teſtator magis præſumitur dilexiſſe Poſteritatem nominatim vocatorum, quam aliorum non nominatorum. 3 88.
Teſtamentum coram Iudice factum, non eget teſtium num. 3. 128
Teſtamentum ad pias cauſas vtrum valeat ex ſola ſcriptura ſine teſtibus, quod non, & eſt magis communis 2. 88
Teſtes præualent qui nocent percuſſoribus. 2. 31
Teſtes debent eſſe præſentes toti teſtamento 2. 34
Teſtes non probant quãdo obiter, & per tranſennam aliquid intellexerũt. 2. 35
Tria tempora hic diſtincta, arguunt diſpoſitionem imperfectam. 2 36
Teſtes non poſſunt dici conteſtes deponentes de temporibus diuerſis, & ſeparatis etiam ad pias cauſas 2.37.38.
Teſtes, qui probent freneſim diſponentis 2. 54
Teſtes plures præualent paucioribus, quia magis ibi præſumitur veritas adeſſe. 2. 55
Teſtes, vbi agitur de magno præiudicio, debent eſſe idonei, conteſtes, & concordes. 2. 56
Teſtes pro conuentis facientes qui 2. 57
Teſtes partis etiam ſingulares, & de credulitate magis probant. 2. 58
Teſtes contrarij non probant. 2. 59
Teſtes pauperes, nullatenenſes, & legatarij, non probant. 2. 60
Teſtes, & Notarius viles, teſtamentum ſuſpectum redunt. 2. 62
Teſtes legatarij, non probant diſpoſitionem priuilegiatam 2. 63
Teſtes requiruntur integri, & omni exceptione maiores in cauſa ardua, & ſuſpecta. 2. 64 65. Et quando ardua 66. ſaltem tres e 9.
Teſtis vnus probat in cauſis minimis, ergo in arduis plures. 2. 70

Digitized by Google

INDEX.

Teſti religioſo maior fides adhibenda. 2. 83
Teſtis religioſus non probat ſine licentia ſuperioris. 2. 84
Teſtes quando deponunt ſuper non veriſimili, debent eſſe omni exceptione maiores. 2. 100
Teſtibus non creditur, quorum repelluntur auctores. 2. 103
Teſtes adminiculantes quomodo, & quid probent. 2. 104
Titulus legati, differt à titulo inſtitutionis. 3. 4
Totum, partibus diminutis, & corpus membris preciſis deformantur. 1. 44
Tranſactio de rebus piæ cauſæ cum conſenſu Epiſcopi irretractabilis. 2. 110
Tranſactionis in contractu non habet locum remedium. l. 2. C. de reſcin. vendi. & hæc magis communis. 2. 112
Tranſactio tenet irretractabiliter, vbi non alienantur bona eccleſiæ, & pia, ſed tantum repudiantur 2. 113
Tranſactio irretractabilis, ſtante nouo inde conſenſu, & approbatione etiam tacita. 2. 114
Tranſmiſſio non datur in quantitate, & ſic pecunia. 3. 30
Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis, ſit ſtantibus pluribus coniecturis, in deſcendentibus tamen, vbi plures, & ampliatiuè, & vbi non reſtrictum. 3. 60

V

VAſſallus ratione iuriſdictionis, magis dicitur ſubiectus domino, quã alius ſubditus. 1. 39
Vaſſallus, & Dominus à pari procedunt 1. 61
Vaſſallorum conditio reſtricta, & ſubditorum libertas quando ſub nouam formam coarctata. 1. 80
Vaſſalli, & liberti, quomodo differant: & ſubditorum conditio quomodo ſeruilis ob tot onera, & grauamina. 1 95. 96. 111
Vaſſallus recedens à domino, debitis illis præſtationibus caponum, Roydis, & alijs ſeruitijs priuatur 1. 99
Vaſſallus ſubditus aſtringi poteſt ne extra locum, & territorium habitet: imò à domino vindicari, & cogi, terras ipſius domini repetere, ſub pena confiſcationis, & amiſſionis feudi. 1. 11
Vaſſalli ſunt ſicut ſerui. 1. 112
Vaſſalli recuſantes præſtare ſeruitia Dominis ſuis, poſſunt feudo priuari: imò gaudere feudo non debet, qui non poteſt, aut non vult ſeruitia exhibere. 1. 116. 117.
Vaſſallus ob delictum omiſſionis, non poteſt feudo priuari. 1. 120. contrarium verius. 132
Vaſſallus, quando propter ingratitudinem, vel contra iuramentum fidelitatis, feudo priuetur. 1. 133. 134
Vaſſallus contraueniens verbo, vel facto, imperio ſui Principis, & inobediente ſe exhibens, dicitur rebellis. 1. 140
Vaſſallus ſub obligatione bonorum, tam feudalium, quàm abodialiũ, dominum defendere tenetur. 1 45. 1.
Vaſſallus, qñ non edocet de inueſtituris, conſignamentis, & alijs autẽticis ſcripturis, omnia bona præſumuntur feudalia. 1 146. 147. & quattuor requirũtur, vt Vaſſallus irreuocabiliter feudo priuetur. 1. 147

Digitized by Google

Vaſſallus non auditur elapſo proclamatum tempore, nec moram purgare poteſt poſt lapſum temporis 1.151. 152
Vaſſallus inueſtitus de mero,& mixto imperio,omnimodaque iuriſdictione,dicitur cognitor cauſarum primarum loci, de quo inueſtitus eſt, nec dominus directus ſe intromittere poteſt ex communi.1. 205
Vaſſallus,& ſubditus non poſſunt Cęſarem appellare,& ad eum recurrere,omiſſo medio 1. 209
Vaſſallus excuſatur ſi impediatur ſtare in Curia Domini, propter inimicitias.1. 213
Vaſſallus cum ſit homo Regis,& in eius Dominio, nō poteſt aliquid agere,vel alijs ſe aſtringere ſine conſenſu Regis.1. 216
Vaſſallus vocatus ad Curiam mandato Principis, perſonaliter debet comparere. 1. 223
Vaſſallus ſi poſt primam citationem recuſet comparere, habetur pro contumace,adeò vt amplius non ſit citandus 1. 224
Vaſſallus à domino mediato,regulariter cogi non poteſt ad ſeruiendum.1. 231.
Vaſſallorum non parentium edicto poſſe bona cap.1. 234
Vaſſallus originarius,poteſt à domino vindicari, non obſtante domicilio alibi locato,& non obſtante quauis temporis præſcriptione.1. 239
Vaſſallus non ſubditus,committendo feloniam,licet perdat feudum, tamen nō committit crimen læſæ maieſtatis.1. 247
Vaſſallus ſi requiratur à Domino,tenetur eum ſequi.1. 250
Vaſſallus feudo priuari non debet,etiam ſi malè ſubditos pertractet, præſertim ſi feudum pecunia ſit emptum 1. 251
Vaſſallus tenetur adiuuare Dominum,illumque pręferre contra patrem,filium, fratrem,non tamen contra ſeipſum.1. 284
Vbi cauſæ,ad pias cauſas deciſiones in vltimis voluntatibus.2. 39
Vbi magna negocia periculoſum credere vni tabellioni.2. 71
Vbi in perſona vnius facta mentio de filijs filiorum, in alia non, tunc ceſſat diſpoſitio. l.cum auus; imò liberi in conditione poſiti,non cenſentur vocati.3. 79 80.
Vendendi facultas data nominatim hæredi, alijs etiam ſubſtitutis denegata cenſetur.3.25. 127
Verba qualia, talis conceptus.2. 28
Verba enunciatiua fauore piæ cauſæ diſpoſitionem inducunt.2. 45
Verbum poteſt,quandoque pro debet, & verbum debet importat neceſſitatem. 3.20. 22
Verbum alijs,eſt repetitiuum ſimilium, & eiuſdem qualitatis.3. 43
Verbum delli ſuddeti, ſiue prædictis, intelligitur tantum formaliter de nominatis,etiam non obſtante fauore agnationis.3. 48
Verba quando ſunt clara,non opus eſt interpretatione.1. 181
Veriſimile quod non eſt,habet imaginem falſitatis.2. 99
Villa deformatur,& diminuitur fugientibus colonis.1. 41
Villa,ſeu terra,in qua ſunt homines, dicitur corpus eorum.1. 44
Vnicum proclama ſufficere,vbi edictum eſt generale.1. 138
Vltima derogant prioribus.3. 67
Vrbes omnes,Prouincias,& imperia, decere impleri hominum adiectione, & copia.1. 40

Vna

Digitized by Google

INDEX.

Vna pars teſtamenti, declaratur per aliam, etiam in teſtamento reuocato. 3. 9. 10
Voluntas teſtatoris indiuidua. 3. 112
Vulnerati moribundi, quandoque Dei immemores. 2. 26
Vxor fit ſubdita loci mariti, & ligatur ſtatutis loci viri. 1. 157
Vxor ſi culpæ, & inobedientiæ particeps ſit, etiam ipſa plecti poteſt aliqua parte dotis. 1. 164
Vxor tenetur ſequi virum, etiam rebellem, atque bannitum, & eo caſu dotem non perdet ex communiori. 1. 173. 174
Vxor quando virum ſequi non tenetur, maxime quando culpa ſua abeſt. 1. 175. 176.
Vxor culpe, & inobedientiæ particeps, nihilominus caput familiæ eſſe cenſetur. 1. 177
Vxorem Vaſſalli Dominũ offendentis, non poſſe à marito Vaſſallo eijci. 1. 185
Vxor non tenetur obedire viro, quando facit contra præceptum ſui ſuperioris, & an teneatur virum relinquere, vt pareat Principi. 1. 287. 288
Vxor ſocia rei humanæ, & diuinæ domus. 1. 289

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google